साधनमाला ।

SĀDHANAMĀLĀ

Vol I.

EDITED BY

BENOYTOSH BHATTACHARYYA, M A.

Life Member Asiatic Society of Bengal

Central Library,

Baroda.

1925.

Published by Newton Mohun Dutt, Curator of State Libraries, for the Government of H.H. the Maharaja Gaekwad of Baroda

Printed at the Baptist Mission Press,
41, Lower Circular Road, Calcutta

Price, Rs. 5.

PREFACE.

HIS HIGHNESS MAHARAJA DR SIR SAYAJI RAO GAEKWAD, G.C.S.I., G.C.I.E., LL.D., in the course of his memorable Address delivered before the Convocation of the Benares Hindu University on the 19th January, 1924, dwelt at length on the necessity of breadth of vision in the field of Indian scholarship, and warned all scholars "*to avoid that most terrible of errors, the narrowness of thought, which at the end stifles thought and individuality*." His Highness's words were not mere words of empty counsel: he was laying down a principle which he had consistently followed throughout his life. In the matter of scholarship His Highness's breadth of vision induced him to institute a thorough examination of the Jain Bhandars of Jaisalmer and Pattan. This search again led to the discovery of two unique and priceless Buddhist MSS which were long supposed to have been lost to the world in their original Sanskrit. His Highness, in course of the same address, also announced the discovery of these two MSS. The first is the *Nyayapraveśa* of Dinnaga, who is reputed to be the first systemiser of Indian Logic, and the second is the *Tattvasaṃgraha* of Śantarakṣita with the *Pañjikā* of Kamalaśīla. Both these scholars will ever be remembered in Indian history for having introduced Buddhism and Buddhistic culture into Tibet. Great is the achievement consequent on the breadth of vision, which once on the part of the ancient Jainas, led to the preservation of these unique works in their Bhandars, and again on the part of His Highness, led to the discovery and publication of these works. Furthermore, actuated by his characteristic love of ancient Indian culture, His Highness graciously promised his powerful support

definite plan, as can be seen from a glance at the synopsis of contents. The work begins with two Sādhanas for Trisamayarāja, who is to be identified with Amoghasiddhi, one of the five Dhyāni Buddhas. They are followed by three Sādhanas of Vajrāsana Buddha who is generally confounded with Gautama Buddha, but who, as a matter of fact, is none other than the Dhyāni Buddha Akṣobhya himself. Only one Sādhana (No. 3) in a single MS. gives the *Namaskāra* as:

नमः शाक्यमुनये वज्रासनाय,

but as his Vījamantra is "Hūṃ", the Vījamantra of Akṣobhya, and as the Sādhana No. 3 (p. 18, l. 17) describes Vajrāsana as Akṣobhya and also as he shows the Bhūmisparśa Mudrā or the Mudrā of Akṣobhya, it is clear that Vajrāsana and Akṣobhya must obviously be the same. Akṣobhya gets the epithet of Vajrāsana as his *Vāhana* is the Vajra and as he sits in the *Vajraparyaṅka* attitude. The Sādhanas of Vajrāsana are succeeded by a number of Sādhanas devoted to the different varieties of Avalokiteśvara, the All-Compassionate Bodhisattva, who according to Kāraṇḍavyūha, refused salvation though fully entitled to it, until all creatures of the Universe were in possession of the Bodhi knowledge. Thirty-seven Sādhanas (6-43) are devoted to his various manifestations, namely, Ṣaḍakṣarī Lokeśvara, Lokanātha, Hālāhala, Vajradharma, Khasarpaṇa, Siṃhanāda, Padmanarteśvara, Hariharihariváhanodbhava, Trailokyavaśaṅkara, Nīlakaṇṭha, Māyājālakrama-Lokeśvara, Sugatisandarśana and Pretasantarpita. The Sādhanas of Avalokiteśvara are followed by 41 Sādhanas (44-84) devoted to the different forms of Mañjuśrī, namely, Sthiracakra, Vādirāṭ, Mañjughoṣa, Arapacana, Vajrānaṅga, Dharmadhātuvāgīśvara, Vāk, Siddhaikavīra, Mahārājalīla Mañjuśrī, Mañjunātha, Vāgīśvara, Dharmaśaṅkhasamādhi-Mañjuśrī, Nāmasaṅgīti, and

Mañjuvajra. Sādhanas of Mañjuśrī are again followed by four Sādhanas (85-88) ascribed to another Bodhisattva, Caṇḍamahāroṣaṇa, the principal figure in the *Tantra* of the same name. Then follow the Sādhanas for the worship of a long series of female divinities, who are generally designated by the name of Tārā though the method of their worship and their outward forms differ widely from one another. The Sādhanas from No. 89 right up to the end of this volume are devoted to the worship of these female divinities, namely, Khadiravaṇī Tārā, Mahattarī Tārā, Varada Tārā, Vaśya-Tārā, Vajra-Tārā, Aṣṭamahābhaya Tārā, Mahācīna Tārā, Mṛtyuvañcana Tārā, Sita-Tārā, Ṣaḍbhujaśukla-Tārā, Jāṅgulī-Tārā, Dhanadā-Tārā, Sragdharā-Tārā, Durgottāriṇī Tārā, Viśvamatā, Prasanna-Tārā, Ārya-Tārā, Mahāśrī-Tārā, Vidyujjvālākarālī (a form of Ekajaṭā) Ekajaṭā, Cundā, Mārīcī, Prajñāpāramitā, Sarasvatī and Bhṛkuṭī. Different kinds of manifestations, each with its different form and colour and individual procedure of worship, can also be observed from the Sādhanas ascribed to them. This is, then, in short, the plan, if indeed, the methods employed can be said to show any plan.

When the *Sadhanamâla* was undertaken for publication, the difficulties of the task were not fully realised at the outset. One of the principal difficulties was the language. The *Sādhanamālā*, for all intents and purposes, is written in Sanskrit, but the Sanskrit used here is far from what we usually understand by the word. It is the Sanskrit of the Buddhists,—similar to that employed in the *Mahāvastu Avadāna*, the *Lalitavistara*, the *Śikṣāsamuccaya*, the *Kārandavyūha*, the *Saddharma-Puṇḍarīka*, and similar works. There is indeed in the book a scarcity of Vernacular or Prākrit words which are found in abundance only in the Mantras and the Dhāraṇīs.

The language of the Sādhanamālā is extremely flexible, with great laxity as regards grammatical rules. Its vocabulary contains words which are impossible according to Sanskrit Grammar, *e.g.*, देवती "goddess" पारमि "perfection" लम्बयेत "should be hung" शुष्कमांसित "fried dry" and so forth.

In the matter of Sandhi the language is very loose, especially where the Visarga (:) is concerned. The Sandhi in नमः स्वाहि, for instance, according to rules ought to be नमोऽस्वाहि. In the *Sadhanamala* the correct form is sometimes given but generally we find नम स्वाहि, नमो स्वाहि or नम स्वाहि. Similar examples can easily be multiplied.

Further, in conjugating the Sanskrit roots, the language has made a havoc in the grammar, e.g., प्राप्नत् for प्राप्नेत्, हसति for हसि, विधुनति for विधुन, देशु for हसु, and so forth. As regards Orthography none of the MSS of the Sādhanamālā make any distinction between श and ष, स, ब and व, न and ण, or between medial vowels इ and ई or उ or ऊ, the queerest thing in this respect is perhaps the use of *Anusvāra* (ं) and *Visarga* (ः) together, especially in MSS A, C, Na and Nb. As regards declension also, instances like चिह्नमारवे instead of चिह्नमार्ये, (p. 240) भास्करस्मि instead of भास्करे are not infrequently met with in this language. The *Sādhanamālā* takes a great delight in changing the gender. A most characteristic example is एको मुद्रो मयांकारो (p. 251 l. 21) instead of एकं मुद्रं मयांकारं, besides, the use of neuter for masculine in कोंकारं त्रिरश्मि लक्षणं instead of कोंकारः त्रिरश्मि लक्षणः and the use of the masculine सत्त्वात् instead of सत्त्वानि in neuter gender are also characteristic of the language now presented to the public.

Regarding metre, rules are very frequently ignored, and this offence is doubly aggravated by loose grammar to suit the exigencies in particular cases. In:—

वज्रपाशतथाशङ्खमच्छरोद्यतदक्षिणाम् (p 170). for instance. a particle तथा has been included in a long compound; in रक्तउत्पलधारिणीम् two vowels are kept in juxtaposition without being joined together by the rules of Sandhi. Sometimes unnecessary words are introduced in the line, for instance चकान्तपादौ पुष्पौ वसनौम्बुर्षौ (p. 70) in a śloka in the *Upajāti* metre; also, in दक्षिणे शूपनाराः तु सयां चन्द्रे ताकारसम्भवाम् (p. 197) in an *Anuṣṭubh* śloka. Sometimes also an additional line is introduced in a śloka of four lines, for instance, प्रमाणमेतत् कथितं जिनेन on p. 70, l. 12.

It may not be out of place to mention here the method adopted in editing this most difficult work—one written in a very outlandish language. Here the arrangement of the Sādhanas as found in the A, C, N and Na has generally been followed New Sādhanas not occurring in individual MSS have been inserted in the middle, and in their appropriate places. Regarding different readings, the one that approaches nearest to correct Sanskrit has generally been adopted. As regards Orthography slight changes have been made, while the correct Sanskrit spelling has in most cases been adopted, and care has been taken not to disturb the fantastic grammatical construction In spelling words, the MSS do not generally agree; some give the correct Sanskrit form, while others show various degrees of incorrectness In such cases, the nearest correct spelling in Sanskrit has been adopted in the text, the incorrect forms being given in the footnotes. The *Avagraha* (ऽ) marks are given very rarely in the MSS, so most of them have been added by the editor. At the end of the verses, in many instances *Anusvāra* (ं) is not changed into m (म्) Uniformity has been secured in this respect throughout the book, whenever there has been any variation as to the omission of letters or words, additional [illegible] or words have been inserted in square

brackets [ ]. When, however, the reading given on the text has been found to be obviously incorrect, the correct form has been given on the body of the text, the incorrect form being enclosed within single brackets ( ) and whenever any editorial liberty has been taken with regard to the text, it has been so stated in the footnotes. Whenever again, passages or words could not be understood a query enclosed within single brackets (?) has been added thereafter. As regards the different readings, suggestions given in the footnotes will be found to be copious and exhaustive, and the readers will, it is hoped, extend their indulgence if some unnecessary readings are found therein. They are there for those ingenious readers who are ever ready to discover some hidden meaning in all obscure passages. The reading which seemed to be correct and most expressive has always been stated on the body of the text, while all others have been put down in the footnotes and from these readings the readers will have ample opportunities to exercise their own imagination.

The present edition of the *Sadhanamala* is based on eight different MSS which are enumerated below with a short description of each. The MSS. Na and Nb, being very corrupt, it was not found necessary to collate the text with these completely, neither could we get opportunities to so collate them. But minute attention has been paid to the text.

1. A. It is a complete MS though full of spelling mistakes, omissions and repetitions. Spelling mistakes are ten per line on an average. It belongs to the Library of the Asiatic Society of Bengal and is described in the *Descriptive Catalogue of Sanskrit MSS in the Government collection*, vol. 1, under No. 74.

2. B. The original which is dated N.S. 285 (A.D. 1165) is now in the Cambridge University Library

Being old it is in some degree correct, though omissions and errors are quite numerous. It has yielded several new Sādhanas which are pointed out in the footnotes in their respective places. It is incomplete in the beginning and in the middle and a few leaves are lost at the end also. This MS has been described under No. Add. 1686 on page 174 in the *Catalogue of the Buddhist Sanskrit MSS in the University Library, Cambridge*, by Bendall. An authenticated copy of this MS is preserved in the CENTRAL LIBRARY, BARODA

3 C It is a paper MS belonging also to the Cambridge University Library. It is a grossly incorrect copy made by Amṛtānanda the Residency Pandit in Nepal when Brian Hodgson was the Resident there. The date given in the post-colophon is N S 939 corresponding to A.D 1819 It is described in *Bendall's Catalogue* under No 1593 on page 132 In arrangement it is similar to A, N and Nb A and C commit the same kind of mistakes and repetitions, and it appears therefore that the original in both these cases was the same

4. N This MS in palm-leaf is in an excellent state of preservation, though some leaves at the end have been blurred and erased by constant handling. It is by far the best MS of *Sādhanamālā* and is mostly correct. It is divided into two parts, the division being purely arbitrary, and is written in a character similar to that employed in the MS of *Pañcarakṣā* which is dated in Śaka 1211, corresponding to A D. 1289, and is preserved in the Bengal Asiatic Society's Library This MS of *Sādhanamālā* therefore appears to have been written sometime between A D 1275 and 1300 It is described in MM Haraprasad Shastri's *Catalogue of palm-leaf and paper MSS belonging to the Durbar Library, Nepal*, vol II, on page 83

5 Ab The original MS in palm-lea[f] ... Library of the Asiatic Society of Bengal ... ticated copy of this MS is also preserv[ed] ... CENTRAL LIBRARY, BARODA, and th[e] text has been collated therewith The readin[gs] found are rather whimsical and disagree wi[th] MSS in many respects In arrangement also ... regular, as can be seen from the description of ... in the *Catalogue of Sanskrit MSS in the Gov[ernment] Collection* under No 111 on page 178 ff where ... Sādhanas contained therein has been given. The ... of the MS is more akin to the triangular vari[ety] ... Brāhmī, and the date of the writing may be placed ... where in the beginning of the 12th century

6 Ba Two copies of this paper MS ar[e in] existence, one in the Library of the Asiatic Societ[y of] Bengal, and another, in the CENTRAL LIBRA[RY,] BARODA It is incomplete, the first and the last pa[ges] being written in a different and a much later hand T[he] writing of the MS appears to be about 300 years ol[d.] [I]n arrangement it generally follows the MS A, N and ... [w]ith occasional omissions. For a description of th[e M]S see *A Descriptive Catalogue of the Sanskrit MSS* ... [th]e *Government Collection*, vol. I, under No. 112 on page ... [17]9 ff. where a list of Sādhanas is also given. This MS, [on] the last leaf, gives the date as N.S 221 corresponding to A.D. 1101, which seems to be the date of the original MS because, the writing is so late that it cannot [w]arrant us in placing the present MS so early.

7 Na It is a very defective paper MS written [in] a very modern hand and is full of errors and [o]missions. It is numbered 603 in the Library register [of] the Nepal Durbar Library and is dated in V.S. 1958 [It] begins with the Trisamayarāja Sādhana and ends with the Ṣoḍaśabhuja-Mahākāla Sādhana and contains about

is also called साधनमाला in the *Catalogue* thou
colophon is obliterated by constant hand
palm-leaf MS Ab has no end and no last colo
the blank obverse side bears the title साधनसमु
in a very late hand. B has neither the end no
colophon, but it has been called साधनमाला in
Catalogue. Only in MS Nb we find the name स
in the colophon of every Sadhana, the numb
being given in every case. A glance at the
Sādhanas given on pp 200-6 in the second volume
Catalogue of Paper and Palm-leaf MSS in the
Library, Nepal, will show that in arrangement t
Nb follows none of the other MSS of the साध
though the actual Sadhanas are found in other
appears therefore that the same collection of Sadh
is designated in some MSS as साधनसमुच्चय and in
others as साधनमाला. The sense of the two words b
the same, and the majority of the MSS being entit
साधनमाला we have chosen this title. There are Tibe
translations of this work, and there also both the titl
are found, the only difference being in the arrangemen
of the Sādhanas.

Now that the title of the MS has been discussed, w
will proceed to discuss its beginning and the end. The MS
A begins with the Trisamayaraja Sadhana (No. 1), B is
incomplete in the beginning, C begins with the Vajra-
sana Sadhana, (No. 3), N begins with the Trisamaya-
raja Sadhana (No. 1), Ba is incomplete in the beginning,
while Na also begins with the Trisamayaraja Sadhana
(No. 1), so, we can take it for granted that the Sadhana-
mala commences with the Sadhana for Trisamayaraja
which begins with ...[illegible] etc. But we must
leave the palm-leaf MS Ab and the paper MS Nb alone,
as the first begins with the Vajrasattva Sadhana, and
as both have arrangements entirely of their own but

The Mantras and Dhāranis were employed generally for the good of mankind such as curing of diseases, saving of people from fierce and dangerous animals, prevention of diseases, and snake-bites, etc. These were equally employed for evil purposes, such as Vaśīkarana, 'bewitching', Mārana, 'destruction of enemies' and Uccāṭana, 'destruction of dwelling houses,' and so forth More about these afterwards.

Cordial and grateful thanks are due to our revered Dewan Saheb, HIS EXCELLENCY SIR MANUBHAI N MEHTA, Kt., C.S I., M A., LL B., for his keen and sympathetic interest in this work, for his munificent grant for its printing and for his sustained encouragement.

Hearty acknowledgments are also made to our assistant, the excellent Jain Pandit, Mr Lalchand Bhagwandas Gandhi, who has rendered invaluable service by carefully revising the proofs, and by his numerous suggestions and emendations for improving the text. He is a deep and well-read scholar of the old school, and his extensive knowledge of Apabhramśa and grammar has proved to be of great helpfulness.

THE EDITOR

विषयानुक्रमणिका ।

साधनमाला

1.

ॐ नमः सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वेभ्यः।

श्रीमत्सिद्धसमयं वन्दे सर्व्वसम्पत्सुखोदयम्।
भवदुर्गतिखिन्नानां चिन्तारत्नमिवाद्भुतम्॥
अस्यैव साधनं सम्यक् पूर्व्वाचार्य्यैरिहोदितम्।
किन्तु विस्तरभीरूणां संक्षिप्तमुपदिश्यते॥

इह खलु श्रीचित्तसमयराजे महातन्त्रराजे महातन्त्रे मन्त्रमण्डले स्त्रीमण्डले वा विधियमत्राधिकारी मन्त्री तद्गुह्यसमयसम्बरस्थः पूर्व्वसेवां चिकीर्षुः पर्व्वतारण्यादिषु गुहागहारामसमयनादिषु वा विविक्तविजनेषु मनोरमेषु वसन् आदौ तावदिमां मूलविद्यां बुद्धप्रतिमाया अग्रतो मण्डलकं पुष्पाभिकीर्णं कृत्वा प्रणम्य बोधिचित्तमुत्पाद्य सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वेभ्य आत्मानं निर्यात्य तत्प्रणामालम्बनं जापमभ्यसन् सहस्रं जपेत्। ततः सर्व्वसत्त्वानां महाजापः कृतो भवति। सर्व्वरक्षादि-समयाश्चास्य सिद्धा भवन्ति। तत्रेयं विद्या—

[?] A reads [illegible]।
[?] [illegible] dropped in all other MSS except N
[?] A reads [illegible]।
[?] ANa [illegible]।
[?] ANa [illegible]।
[?] [illegible] in N.
[?] ANa [illegible]।

नमः सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वानां असमा समन्तारका अनन्त
मसुताः सर्व्वजिना अमौमनिष्ठा वरदा मम दैन्तु अत्युदा
वरमग्र्यं मम सर्व्वदा अनन्तम्। तत्र इमे वज्रपदाः। अर
असम सम समन्तानन्त धर्म्म ते खुग खुग महावीराचं
मम सम असहमहावले काण काण महायराग्रिके हह हा
वज्रवज्राह्वये धर धर हुँ हुँ मण्डलं समवला ग्रविक्रमे कु
कुरु तुरु तुरु सर्व्वथा सर्व्वं हि ज्वल ज्वल अग्रे अग्रिणि
फट् स्वाहा।

ततः सर्व्वकर्म्मावरणक्षयार्थं सर्व्वतथागतहृदयं शताक्ष
तेनैव विधिना अष्टसहस्रं जपेत्। सद्धर्म्मदृपणानन्तर्य्यादि
कर्म्मावरणं प्रहीयते। इदं च तत्—

नमस्त्रैयध्विकानां तथागतानां सर्व्वत्राप्रतिहतावाप्ति
धर्म्मतावलीनां ॐ असम सम समन्ततोऽनन्ततावाप्ति
शासनि हर हर स्मर स्मरण विगतराग बुद्धधर्म्म ते सर स
समवला हस हस त्रय त्रय गगनमहावरलक्षणे ज्वल
ज्वलनसागरे स्वाहा।

ततः स्वपराभ्युदयसाधनाङ्गमेवं पूर्व्वसेवाविधिमनु
तिष्ठेत्। तत्रादौ प्रातरेवोत्थाय सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वान
स्वामिनो अध्यासयेत्। एवं प्रणमेत्—

लोकधातुष्वनन्तेषु यावन्तः ससुता जिनाः।
कायेन मनसा वाचा तान् प्रणमाम्यहम्॥

[illegible] ANa •वर।
[illegible] ANa असमसमन्ता•।
[illegible] ANa •क्षणे•।
[7] ANa वं।
[illegible] ANa [illegible]
[illegible] sic. [illegible]

[illegible] is इदतु

ततो बोधिचित्तमुत्पादयेत्—

उत्पादयामि सम्बोधौ चित्तं बोधाय देहिनाम् ।
भद्रचर्य्यां चरिष्यामि सर्व्वसत्त्वहितोदयाम् ॥

ततः सर्व्वविघ्नविनाशार्थमचलहृदयममोघचण्डं[1] वज्रमुद्रां बद्धा शिरसा धारयेत् । तत्रेयं वज्रमुद्रा । दक्षिणहस्तमूर्द्धं प्रसृतं कृत्वा वृद्धाङ्गुष्ठेन तर्ज्जन्यग्रमाक्रमेत् । एषा वज्रलक्षणः । मन्त्रः । नमः समन्तवज्राणां चाद् अमोघचण्ड महारोषण स्फाटय हुँ भ्रमय भ्रमय हुँ चट् हाँ माँ । स्वस्तिकं च बध्नीयात् । श्लिष्टाङ्गुलिमभ्यन्तरमुष्टिं कृत्वा मध्यमे ऋज्व्यौ तर्ज्जन्यौ[2] चाङ्गुष्ठाग्र ईषत्संसक्तौ[3] धारयेत् । मन्त्रः । ॐ हर हर महानिमित्त हुँ फट् स्वाहा ।

ततो मुखशौचादिकं कृत्वा सुखासनोपविष्टः पटपुस्तकप्रतिमादीनामन्यतमस्याग्रतो दशदिक्स्थितबुद्धबोधिसत्त्वानवलम्ब्य मुक्ताकुसुमावकीर्णं मण्डलकं कृत्वा पूर्व्ववद् गाथया सर्व्वाङ्गतः प्रणम्य बोधिचित्तमुत्पाद्य एव सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वेभ्य आत्मानं निर्यातयेत् । अहमेवंनामा सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वानामात्मानं निर्यातयामि सर्व्वथा सर्व्वकालं प्रतिगृह्णन्तु मां सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वा अधितिष्ठन्तु मां महाकारुणिका नाथाः सिद्धिवरदायकाश्च[4] भवन्त्विति ।

ततः सर्व्वपापानि देशयेत् । सर्व्वपापान्[5] रागद्वेष-

[1] ANa अमोघचन्द्र० ।
[2] तर्ज्जन्यौ dropped in ANa
[3] NNa ससक्तं ।
[4] Na ०वरदायका० N ०वरदाका० ।
[5] ANa ०पापानुराग० ।
[6] N ०न्यतया ।
[7] A इदं ।
[8] ANa मण्डलं ।

मोहजान् सार्व्वकालिकानशेषान्[1] देशयामि यथा बुद्धा भगवन्तो जानन्तीति।

[2]ततः पुण्यमनुमोद्यम्। सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वानां ये पुण्यज्ञानसम्भारा लौकिकलोकोत्तरास्त्रैकालिकास्तानप्यनुमोदनयाऽनुमोदेया यथा बुद्धा भगवन्तो जानन्तीति।

ततः पर्य्यङ्कावस्थित इमां समयमुद्रां बध्नीयात्। प्रणामाञ्जलिः शिरसि स्थितः समयमुद्रा। मन्त्रः। नमः सुसिद्धे[3] साधनि अग्रे करुणे वरदे तयि तयि अतिबले नमोऽस्तु[4] वरसिद्धिदायकेभ्यो[5] महारूपेभ्यः स्वाहा। अनया सर्व्वमुद्रामन्त्राणां समयः सन्दर्शितो भवति।

ततः पूर्व्ववद् वज्रमुद्रां बद्ध्वा अचलहृदयमनुस्मरेत्। नमः समन्तवज्राणां अचल कालचण्ड साधय[6] हुँ फट्। ततो वज्रोष्णीषमुद्रां शिरसि न्यसेत्, दक्षिणमुष्टौ अङ्गुष्ठकं स्थितकं कुर्य्यात्। मन्त्रः। नमः सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वानां त्रिशिखाग्नि[7] नमोऽस्तु ते। समन्ता[8]त्रिगुणाचलाग्रधर्म्मे विधुनाहि[9] क्लेशदुःखजालान् जगतः सर्व्वसुखान् ददाहि[10] चाशु तवेदं त्रिसमये कुरु स्वाहा। अनया मन्त्रो महायानान्न परि[11]हीयते निर्विघ्नसिद्धिश्च भवति। पुनश्च महां महारक्षां पञ्चसु स्थानेषु न्यसेत्। महारक्षा भवति। उत्तानमञ्जलिं कृत्वा कन्यसा[12]नामिके करमध्ये

---

[1] N drops अशेषान्।
[2] N drops ततः......जानन्तीति।
[3] ANa सुसिद्ध।
[4] ANa नमो।
[5] ANa वरदायिभ्यो।
[6] ANa ०साधये।
[7] ANa त्रिशिखोपि।
[8] A समन्तादसमन्ता।
[9] A बन्धुना हि, Na विधुनादि, N विधनादि।
[10] *sic* A ददहि।
[11] A ०मानानुपरि।
[12] A ०त्रुमकृषा, Na कन्यासा०।

कन्यमा बहिःसूचीपदवनता अनामिका तस्या उ
अङ्गुष्ठो न्यसेत्। मध्यमा सूचौ पूर्व्वा तस्याः पार्श्वे तर्ज
कुञ्चयित्वा तृतीयपर्वे न्यसेत्। असह्या नाम महामु
मन्त्रः। नमः समन्तवज्राणां ॐ हूँ स्फाटयामहे हुँ प

ततो महाकवचमुद्रया अजितवज्रया कवचं कुर्य्या
कन्यसाङ्गुष्ठौ शङ्कुलाकारेण अन्याः संसक्तमूलमध्या
अजितवज्रा। मन्त्रः। नमः समन्तवज्राणां ॐ हूँ
वज्रमये वरकवचे हो वज्र वज्र हुँ फट्।

तदेवं मारादिभिः सुतरामधृष्यो भवति। एवमा
रक्षां कृत्वा स्थानरक्षां कुर्य्यात्। तत्र वज्रासनमुद्र
यासनं वज्रमयमधितिष्ठेत्। पर्य्यङ्कं बद्ध्वा उत्तानवा
करस्योपरि दक्षिणकरं निवेशयेदुत्सङ्गे वज्रासनमुद्र
मन्त्रः। नमः समन्तवज्राणां ॐ हूँ हुँ वज्रासने
हुँ फट्।

ततो वज्रमण्डपमुद्रया स्वस्थानं वज्रमयमधितिष्ठे
प्रणामाञ्जल्या तर्ज्जनीद्वयमनामिकाद्वयं च मध्यपर्व्वभ
मभ्यन्तरतः प्रवेश्य चतुःस्थूणाकारेण शेषाः सूच्याका
वज्रमण्डपमुद्रा। मन्त्रः। नमः समन्तवज्राणां ॐ हूँ
वज्राग्रभुवने मं हुँ फट्। ततो वज्रप्राकारं तन्मुद्र
न्यसेत्। उत्तानमञ्जलिं कृत्वा अनामिकाद्वयं म
न्यस्य मध्यमा सूची तर्ज्जनीयुगलं वज्राकारेण तृतीयप

---

[1] सूची dropped in ANa.
[2] ANa हू हू।
[3] ANa °मध्यमा°।
[4] ANa सुतरामधृष्यो।
[5] ANa मध°।
[6] ANa पार्श्विन।
[7] N पर्यङ्क°।
[8] ANa हू।
[9] ANa °दुत्सङ्गे।
[10] A °यमुवने।

न्यसेत् अङ्गुष्ठौ च पार्श्वतः[1]। प्राकारमुद्रा। मन्त्रः। नमः समन्तवज्राणां ॐ हूँ हुं वज्रमण्डले बन्ध बन्ध हूँ फट्।

ततस्तदुपरि वज्रपञ्जरं तन्मुद्रया न्यसेत्। प्रणामाञ्जलेरनामिकायुगलं तर्जनीयुगलं विपरीतपृष्ठभग्नमिति। अनामिकातर्जन्योरुपरि चक्रेण तावेव[2] द्वैयौं[3] त एव द्वैयं विपरीतपृष्ठभग्नं मध्यमा सूची तथा कनिष्ठिकाङ्गुष्ठौ। पञ्जरमुद्रा। मन्त्रः। नमः समन्तवज्राणां ॐ हूँ हुँ वज्राग्रभुवने[4]मुः हुँ फट्।

ततो वज्रज्वालावहितस्तन्मुद्रया[5] न्यसेत्। अभयकरस्योपरि वामं संहताङ्गुलीकं दक्षिणेन भ्रामयेत्। वज्रज्वाला। मन्त्रः। नमः समन्तवज्राणां ॐ हूँ हुं वज्रज्वाले[6] हुँ फट्।

ततः सीमां बध्नीयात्। दक्षिणकरमुष्ट्या[7] तर्जनीमुच्छ्रितां कृत्वा दक्षिणेन भ्रामयेत्। असीमा नाम सीमाबन्धनी। अस्या मन्त्रः। नमः समन्तवज्राणां ॐ हूँ हुँ महासीमाबन्धे बन्ध बन्ध वज्रे वज्रिणि हुँ फट्।

ततः स एवं कृतरक्षापरिकरः स्वस्थानस्थितेभ्य एव बुद्धबोधिसत्त्वेभ्यस्तथागतसम्भवमुद्रया अर्घ्यं[8] प्रकल्पयेत्। ततस्ते समन्वाहरन्ति सिद्धिवरदायकाश्च भवन्ति। मुष्टिकरसंस्थाना[9] कनिष्ठिकाभ्यां विकसिताभ्यां तथागतसम्भवमुद्रा। मन्त्रः। नमः सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वानां आः अमलविक्रान्ततेजिनि अरजे स्वाहा। ततो बाह्यगन्धा-

---

[1] ANa अङ्गुष्ठौ पार्श्वेन। [2] A भावेन।
[3] A द्वैयौं। [4] ANa °भुवन।
[5] ANa °हि तन्मुद्रया। [6] ANa omit वज्रज्वाले ऊ।
[7] ANa पृष्ठ्या। [8] ANa अर्घं। [9] ANa °स्थाना।

धुपधारां सम्भवे अचलवज्रमुद्रया परिशोध्य गन्धादीन् प्रति प्रति स्वमन्त्रैरष्ट वारानभिमन्त्र्य पुजां कुर्य्यात् । तत्र गन्धमन्त्रः । नमस्त्र्यध्विकानां सर्व्वतथागतानां असमगन्धोत्तमे भगवति स्फुर हिमं गगनकं महोदये सर्व्वार्थसाधनि स्वाहा । पुष्पमन्त्रः । नमस्त्र्यध्विकानां सर्व्वतथागतानां आवर्त्तावर्त्तमहापुष्पवति स्वाहा । धूपमन्त्रः । नमःस्त्र्यध्विकानां सर्व्वतथागतानां अग्रे अग्रशिवे धूमशिखे स्वाहा । दीपमन्त्रः । नमस्त्र्यध्विकानां सर्व्वतथागतानां ज्वालन्ते ज्वलन्ते दीपज्योतिशिखे स्वाहा । नैवेद्य मन्त्रः । नमस्त्र्यध्विकानां सर्व्वतथागतानां अरर परर करर बलिदे बलिं ददाहि महाबलि स्वाहा । ततो दशदिग्लोकधातुस्थितचिचपूजाङ्गान्येवं निर्यातयेत् । प्रणामाञ्जलिं बद्धा ये असमा अपरिग्रहा दशदिग्लोकधातुषु पूजाङ्गविशेषाः स्थलजा रत्नपर्व्वतकल्पवृक्षादयो जलजाः सामुद्ररत्नादयः कनकपङ्कजादयश्च ये चान्ये सर्व्वलोकधातुषु दिव्यमनुष्यकाः सर्व्वरूपशब्दगन्धरसस्पर्शादयस्तान् सर्व्वान् बुद्धबोधिसत्त्वेभ्यो निर्यातयामीत्युदाहरेत् । मनोमयांस्तु पूजामेघा नेवं प्रवर्त्तयेत् । पूर्णमुद्रां सङ्कुचितायप्रणामाञ्जलि लक्षणां बद्धा एवं वदेत् । सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वाधिष्ठानबलेन समप्रणिधिपुण्यबलेन

[1] N गन्धाग्र०, ANa गन्धाद० ।
[2] ANa ०समन्त्र । [3] The second प्रति is dropped in ANa.
[4] N स्फारविम० । [5] ANa ०दय ।
[6] N चर्त्ता० । [7] ANa ०शिख ।
[8] ANa ०शिख । [9] ANa ०शिख ।
[10] N विवेद्य० । [11] ANa ०धातु ।
[12] ANa ०मोघा । [13] ANa सङ्कुचिता । [14] ANa ०विशे० ।

विद्यामन्त्रबलेन च सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वपर्षन्मण्डलेषु वरो-
दाराः समन्तभद्रबोधिसत्त्वचर्य्याभिर्निर्हृता महापूजा-
मेघाः प्रसरन्त्वामिति चिन्तयित्वा इमां पूजाधिष्ठानकर्त्रीं
महाविद्याराज्ञीमष्टौ वारानुच्चारयेत्। नमः सर्व्वबुद्ध-
बोधिसत्त्वानां सर्व्वथा उद्गते स्फुर हिमं गगनकं समन्ततः
स्वाहा।

ततः सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वानां विचित्रगुणवर्णसङ्गीति-
मेघसमुद्रा धर्म्मसङ्गीतिमेघसमुद्राश्च सर्व्वलोकधातुविशो-
धकाः सर्व्वत्र प्रवर्त्तन्तामिति चिन्तयित्वा इमां स्तुति-
सङ्गीतिमेघाभिनिर्हारकर्त्रीं विद्याराज्ञीमष्टौ वारानुच्चार-
येत्। नमः सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वानां सर्व्वत्र संकु-
सुमिताभिज्ञाराशिनि नमोऽस्तु ते स्वाहा। ततः सर्व्व-
लोकधातुसमुद्रेषु सर्व्वत्र सर्व्वसत्त्वात्मभावसमाः सर्व्वबुद्ध-
बोधिसत्त्वनिर्म्माणमेघाः सर्व्वारम्भणेभ्यो निश्चार्य्य सर्व्व-
सत्त्वानां सर्व्वदुःखानि प्रशमयन्तु सर्व्वलौकिकलोकोत्तर-
सम्पदे यावत् समन्तभद्रकायादिशुद्धिं प्रापयन्त्विति
चिन्तयित्वा इमं महाविद्याराजमष्टौ वारानुच्चारयेत्।
नमः सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वानां नमोऽस्तु ते महावज्र सर्व्वसत्त्व-
हितङ्कर तिष्ठ सर्व्वत्र सर्व्वेषां धर्म्माणामधिष्ठाय स्वाहा।
सर्व्वं चैतत् पूजादिकं मन्त्रादिबलेनावितथं सम्भवतीति
श्रद्धेयम्। कुशलमूलं चैतत् अनुत्तरसम्यक्सम्बोधावेवं परि-
णामयेत्। यथा बुद्धा भगवन्तो अभ्यनुजानन्ति परिणाम्य-

---

[1] ANa ०र्हृता।
[2] ANa ०साद्रि०।
[3] ANa ०वगु इति।
[4] ANa सर्व्वधर्म्मा०।
[5] ANa सम।
[6] ANa ०कायादि।
[7] ANa इमां।
[8] ANa सर्व्वत्र तत्र।

मानमेतत् कुशलमूलं तथाहं परिणामयामीत्यनेन पुण्ये-
नाहं समन्तभद्रचर्य्यया बोधिमभिसम्बुध्य सर्व्वसत्त्वानपि
समन्तभद्रचर्य्यायुक्तौ प्रतिष्ठापयामीति ।

ततः सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वाधिष्ठानप्रतिसम्भार्थं तन्मुद्रां
बद्धा पूर्व्वोक्तं शताक्षरमनुस्मरेत पञ्चाक्षरं वा । हस्त-
द्वयमन्योन्यपृष्ठं संसक्तमूर्द्धमुखाङ्गुलीकं संयोज्य तर्ज्जन्यौ
कनिष्ठिके च शङ्खलाकारेण मध्यमानामिकायुग्मयोर्मध्ये
अङ्गुष्ठद्वयं सममूर्द्धमुखं धारयेत शताक्षरमुद्रा । पञ्चाक्षर-
मुद्रा तु सम्पुटाञ्जलिं कृत्वा तर्ज्जनी द्वयेनाङ्गुष्ठाग्रं पीडयेत्,
शेषास्तु तथैव सूच्याकाराः । मन्त्रः । नमः सर्व्वबुद्धबोधि-
सत्त्वानां आः वीर हुं खं ।

ततः सर्व्वमुद्रासंग्रहभूतं समन्तावभासोष्णीषं धर्म्मचक्रं
वा बध्नीयात् । प्रसृतसमोत्तानाभयपाणिमाऽनामिके कर-
मध्ये सव्येन नखं परिधायाङ्गुष्ठाग्रेण न्यसेत् । तर्ज्जन्यौ
सूच्याकारेण संहतायां तथैव मध्यमे समसाग्रशिखासंसक्ते
मध्यप्रदेशिन्यौ सूच्याकारेण समन्तावभासोष्णीषम् । एवं
तर्ज्जन्यौ संचार्य्य सव्येन सव्यसाम्येन शङ्खलाकारेण ।
धर्म्मचक्रमुद्रा । अनयोर्यथाक्रमं मन्त्रः । आः सं रं । ॐ
भुन यातय चिन्द चक्रेण वज्रिणि हूं अनयोरन्तरा बद्धा

ANa [illegible] — N [illegible]
N [illegible] — ANa [illegible]
ANa [illegible] — [illegible] dropped in ANa
ANa [illegible] — ANa [illegible]
ANa [illegible] — ANa [illegible]
ANa [illegible] — ANa [illegible]
ANa drops [illegible]
ANa [illegible] instead of [illegible]

मन्त्रं सकृदुच्चार्य स्थितो निषण्णो वा जपेत्। मारादिभिर्नाभिभूयते, सिद्धिश्चास्याभिमुखीभवति। ततः शीघ्रसिद्ध्यर्थं तावद् धर्मोदयमुद्रां बद्ध्वा तन्मन्त्रमनुस्मरेत्। वामहस्तेन मुष्टिं बद्ध्वा तर्जनीकनिष्ठाङ्गुष्ठौ च प्रसारयेदूर्द्ध्वं धर्मोदयमुद्रा। मन्त्रः। नमः सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वानां आः सर्व्वथा सर्व्वधारणि स्वाहा। स्वमुद्रया च मन्त्रं सकृदुच्चार्य समयं दर्शयेत्। स्वमुद्रा तु यथायोगं वेदितव्या।

ततः सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वप्रणामालम्बनजापमभ्यसन् यथाभिलषितं मन्त्रं न द्रुतं न विलम्बितं असत्सङ्कल्पवर्जितं मन्त्राक्षरगतचित्तं तावज्जपेत् यावन्न खिन्नो भवति। तत उत्थायार्य्यगण्डव्यूहादिसूत्राणि तथागतहृदयं सकृदनुस्मृत्य वाचयेत्। पूजयित्वा अन्ततः प्रणम्य वा भुञ्जीत। भुञ्जता चानेन मन्त्रेणाहारमष्ट वारानभिमन्त्रितं कृत्वा अग्रपिण्डं सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वेभ्यो निवेद्य मध्यमात्रया भोक्तव्यम्। तत्रायं मन्त्रः। नमः सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वानां ॐ वज्रन्दरे तेजोमालिनि स्वाहा। भुक्तशेषात् वार्याचलायामोघचण्डहृदयेन सकृदभिमन्त्र्योत्सृष्टपिण्डो दातव्यः। स तत्रानुबन्धः सुखमहितां ददाति। भुक्तविश्रान्तश्च पापदेशनादिकं कृत्वा सद्धर्म्माराम एव तिष्ठेत्। यदि शक्तो भवति अपराह्णेऽपि सर्व्वमेतत् रक्षादिपरिकरं पूजादिकं च कृत्वा जपेत्, नो चेत् पूर्व्वाह्णकृतमेव रक्षादि

[1] ANa मन्त्र।
[2] N ०स्यन्दन्।
[3] ANa ०स्तारणं।
[4] ANa वज्रन्दर
[5] ANa [illegible]
[6] ANa वदितव्या
[7] ANa मन चित्त
[8] ANa चाय।
[9] N तथागतह
[10] [illegible]

अविसर्ज्जितं 'स्थितमेव दृढमधिमुच्यार्य्याचलवज्रमुद्रया समन्वया विघ्नानुत्सार्य्य पञ्चाक्षरादीनामन्यतमेन मुद्रा-मण्डितेन रक्षां कृत्वा पूजास्तुत्यादिकं विधाय पूर्व्ववत् जापं कुर्य्यात्। विकाले च प्राकारपञ्जरादिकं विसर्ज्य रश्मिमालिन्या कवचं कुर्य्यात्। अन्योन्याङ्गुलिश्लिष्टा-मभ्यन्तरमुष्टिं कृत्वा मध्यमे सूच्याकारेण प्रसारयेत् तर्ज्जनी-युगलं तस्या'स्तृतीयपर्व्वे न्यसेत्, अङ्गुष्ठौ च पार्श्वतः। रश्मिमालिनीमुद्रा। मन्त्रः। नमस्त्र्यध्विकानां तथा-गतानां महाश्मयगतिं गते समते मम सर्व्वथा सत्त्व-धारणकें धर्म्मधात्वभ्यन्तरमङ्गते स्वाहा। पूर्व्वरात्रापररात्र-जागरिका च सद्धर्म्मस्वाध्यायादिना कर्त्तव्या। मध्यमे यामे मञ्चकरहितायां शय्यायां सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वान् सर्व्वाङ्गतः प्रणमन्नेव स्वपेत्' विज्ञप्तिं च कुर्य्यात्। अधितिष्ठन्तु मां सर्व्व-बुद्धबोधिसत्त्वा अनुत्तरसिद्धिवरदायकाय भवन्तु सर्व्वोप-द्रवांश्च प्रश'मयन्त्विति। अयमेव च विधिः 'प्रत्यहं यावत् पौर्णमास्यां लक्षजापो वा यावद् वा सिद्धिनिमित्तानि प्रादुर्भवन्ति। ततः पौर्णमास्यादितिथिषु कृतभक्तच्छेदोप-वासः 'पोषधसम्वरी पक्षकोपविष्टः कुशगिड्कोपविष्टो वा चैत्यपटपुट'पुस्तकप्रतिमादीनामन्यतमस्याग्रतः 'कृत-कुसुमावकीर्ण'मण्डलकः कृतरक्षापूजादिपरिकरः पूर्व्व-

---

1 ANa स्थिरमेव॰ ।
2 ANa °स्त्वात्मक ।
3 ANa प्रणम॰ ।
4 ANa °वासध ।
5 A °कृतमुक्त॰ ।
6 ANa मुख्या॰ ।
7 ANa प्रणमेत् न च भवेत् ।
8 प्रत्यहं dropped in ANa.
9 ANa चैत्यपट॰ ।
10 N °वर्ण॰ ।

वद् धर्मोदयमुद्रां बद्धा तन्मन्त्रमनुस्मरेत्। ततः स्वदेव
मुद्रां बद्धा तन्मन्त्रं समाष्टंवारानुच्चार्य्य स्मयं दर्शये

ततः सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वान् प्रणम्य चक्रपूजादिकं गृही
समन्तभद्रतयागनकायादि शुद्धिमभिलषन् स्वनमौलि
सिद्धौ हृदयमाधाय सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वप्रणामालम्ब
आपसभ्यसन् सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वपुण्यज्ञानसम्भारा
मोदनाभ्यासचेतनया सन्ध्यारागात् प्रभृति तावत् ज
यावत् अर्द्धरात्रे द्व्योदये वा तच्चक्रादिकं ज्व
प्रज्वलति। ज्वलिते चाकाशात् बुद्धोत्पाद इव मह
निमित्तानि पुष्पवृष्टिदुन्दुभिध्वनिदिव्ययोषितयागतना
कारादीनि बुद्धोचकम्पनादीनि चात्यद्भुतानि भव
सर्व्वविद्याधरकुलानि च सन्निपतन्ति। तैरभिषिच्य
सर्व्वलोकधातुषु बुद्धबोधिसत्त्वाराधकः पञ्चाभिज्ञः सर्व्वबु
बोधिसत्त्वाभिनन्दितो बोधिसत्त्वचर्य्याचारी विद्याधररा
भवति अनन्तविद्याधरस्त्रीपरिवारः सुखानुयायी न
तस्मात् कायाद्दीयते। तेनैव च कायेनानुपूर्व्वसम्भारो
चयतः सर्व्वबोधिसत्त्वभूमिराक्रामति यावदभिसंबुद्ध
येति। अन्यात्र बुद्धबोधिसत्त्वदर्शनचिन्तामणिभद्रघटादि
सर्व्वलौकिकलोकोत्तरसिद्धयोऽनेनैव विधिना सामान
विषयपटप्रपदृष्टेन वा विधिना तत्त्वमवलोक्य निर्वि
चिकित्सैः साधनीयाः। नियतं सिध्यन्तीत्ययमुपायव

N ०दयाम्भसा।
१ Na ०मन्त्रदि०षेण।
N अर्थम्।
१ Na ०नन्दित०।
१ विष०

A समातष्ट०
ANa ०चेतसा।
A याङ्गता०
A ०यधन

साधनविधिः अनुपायैस्तु यथाशक्ति साधनं कर्त्तव्यम्। यथोक्ते नाहं शक्त इति नावसादितव्यम्[1]। अन्तत एकाग्रमप्यात्मरक्षां कृत्वा सीमाबन्धनं च पूजादिकं च चिन्तयित्वा तन्मन्त्रानुच्चार्य्य[2] यावदिच्छं जपेत् साधयेद् वा। वीर्य्यानुरूपं कर्म्मानुरूपं चावश्यमेव सिध्यति। एकोऽपि त्रैलोक्यं रक्षितुं क्षमते[3] इति मन्त्रवचनात्। अमोघसिद्धिश्चायं त्रिसमयराजः निर्विघ्नसिद्धिश्च। मनीषितविधिरिति पूर्व्वसेवादिविधिरहितं सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वालम्बनमात्रं कृत्वा जगदर्थचित्तेन मन्त्रानुष्ठानम्।

अत्र च येन तेनापि विधिना मनीषितेन वा मन्त्राः साध्यमानाः सिध्यन्ति। तद्यथा अत्रैवोक्तं विविक्तविजने स्थाने मङ्गनिकायपरिवर्ज्जिते[3] सत्त्वाननुतापिना विनापि [4]पूजया विनापि[5] पटेन विनापि स्नानादिसमुदाचारेण विनिपतितेनापि साध्यमवश्यं सिध्यतीति। पुनरुक्तं हि चात्यद्भुते। यथा यथा मन्त्राः साध्यन्ते तथा तथा अनुरूपा भवन्ति। येन च विधिना योज्यन्ते[6] तेनैव सिध्यन्तीति। पुनरप्युक्तम्—

बोधिचित्तं दृढं[7] यस्य निःशङ्का च मतिर्भवेत्[8]।
विचिकित्सा न कर्त्तव्या तस्येदं सिध्यति ध्रुवम्॥

इति। तस्माद् वीर्य्यमुत्पाद्य विचिकित्सां विहाय साधयितव्यमवश्यं सिध्यति। अत्र च सिद्धार्थिना[9] समयरक्षणे

[1] ANa नावमीतितव्य, N नावसातितव्यं।
[2] A °नुच्चार्य।
[3] A °विवर्ज्जि°।
[4] ANa °पूजा।
[5] A विना।
[6] ANa योज्यन्ते।
[7] ANa दृढयस्य।
[8] A धतिर्भवेत्।
[9] ANa °

दृढतरयत्नवता भाव्यम्। तन्मूलत्वात् सर्व्वसिद्धीनां च स च समयः। न सद्धर्म्मः प्रतिक्षेप्तव्यः,' न गुरुष्ववमन्यना कार्य्या, न मद्यपानं कार्य्यं, न मञ्चशय्या कार्य्या, न वज्राकारा भक्षणीया न लङ्घनीया इत्येवमादिरवश्यं तन्त्रे ज्ञातव्यः। विस्तरभयात्तु न लिख्यते। स्नातुमिच्छता च त्रिसमयज्ञापिनार्य्याचलहृदयेनामोघचण्डेनैव वज्रमुद्रा-युक्तेन सर्व्वमृत्तिकादिस्नानीयद्रव्याभिमन्त्रणदुष्टोत्सारण-सीमाबन्धादिकं कार्य्यम्। तेनैव सर्वविघ्नाः प्रशाम्यन्ति।

॥ इति त्रिसमयराजस्य साधनं समाप्तम्

कृतिरियं पण्डितकुमुदाकरमतिपादानाम् ॥

2

नम सर्वबुद्धबोधिसत्त्वेभ्य ।

अममाचलाः समतसारधर्मिणः
करुणात्मका जगति दुःखहारिणः ।
असमन्तसर्वगुणसिद्धिदायिनो
अमलाचलाः समधराग्रधर्मिणः ॥
गगनसमोपमकला न विद्यते
गुणनिश्चरेणुकणिकेऽप्यसीमिके ।
सदसत्त्वधातुवरसिद्धिदायिषु
विगतोपमेषु असमन्तसिद्धिषु ॥
सततामला करुणवेगतोत्थिता
प्रणिधानसिद्धिरविरोधधर्मता ।
जगतोऽर्थसाधनपरासमन्विनी-
मततं विरोचति महाकृपात्मनाम् ॥
न निरोधतां करुणचारिकाकुला
व्रजते त्रिलोकि वरसिद्धिदायिका ।
अमितामितेषु सुसमाप्तितां गता
गतिं गतेऽपि 'अहो सुधर्मता ॥
त्रिसमयेऽग्रसिद्धि वरदा ददन्तु मे
वर दानताग्रगतितां गताः सदा ।

---

[1] ANa नैश्यते ।
[2] ०ध्यमीमिके dropped in A.
[3] A वैनिरोध० ।
[4] A चपला ।
[5] Na व्रजतो ।
[6] ANa ०लोकवर० ।
[7] AN ०गतिं ।
[8] A च ।
[9] AN ददातु ।
[10] A दाभाग्र० ।

मन्दर्गास्त्रिन्नोऽकिवन्द्राप्रमाधका
नाथास्त्रियभगनिका धनाहृताः ॥
इति [illegible] वज्रधरसंगीता स्तुतिः ।

इदं तत्र मन्त्रवृक्षानामद्भुतगुणविस्तरम् ।
[illegible] वै सकृद्धारितेऽपि हि ॥
[illegible] वै [illegible] ।
[illegible] सिद्धिं [illegible] ॥
[illegible] च [illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] च [illegible] ।
[illegible] च ॥
[illegible] ।
[illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible]
[illegible] ।

[illegible] ।

[illegible] ।
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ।

[illegible]

3.

[1]नमः शाक्यमुनये तथागताय ।

नत्वा सर्व्वतथागतान् गुणगणाधारान् परार्थं गुरोः
श्रीवज्रासननामभूषिततनोः संसारदोषप्रदैः ।
अस्पृष्टवरबुद्धतादसमं [2]तत्साधनं तत्त्वतो
नानार्यगतथागतादिरचनादिह [3]तथा लिख्यते[4] ॥

ततः पुरतो भगवन्तं वक्ष्यमाणविधिना वज्राभुजादि-समन्वितबुद्धं [5]सर्व्वतथागतादिसमन्वितं विचिन्त्य पुष्पादिकं प्रयच्छेत् । ॐ नमो अक्षोभ्याय हुँ ॐ वज्रपुष्पे हुँ स्वाहा । प्रत्येकं वारत्रयं दद्यात् । ॐ नमो वैरोचनाय ॐ [6]ॐ वज्रपुष्पे हुँ स्वाहा । ॐ नमो [7]रत्नसम्भवाय त्राँ ॐ वज्रपुष्पे हुँ स्वाहा । ॐ नमोऽमिताभाय ह्रीँ ॐ वज्रपुष्पे हुँ स्वाहा । ॐ नमोऽमोघसिद्धये[8] खँ ॐ वज्रपुष्पे हुँ स्वाहा । ॐ नमो लोचनायै [9]लाँ ॐ वज्रपुष्पे हुँ स्वाहा । ॐ नमो मामक्यै माँ ॐ वज्रपुष्पे हुँ स्वाहा । ॐ नमः पाण्डरायै पाँ ॐ वज्रपुष्पे हुँ स्वाहा । ॐ नमस्तारायै ताँ ॐ[10] वज्रपुष्पे हुँ स्वाहा । पुनरप्यक्षोभ्यरूपवज्रासनाय प्रभूतप्रभूततरं पुष्पं दद्यादनेनैव क्रमेण । ॐ वज्रधूपे हुँ स्वाहा, ॐ वज्र-

---

[1] N नमो बुद्धाय, A नमो वज्रासनाय ।
[2] C तत्साधनं ।
[3] AN तदा ।
[4] A कथ्यते ।
[5] सर्व्वतथागतादिसमन्वित found only in Ab
[6] ॐ dropped in A.
[7] A वज्रसम्भवाय ।
[8] C सिद्ध ।
[9] C लं
[10] ॐ dropped in C.

[illegible]

माकयन्ती मे भावयेत।

पश्चात् षडङ्गन्यासं कुर्यात्। भगवत्याः मस्तके-
भयोश्चन्द्रमण्डलं तदुपरि ह्रींकारं शुक्लवर्णं, ग्रीवायां चन्द्र-
मण्डलोपरि ऊंकारं नीलवर्णं, नाभिपृष्ठे चन्द्रमण्डलोपरि
हंकारं पीतवर्णं, शिखायां चन्द्रमण्डलोपरि गंकारं
रक्तवर्णं, ललाटचन्द्रमण्डलोपरि फ्रंकारं श्यामवर्णं, स्तन-
द्वये चन्द्रमण्डलोपरि मंकारं शुक्लवर्णं इति षडङ्गन्यासं

वक्त dropped in N
[1] A मन्द०।
[2] Ab ०मनन्योपरि
[3] ANC ऊंकार।
[4] शीर्षं dropped in A
[5] ANC ०मये।
[6] AN ०कयन्ती।
[7] ANC भगवत्याः०।
Ab ०[illegible]
[8] Ab ०[illegible]
[9] AAb वर्ष०
C मैत्रिय
AN मध
C ०धारिका
[10] ते only in Ab
[11] A तन्मध्य, NC मध्ये।

विभाव्य, ततः स्वहृदि चन्द्रमण्डले हुँकारपरिणतवज्रं तद्वज्रवराटके चन्द्रमण्डलोपरि हुँकारं तत्सर्व्वं परिणाम्य ज्ञानसत्त्वं समयसत्त्ववद् विचिन्तयेत् ।

ततः शिरसि चन्द्रमण्डलं तस्योपरि ऊँकारपरिणतं चक्रं शुक्लवर्णं तन्मध्ये चन्द्रस्थऊंकारं चेति भगवतः कायविशुद्धिभावना । कण्ठे चन्द्रमण्डलं तस्योपरि आः-कारपरिणताष्टदलपद्मं रक्तवर्णं तन्मध्ये चन्द्रमण्डलस्थ आःकारमिति भगवतो वाग्विशुद्धिभावना । नाभेरूर्द्ध्वं चन्द्रमण्डलं तस्योपरि हुँकारपरिणतं वज्रं कृष्णवर्णं तन्मध्ये चन्द्रमण्डलस्थं हुँकारमिति भगवतश्चित्तविशुद्धि-भावना । बुद्धत्वफलदायिनी शुद्धसिद्धिरिति । ततः आकाशस्थितं भगवन्तं हृद्बीजरश्मिना आकृष्य जः हुँ वं होः इत्यक्षरचतुष्टयेन पुरतः स्थापयेत् । तस्मै अर्घ्य-पाद्याचमनं प्रोक्षणं च दद्यात् । पश्चात् क्षीरादिभोजनं प्रयच्छेत् इत्यमृतास्वादो विहितः । ततः सर्व्वबुद्धान् नमस्यामीत्यनया स्तुत्या स्तुतिं कुर्य्यात् । ततो ज्ञानसत्त्वेन सह समयसत्त्वमेकीकृत्य समयस्त्वं समयस्त्वं समयसत्त्वं ॐ आः हुँ इत्यनेन मन्त्रेणाद्वयं कुर्य्यात् । पश्चाद्

---

[1] Ab °कृतं वज्र । [2] AN °कस्य । [3] C सत्त्वमि° ।

[4] A विन्त । [5] ANC मण्डलस्योपरि ।

[6] AN आकार° । [7] A तन्मध्ये ।

[8] Ab omits आः कारमिति … °मण्डलस्य ।

[9] A °मण्डल ।

[10] N हृदयबीज, C रश्मिना Ab हृद्बीजरश्मिना ।

[11] N °द्यामनं, C °द्याचमं । [12] AC प्रोक्षं ।

[13] A °तास्वादो । [14] स्तुत्या dropped in AN.

[15] N adds a third समयसत्त्व । [16] ॐ dropped in N.

भावनाभिन्नो जपं कुर्य्यात्। ॐ आः वज्र हुं स्वाहा इति जपमन्त्रः। पश्चात् सम्यक्सम्बोधौ पुण्यं परिणत्य विसर्ज्य विहरेत् यथेच्छयेति। अनेन पुण्येन सर्वे सत्त्वास्तथागतज्ञानप्राप्ताः शीघ्रं भवन्तु।

॥ वज्रासनभट्टारकसाधनोपदेशविधिः परिसमाप्तः।

4.

पूर्व्वोक्तेन विधानेन शून्यताभावनानन्तरं चन्द्रमण्डले नीलं हुँकारमकारादिसितषोड़शस्वरपरिवेष्टितं ततः सितककारादिचतुस्त्रिंशद्व्यञ्जनपरिवेष्टितं सर्व्वमेतत्परिणम्य चन्द्रमण्डलं तदुपरि पुनस्तदेव बीजं तत्परिणामेन पीतवज्रं तद्वराटकेऽपि तद्बीजं सर्व्वमेतत् परिणम्य श्रीमद्वज्रासनबुद्धभट्टारकमात्मानं झटिति निष्पादयेत्। द्विभुजैकमुखं पीतं चतुर्म्मारसंघटितमहासिंहासनवरं, तदुपरि विश्वपद्मवज्रे वज्रपर्यङ्कसंस्थितं वामोत्सङ्गस्थितवामकरं भूस्पर्शमुद्रादक्षिणकरं बन्धूकारागारुणवस्त्रावगुण्ठिततनुं सर्व्वाङ्गप्रत्यङ्गासेचनकविग्रहं विचिन्त्य ॐ धर्म्मधातुस्वभावात्मकोऽहमिति अद्वयाह-

---

AC अ घट।
• सर्व्वं dropped in Ab.
• N पूर्व्वोक्तवि०।
• A सम्य०।
• A यदं
• A षोड़श०।
[10] AN विश्वा०।
• Ab विसर्ज्जयेत्।
• C ०सामध्य
• A तद्धिग्रा०
C पुण्य०

5.

[illegible]

आदौ मुखादिशुद्धिं विधाय स्वहृद्यकारपरिणतचन्द्रे
पीतहुंकारं पश्येत्। तत्किरणैराकृष्य गुरुबुद्धादीन् पूजयेत्
ततोऽपि पापदेशनादिकं विधाय शून्यतां चामुखीकृत्य
तन्मन्त्रेणाधितिष्ठेत्। ततः पूर्वप्रणिधानसंचोदनया
रूपकायमभिनिर्म्मापयेत् सत्त्वार्थविधये। शशिमण्डलमध्ये
पीतहुंकारं पश्येत् अकारादिसित षोडशस्वरवेष्टितम्
ततोऽपि बहिः सितककारादिवर्गसमुद्रैर्वेष्टितं तत्सकल
परिणतं शशिमण्डलमकलङ्कमवलोक्य सव्यकरेण भूस्पर्श
मुद्रं उत्सङ्गस्थितावसव्यहस्तं काषायवस्त्रावगुण्ठनं नील
गौररक्तश्यामचतुर्मारोपरि विश्वपद्मवज्रावस्थितं शान्
लक्षणव्यञ्जनेनान्वितगात्रम्। तस्य भगवतो दक्षिणे मैत्रेय
बोधिसत्त्वं गौरं द्विभुजं जटामुकुटिनं सव्यकरेण चामर
रत्नधारिणं अवसव्येन नागकेशरपुष्पच्छटाधारिणम्। तथ
वामतो लोकेश्वरं शुक्लं दक्षिणकरेण चामरधरं वामकरे
कमलधरम्। भगवन्मुखावलोकनपरौ च तौ भावयेत्। तत
षडङ्गन्यासं कुर्यात्। भगवतश्चक्षुषोरन्तःस्थितशुक्ल क्लिंकार
श्रोत्रयोः श्[illegible] [illegible]मण्डलावस्थितं जँकारं नीलं, नासापु

---

[1] AN [illegible]
[2] A [illegible]
[3] A [illegible]
[4] A drops
[5] A [illegible]
[6] [illegible] dropped in N
[7] C drops [illegible] .. [illegible]
[8] A [illegible]
[9] [illegible]

चन्द्रस्थपीतखंकारं, जिह्वायां चन्द्रस्थं रक्तगँकारं, ललाटे
चन्द्रस्थं श्यामक्लँकारं, स्तनमध्ये चन्द्रस्थशुक्लमँकारं चिन्त
येत्। तदनु ज्ञानसत्त्वभावनां कृत्वा शिरसि चन्द्रमण्डलो
परि ॐकारजं सितमष्टारचक्रं तदुपरि चन्द्रस्थं ॐकारं
कण्ठे चन्द्रोपरि आःकारजमष्टदलपद्मं तन्मध्ये चन्द्रस्थ
आःकारं, हृदि चन्द्रस्थहुंकारजं वज्रं स्वबीजगर्भं काय
वाक्चित्तविशुद्ध्या च एतद्वयं भावयेत्। इति भगवन्त
माखेदं यावद् भावयित्वा मन्त्रं जपेत्। तत्रेय मन्त्रः
ॐ आः वज्र हूं स्वाहा।

॥ इति वज्रासनसाधनं समाप्तम् ॥

---

[1] C ग्रंकारं।
[2] A आकारं।
[3] A ज्ञानसत्त्व।
[4] AN आकारं।
[5] A एवमर्थं।

6.

आर्यषडक्षरीमहाविद्यायै नमः ।

आदौ तावन्मन्त्री सुखासनोपविष्टः मुखशौचादिकं कृत्वा स्वहृदि चन्द्रस्थितह्रीःकारविनिर्गतरश्मिभिर्गुरु-बुद्धबोधिसत्त्वान् पुरतो बुद्धादीन् दृष्ट्वा सम्पूज्य त्रिशरण-गमनादिकं कुर्यात् रत्नत्रयं मे शरणमित्यादिना। यावन्तः सत्त्वाः सत्त्वसंग्रहेण संगृहीताः अण्डजा वा जरायुजा वा संस्वेदजा वा औपपादुका वा रूपिणो वा अरूपिणो वा संज्ञिनो वा असंज्ञिनो वा नैवसंज्ञाना-संज्ञिनो वा यावत् कश्चित् सत्त्वधातुः प्रज्ञप्यमानः प्रज्ञप्य-ते सर्वे मया अनुपधिशेषनिर्वाणधातौ परिनिर्वापयि-तव्या इति। ततः ॐ स्वभावशुद्धाः सर्वधर्माः स्वभाव-शुद्धोऽहं इति मन्त्रमुच्चारयेत् । ततः शून्यतां मुहूर्तं भावयेत् । तदनन्तरं स्वहृदये सितपद्मोपरि चन्द्र-मण्डलस्थं तदुपरि सितह्रीःकारं ततो निःसरदनेकरश्मि-पुञ्जसमूहं ध्यात्वा तेन सर्वसत्त्वानामशेषमादिकाल-सञ्चितं पापादिक्लेशसमूहं सम्यक् निर्धाप्य । तत्

पुनस्तत्रैव प्रवेशयेत्[1] । तत्परिणतमात्मानं लोकेश्वररूपं सर्व्वालङ्कारभूषितं शुक्लवर्णं चतुर्भुजं वामतः पद्मधरं, दक्षिणतो अक्षसूत्रधरं, अपराभ्यां हस्ताभ्यां हृदि संपुटाञ्जलिस्थितं ध्यायात्[2] । दक्षिणे मणिधरं तद्वर्णं[3] भुजान्वितं पद्मान्तरोपरिस्थं वामे तथैव अपरपद्मस्थां[4] षडक्षरीं महाविद्याम् । ततः ॐ महासुख वज्रसत्त्व जः हुँ वँ होः[5] सुरतस्त्वं अनुरागमहोः अः अः अः अः इत्यधिष्ठानमन्त्र[6]राजमुच्चारयेत् । एवं ध्यात्वा[7] ततो लोकेश्वरात्महृदय[8]चन्द्रमण्डलादक्षरत्रयाकारं शुक्लवर्णं मुखेन निर्गत्य नाभौ प्रविशन्तं चक्र[9]भ्रमणयोगेन इमं[10] मन्त्रराजं सर्व्वबुद्धहृदयचिन्तामणिकल्पं पश्येदनिमित्तयोगेन । ततो जपं कृत्वा "भ्रमणप्रवेशनादिकं[11] प्राप्याचिरेणैव[12] कालेन आद्यः 'कृपावान् गुरुभक्तो योगी सिध्यति[13] ।

ॐ मणिपद्मे हुँ इति[14] जापमन्त्रः । तत उत्थानकाले इमं मन्त्रराज[15]मुच्चार्योत्तिष्ठेत् । ॐ वज्रसत्त्व समयमनुपालय[16] वज्र[17]सत्त्वत्वेनोपतिष्ठ, दृढो मे भव, सुतोष्यो मे भव;

[1] A प्रवेशयेत् ।
[2] ध्यायात् omitted in Ab.
[3] A तद्वर्णं॰ N तद्वर्णं॰ ।
[4] A पद्मस्था ।
[5] A ह्रः ।
[6] Ab मनमु॰ ।
[7] Ab ध्यात्वा ततो ।
[8] AN ॰हृदये ।
[9] A ॰भ्रमण॰ ।
[10] AC इम, Ab इदं ।
[11] A भ्रमणप्रवेशना॰, BN भ्रमणप्रवेशना॰ ।
[12] A प्राप्यादि॰ ।
[13] A सिध्य॰ ।
[14] इति dropped in ANC
[15] A मुच्चारयेत्॰ ।
[16] A ॰पालय ।
[17] A ॰ मनो मे॰ ।

करे अक्षमालाधरं, वामकरे पद्ममणिविभूषितं, द्वौ हस्तौ संयुक्तौ सर्व्वराजेन्द्रमुद्रा हृदि संस्थितं ततोऽहङ्कारं कुर्य्यात् अहमेव लोकेश्वर इति। ततो ज्ञानसत्त्वमाकृष्य यथोपदेशतः स्वमन्त्रेणार्घ्यपाद्यादिकं दद्यात्। समाजमुद्रया एकीकृत्यानेन मन्त्रेण सह विन्यसेत्। ॐ सुरतवज्र अनलसनलहोः समयस्त्वं समयस्त्वं समयमहम्। यथोपदेशतो अभिषेककवचपट्टबन्धाधिमोक्षणसमतालपूजास्तुतिं च कृत्वा भावनापूर्व्वकं जपं कुर्य्यात्। स्वहृदि चन्द्रोपरि षडक्षरं प्रदीपमालामिव गृहान्तरद्योतिनीं पश्येत्। मन्त्रः ॐ मणिपद्मे हुँ। अक्षरलक्षं जपेत्। ततो द्वितीयतृतीयेन विगतकल्मषो भवति, पञ्चानन्तर्यकारिणोऽपि कोटिजापेन सिद्ध्यति। तत उत्थाय कामोऽर्थादिकं दृष्ट्वा विशिष्टाहङ्कारेण विहरेत्। चतुःसन्ध्यं जपित्वा कुशलमूलं परिणाम्याभिप्रेतसिद्धये अर्धरात्रौ ध्यानसत्त्वं विसर्ज्य शताक्षरं चोच्चार्य्य कायवाक्चित्तरक्षां च कृत्वा यथासुखं विहरेदिति। यदि रोगादि मार्जयितुं इच्छति तदा यथोपदेशतः पुष्यनक्षत्रेणापतितगोमयेन भट्टारकस्यायतचतुरस्रं मण्डलकं कुर्य्यात्। यथाभिमतषडक्षरविदर्भितं अष्टोत्तरशतं जपेत्। मासमात्रेण सिध्यति न संशय इति।

॥ कारण्डव्यूहाम्नायेन रचितं साधनं समाप्तम् ॥

[illegible]

पूर्व्वविधानेन चन्द्रमण्डलं सप्ततृतीयकं बीजं षयो-दशाक्रान्तं इन्दुबिन्दुविभूषितं तेनैव निष्पन्नं श्रीमल्लोक-नाथं जटामकुटधरं शान्तं चन्द्रांशुमिव निर्म्मलं सर्व्वा-लङ्कारभूषितं वामेन पद्मधरं दक्षिणे वरदं पद्मचन्द्रा-सनस्थं भावयेत्। हस्तद्वयेन मुष्टिं कृत्वा मध्यमपद्म-संकोचमिव अनया मुद्रया मुद्रयेत्। ततो जापं कुर्य्यात् ॐ मणिपद्मे हुं। अक्षरलक्षेण विगतकल्मषो भवति, द्वितीये तृतीये स्वप्नानि पश्यति, पञ्चानन्तर्य्य-कारिणोऽपि कोटिजापेन सिध्यति।

॥ श्रीमल्लोकनाथसाधनं समाप्तम ॥

9.

ह्रीःकारज्ञाननिष्पन्नो हालाहलो महद्वपुः।
त्रिनेत्रं त्रिमुखं चैव जटामकुटमण्डितम् ॥
अर्द्धचन्द्रधरं देवं कपालकृतशेखरम्।
जिनबिम्बजटान्तःस्थं सर्व्वाभरणभूषितम् ॥
सितारविन्दनिभासं शृङ्गारादिरसान्वितम्।
षड्भुजं हसितं वक्त्रं व्याघ्रचर्म्मसुवाससम् ॥

---

[1] मध्यमं० ।
[2] A हालाहलो ।
[3] A सहितं ।
[4] A स्वप्नानि ।
[5] C महावपु ।
[6] C ०चर्म्माम्बरवासनं ।

दक्षिणे करे वरदं द्वितीये चाक्ष[1]मालिकम् ।
तृतीये शरनर्त्तनं वामे पद्मविभूषितम् ॥
द्वितीये कुचधरं चैव तृतीये धनुरेव च ।
दक्षिणे त्रिशूलं [2]चैव सर्पेण परिवेष्टितम् ॥
वामे पूर्णकपालं तु पुष्पैर्नानासुगन्धिभिः ।
रक्तपद्मस्थितं चैव ललिताक्षेप[3]संस्थितम् ॥
रत्नाचलगुहान्तःस्थं भावयेद् योगचिन्तकः ।
स्फुरद्बुद्धमयैर्बिम्बैः[4] विविधैः प्रातिहार्य्यकैः ॥
सर्व्वाहारं तु भुञ्जानो निर्विकल्पसमाधिना ।
अन्तर्जल्पो जपेन्मन्त्रान् भावयेत् क्रमयोगतः ।
क्षिप्रं च प्राप्यते बोधिरनुत्तरसुखावहा[5] ॥

॥ सर्व्वकामप्रसाधनहालाहलपरितोष[6]णवज्रा
नाम समाधिः ॥

---

[1] A ॰मालिका ।
[2] A ॰नर्द्ध A ॰नम् ।
[3] A ॰ताक्षय॰ ।
[4] A सर्वोत्मैं
[5] A ॰सुखामवहा ।
[6] A परितो रस॰ ।

१०

हृच्चन्द्रे न्यस्य [1]ह्रीःकारं धर्मनैरात्म्यभावनम् ।
तस्या संस्फार्ये तस्माद् रश्मिजालान् नभःसमान् ॥
तेन लोकत्रयाकारं जगत् स्थावरजङ्गमम् ।
कृत्वा सम्बोधिसत्त्वार्थं जातं हृदि प्रवेश्य च ॥
तं ह्रीःकारं परावृत्य झटिति ज्ञानयोगतः ।
तं सितं रक्तवर्णं तु पद्मरागसमद्युतिम् ॥
पञ्चबुद्धमुकुटधरं [5]सर्वोत्फुल्लमोचनम् ।
वामतो धृतया सार्धं कृत्वा षोडशवर्षकम् ॥
पद्मं विकासयन्तं च हृदि दक्षिणपाणिना ।
मयूरोपरि मध्यस्थे निषण्णं चन्द्रमण्डले ॥
सत्त्वपर्यङ्कमाभुज्य [8]सत्त्वाकाररसोत्सवम् ।
चैत्यान्तःस्थमहाकर्म कूटागारविहारिणम् ।
भावयेद् वज्रधर्माख्यं नित्यं बोधिमवाप्नुयात् ॥
भावनाखिन्नो हृच्चन्द्रे न्यस्य मालामिवाविच्छिन्नचित्तो जपेत् । तत्रायं जप्यो मन्त्रः ॐ वज्रधर्म ह्रीः ।

॥ साधनोपायिका संक्षिप्ता वज्रधर्मस्य ॥

---

[1] A ह्रीःकार ।
[2] AN संस्फार्यं ।
[3] C °मर्य ।
[4] AN °मुकुट ।
[5] N सर्वोत्फुल्लमोचनं । A सर्वोत्फुल्लधनं ।
[6] N °पत्रकं ।
[7] A °मानुष्य ।
[8] A सत्त्वकार° ।
[9] A °धर्मेय ।

11.

नमः षडक्षरीलोकेश्वराय।

सम्यक् [1]परहितोद्युक्तमनसाऽऽलम्ब्य देहिनाम् ।
निःशेषदुःखोपशमं सत्सुखे च प्रतिष्ठितम् ॥
तत्सना हृदि सञ्चिन्त्य भावयेच्छुभ्रदीधितिम् ।
तत्र[2]भाभिः स्फुरन्तीभिस्तनुं[3] स्वामवभासयेत् ॥
विश्रम्य विधिवन्मन्त्री संहृत्य सद्वितर्कितः ।
स्फुटमुच्चारयेन्मन्त्रं श्वेतदीधितिभास्वरम् ॥
स्वनाभिमण्डलेनैवं प्रवेश्य हृदि संहरेत् ।
इति कुर्व्वन् त्रिधा ध्यायात् कायवाक्चित्तशोधनम् ॥
तत्र स्वदेहसंस्थेन कायादेः शुद्धिमात्मनः ।
बहिर्गतेन मन्त्रेण प्राणिनां तु[4] विचिन्तयेत् ॥
हृष्टोच्चारितमन्त्रोत्थं पुरतो देवताचयम् ।
मन्त्रोच्चारणसंहारक्रमात् प्रत्येकमाचरेत् ॥
विचित्रपूजानिर्म्माणं [5]तन्निष्पादनमेव च ।
परिपूरिं ततः शुद्धिमिष्टार्थे परिणामनाम् ॥
मन्त्रजापं ततः कुर्य्यात् विधिनाऽन्ते जपस्य तु ।
पूजादि पूर्व्ववत् कृत्वा देवतां हृदि संहरेत् ॥
समाधिप्रतिलम्भादौ चतुःसन्ध्यमिमं विधिम् ।
कुर्व्वन् सततं जपेन्मन्त्री विजनेषु गृहादिषु ॥

---

[1] AC संहित॰ । [2] A तत्राभिस्फुरन्ती॰
[3] A स्वम॰ । [4] ABN ॰चिंतय
[5] A परिपूरण त्रिभि॰ , N परिपूर्णा भुवि ।
[6] C सन्ततं । BN तन्निष्पादन॰

स्वात्मचिन्तां विना कार्य्या न्यासस्फुरणसंस्कृतैः ।
पात्रस्यादौ सर्वेष चतुरस्रं च मण्डलम् ॥
धारयित्वा पटाद्यन्य पुरो ध्यात्वाथवा विभुम् ।
मण्डलार्पणमर्चां वा कृत्वा कुर्य्यादमून् विधीन् ॥

अथायं देवताकारोपदेशः —

पर्य्यङ्किनं सितं साक्षमाम्नायं सम्पुटाञ्जलिम् ।
दृष्ट्वा विभुं तत्प्रतिमां देवीं श्रीरामनाश्रिताम् ॥
ध्यायेत्तु चिन्तयेत् पीतां वामे रत्नच्छटाभृताम् ।
दिग्मध्यकरां रत्नमौलिं श्रीरामनानुगाम् ॥

॥ इत्यार्य्यषट्सहस्रोत्तीर्णमहाविद्यानोकेश्वरभट्टारकोपदेशपरम्परायातसाधनविधिः ॥

---

[1] A स्वात्मनिश्चोधिना ।

[2] A स्फुरणस्फुतैः ।

[3] A सर्वस्मा, C सर्वास्मा ।

[4] A ०सानायं, C ०सनोजं ।

[5] A ०च्छन्ना भृतां ।

[6] AC रत्न०

[7] AC विभु सवा० ।

[8] AC इत्यायार्य्य० ।

[9] A ०षड्क्षर० ।

11.

[illegible]

सम्यक् परहितोद्युक्तमनसाऽस्मरच्य देहिनाम् ।
निःशेषदुःखोपशमं सत्पुंस च प्रतिष्ठितम् ॥
तत्सना हृदि सञ्चिन्त्य भावयेच्छ्भ्रदीधितिम् ।
तस्य भाभिः स्फुरन्तीभिस्तनुं व्योमवभासयेत् ॥
विश्वस्य विधिवन्मन्त्री संहृत्य सहितर्स्तिनः ।
स्फुटमुच्चारयेन्मन्त्रं यतन्दीधितिभास्वरम् ॥
स्वनाभिमण्डलेनैयं प्रवेश्य हृदि संहरेत ।
इति कुर्व्वन् त्रिधा ध्यायात् कायवाक्चित्तशोधनम् ॥
तत्र स्वदेहसंस्थेन कायादेः शुद्धिमात्मनः ।
बहिर्गतेन मन्त्रेण प्राणिनां तु विचिन्तयेत् ॥
हृष्टोच्चारितमन्त्रोत्थं पुरतो देवताचयम् ।
मन्त्रोच्चारणसंहारक्रमात् प्रत्येकमाचरेत ॥
विचित्रपूजानिर्म्माणं तन्निष्पादनमेव च ।
परिपूरिं ततः शुद्धिमिष्टार्थे परिणामनाम् ॥
मन्त्रजापं ततः कुर्य्यात् विधिनाऽन्ते जपस्य तु ।
पूजादि पूर्व्ववत् कृत्वा देवतां हृदि संहरेत् ॥
समाधिप्रतिलम्भादौ चतुःसन्ध्यमिमं विधिम् ।
कुर्व्वन् लक्षं जपेन्मन्त्री विजनेषु गृहादिषु ॥

---

[1] AC संरक्षि॰।
[2] A समन्त्र॰।
[3] A प्राणिनात्र विचि॰, N प्राणिना मुवि।
[4] C मन्त्रोर्थं।
[5] A प्रभातिस्फुरन्तो॰।
[6] ABN ॰न्नैनं।
[7] BN तन्निर्यातन॰

श्वासचिन्तां विना[1] कार्य्यो जापस्फुरण[2]संस्कृतेः ।
पापक्षयादौ सर्व्वत्र चतुरस्रं च मण्डलम् ॥
कारयित्वा पटाद्यत्र पुरो ध्यात्वाथवा विभुम् ।
मण्डलार्चनं[3]मर्च्चां वा कृत्वा कुर्य्यादमून् विधीन् ॥

तत्रायं देवताकारोपदेशः —

पर्य्यङ्किनं सितं साक्षमालाब्जं[4] सम्पुटाञ्जलिम् ।
दृष्ट्वा विभुं तत्प्रतिमां देवीं वीरासनाश्रिताम् ॥
आर्य्यां तु चिन्तयेत् पीतां वामे रत्नच्छटाभृताम्[5] ।
रिक्त[6]सव्यकरां रत्नमौलिं वीरासना[7]नुगाम् ॥

॥ [8]इत्यार्य्यषडक्षरी[9]महाविद्यालोकेश्वरभट्टारकोपदेश-
परम्परायातसाधनविधिः ॥

---

[1] A श्वासचिन्तोविना ।
[2] A ०स्फुरणस्कृते ।
[3] A मर्यात्वा, C मर्चात्वा ।
[4] A ०मालाब्ज, C ०मलोब्जं ।
[5] A ०च्छटा भृतं ।
[6] AC रक्त०
[7] AC विभुं सता० ।
[8] AC इत्यार्य्य० ।
[9] A ०षडक्षर० ।

11.

सम्यक् परहितोद्युक्तमनसाऽऽलम्ब्य देहिनाम् ।
निःशेषदुःखोपशमं सत्त्वमुक्तिं च प्रतिष्ठितम् ॥
तन्मना हृदि सञ्चिन्त्य भावयेच्छुभ्रदीधितिम् ।
तस्य भाभिः स्फुरन्तीभिस्तनुं स्वामवभासयेत् ॥
विश्रम्य विधिवन्मन्त्री संहृत्य सहितद्युतिः ।
स्फुटमुच्चारयेन्मन्त्रं श्वेतदीधितिभास्वरम् ॥
स्वनाभिमण्डलेनैवं प्रवेश्य हृदि संहरेत् ।
इति कुर्व्वन् त्रिधा ध्यायात् कायवाक्चित्तशोधनम् ॥
तत्र स्वदेहसंस्थेन कायादेः शुद्धिमात्मनः ।
बहिर्गतेन मन्त्रेण प्राणिनां तु विचिन्तयेत् ॥
हृष्टोच्चारितमन्त्रोत्थं पुरतो देवताचयम् ।
मन्त्रोच्चारणसंहारक्रमात् प्रत्येकमाचरेत् ॥
विचित्रपूजानिर्म्माणं तन्निष्पादनमेव च ।
परिपूरिं ततः शुद्धिमिष्टार्थे परिणामनाम् ॥
मन्त्रजापं ततः कुर्य्यात् विधिनाऽन्ते जपस्य तु ।
पूजादि पूर्व्ववत् कृत्वा देवतां हृदि संहरेत् ॥
समाधिप्रतिलम्भादौ चतुःसन्ध्यमिमं विधिम् ।
कुर्व्वन् लक्षं जपेन्मन्त्री विजनेषु गृहादिषु ॥

---

[1] AC संगृह्य० । [2] A प्रभाभिस्फुरन्ती०
[3] A समत्र० । [4] ABN ०स्त्रैनैव ।
[5] A प्राणिनात्र त्रिचि०, N प्राणिना सुत्रि ।
[6] C मन्त्रौघे । [7] BN तन्निर्य्यातन० ।

12.

क्वचित् षड्क्षरीसाधने भगवान् मणिपुस्तकाङ्कित-पद्मधरः, मणिधरस्तु पुस्तकरहितमणिपद्मधरः, षड्क्षरी तु मणिरहितपुस्तकपद्मधरा। पूजामन्त्रः ॐ लोकेश्वर पुष्पं प्रतीच्छ स्वाहा एवं धूपं दीपं इत्यादि बोद्धव्यम्। अन्यदेवतायां तत्सम्बोधनं कार्यम्। ज्ञानमण्डलाकर्षणमन्त्र, ॐ महापद्म वज्रसत्त्व जः हूं वं होः समयस्त्वं [illegible] आः आः आः आः ॥

[षडक्षरीसाधनम्]

13.

अथ [illegible]

[illegible] सुधामणोपरिस्थः [illegible]

[illegible]

[illegible]

बोधिसत्त्वादीनानीय हृद्बीजरश्मिसम्भवपूजामेघैः सम्पूज्य पापदेशनादिकं कृत्वा चतुर्ब्रह्मविहारभावनां च ततः शून्यतां भावयेत्, ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहमिति चाधितिष्ठेत्। तदनु पूर्व्ववत् ह्रीःकारं विभाव्य गगनकुहरे संस्फार्य्य संहृत्य तदुद्भूतं लोकेश्वरमात्मानं भावयेत् शीतांशुकोटिप्रभं जटामुकुटिनं अमिताभकृतशेखरं सर्व्वालङ्कारविभूषितं स्मेरमुखं अर्द्धपर्य्यङ्केन पद्मचन्द्रासनस्थं दक्षिणेन वरदं वामेन पद्मधरम्। दक्षिणपार्श्वे आर्य्यतारासुधनकुमारौ वामपार्श्वे भृकुटीहयग्रीवौ। ततः शिरसि ॐकारं, कण्ठे आःकारं, हृदि हूंकारमिति सञ्चिन्त्य खेदपर्य्यन्तं यावत् तिष्ठेत्। खेदे तु मन्त्रं जपेत्। तत्रायं मन्त्रः ॐ ह्रीः स्वाहा।

॥ इत्यार्य्यखसर्पणलोकेश्वरसाधनम् ॥

[1] [illegible]
[2] A [illegible]।
[3] A [illegible], B [illegible]।
[4] C [illegible]।
[5] A [illegible]।
[6] AC [illegible]

कोटिकिरणावदातं देहं[4] ऊर्द्धं[1] जटामकुटं अमिताभशेखरं[2] विश्वनलिननिषण्णं शशिमण्डले अर्द्धपर्य्यङ्कनिषण्णं सकला-लङ्कारधर[3] विग्रहं स्मेरमुखं दिव्यवपुं देशीयं[4] दक्षिण वरदकरं[5] वामकरेण सनालकमलधरं करविगलत्पीयूष[6]-धाराभ्यवहाररसिकं[7] तदधः समारोपितोर्द्धमुखं महा-कुक्षिमतिकृशमतिशिशितियक्षं[8] सूचीमुखं तर्पयन्तं[9] श्रीमत्पोतलकाचलोदरनिवासिनं करुणास्निग्धविलोकनं[10] शृङ्गाररसपर्य्युपासितं अतिशान्तं नानालङ्कारालङ्कृतम्।

तस्य पुरतस्तारा दक्षिणपार्श्वे सुधनकुमारः। तत्र तारा श्यामा[11] वामकरविधृतं सनालमुत्पलं दक्षिणकरेण विकाशयन्ती[12] नानालङ्कारवती अभिनवयौवनोद्भिन्न-कुचभारा। सुधनकुमारश्च कृताञ्जलिपुटः कनकाव-भासिद्युतिः[13] [14]कुमाररूपधारी वामकक्षविन्यस्तपुस्तकः सकलालङ्कारवान्।

पश्चिमे भृकुटी हयग्रीव उत्तरे। तत्र भृकुटी चतुर्भुजा हेमप्रभा जटाकलापिनी[15] वामे त्रिदण्डीकमण्डलुधारि-हस्ता दक्षिणे [16]वन्दनाभिनयाक्षसूत्रधरकरा त्रिनेत्रा।

---

[1] ABNC ऊर्द्ध०।
[2] ANC अमिताभकृत०।
[3] A रत्नमालधर०।
[4] AN ०देशीया, Ab ०देह।
[5] A वरवकर।
[6] BCb ०मितपीयूष, AC त्यादृष।
[7] A ०नासिकं।
[8] ०मतिशिशितियक्ष dropped in Ab.
[9] AC तर्प्पयन्त।
[10] ABNC ०स्निग्धावलोकनं।
[11] Ab श्यामवर्णा।
[12] A omits ०कुचभारा। सुधन०, C ०कुचनारा।
[13] Ab ०भासद्युतिः।
[14] A माररूप०।
[15] A जटकलापिनी।
[16] N वन्दना०।

पद्मधारी दक्षिणेनामृतधारां स्रवद्वरदः सत्त्वपर्य्यङ्कासीनः। अग्रतस्तारा कनकश्यामवर्णा उन्नतपीनपयोधरा सर्व्वालङ्कारभूषिता उत्पलकलिकासन्नकरद्वयार्पितनेत्रा। तदनु सुधनकुमारः कनकोज्ज्वलः रत्नाभरणो रत्नमुकुटी वामकक्षावसक्तकमलिकः कृताञ्जलिपुटः। तदनु भृकुटी जटामुकुटिनी मूर्ध्नि चैत्यालङ्कृता कनकोज्ज्वला रक्तवस्त्रपरिधाना दक्षिणहस्तेन नमस्कारं कुर्व्वाणा अपरेणाक्षमालाधरा वामकराभ्यां त्रिदण्डीकमण्डलुव्यग्रा। तदनु हयग्रीवो ज्वलद्भासुरः पिङ्गलोर्द्ध्वकेशः नागाभरणो रक्तवर्णः लम्बोदरो व्याघ्रचर्माम्बरः दण्डहस्तः। एवं पञ्चात्मको भगवान् भावनीयः सपरिवारः पूजयितव्योऽप्येवंविधः। ततः कृतमण्डले तत्रादौ मण्डलं कृत्वा रक्षां कुर्यात्। ॐ मणिधरि वज्रिणि रक्ष रक्ष मां हुँ फट् स्वाहा। ॐ वज्ररेखे हुँ मण्डलमन्त्रः। ॐ आगच्छ भगवन् मण्डलकसिंहासने ॐ आः इति मन्त्रकृतोऽध्येषणायां कृतमण्डलमध्यसिंहासनोपरि सहस्रदलपद्मस्थं पञ्चात्मकं पूजयेदिति। तत्र पूजामन्त्राः— ॐ वज्रपुष्पे हुँ। ॐ वज्रधूपे हुँ। ॐ वज्रगन्धे हुँ। ॐ वज्रालोके हुँ। ॐ वज्राहारे हुँ। इति संपूज्य संस्तुत्य मन्त्रजापं कुर्यात्। ॐ सर्व्वतथागतपूजामेघप्रसरसमुद्रे हुँ। पूजाधिष्ठान-

1 A drops धारा।
2 C त्रिनेत्रा।
3 AC ॰न्ननमलिक। A ॰नेत्र।
4 AC ॰स्वरूपे।
5 A ॰ज्वला।
6 A रत्नाभरणौ।
7 AN नागाभ॰।
8 A ॰शुखरा।

मन्त्रः ॐ[1] धाः नीं सुं भ्रं हं फट् फट् स्वाहा। ॐ सर्व्वतथागतसुललितनमितैर्नमामि भगवन्तं जः हुँ वं होः प्रतीच्छ कुसुमा[2]ञ्जलिं नाथ होः इति वन्दनामन्त्रः। ॐ मुः स्वाहा इति विसर्जनमन्त्रः। ॐ ख ख खाहि खाहि[3] एह्य एह्य एह्यन्तु सार्व्वभौतिका इमं बलिं स्वाहा इति बलिमन्त्रः। अथ पूजारम्भकाले एवमुच्चार्य्यं चित्तं शोधनीयं यत् सर्व्वदुश्चरितेभ्यो विरतिं करोमि[4], सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वशिक्षां शिक्षिष्ये[5], यावन्न पूजाविधिं न समर्पयामि[6]। यद्येवं न क्रियते तदा रागजं द्वेषजं मोहजं कुशलमूलं स्यात्। इह सर्व्व[7] एव सत्त्वा रागद्वेष-मोहाशयाः। तथाहि राग[8]जकुशलमूलेन नन्दोपनन्दौ नागराजानौ, द्वेषजेन [9]रावणः, मोहजेन वैश्रवणो यक्षो भूतः। इत्यतो रागद्वेषमोहादीन् परिहृत्य [10]चित्त-विमुक्ता करुणामयचित्तेन सर्व्वाण्येव दानादिकुशल-मूलानि कर्त्तव्यानि।

॥ इति खसर्पणसाधनं समाप्तम् ॥

---

[1] A ॐ धां नीं सं ऋं फट् स्वाहा।
[2] A °माञ्जलिनाथ°।
[3] A खाहिहि°।
[4] A °करोमि।
[5] A शिक्षे।
[6] A समन्वयामि, X समन्वयामि।
[7] A सर्व्वेता।
[8] A रागकु°।
[9] A रागेण C रागजः।
[10] A चित्तशुद्धा।

16.

नमः लोकेश्वराय[1]।

प्रथमं तावन्मन्त्री सुखासनोपविष्टः स्वहृदि अकारेण चन्द्रमण्डलं ततः ह्रीःकारं सितवर्णं तदुद्भूतसित-रश्मिभिरग्रतोऽम्बरे गुरुबुद्धबोधिसत्त्वान् पश्येत्। तान् स्वहृद्बीजरश्मिभिः सम्पूज्य पापदेशनादिकं कुर्यात्। ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहमिति अधिष्ठयेत्। आत्मानं शून्यतायां अवलोक्य पूर्वोक्तह्रीःकारेण स्फुरण-संहरणक्रमेण लोकेश्वररूपमात्मानं भावयेत् सर्वाङ्ग-सितवर्णं जटामुकुटमण्डितम् अमिताभकृतशेखरं सर्वा-भरणभूषितं अर्द्धपर्य्यङ्किनं दक्षिणे वरदहस्तं वामे पद्मधरं पद्मचन्द्रासनस्थम्। दक्षिणपार्श्वे आर्य्यवसुधारासुधनौ, वामपार्श्वे भृकुटीहयग्रीवौ। भगवतः शिरसि चन्द्रे ॐ कण्ठे आः हृदि हुँ एवं विभावयेत्। ध्यानात् खिन्नो योगी मन्त्रं जपेत्। तत्रायं मन्त्रः ॐ ह्रीः स्वाहा।

॥ आर्य्यावलोकितेश्वरखसर्पणसाधनं समाप्तमिति ॥

---

[1] This *Sadhana* is only to be found in Ab. See fol. 2?

17.

नमः सिंहनादाय ।

द्विभुजैकमुखं शुभ्रं त्रिनेत्रं सिंहवाहनम् ।
सिंहनादमहं वन्दे सर्व्वव्याधिहरं गुरुम् ॥

आदौ तावन्मन्त्री मुखशौचादिकं कृत्वा मनोऽनुकूले स्थाने सुखासनोपविष्टः शुक्लअकारपरिणतं चन्द्रमण्डलं तदुपरि शुक्लह्रीःकारं हृदि पश्येत् । तद्रश्मिभिस्त्रैधातुकमवभास्याकनिष्ठभुवनवर्त्तिनं सिंहनादं सर्व्वगुरुबुद्धबोधिसत्त्वानानीय पुरत आकाशदेशे संस्थाप्य तदनु पूजापापदेशनादिकं कृत्वा चतुर्ब्रह्मविहारान् विभाव्य शून्यताज्ञानवज्रस्वभावाः[1] सर्व्वधर्माः ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहं इत्यनेन मन्त्रेण शून्यतामधितिष्ठेत् । ततः प्रणिधानमनुस्मृत्य शुक्लपँकारपरिणतं कमलं[2] तदुपरि शुक्लअकारपरिणतं चन्द्रमण्डलं तदुपरि शुक्ल-[3]आःकारपरिणतं श्वेतसिंहं तदुपरि शुक्लधंकारपरिणतं श्वेतपद्मं तद्वराटके शुक्लह्रीःकारं स्फुरद्रश्मिनिकरं एतत् सर्व्वं परिणम्य सिंहनादरूपमात्मानं पश्येत् सर्व्वाङ्गशुभ्रं द्विभुजं एकमुखं त्रिनेत्रं जटामुकुटधरं अमिताभालङ्कृतशिरसं महाराजलीलया स्थितं सिंहासने व्याघ्रचर्म्माम्बरधरं स्फुरत्पञ्चतथागतं धर्म्मानुनिनमप्रघोरं[4] अर्द्धचन्द्रालङ्कृतं वामहस्तस्थितशुक्लपद्मोपरि सितखड्गं तत्समीपस्थितं शुक्लपद्मोपरि नानासुगन्धिकुसुमपरिपूर्णं सुमकराटकं

[1] A [illegible] ।
[2] N [illegible], C [illegible] ।
[3] A आ॰ ।
[4] A [illegible] ।
[5] A [illegible] ।
[6] A omits [illegible] ।
[7] N [illegible] ।
[8] N [illegible] ।

दक्षिणे सितपद्मोपरि सितफणिवेष्टितं सितत्रिशूलदण्डं एवंभूतं भगवन्तं ध्यात्वा ध्यानात् खिन्नो मन्त्री मन्त्रं जपेत्। तत्रायं मन्त्रः ॐ आः सिंहनाद हुँ फट् स्वाहा। विधिश्च प्रतिमाकृतेः[1] पटगतस्य वा भगवतः पुरतः प्रतिमण्डलमेकवारधारणा। तत्रेयं धारणी— नमो रत्नत्रयाय नम आर्यावलोकितेश्वराय बोधिसत्त्वाय महासत्त्वाय महाकारुणिकाय तद्यथा ॐ अकटे विकटे निकटे[2] कटंकटे करोटवीर्य्ये स्वाहा। अपतितगोमयमभिमन्त्र्य अष्टौ मण्डलकान्[3] कुर्यात्। प्रतिमण्डलं त्रयोदश वारान् आवर्त्तयन् धारणीं प्रतिमण्डलामलितशेषगोमयं धारण्या सप्त वारानभिमन्त्र्य तेन व्याधिं[4] प्रलेपयेत्। सप्तमे दिवसे त्रयोदशे दिवसे एकविंशति[5]तमे वा पञ्चानन्तर्यकारिणोऽपि सिध्यन्ति[6] यदि न सिध्यन्ति[7] तदाऽहं पञ्चानन्तर्यकारी[8] स्याम्।

॥ सिंहनादसाधनं समाप्तम्।

विधाय साधनं धन्यं यदवाप्तं शुभं मया।
सिंहनादस्य नाथस्य निर्व्याधि स्यात् ततो जगत्॥

। कृतिरियं पण्डितावधूतश्रीमदद्वयवज्रपादानाम्॥

—

[1] A [illegible]
[2] AC reads विकटे after निकटे
[3] A °मण्डकौ, N °मण्डकौ, C °मण्डलकान्
[4] A व्याधि
[5] A [illegible]
[6] AC सिध्यन्ति
[7] AC सिध्यन्ति
[8] A पञ्चानन्तर्य°

18.

नमो लोकनाथाय ॥

पूर्ववत् क्रमयोगेन लोकनाथं शशिप्रभम् ।
ह्रीःकाराक्षर[1]संभूतं जटामुकुटमण्डितम् ॥
वज्रधर्मजटान्तःस्थं [2]अग्निपरांगनासनम् ।
वरदं दक्षिणे हस्ते वामे पद्मधरं तथा ॥
ललिताक्षेपसंस्थं तु महासौम्यं प्रभास्वरम् ।
[3]वरदोत्पलकरा सौम्या तारा दक्षिणतः स्थिता ॥
वन्दनादण्डहस्तस्तु [4]हयग्रीवोऽथ वामतः ।
रक्तवर्णो[5] महारौद्रो व्याघ्रचर्माम्बरप्रियः ॥
[6]तदष्टकाष्ट[7]दले पद्मे मैत्रेयादिं [च] विन्यसेत् ।
मैत्रेयः पीतवर्णश्च नागपुष्पवरप्रदः ।
क्षितिगर्भः श्यामवर्णः कलशं चाभयं तथा ॥
वज्रपाणिश्च मुक्ताभो वज्रहस्तो वरप्रदः ।
खगर्भो [8]नभःश्यामाभो चिन्तामणिवरप्रदः ॥
मञ्जुघोषः कनकाभः खड्गपुस्तकधारका(रिणः) ।
गगनगञ्जो[9] रक्तवर्णो नीलोत्पलवरप्रदः ॥

---

[1] A ह्रींकाराक्षर० ।
[2] AC अग्निपरांगनासनं ।
[3] A वरदोत्पलकरा, B वरदोत्पला ।
[4] C ०ग्रीवोऽर्थ० ।
[5] C रक्तवर्णो ।
[6] The passages from तदष्टकाष्टदले......महाबलानुगान्ताः cannot be found in any other recension except A
[7] MS तदष्टकाष्टदले ।
[8] MS नभश्यामाभो ।
[9] MS गगनगञ्ज ।

विष्कम्भी तु श्यामवर्णो रत्नोत्तमवरप्रदः।
समन्तभद्रः पीताभो रत्नोत्पलवरप्रदः॥
धूपादिचतुर्द्देवी च ¹वज्राङ्कुशादिद्वारगाः।
वर्णायुधे यथापूर्व्वं मण्डलस्यानुसारतः॥
एवंविधैः समायुक्तं लोकनाथं प्रभावयेत्।
सर्व्वक्लेशमलातीतो भवेत् पूर्णमनोरथः॥

अत्र मन्त्रः ॐ ह्रीः स्वाहा।

॥ इति लोकनाथसाधनं समाप्तम्॥

19.

²लोंबीजात् सर्व्वं पूर्व्ववद् विधाय शुद्धिपर्य्यन्तं ततो लों परिणम्य लोकनाथं चन्द्रप्रभं सर्व्वाभरणोज्ज्वलं जटामुकुटिनं पद्मचन्द्रोपरि पर्य्यङ्किनं वामे पद्मधरं दक्षिणे वरदं चिन्तयेत्। समयमुद्रा। मुष्टिद्वयं बद्ध्वा मध्याङ्गुल्यौ पद्ममंकां³धाकारेण योजयेत्। ॐ मणिपद्मे हुं मन्त्रं जपेत्।

॥ लोकेश्वरसाधनं समाप्तम्॥

---

[1] B [illegible]
[2] AC [illegible]
[3] AC [illegible]
[4] A [illegible]

20

नम सिंहनादाय।

प्रथमं मुखशौचादिकं कृत्वा सुखासनस्थो योगी स्वहृदि सूर्यमण्डले आःकारं दृष्ट्वा पुरतो गुरुबुद्धादीनानीय पापदेशनादिकं कुर्यात्। ततः शून्यतामामुखीकृत्याधिष्ठाय च प्रणिधिमनुस्मरेत्। ततः अकारपरिणतं चन्द्रं तस्योपरि ॐकारपरिणतं रक्तपद्मं तदुपरि आःकारपरिणतं श्वेतसिंहं तस्योपरि चन्द्रे ह्रीःकारसम्भवं सिंहनादभट्टारकं श्वेतं जटामकुटिनं त्रिनेत्रं द्विभुजं तपस्विवेशधरं महाराजलीलया स्थितं वामहस्तादुत्थितपद्मोपरि ज्वलद्खड्गं दक्षिणे सितत्रिशूलं सितफणिवेष्टितं वामे नानासुगन्धिपुष्पैः पूर्णं श्वेतकपालं अमितामुकुटिनं स्फुरत्पञ्चतथागतं महानिर्माणरूपिणं ध्यायात्। जपमन्त्रः ॐ आः ह्रीः सिंहनाद हुँ फट्।

॥ इति सिंहनादसाधनम् ॥

---

[1] A [illegible]।
[2] A has [illegible] after this.
[3] AC स्मरेत्।

षड्भुजं स्मेरवक्त्रं च व्याघ्रचर्माम्बरप्रियम् ॥
वरदं दक्षिणे पाणौ द्वितीये चाक्षमालिकम्[1] ।
तृतीये शरनर्त्तनं च वामे चापधरं[2] तथा ।
द्वितीये सितपद्मं च तृतीये स्तनमेव च ॥

वामजानुना स्थितां स्वाभ[3] देवीं दधानं। वामेन कमलधरां दक्षिणेन भुजेन भगवदालिङ्गनपरां कुसुमशोभितजटाकलापां। दक्षिणपार्श्वे सर्पवेष्टितं[4] त्रिशूलं, वामपार्श्वे पद्मस्थकपालं नानासुगन्धिकुसुमैः सम्पूर्णं, रक्तपद्मचन्द्रे लीलाक्षेपस्थितं विभावयेत् भगवन्तम्। ततो मन्त्रं जपेत् ॐ वज्रधर्म ह्रीः।

॥ इति हालाहललोकेश्वरसाधनम् ॥

28.

*[5]नमो हालाहलाय

सिद्धं हालाहलं नत्वा जगद्व्याधिविनाशनम् ।
महामायामयं तस्य वक्ष्यामि साधनक्रमम् ॥

तत्रादौ साधकमन्त्री क्वचिन्मनोऽनुकूले पृथिवीप्रदेशे स्थित्वा आदावनुत्पन्नाः सर्वधर्माः प्रकृतिपरिनिर्वृता माया-स्वप्नगन्धर्वनगरोपमा इत्यधिमोक्षेण आध्यात्मिकमेवमहं-

---

[1] N [illegible]
[2] A [illegible]
[3] A [illegible]
[4] A [illegible] C [illegible]
[5] B begins, Fol 43
* This Sādhana is only to be found in Ab

ज्ञानमधिष्ठाय दशदिगनन्तपर्य्यन्तलोकधातुव्यवस्थितान् बुद्धबोधिसत्त्वविद्याक्रोधगणानवलम्ब्य ॐ सर्व्ववित् पूर पूर आवर्त्त आवर्त्त हेरित्यनेन विविधपूजामेघान् स्फारयित्वा मनसाभ्यर्च्चाभावेन प्रणम्य धरणीतलविन्यस्तजानुमण्डलो हृदि कृताञ्जलिरेवं ब्रूयात् समन्वाहरन्तु मां बुद्धा भगवन्तो बोधिसत्त्वा महाकृपाविद्यादेव्यो महाक्रोधाः सर्व्वलोकधातुव्यवस्थिताः—

आबोधिशरणं यामि बुद्धं धर्म्मं गणोत्तमम् ।
ददामि तेभ्य आत्मानं प्रतिगृह्णन्तु नायकाः ॥

अनादिमति संसारे संसरता मयास्मिन् वा जन्मनि यत्कायवाङ्मनोभिः पापकं कर्म्म रत्नत्रयाचार्य्योपाध्यायमातापिताभिक्षुभिक्षुणीसामान्यसत्त्वानां सापराध्यायाम संवर्त्तनीयं दारिद्र्यं संवर्त्तनीयं व्याधिं संवर्त्तनीयं । अथवा यत् स्वतः कर्म्म कृतं कारितमनुमोदितं च तत्सर्व्वं बुद्धानां पुरस्तात् यद्वा मया कृतं यच्च तत् सर्व्वं अनिमित्तयोगेनानुपलभमानः प्रतिदेशयामि । अनन्तभूयोऽप्येवं करिष्यामि । यच्च प्रथमचित्तोत्पादमुपादाय यावदनुत्तरा सम्यक्सम्बोधिर्यावच्च निरुपधिशेषो निर्व्वाणधातुरत्रान्तरे सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वविद्याक्रोधगणश्रावकप्रत्येकबुद्धानां अन्येषां च पृथग्जनानां कुशलमूलं तत्सर्व्वमनुमोदयामि । बुद्धसमस्तायदनुमोदनया—

उत्पादयामि परमं बोधिचित्तमनुत्तरम् ।
यथा चैवाधिका नाथाः सर्व्वेऽपि कृतनिश्चयाः ॥

? चैतत् कुशलमूलं परिणामयामि । सम्यक्सम्बोधौ अकृत्स्नबुद्धवर्त्तितया परिणामनया नमो वज्रार्च्चि-

विभाव्य ॐ सर्व्वतथागतसंशिताः सत्त्वानां सर्व्वसिद्धयः संपद्यन्तां सर्व्वतथागताश्च मामधितिष्ठेताम्। ॐ स्वभावशुद्धाः सर्व्वधर्म्माः स्वभावशुद्धोऽहमिति उदीरयन् स्वशिरसि मुञ्चेत्। अत एव स्वभावशुद्धाः सर्व्वधर्म्मा विमोक्षात् विघ्नोपशमो भवति इति नात्र सन्देहः कार्य्यः। प्रोक्तविकल्पप्रबन्धाद् विघ्नान्।

तदनु स्वहृच्चन्द्रे अकारोद्भवहृदयं स्फुरदमितमयूखं विन्यस्य सर्व्वधर्म्मनैरात्म्यं भावयेत्। तेभ्यः स्वहृदयाक्षरेभ्यो रश्मिमेघान् संस्फार्य्य तत् सम्पश्येत् स्थिरचलान् सर्व्वभावान्। हालाहलरूपं निष्पाद्य विचिन्तयेत् तत्रैव प्रवेश्य मायोपमं सकलं जगदित्यवगच्छन् आत्मानं हालाहलरूपं—

शशाङ्ककोटिसंस्पृष्टं जटामुकुटधारिणम्।
सितारविन्दनिभासं नीलकण्ठं त्रिनेत्रकम्॥
महापन्नगसम्भूतरक्तपद्मोपरि स्थितम्।
रत्नाचलगुहान्तःस्थं व्याघ्रचर्म्म(ाम्बर)सुवाससम्॥
पर्य्यङ्केन समाधिस्थं स्थितं) चतुर्भुजविराजितम्।
कुण्डिकाक्षधरं वीरं अमिताभकृतशेखरम्॥
त्रिशूलमूर्ध्वसव्याग्रं कुलिकाबद्धयष्टिकम्।
चिन्तयेत् तस्य वामेन दक्षिणेन कपालकम्॥

कुसुमपरिपूर्णं कुलिकं च छत्रफणं भगवन्तमवलोकयन्तम्।

ततः पश्चादङ्गविन्यासं मुद्राभिर्मन्त्रसंहताभिः कुर्य्यात्। उत्तानभाञ्जौ करयोर्निबन्धपार्श्वे चलाञ्जलया शिखायाः पर्य्यन्तीयं मम संस्पृशेत्। अन्येन तस्या करपार्श्वेन मुष्टमुद्रेयम्।

अस्या एव तु मुद्रायास्तर्जन्या विपरीततः ।
वेष्टयित्वा च ताभ्यां अवष्टभ्य शिरो भवेत् ॥
इमामेव न्यसेत् मूर्ध्नि विपरीतप्रयोगतः ।
शिखा भवति तस्यैव प्राणायामनिषेविनः ॥
पृथग् मुष्टिद्वयं बद्ध्वा मध्यमे तत्र गृह्णते ।
तारे सूची च तार्जनी च पार्श्वतः कवचो भवेत् ।
विशिष्य तास्तामेव कल्पयेदस्त्रकर्मभिः ॥

तारा तर्जनी, तर्जन्यङ्गुष्ठः, धाराऽनामिका, मध्या शिखेति पर्य्यायः । अथासां मुद्राणां मन्त्रा भवन्ति । ॐ नमः स्वाहा प्राणायामहृदयः । ॐ ज्वलिनि स्वाहा शिरः । ॐ प्रज्वालनदीपाय स्वाहा शिखा । ॐ कवचाय स्वाहा कवचः सर्व्वाङ्गे । अनन्तशक्तिमयो फट् अस्त्रं करद्वये । तदेव स्वयमेवाहं प्राणायामेन स्वच्छकारयामातम प्राणायामं भावयेद् यावत् खेदो न जायते । ततो च देहे स्वाग्रचन्द्रे स्वज्वालाहंकारं विन्यस्य तत्रायुधपर्यन्तानि च पर्य्यन्तेषु मन्त्रेषु—

मन्त्राक्षराणि विन्यस्य कुर्यात् जपं समाहितः ।
हृदयं वा जपेन्मन्त्रं प्राणायाममथापि वा ।
प्राणायामशतैर्वा तु प्राणायामा ...
[illegible]
[illegible]
प्राणायामा ततो मन्त्रं जपेत् मुक्तमुद्रया ।

अथ पट्टविधानेन ... पट्टे पूर्वोक्तमन्त्रं ... ॥

29.

नत्वा हालाहलं भक्त्या सर्व्वाशापरिपूरकं ।
संक्षेपादुच्यते तस्य साधनं करुणात्मनः ॥
आदौ मनोहरे स्थाने सुलिप्ते चन्दनादिना ।
अवतार्य्य पटादिस्थं भगवन्तं पूजयेदिति ॥

पुष्पादिढौकनमन्त्रः ॐ वज्रपुष्पे हुँ, ॐ वज्रधूपे हुँ, ॐ वज्रदीपे हुँ इत्यादिना । ॐ सर्व्वतथागतपूजामेघप्रसरसमुद्रे स्फुर हिमं गगनकं हुँ सर्व्वपूजाढौकनमन्त्रः ।

प्रपूज्य पुरतस्तस्य निषद्य च सुखासने ।
मैत्रीं विभाव्य जगति करुणां च महाकृपः ॥
विन्यस्य हृदये मन्त्रं ह्रीःकारं चन्द्रपृष्ठतः ।
पश्येद्गगनमापूर्णं सम्बुद्धैः मन्त्रतेः स्फुटम् ॥
ह्रीःकारांशुज पूजाभिस्तान् प्रपूज्य गतभ्रमः ।
देशनाद्यं तु पापादेर्विदध्यात् पुण्यवृद्धये ॥
त्रिरत्नशरणाद्यं मन्त्रमेनमुदीरयेत् ।
सर्व्वधर्म्मात्मनैरात्म्य द्योतकं करुणात्मनः ॥

ॐ स्वभावशुद्धाः सर्व्वधर्म्माः स्वभावशुद्धोऽहमिति ।

A [illegible]
ANC [illegible]
A [illegible], Ab [illegible]
AC [illegible]
ANC [illegible]
C [illegible], Ab [illegible]
A [illegible]
A [illegible]
AN omits ॐ
A [illegible]
B [illegible]
[illegible]
A [illegible]
A [illegible], BC [illegible]

मन्त्रार्थमामुखीकुर्व्वन् सर्व्वं वस्तु महात्मना ।
ग्राह्यग्राहकनिर्म्मुक्तं भावयेत् ज्ञानमात्रकम् ॥
प्रत्यात्मवेद्यं तं दृष्ट्वा ह्रीःकारं शशिसंस्थितम् ।
तज्जमब्जं सितं ध्यायात् ह्रीःकाराञ्चितपुष्करम् ॥
ततः संस्फार्य्य बुद्धौघं जगद् बुद्धं विधाय च ।
पुनः प्रवेश्य तत्रैव भूयाद् हालाहलः स्वयम् ॥
त्रिमुखः षड्भुजः शान्तो रक्ताचलगुहाश्रयः ।
रक्तपद्मस्थिते चन्द्रे ललिताक्षेपसंस्थितः ॥
सितपीतमहानीलमूलवामेतराननः ।
व्याघ्रचर्म्माम्बरच्छन्नः सर्व्वाभरणसुन्दरः ॥
वरदाक्षशरान् सव्ये वामे सत्कामिनीकुचम् ।
सितपद्मं च कोदण्डं बिभ्राणं करपल्लवैः ॥
कपालं वामतो न्यस्य नानापुष्पैः सुपूरितम् ।
विषधरवेष्टितं सव्ये त्रिशूलं च तथाम्बुजे ॥
अमिताभमणिमच्चूडः कपालकृतशेखरः ।
शशिखण्डयुगोत्तुङ्गजटामुकुटसञ्चयः ॥
विधृतकल्पनाजालः स्फुरद्बुद्धांशुरश्मिकः ।
इत्थं हालाहलो भूत्वा स्वहृत्कण्ठशिरःसु च ॥

A [illegible] ।
A [illegible], Ab [illegible] ।
B [illegible] ।
Ab [illegible] ।
For this Canto A has [illegible] ।
A [illegible] ।
Ab [illegible] ।
Ab [illegible].
A drops [illegible]

हुँ श्रौः ॐ भावयेच्चन्द्रे नीलारुणसितान् क्रमात्।
हृत्कण्ठयोस्तथा मध्ये ध्येयो ह्रीः चन्द्रसंस्थितः॥
ततः [1]स्थिरचलान् भावान् भावयंस्तांस्तदाकृतीन्।
सर्व्वासत्कल्पनिर्मुक्तो जपेन्मन्त्रं समाहितः॥

ॐ हांसाहंस ह्रीः।

अन्तर्जल्पमतिस्पष्टं न द्रुतं न विलम्बितम्।
यथासुखं जपं कृत्वा विसृष्टौ प्रतिपूज्य च।
संस्तुत्य च हृदीकृत्य समुच्चार्य्य शताक्षरम्॥

[2]तत्रेदं शताक्षरम्— ॐ वज्रसत्त्व समयमनुपालय, वज्रसत्त्वत्वेनोपतिष्ठ, दृढो मे भव, सुतोष्यो मे भव, सुपोष्यो मे भव, अनुरक्तो मे भव, सर्व्वसिद्धिं मे प्रयच्छ, सर्व्वकर्म्मसु च मे चित्तं श्रेयः कुरु, हुँ हहहह होः भगवन् सर्व्वतथागतवज्र मा मे मुञ्च, वज्रीभव महासमयसत्त्व आः।

ॐ कृतो वः सर्व्वसत्त्वार्थः सिद्धिर्दत्ता यथानुगा।
गच्छध्वं बुद्धविषयं पुनरागमनाय च॥

अनेन सञ्चार्य एनं मन्त्रमुच्चारयेत्। ॐ अकारो मुखं सर्व्वधर्म्माणामाद्यनुत्पन्नत्वात् इति।

ध्यानात् समुत्थितो योगी स्नानं कुर्यात् स्वशक्तितः[3]।

[1] A[illegible] [illegible]
[2] [illegible] is dropped in ABNC
The [illegible] formula [illegible] is not found [illegible]
[3] [illegible] [illegible]

रूपादिकामान् भुञ्जानो निरस्ताशेषकल्पनः ।
[1]प्राप्नोत्यनुत्तरां बोधिमचिरात् साधकोत्तमः ॥
लिखित्वा साधनं प्राप्तं यन्मया शुभमुत्तमम् ।
तेन सर्व्वं जगद् भूयादचिरेण हालाहलः ॥

॥ हालाहलसाधनं समाप्तमिति ॥

30

पूर्व्वोक्तविधानेन विश्वपद्मचन्द्रे रक्तह्रीःकारपरिणत पद्म[illegible]
नर्त्तेश्वरमात्मानं भावयेत् सत्त्वपर्यङ्कनिषण्णं द्विभुजैकमु[illegible]
रक्तं सकलालङ्कारधरं [illegible]मभिमुखं वामपार्श्वे [illegible]
[illegible]समाश्लिष्टं [illegible]
पद्मधरं सर्व्वाभिनयेन सूचीमुद्रया विकासयन्त[illegible]
करम् । ततः ॐ कायवाक्चित्तवज्रस्वभावात्मकोऽहं [illegible]
मन्त्रमुच्चारयेत् । तदनन्तरं दिक्षु चतुर्द्दलो विश्वदल[illegible]
[illegible]पद्मोपरि पूर्व्वदले विलासिनी शुक्ला रक्तपद्मधरा,
दक्षिणदले तारा हरिता पद्मशङ्खधरा, पश्चिमदले
भृकुटी पीता [illegible]धरा ; उत्तरदले भृकुटी शुक्ला
[illegible]पद्मधरा ; पूर्व्वकोणदले पद्मवासिनी पीता [illegible]

[1] A omits from [illegible] the Colophon and part of the next S[illegible]
[2] [illegible]
[3] [illegible]
[4] [illegible]

धरहरिहरहिरण्यगर्भनानायोगिनीगणा नृत्यवाद्यादिकं [कुर्व्वन्ति] नानाभूतगणादिनानानरशिरःकपालमालाहतं तथा नानाच्छत्रचामरादिकं पश्येत्। एतादृश समये अमिताभस्तथागतः शिरसि द्रष्टव्यः। ईदृशमात्मानं विचिन्तयेत्। पश्चान्नाभेरुपरि सूर्य्यमण्डलं रश्मिमयं विचिन्त्य तस्योपरि वामे शक्तिबीजं हृदि क्रोधबीजं आःकारस्वरभूषितं इति भाव्यमन्त्रः। एतत् सर्व्वं ध्यात्वा वज्रात्मकमन्त्रोच्चारणं कृत्वा वज्रात्मकं चिन्तयेत्। ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहं इति वज्रात्मकमन्त्रः। एतद्ध्यानयोगेन धुननकम्पनावेशनं कृत्वा अद्वैतज्ञानमुत्पद्यते। स योगी द्विरदवत् गर्जति, मदिरामत्त इव पञ्चवर्णं विहरति। यदि पञ्चवर्णं न विहरति तदा तस्य देहे धुननकम्पनावेशनादिकं न तिष्ठति। एवं प्रतीत्यैव पञ्चवर्णं विहर्त्तव्यम् तेन सिद्धिः स्यात्। सिद्धे सति परदेहे धुननकम्पनावेशनं कृत्वा रागद्वेषादिकं निषेधयति। यथा सिद्धरसेन विद्धं ताम्रं हेमतां त्यजति तथा शरीरमवाद्वैतरसेन विद्धं रागद्वेषादिकं त्यजति। ह्रीः हुं यां जप्यमन्त्रः। ॐ ह्रीः यः हां हारीति यद्येषणी स्वाहा हारीतिमन्त्रः। ॐ यां क्रीं

[1] Ab reads [illegible]
[2] ANC [illegible]
[3] [illegible] present only in Ab.
[4] Ab [illegible] [5] N [illegible] [6] ANC [illegible]
[7] ABC [illegible]
[8] [illegible]

ह्रीं सकलगणयोगयोगेश्वरीणां परिवार: अ अ अवतर अवतर अवतरन्तु दशदिग्लोकपाला इदं बलिं गृह्ण गृह्ण हुं स्वाहा बलिमन्त्रः।

॥ इति सरहपादावतारित [illegible] विनिर्गत [illegible]
[illegible] साधनं समाप्तम् ॥

१७

[illegible]

ॐ [illegible] परिवारं [illegible] स्वाहा। [illegible] पश्चात् [illegible]। [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] विभावयेत् [illegible]। [illegible] गृह्णीयात्। [illegible] [illegible]। [illegible]

लिकां[1] साधयित्वा प्रतिकृतिं चतुरङ्गुलप्रमाणां कृत्वा निर्धूमे खदिराङ्गारे मन्त्रमुच्चारयन् त्रिसन्ध्यं तापयेत् यस्य नाम्ना स वशो[2] भवति। वज्रोदकभावितलवणं परिजप्याष्टोत्तरशतवारं यस्य प्रदीयते[3] स भक्षितमात्रेण वशो[4] भवति।

॥ रक्तलोकेश्वरसाधनं समाप्तम् ॥

38.

पूर्वोक्तविधानेन तथैव शून्यतानन्तरं रक्तह्रीःकारजरक्तपद्मं तन्मध्ये रक्तआःकारपरिणतमार्य्यावलोकितेश्वरं रक्तवर्णं ([5]जटामकुटधरं) अमिताभगर्भजटामकुटधरं वामकरगृहीतरक्तपद्मं तत् च दक्षिणकरेण विकाशयन्तं विविधालङ्कारवस्त्रविभूषितमात्मानं निष्पाद्य स्वहृदये ह्रीःकारजरक्तपद्मदलेषु षोड़शस्वरपरिणतरूपान् मुग्धभ्रमरान् चिन्तयेत्। ततः साध्यहृदयेऽपि पूर्ववत् पद्मं विचिन्त्य स्वहृदिस्थपद्मात् स्ववज्रमार्गेण भ्रमरान् निःसार्य[6] ॐ भ्रमराः साध्यहृदि पद्मामृतमाकर्षय जः इति मन्त्रेण साध्यवज्रे प्रवेश्य तत्पद्मस्यामृतं भ्रमरैराक्रष्य तान् पुन-

[1] AC मर्दन पुत्तिकां।
[2] AC सर्व्वंशो।
[3] AC यत् प्रदीयते।
[4] ABCN वश्यगो।
[5] This जटामुकुटधरं seems to be redundant.
[6] AC निस्सार्य।

रपि सहस्रेण निष्क्रान्त्य स्वयज्ञमार्गेण तत्रैव प्रवेश्य मधिताग्रतमधुबिन्दुमुद्गिरन्तमात्मानं पश्येदिति । मन्त्र [illegible] हुं तावद् भावयेद्यावद् दिनानि सप्त । [illegible] च पादयोः 'पतन्तं ध्यायादिति ।

॥ मोक्षेश्वरस्य पञ्चाधिकारविधिः ॥

१७

[illegible]

प्रथमं तावत् साधकः प्रातरुत्थाय [illegible] पर्यङ्केनोपविश्य हृदये प्रथमतः [illegible] पीतह्रीःकारं विभाव्य [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] पुनः [illegible] [illegible] च कुर्यात् । [illegible] [illegible] विभाव्य [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] समाधिमुद्रोपरि [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]। [illegible]
[illegible]।

॥ [illegible] ॥
[illegible] समाप्तम् ॥

[illegible]

[illegible]

मुण्डमालालङ्कृतशरीरं नग्नं सर्व्वाङ्गसुन्दरमात्मानं झटिति प्रत्यालीढ्य हृच्चन्द्रे ह्रीःकारमध्यवर्त्ती ॐ आः हुँ मुनिवरवज्रे ह्रीं हुँ जः इति मन्त्रमष्टसहस्राकारं जपेत्। पञ्चानन्तर्य्यकारिणोऽपि लक्षजापात् सिध्यति।

॥ मायाजालक्रमार्य्यावलोकितेश्वरसाधनम् ॥

41.

नम आर्य्यावलोकितेश्वराय बोधिसत्त्वाय महासत्त्वाय महाकारुणिकाय तद्यथा ॐ चल चल चिलि चिलि चुलु चुलु कुलु कुलु मुलु मुलु हुं हुं हुं हुं फट् फट् फट् फट् पद्म-हस्ते स्वाहा। दिने दिने पञ्च वारान् त्रिसन्ध्यमुच्चारयेत्। गर्द्दभोऽपि ग्रन्थशतत्रयं गृह्णाति। पद्महस्ता धारणीयम्। नम आर्य्यावलोकितेश्वराय बोधिसत्त्वाय महासत्त्वाय महाकारुणिकाय तद्यथा ॐ धरणीधरे धराधरे भद्रे सुभद्रे स्वाहा। सोमग्रहे सूर्य्यग्रहे वा पञ्चगव्येन प्रक्षाल्य अष्टोत्तरशतमापात् मुखे प्रक्षिप्य तावज्जपेत् यावच्च मुखी भवति। लोकनाथस्य पटप्रतिमाया अग्रतो भूत्वा एतेन प्रदीपं प्रज्वाल्य चन्दनेन अपतितगोमयेन वा मण्डलकं कृत्वा मुषिताचारमुत्तरसाधकं द्वारि स्थापयित्वा स्वयं

[1] A [illegible], N [illegible] [2] A [illegible]
[3] A [illegible], C [illegible] [4] [illegible] omitted in C
[5] AC [illegible] [6] AC [illegible]
AC [illegible] [7] A [illegible], N [illegible]

वज्रपर्यङ्किनं समाधिमुद्रोपरि नानारत्नपरिपूर्णकपाल-
धारिणं कृष्णचर्मकृतयज्ञोपवीतिनं व्याघ्रचर्माम्बरधरं
निराभरणं नीलकण्ठं नीलगुलिकाविशिष्टकण्ठं पार्श्वद्वये
परस्पराभिमुखबद्धपुच्छसमणिफणाविशिष्टभगवदवलोकन-
परोर्द्ध्वमुखभुजङ्गमसर्पद्वयोपलक्षितमात्मानमेवं विभावयेत्।
ततो मन्त्रं जपेत्। तत्रायं मन्त्रः ॐ कुलिकाद्-
हाम हः।

॥ इत्यपरिमितानुकम्पं नीलकण्ठार्यावलोकितेश्वर-
साधनं समाप्तम् ॥

॥

[illegible]

[1]मुण्डमालालङ्कृतशरीरं नग्नं सर्व्वाङ्गसुन्दरमात्मानं झटिति प्रत्याकलय्य हृच्चन्द्रे ह्रीःकारमध्यवर्त्ती ॐ आः हुं मुनिवरवज्रे ह्रीं हुँ जः इति मन्त्रमक्षसूत्राकारं जपेत्। पश्चानन्तर्य्यकारिणोऽपि लक्षजापात् सिध्यति।

॥ मायाजालक्रमार्य्यावलोकितेश्वरसाधनम् ॥

41.

नम आर्य्यावलोकितेश्वराय बोधिसत्त्वाय महासत्त्वाय महाकारुणिकाय तद्यथा ॐ चल्ल चल्ल चिलि चिलि चुलु चुलु कुलु कुलु मुलु मुलु हुँ हुँ हुँ हुँ फट् फट् फट् फट् पद्म-हस्ते स्वाहा। दिने दिने पञ्च वारान् त्रिसन्ध्यमुच्चारयेत्। गर्दभोऽपि ग्रन्थशतत्रयं गृह्णाति। पद्महस्ता धारणीयम्। नम आर्य्यावलोकितेश्वराय बोधिसत्त्वाय महासत्त्वाय महाकारुणिकाय तद्यथा ॐ धरणीधरे धराधरे भद्रे सुभद्रे स्वाहा। सोमग्रहे सूर्य्यग्रहे वा पञ्चगव्येन प्रक्षाल्य अष्टोत्तरशतमापान् मुखे प्रक्षिप्य तावज्जपेत् यावन्न मुक्तो भवति। लोकनाथस्य पटप्रतिमाया अग्रतो भूत्वा एतेन प्रदीपं प्रज्वाल्य चन्दनेन अपतितगोमयेन वा मण्डलकं कृत्वा सुविमाचारमुत्तरसाधकं द्वारि स्थापयित्वा स्वयं

[1] A मुण्डा॰ N नाङ्गमुण्ड॰ [2] A [illegible]
[3] A चल चल, C जुलु जुलु। [4] धारणीयं omitted in C.
[5] AC ॰मुच्चारयेत्। [6] AC ॰न्ते।
[7] AC [illegible]। [8] A मुक्तिमा॰ N मुक्तमा॰।

वज्रपर्य्यङ्किनं समाधिमुद्रोपरि नानारत्नपरिपूर्णकपाल-धारिणं फणीन्द्रचर्मकृतयज्ञोपवीतिनं व्याघ्रचर्माम्बरधरं निराभरणं नीलकण्ठं नीलगुलिकाविशिष्टकण्ठं पार्श्वद्वये परस्पराभिमुखहृपुच्छमणिफणाविशिष्टभगवदवलोकन-[1]परोर्द्ध्वमुखकृष्णसर्पद्वयोपलक्षितमात्मानमेवं विभावयेत्। ततो मन्त्रं जपेत्। तत्रायं मन्त्रः ॐ स्फुलिङ्गाट्टहास हाः।

॥ इत्यपरिमितानुशंसं नीलकण्ठार्य्यावलोकितेश्वर-साधनं समाप्तम् ॥

40.

पूर्व्वोक्तविधानेन शून्यताभावनानन्तरमाकाशे रेफोद्भवसूर्य्यस्थहुँकारजविश्ववज्रपरिणतं वज्रप्राकारं वज्रपञ्जरं च विभाव्य तन्मध्ये घोरश्मशानं तस्य च मध्ये रक्ताष्टदल-कमलं तन्मध्ये च नीलह्रीःकारसम्भवं भगवन्तमार्य्याव-लोकितेश्वरं कृष्णवर्णं प्रत्यालीढस्थं सूर्य्यमण्डलस्थितं पञ्चमुखं त्रिनेत्रं द्वादशभुजं सितरक्तदक्षिणमुखद्वयं तथा-पीतहरितवाममुखद्वयं दक्षिणभुजैः डमरुखड्गाङ्कुश-पाशवज्रशरधरं वामभुजैस्तर्ज्जनीकपालरक्तकमलमणि-चक्रचापधरं दंष्ट्राकरालसकलवदनं षण्मुद्रोपेतं सार्द्र-

[1] A °मुद्रा [2] B °नील।
[3] AC ... । [4] A °परार्द्ध°।

मुण्डमालालङ्कृतशरीरं नग्नं सर्व्वाङ्गसुन्दरमात्मानं झटिति प्रत्यालय्य हृच्चन्द्रे ह्रीःकारमध्यवर्त्ती ॐ आः हूं मुनिवरवज्रे ह्रीं हुं जः इति मन्त्रमष्टसहस्राकारं जपेत्। पश्चानन्तर्य्यकारिणोऽपि लक्षजापात् सिध्यति।

॥ मायाजालक्रमार्य्यावलोकितेश्वरसाधनम् ॥

—

41.

नम आर्य्यावलोकितेश्वराय बोधिसत्त्वाय महासत्त्वाय महाकारुणिकाय तद्यथा ॐ चल चल चिलि चिलि चुलु चुलु कुलु कुलु मुलु मुलु हुं हुं हुं हुं फट् फट् फट् फट् पद्महस्ते स्वाहा। दिने दिने पञ्च वारान् चित्तमध्यमुच्चारयेत्। गर्दभोऽपि ग्रन्थशतत्रयं गृह्णाति। पद्महस्ता धारणीयम्। नम आर्य्यावलोकितेश्वराय बोधिसत्त्वाय महासत्त्वाय महाकारुणिकाय तद्यथा ॐ धरणीधरे धराधरे भद्रे सुभद्रे स्वाहा। सोमग्रहे सूर्य्यग्रहे वा पञ्चगव्येन प्रक्षाल्य अष्टोत्तरशतमापान् मुखे प्रक्षिप्य तावज्जपेत् यावन्मुक्तो भवति। लोकनाथस्य पटप्रतिमाया अग्रतो भूत्वा एतेन प्रदीपं प्रज्वाल्य चन्दनेन अपतितगोमयेन वा मण्डलकं कृत्वा शुचिमाचारं गुरुसाधकं द्वारि स्थापयित्वा स्वयं

[illegible] A [illegible] N [illegible]   [illegible] A [illegible]
[illegible] A [illegible], C [illegible]   [illegible] omitted in [illegible]
[illegible] AC [illegible]   [illegible] AC [illegible]
[illegible] AC [illegible]   [illegible] A [illegible] N [illegible]

वज्रपर्य्यङ्किनं समाधिमुद्रोपरि नानारत्नपरिपूर्णकपाल-
धारिणं एणेयचर्मकृतयज्ञोपवीतिनं व्याघ्रचर्माम्बरधरं
निराभरणं नीलकण्ठं नीलगुलिकाविशिष्टकण्ठं पार्श्वद्वये
परस्पराभिमुखबद्धपुच्छसर्पमणिफणाविशिष्टभगवदवलोकन-
परोर्द्ध्वमुखकृष्णसर्पद्वयोपलक्षितमात्मानमेवं विभावयेत्।
ततो मन्त्रं जपेत्। तत्रायं मन्त्रः ॐ स्फुलिङ्गाट्ट-
हास हः।

॥ इत्यपरिमितानुशंसं नीलकण्ठार्य्यावलोकितेश्वर-
साधनं समाप्तम् ॥

—

10.

पूर्वोक्तविधानेन शून्यताभावनानन्तरमाकाशे रेफो-
द्भवसूर्यमण्डलस्थहूँकारजविश्ववज्रपरिगतं वज्रप्राकारं वज्रपञ्जरं
च विभाव्य तन्मध्ये धीरपद्मगर्भे तस्य च मध्ये रक्ताष्टदल-
कमलं तन्मध्ये च [illegible]कारसमार्यं भगवन्तमार्याव-
लोकितेश्वरं कृष्णवर्णं [illegible] [illegible]
[illegible] त्रिनेत्रं [illegible] [illegible] तथा-
[illegible] दक्षिणभुजैः [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] पद्मासनं साई-

मुण्डमालालङ्कृतशरीरं नग्नं सर्व्वाङ्गसुन्दरमात्मानं झटिति प्रत्याकलय्य हृच्चन्द्रे ह्रीःकारमध्यवर्त्ती ॐ आः हुँ मुनिवरवज्रे ह्रौं हुँ जः इति मन्त्रमष्टसहस्राकारं जपेत्। पश्चादनन्तर्य्यकारिणोऽपि लक्षजापात् सिध्यति।

॥ मायाजालक्रमार्य्यावलोकितेश्वरसाधनम् ॥

41.

नम आर्य्यावलोकितेश्वराय बोधिसत्त्वाय महासत्त्वाय महाकारुणिकाय तद्यथा ॐ चल चल चिलि चिलि चुलु चुलु कुलु कुलु मुलु मुलु हुँ हुँ हुँ हुँ फट् फट् फट् फट् पद्महस्ते स्वाहा। दिने दिने पञ्च वारान् त्रिसन्ध्यमुच्चारयेत्। गर्दभोऽपि ग्रन्थशतवर्यं गृह्णाति। पद्महस्ता धारणीयम्। नम आर्य्यावलोकितेश्वराय बोधिसत्त्वाय महासत्त्वाय महाकारुणिकाय तद्यथा ॐ धरणीधरे धराधरे भद्रे सुभद्रे स्वाहा। सोमग्रहे सूर्य्यग्रहे वा पञ्चगव्येन प्रक्षाल्य अष्टोत्तरशतमापात् मुखे प्रक्षिप्य तावज्जपेत् यावद् मुक्तो भवति। लोकनाथस्य पटप्रतिमाया अपतो भूत्वा एतेन प्रदीपं प्रज्वाल्य चन्दनेन अपतितगोमयेन वा मण्डलकं कृत्वा शुचिसमाचारं मुद्गरसाधकं द्वारि स्थापयित्वा स्वयं

A मुण्ड॰ N [illegible] | A हूं [illegible]
A चल चल, C [illegible] | [illegible] omitted in C.
AC [illegible] | AC [illegible]
AC [illegible] | A [illegible] N [illegible]

चन्द्रग्रहणमपश्यन् पूर्वसेवायुतं जप्त्वा ब्रह्मचर्येण साधयेत्। अश्रुतान्यपि शास्त्राणि वेत्ति तत्क्षणात्।

श्रुतानि न क्षयं यान्ति धारणीबलभावतः।
यस्य मूर्ध्नि प्रदीयन्ते चूर्णोऽस्य च पादयोः॥
स सर्वो वशतां याति यावच्चन्द्रदिवाकरौ।
रोगास्तस्य न जायन्ते डाकिनीग्रहतस्कराः॥
सेवनात् सर्वव्याधीनां शान्तिर्भवति नित्यशः।
[illegible] सम्भूतं लोकनाथं विभाव्य च॥
[illegible] नित्यम्।
[illegible] चन्द्रमण्डलम्।
[illegible] सुधीः॥

॥ [illegible] साधनं समाप्तम्॥

१२

[illegible]

॥ [illegible] ॥

43

इति शून्यताभावनानन्तरं श्वेतह्रीःकारोद्भवं जटा-
मुकुटिनं षड्भुजं प्रथमभुजद्वयेन वरदौ द्वितीयभुजद्वयेन
रत्नपुस्तकौ तृतीयभुजद्वयेन अक्षमालाचित्रदण्डकं सर्व्वा-
लङ्कारभूषितं व्रत(अक्ष)सूत्रधारिणं सौम्यमूर्त्तिं पद्मोपरि
चन्द्रमण्डले स्थितं श्वेतवर्णं विभावयेत् । मन्त्रश्च तथैव ।

॥ प्रेतसन्तर्पितलोकेश्वरसाधनम् ॥

44.

नमः सिंहनादाय ।

श्रीमद्गौरिमा[1] निरस्तसकलभ्रान्तिप्रतानोऽज्ज्वलं
बोधश्रीरमणस्तिबिम्बयिमलं बुद्धं च[2] धर्माकृतिम् ।
विधाय करवालमुक्तरुचिं प्रभां च नत्वादरात्
आत्मानुस्मरणाय[3] लिख्यते इदं तत्करणं मया ॥
[4]दिक्सनन्तान् सुसञ्चिन्त्य सर्व्वशान्[5] ज्ञानसागरान् ।
सन्नत्तानेक[6]सर्व्वौपपरिवाणसमुद्यतान् ॥

[1] A श्रीमद्[illegible], C श्रीमद्[illegible] ।
[2] ACNAb [illegible]
[3] Ab [illegible] ।
[4] AC [illegible], Ab [illegible]
[5] ACNAb [illegible] ।
[6] A [illegible], C [illegible], N [illegible]

चन्द्रसूर्य्यमपश्यन् पूर्व्वसेवायुतं जप्त्वा ब्रह्मचर्य्येण साधयेत्। अश्रुतान्यपि शास्त्राणि वेत्ति तत्क्षणात्।

श्रुतानि न क्षयं यान्ति धारणीबलभावतः।
यस्य मूर्ध्नि प्रदीयन्ते चूर्णीकृत्य च पादयोः॥
स सर्व्वो वशतां याति यावच्चन्द्रदिवाकरौ।
रोगास्तस्य न जायन्ते डाकिनीग्रहतस्कराः॥
लेपनात् सर्व्वव्याधीनां शान्तिर्भवति नित्यशः।
ह्रीःकारबीजसम्भूतं लोकनाथं विभाव्य च॥
द्विभुजं वरदं सव्ये वामे पद्मधरं सितम्।
जटान्तःस्थामिताभं च विश्वाब्जचन्द्रसंस्थितम्।
वज्रपर्य्यङ्किनं नाथं भावयेद् विधिवद् बुधः॥

॥ सोपचारसाधनमुखा धारणी समाप्ता॥

12

[1]ॐ पूर्व्वोक्तविधानेन शून्यताभावनानन्तरं सुमाह्रीःकारोद्भवं सुगतिसन्दर्शनलोकेश्वरभट्टारकं शुक्लवर्णं षड्भुजं वरदाभयाक्षमालाधरं दक्षिणे वामे पद्मकुण्डीत्रिदण्डीधरं [2] सर्व्वाभरणभूषितं [illegible]धारिणं जटामुकुटं पद्मासने चन्द्रमण्डलस्थितं सौम्यरूपं भावयेत्। तस्य जापमन्त्रोऽयं ॐ ह्रीः स्वाहा।

॥ इति सुगतिसन्दर्शनलोकेश्वरसाधनम्॥

[1] [illegible] [2] [illegible]
[3] This [illegible] and the following are found only in [illegible]

46.

नमः श्रीवादिराजमञ्जुघोषाय ।

प्रथमं तावत् मुखप्रक्षालनादिकं कृत्वा सद्गुणा-
नोपविष्टः स्वहृदि पँकारजपद्मस्योपरि अकारेण चन्द्र-
एडलं तस्योपरि मैंकाररश्मिनाकृष्याकनिष्ठभुवनवर्ति-
नादिसंसिद्धमञ्जुश्रीकुमारं पुरतो विभाव्य ततो बाह्य-
जां पुष्पधूपादिकां कृत्वा अभिवन्द्य च पयात
ापदेशनां पुण्यानुमोदनां पुण्यपरिणामनां त्रिशरण-
मनं बोधिचित्तोत्पादं अध्येषणां आत्मभावनिर्यातनां
त्वा चतुर्ब्रह्मविहारान् भावयेत् । पुनः सकलवस्तुनश्च-
ारमंग्राहकभूतां 'शून्यतां विचिन्तयेत ॐ शून्यता-
ानवज्रस्वभावात्मकोऽहमिति । पुनः प्रणिधानमनुस्मृत्य
तिभासमात्रं स्वकायं अवलोक्य स्वहृदि पद्मचन्द्रस्योपरि
मैंकारबीजरश्मिना सर्व्वतथागतप्रवेशेनात्मानं मञ्जुश्री-
रूपं विभावयेत् । पीतवर्णं व्याख्यानमुद्राधरं रत्नाभरणं
त्नमुकुटिनं वामेनोत्पलं सिंहासनस्थं षड्भिर्भासमान-
मौलिनं चन्द्रासनं चन्द्रप्रभं भावयेदात्मानम् । ततो
दक्षिणपार्श्वे सुँकारबीजसम्भवं सुधनकुमारं नानारत्ना-
रणोज्ज्वलं 'रत्नमुकुटिनं सर्व्वधर्मपुस्तकवदक्षिणे
संपुटाञ्जलिपूर्व्वकं तिष्ठेत् । वामपार्श्वे यमारिः कृष्णवर्ण-
हुँकारबीजोद्भवः विकृताननः मुद्गरहस्तः पिङ्गोर्द्ध्वके-

¹ A सुखसुखा° । ² [illegible] is dropped in AC
³ N adds [illegible] after [illegible] ।
⁴ A वदक्षि° । ⁵ A [illegible] ।

ग्राह्यग्राहकविवर्जितं स्वप्नवत् प्रतिबिम्बवदात्मानं निश्चित्य कुङ्कुमारुणं मुंकारजातं स्फुरदकारादिस्वररश्मिरक्तं चक्रं पश्येत्। तस्योपरि मुंकारजं भास्वत्ककारादिप्रभारक्तं शशाङ्कमण्डलं भावयेत्। तस्योपरि मुंकारजं स्फुरदमल-मिन्दीवरं मुंकाराधिष्ठितकिञ्जल्कं विचिन्त्य तत्परिणतं कुङ्कुमाभं पञ्चचीरं कुमाराभरणं शृङ्गारैकरसं खड्गपुस्तक-धरं वागीश्वरमात्मानं चन्द्रस्थं ध्यायात्। तस्य हृदये मुं-कारजं स्थिरमष्टारचक्रं रश्मिमयं ज्वलदकारादिमालिका-कलितं बहिः स्फुरत्ककारादिमालिकोपवीतम्। तस्य च नाभौ अकारं पूर्वारे रेफं दक्षिणारे पकारं पश्चिमारे चकारं उत्तरारे नकारं आग्नेयादिकोणेषु च निष्प्र-पञ्चान् शरान् कुङ्कुमाभान् विचिन्त्य तच्चक्ररश्मिसमूहं अन्तःशरीरमवभास्य प्रतिरोमकूपविवरैर्निःसृत्य दशदि-ग्लोकधातुमवभास्य पुनस्तैरेव रोमकूपविवरैः प्रविश्यान्तः-शरीरमवभासयन्तं चिरं विचिन्तयेत्। ॐ अरपचन मुं इति जपमन्त्रः।

साधनं स्थिरचक्रस्य कृत्वा पुण्यमुपार्जितम्।
तेन भूयात् जगत् सर्वं मञ्जुवज्रसमप्रभम्॥

॥ मुक्तकेन स्थिरचक्रसाधनम्॥

ANC [illegible] — A [illegible], BN [illegible], C [illegible]
A [illegible], N [illegible] — A [illegible], C [illegible]
Ab [illegible] — B [illegible]
B [illegible] — B [illegible]
A [illegible] — AC [illegible]
ACN [illegible]

गुरुकृताज्ञो ध्यानमन्त्रक्रियायाः
नहि सकलविशेषस्थापनेऽहं समर्थः ॥
श्रियो यदि कुतूहलचेतमापि
संराधनं भगवतः सततं विधत्ते ।
आराध्य सद्गुरुपदं मतिमांस्तथापि
जाड्यान्धकारनिकरं नियतं भिनत्ति ॥
ञ्जुकुमारसाधनमिदं सम्यग् गुरोराज्ञया
ा मन्दधिया मया यदमितं पुण्यं समासादितम् ।
याममपास्य मत्वरमयं श्रीमञ्जुवज्रोपमः
श्रीचिन्तामणिकल्पवृक्षसदृशोऽप्यास्तां समस्तो जनः ॥

॥ श्रीमद्वादिराट्साधनं समाप्तम् ।
। कृतिरियं पण्डितश्रीचिन्तामणिदत्तस्येति ॥

48.

नमो मञ्जुघोषाय

सत्कुङ्कुमारुणकुमारकरूपलक्ष्मीं
संबुद्धरश्मिनिहतामितमोहजालाम् ।
पारीन्द्रवक्त्रलमितासनमन्वधर्म-
व्याख्याकरं नमत कामदवादिराजम् ॥
प्रथमं प्रातरुत्थाय यं विश्वपद्मे तु हृदि ।
चं-चन्द्रमण्डलस्योर्ध्वे ह्रींकारं कुङ्कुमारुणम् ॥

¹ A विरमति ।
² A •निर्दिशन• ।
³ A ह्य, N स ।
⁴ AC दर्शितं ।
⁵ A कालेन्दु, C कालेन्दु ।

पश्चाद् दिक्षु दशस्ववस्थिततनूनानीय तैः रश्मिभिः
सर्व्वानेव गुरूंस्तथैव सुगतान् श्रीबोधिसत्त्वानपि ।
कृत्वा तान् पुरतो मनोरथमयं निष्पाद्य पूजाविधिं
नानापुष्पसुगन्धिधूपविविधाकारेण संपूजयेत् ॥
पापादेरपि देशनादिपुरतस्तेषां विदध्यात् ततः
तानेवांशुभिरेकतामुपगतान् रोमाव लीनां बिलैः ।
पुञ्जाकारतया प्रविश्य हृदये दृष्ट्वा ततस्तद्वयं
ध्यायन् मोहमहाद्रिपाटनपटुं श्रीमञ्जुवज्रं विभुम् ।
स्वच्छं षोड़शवत्सराकृतिधरं शार्दूलपृष्ठस्थितं
व्याख्याव्याकुलपाणिपद्मयुगलं वामार्द्धपर्य्यङ्किनम् ।
दीर्घं नापि न चापि खर्व्वमसमं सौन्दर्य्यराश्याश्रयं
स्वर्णमणिप्रकारविविधालङ्कारमालाकुलम् ॥
तारुण्यं प्राप्तवन्तं मुकुरतलमिव स्पर्शविम्बायमानं
ध्यात्वा धीरं कुमारं सकलजनपरित्राणदं वादिनायम् ।
पश्चादात्मानमेव व्यपगतकलुषं मञ्जुवज्रस्य मूर्त्या
ध्यायेद् धीरं न यावद् भवति भगवता तुल्यदेहो मनीषी ॥
शान्तं दान्तं तथा मान्तं व्यञ्जनक्रमसंहितम ।
ध्यानान् मित्रो अर्थनाम्ना व्याकारं मानुनामिकम् ॥
धर्म्मादिह विहितं मह्यं यिव याथा
विमलममलबुद्धेः प्रयन्तोपयान्ति सत्त्वाः ।

[illegible footnotes]

प्रवरगुरुकृतात्रो ध्यानमन्त्रक्रियायाः
नहि सकलविशेषख्यापनेऽहं समर्थः ॥

मञ्जुश्रियो यदि कुतूहलचेतसापि
संराधनं भगवतः सततं विधत्ते ।
आराध्य सद्गुरुपदं मतिमांस्तथापि
जाड्यान्धकारनिकरं नियतं भिनत्ति ॥

मिन्मञ्जुकुमारसाधनमिदं सम्यग् गुरोराज्ञया
कृत्वा मन्दधिया मया यदमितं पुण्यं समासादितम् ।
नायाममपास्य सत्वरमयं श्रीमञ्जुवज्रोपमः
श्रीचिन्तामणिकल्पवृक्षसदृशोऽप्यास्तां समस्तो जनः ॥

॥ श्रीमद्वादिराट्साधनं समाप्तम् ।
। कृतिरियं पण्डितश्रीचिन्तामणिदत्तस्येति ॥

48.

नमो मञ्जुनाथाय

मञ्जुकुमारनवकुमारकाकपक्षश्री
संवृतरश्मि निहताखिलमोहजालम् ।
पारीन्द्रपद्मखचितासनसन्नधर्म-
व्याख्याकरं नमत कामदवादिराजम् ॥

प्रथमं प्राणकल्पाय यं विश्वपद्मे हुं हृदि ।
यं-चन्द्रमण्डलस्योर्द्ध्वे ह्रींकारं कुङ्कुमारुणम् ॥

[1] A हिमांश ।
[2] A °निद्रित° ।
[3] A हुं, N ल ।
[4] AC दर्शितं ।
[5] A कारोह्, C °कारोह् ।

49.

नमो मञ्जुश्रिये ।

पूर्व्वोक्तविधानेन शून्यताभावनानन्तरं विश्वपद्मोपरि चन्द्रमण्डले रक्तधीँकारं दृष्ट्वा तद्रश्मिभिः समानीततथागतज्ञानसत्त्वैव प्रवेश्य तत्परिणामेनोत्पन्नं तन्मध्यचन्द्रस्थं तद्बीजं तद्विनिर्गतरश्मिभिर्वादिराड्मञ्जुश्रीरूपं जगन्निष्पाद्य निजबीज एव प्रवेश्य तत्परिणतमात्मानं झटिति मञ्जुश्रियमभिनिष्पादयेत्। द्विभुजैकमुखं पीतं ललिताक्षेपमुद्रया सिंहासनस्थं व्याख्यानमुद्रासलील-करद्वयं रत्नमुकुटिनं दिव्यालङ्कारभूषितमुत्पलवाम-भुजाधिष्ठितमूर्त्तिकमक्षोभ्यमुकुटिनं एवं समयसत्त्वमुत्पाद्य हृद्बीजसमाकृष्टज्ञानसत्त्वं पुरतो दृष्ट्वा समयस्त्वं दृश्यहोः समयस्त्वं समयोऽहं समयस्त्वमहमिति समयचोदनां कृत्वा जः हुँ वँ होः इति चतुर्बीजाक्षरैराकर्षणादिकं कार-येत्। मन्त्रस्त्वयमेव वर्णमन्दोहराजः ।

॥ इति वादिराट्साधनं समाप्तम् ॥

---

1 AC °नानन्तर ।　　2 A °कारं, C °धीँकारं ।
3 A has समयसत्त्व पुरतो दृष्ट्वा after दृष्ट्वा ।
4 AC °कार्यादिकं ।

50

पूर्व्वोक्तविधानेन प्रथमं हृदीन्दुमध्ये वीजं पद्मस्य पञ्चमं
समस्वरेण पूरितं शून्यद्वयद्देवेनाक्रान्तं तद्दीजरश्मिज-
बुद्धबोधिसत्त्वान् दृष्ट्वा पूजयित्वाभिवन्द्य च अनेन
न्त्रेण ॐ वज्रपुष्पे हुँ, ॐ वज्रधूपे हुँ, ॐ वज्रदीपे
, ॐ वज्रगन्धे हुँ, ॐ वज्रनैवेद्ये हुँ। ततो रत्नत्रयं मे
रणमित्यादि पठेत्, प्रणिधानपूर्व्वकं 'सर्व्वधर्म्मनैरात्म्यं
भावयेत् ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहम्। ततो—

बीजं मायोपमाकारं धेधातुकमशेषतः।
दृश्यते स्पृश्यते चैव यथा माया हि सर्व्वतः।
न चोपलभ्यते चैव सर्व्वस्य जगतः स्थितिः॥

इत्यधिमुच्य ॐ स्वभावशुद्धाः सर्व्वधर्म्माः स्वभाव
शुद्धोऽहम्। पूर्व्वोक्तबीजनिष्पन्नं श्रीमञ्जुवज्रं पञ्चचीरक-
शेखरं कुमारं सर्व्वाभरणभूषितं कुङ्कुमारुणं वामेनोत्पलं
दक्षिणेन लीलया स्थितं सिंहासनस्थमात्मानं कुमार
रूपेण चिन्तयेत्। अस्य मुद्रा भवति— हस्तद्वयं सम्पु-
टाञ्जलिं कृत्वा तर्ज्जनीद्वयाभ्यामनामिकानखौ पिधाय
उत्पलविकचसंस्थिता। हृदूर्णाकण्ठमूर्द्धे वा महाजापः

ॐ वागीश्वर मुः।

॥ मञ्जुघोषसाधनम् ॥

---

[1] बीजं dropped in A.
[2] ॐ वज्रगन्धे हुँ not to be found in A.
[3] AC पञ्चवीरक॰।
[4] A ॰नैरात्म्य॰
[5] AC पूर्व्वं॰
[6] AC ॰र्य्येति।

पँकारजं रश्मिमयं मनोहरं
चन्द्रप्रभं तं विदधीत पृष्ठतः ॥

ज्वलन्गभस्तीन्यथ चाक्षराणि
पृथुप्रभावानि विभावयेच्च ।
अज्ञानशैलं विधमन्ति तानि
कुर्वन्ति सुज्ञानमनाविलं च ॥

चक्रं भ्रमत् शीघ्रमधो विचिन्त्य
मोहान्धकारं विधमत् समस्तम् ।
सदैव तन्नियतमेव पश्येत्
शशाङ्कबिम्बं हृदयंशुजालम् ॥

शशाङ्कतो वै पृथुरश्मिमेघं
निःसृत्य पश्येद् दशदिग्वृजन्तम् ।
सत्त्वानन्कृत्य तथात्मदेह-
मागत्य चान्ये प्रविशन्तमिन्दौ ॥

मदनपचनमस्त्रं संश्रयन् मन्त्रिमुख्यो
हृदमलितकपदेशात् भावयन्नाशु भूमीः ।
वरविमलमनोज्ञाः पारमीयापि सर्वाः
प्रहतविमतिदोषाः प्राप्नुयात् ता जिनानाम् ॥

वरगुरुकरनिवर्जरप्रमहस्मनैः
सुगतगणपुरस्ताद् योऽभिषिक्तो विधानात् ।
सुमतिरविरतमित्थमनेन संश्रितं हि
मदनपचनचक्रं अभिमतां बुद्धिमिद्धाम् ॥

संग्रन्थ्य चक्रं सुविधानमग्र्यं
पुण्यं मयाऽऽप्तं विपुलं समन्तात् ।
यत् तेन लोको निखिलोऽज्झितापः
मञ्जुघोषोऽस्तु सुखैकनिष्ठः ॥

॥ अरपचनसाधनम् ॥

56.

मञ्जुघोषसाधनम् ।

प्रथमं तावत् मन्त्री मनोऽनुकूले प्रदेशे सुखासनोप-विष्टः स्वहृदयादिवर्णाद्रेफं चतुर्थस्य चतुर्थं बीजमौकारान्तं बिन्दुद्वयसंयुतं विभाव्य ततस्तत्करनिकरैरपसारित-क्लेशान्धकारं हृदयो मैत्रीकरुणामुदितोपेक्षेति चतुर्ब्रह्म-विहारं भावयेद् वक्ष्यमाणक्रमेण । का मैत्री ! या सर्व्वसत्त्वेष्वेकपुत्रप्रेमता । का करुणा ! या त्रिदुःख-दुःखितानां सत्त्वानां संसारसागरादुद्धरणकामता । का मुदिता ! उत्पादितकुशलमूलपरभोगैश्वर्यादिषु हृष्ट-चित्तता । कोपेक्षा ! सर्व्वं प्रति घानुनयपरहितप्रवर्त्तनतायां स्वरसवाहिनो प्रवर्त्तितेति चतुर्ब्रह्मविहारभावना-नन्तरं स्वहृद्वीजरश्मिभिरेव निर्गतसमस्ताकाशदेशव्यापि-

[1] A omits [illegible]......[illegible] includes the colophon and part of the next Sādhana.
[2] AC [illegible]
[3] Ab [illegible]
[4] N [illegible]

गुरुबुद्धबोधिसत्त्वान् स्फुरणसंहरणाकारेण जगदर्थक्रिया-करुणैकपरान् दृष्ट्वा स्वहृद्बीजकिरणैरेव दिव्यगन्धपुष्प-प्रकारादिकं निर्याय्य मण्डलपूर्व्वकं कृताञ्जलिना गुरु-बुद्धबोधिसत्त्वचरणकमलविन्यस्तमूर्धा प्रणामना वन्दना। तद्रश्मेरेव निर्गतपुष्पधूपदीपगन्धचूर्णचीवरच्छत्रध्वज-घण्टापताकादिभिस्तेषां च बाह्याध्यात्म्यपूजादिभिः संपूजनं पूजा। ततः पापदेशनादिकं कुर्यात्—

द्वेषाच्च रागाद्य मोहतोऽपि
कायेन वाचा मनसाऽन्यतोऽपि।
पापं कृतं कारितमेव यत् तत्
सर्व्वं जिनानां पुरतो दिशामि॥

इति पापदेशना।

पुण्यं च यत् सर्व्वतथागतानां
अन्यत्र सम्बोधिसमाश्रितानाम्।
प्रत्येकबुद्धस्य च सद्गुणां
सर्व्वं जिनानां स्वनुमोदयामि॥

इति पुण्यानुमोदना।

समस्तकाम्यवर्तिबुद्धा-
ननन्तदिग्व्यापिकृपागुणौघान्।

Ab [illegible] — ANC [illegible]

ANC omit [illegible]

Ab reads differently — [illegible]

Ab reads differently — [illegible]

[illegible] in N — Ab [illegible]

प्रहीनदोषार्य्यगणान् सधर्म्मा-
नवेत्य भक्त्या शरणं प्रयामि ॥

इति त्रिशरणगमनम् ।

संश्रित्य जैनं परिशुद्धमार्गं
ब्रह्मेन्द्ररुद्रप्रभृतिदुर्लभम् ।
इत्थं मयोपार्ज्जितपुण्यवृन्दाद्
उत्पादयाम्येष सुबोधिचित्तम् ॥

इति जिनमार्गाश्रयणबोधिचित्तोत्पादौ । एवं सप्तविधानुत्तरपूजानन्तरं गुरुवचसा बाह्याध्यात्म्यशून्यतां विभाव्य पुनस्तद्दृढीकरणार्थं ॐ स्वभावशुद्धाः सर्व्वधर्म्माः स्वभावशुद्धोऽहमिति गाथामुच्चार्य्य तदनु स्वचित्तप्रतिभासमात्रं स्वच्छाप्रतिघरूपमादिस्वरोद्भवेन्दुमण्डलाकारेण स्वचित्तं विचिन्त्य तदुपरि पूर्व्वोक्तबीजं तदिन्दुबीजपरिणतं खड्गं स्फुरद्रूपं तदनु मुष्टिमध्ये शशधरोपरि पूर्व्वोक्तबीजं ततः खड्गबीजपरिणतं मञ्जुघोषं शरत्काण्डसमप्रभं दशदिगालोककरनिकरधरं द्विभुजं कुमाराकृतिं सव्येन समस्ताज्ञानोच्छेदनैकपरप्रज्ञाखड्गव्यग्रकरं अपसव्येनोपायभूतसकलशास्त्रकलापुण्यैकपुस्तकव्यग्रपाणिं सर्व्वालङ्कारभूषितं रक्ताम्बरधरं ध्यानैकनिष्ठं प्रबुद्धपद्मासनं कोमलदेहाङ्गं उत्पादितमहापुरुषलक्षणं इन्द्रनीलमणिसन्निभाकुञ्चितपञ्चचीरं सिताष्टदलकमलेन्दौ वज्रपर्य्यङ्केनोपविष्टं सर्व्वतथागतज्ञानस्वरूपं मञ्जुश्रीरूपमात्मानं विभाव्य, एवं समयसत्त्वाहङ्कारवान्

[1] Ab °कारेण ।
[2] ANC °मध्ये
[3] Ab वज्र ।

योगी स्वहृदि अंकारनिष्पन्नं शुभ्रमष्टारचक्रं स्फुरत्किरण-
गणैरशेषाज्ञानविध्वंसनकरं दक्षिणावर्त्तक्रमेण[1] स्वं भ्रमद्-
दृष्ट्वा तदुपर्यन्तरीक्षे आदिवर्णाद्विबिन्दुमण्डनं तदुपरि
पञ्चाक्षरं यथाक्रमेण ज्वलदनलसङ्काशं सर्वात्मकं समस्ता-
ज्ञानोच्छेदकरं गुरूपदेशतो विभाव्य देवताकारनिष्पाद-
नानन्तरमसौ मन्त्री स्फुरणादिकं कृत्वा जपं कुर्य्यात्।
अथवा हृदीन्दुमध्ये शुभ्राकारनिष्पन्नमरपचनाख्यं सितं
सर्व्वालङ्कारभूषितं हृष्टं ध्यानैकनिष्ठं वज्रपर्य्यङ्केनोपविष्टं
दक्षिणवामकराभ्यां [2]असिपुस्तकौ धारयन्तं इन्द्रनील-
सकलाकुञ्चितपञ्चचीरधरं स्फुरदिन्दुसमाननं वदतां वरं
स्वबीजेन्दुयुक्तहृदयं विभाव्य, तस्य पुरतः शुक्लरेफोद्भव-
ज्वालिनीप्रभं [3]अरपचनवद् द्विभुजादियुक्तं स्वहृदीन्दौ
स्वबी[4]जाधिष्ठितं दृष्ट्वा तदनु पृष्ठतः सितपकारनिष्पन्नं
चन्द्रप्रभं स्वहृदीन्दौ बीजसंयुक्तमवलोक्य ततो दक्षिणे
शुभ्रचकारनिष्पन्नां केशिनीं सितां सर्व्वालङ्कारभूषितां
पीनपयोधरां [5]सव्यावसव्येनासिपुस्तकधरां स्वहृदीन्दौ
बीजान्वितां विचिन्त्य एवं [6]उत्तरेण शुक्लनकारनिष्पन्ना-
मुपकेशिनीं च स्वहृदीन्दौ बीजसमन्वितां विभाव्य सर्व्वा-
नरपचनसदृशान् विचिन्तयेत्। इत्थं देवतागणहृद्बीज-
किरणस्फुरणसंहरणैर्जगदज्ञानद्वन्द्वमुच्छेदयन् धर्म्मामृत-
सकलशास्त्रशिल्पकलापैः सर्व्वसत्त्वान् सन्तर्पयन् मुहुर्मुहुः
स्वच्छाप्रतिघरूपमात्मानं विभाव्य गुरूपदेशतः समा-

---

[1] AN शुभ्रं दृ०, C शुभ्रमनु दृ०।
[2] AC •मसिपु•
[3] ANC omit अरपचनवत् द्विभुजादियुक्तं।
[4] Ab •रान्वितं
[5] Ab •स्तन•।
[6] ANC omit.
[7] ANC omit.

57.

मध्ये मञ्जुश्रियं न्यसेत् रक्तवर्णं पूर्व्वेण जालिनीप्रभं हरितवर्णं रेफाद्वारेण दक्षिणेन केशिनीं पीतवर्णां चकारेण पश्चिमेन चन्द्रप्रभं चन्द्रवर्णाभं चकारेण नकारेण उपकेशिनीं रक्तवर्णां लिखेत्। वरदमुत्पलकरं मञ्जुश्रियं वामेन पद्मधरं वरदं जालिनीप्रभं उत्पल-वरदहस्तामुपकेशिनीं वरदपद्महस्तं चन्द्रप्रभं रक्त-पद्मधरां केशिनीं वरदकरां च। नाभिमूले चक्रमष्टारं भ्रमन्तं वह्निसमप्रभं तदुपरि चन्द्रमण्डलं तस्योपरि चतुरारं चक्रं चक्रान्तर्गतान्यक्षराणि ध्यायेन्मन्त्राक्षराण्येव देवताबिम्बम्। तेषां हृदये तान्येवाक्षराणि। ततः सकलान् वर्णान् सर्व्वरसगुणोपेतान् दशदिग्व्यापकानिति भावत्।

॥ आर्यमञ्जुश्रीभट्टारकभावनोपदेशः ॥

---

[1] AC यस्पायेत्।　　[2] AC रेफोद्भवेन।
[3] AC भायं वा०।

58.

सद्योऽनुभवमञ्जुश्रीसाधनं साधु कथ्यते।
प्रज्ञार्थिजनार्थैः प्रज्ञाविपच्यामोदहानये॥

प्रथमं तावद् योगी कश्चिन्मनोऽनुकूले प्रदेशे अकार-
स्वरोद्भवेन्दुस्थितधीःकारबीजविनिर्गताङ्कुशाकाररश्म्या-
कृष्टारपचनादेः पूजादिकं विधाय शून्यतां भावयेत्।
ततश्चित्ताकारपरिणतकुमुदबन्धुस्थितधीःकाराभिनिर्वर्ति-
तां निमित्तनिस्त्रिंशं पश्येत्। तदग्रे आदिस्वरपरिणताको-
परि असिबीजं सर्व्वमेतत् परिणम्य खड्गपुस्तकधारिणमा-
कुञ्चितपञ्चचीरं रक्तवस्त्रयुगयुतं शृङ्गारवेशधारिणं स्मित-
विकसितवदनं शशाङ्ककान्तितुल्यशोभं विशददलकमलस्य-
बद्धपर्य्यङ्कं सद्योऽनुभवारपचनरूपमात्मानमीक्षेत। ततः
स्वहृदयादिस्वरपरिणतमस्पृशदष्टारचक्रं तदुपर्य्यङ्कुरीमावेश
स्वरादिसंभूतमस्पृशन्तमिन्दुमण्डलं तत्र च चन्द्रबीज-
जनितमसिं तत्कोटिचन्द्रं च पूर्व्वोक्तखड्गबीजविराजित
खड्गादिपरिणामेन च तथैव मञ्जुघोषं विभावयेत्। तद
च रेफजखड्गादिस्वरमोपधीशस्थितरेफं विभाव्य खड्गादि
परिणतं जालिनीकुमारं भगवद्रूपं पश्येत्। तथा
तथैव पञ्चमाक्षरेण चन्द्रप्रभं दक्षिणे तथैव चका
केशिनीं स्तनभरविराजितां नायरूपां वामे चोपकेशि
मकारेण तथैव च सर्व्वेषां स्वहृच्चिशाकारे सितं स्व

[1] A ०ववरो. NC ०ववाठेः।
[2] ANC ०विश्रित०।
[3] AC ०मर्द्दंच०।
[4] ANC ०रमो०।

[5] AC भावये०।
[6] AC ०पुनपुन
[7] Ab ०मंडल०
[8] Ab ०माया०

(ब)ीजं विचिन्तयेत्। ततो नायकहृद्बीजविनिर्गतांश्चा-
(ष्)टज्ञानसत्त्वेन सहैकतां च चक्रं च शीघ्रं भ्रमत् चन्द्रस्थ-
(दे)वताचतुष्टययुक्तं चात्मानं [1]स्थितं अशेषवाङ्मयं स्फुरण-
(सं)हरणं च ध्यायात्। ध्यानात् खिन्नो जपेन्मन्त्रम्। तत्रायं
(म)न्त्रराजः अरपचनधीः इति।

सद्योऽनुभवमञ्जुश्रीसाधनं पुण्यमाचितम्।
यत् कृत्वा तेन लोकोऽस्तु मञ्जुघोषसमः सदा॥

॥ सद्योऽनुभवारपचनसाधनम्॥

59.

बीजेभ्यः स्फारयेद् रश्मीनुच्छ्वासेनाथ रश्मिभिः।
निःश्वा[2]सैर्यैर्ज्ञानसत्त्वं बीजेष्वाकृष्य संहरेत्॥
विश्रम्य ज्ञानस[3]त्त्वाद्यबीजकस्फारसंहृती।
श्वासस्य स्थिरधीः कुर्यात् निर्गमागमयोः क्रमात्॥
असि[4]विधुवरबीजं चन्द्रबिम्बोपरिस्थं
क्रमगतिपरिणद्धं विद्रुतापत्तिशुद्धम्।
तदनु च मतिपुञ्जं मञ्जुघोषादिरूपं
भवति सु(कु)मतिचक्रं कोटिमोक्षप्रदं च॥

---

[1] C °ताद्या°।
[2] AC °माद्ये°।
[3] AC °विचर°।
[4] ANC सिर्ग।
[5] N °स्वाद्यं।

विधौ बीजासितन्सुप्टिचन्द्रबीजानि रोचिषाम् ।
रश्मीकृत्य गतायाते चिन्तयेत् पञ्च देवताः ॥

पूर्व्वोक्तविधानेन शून्यताभावनानन्तरं विश्वपद्मस्थ्यं पीतवंकारबीजपरिणतं झटिति वज्रानङ्गमञ्जुश्रीभट्टारकमात्मानमभिनिष्पादयेत् पीतवर्णमेकमुखं चिनेत्रं षड्भुजं जटाधरं हिरण्यवपुं सश्रृङ्गारं प्रत्यालीढपदं खड्गबाणदर्पणधरं दक्षिणकरत्रयं कार्मुककुवलयकंकेलिधारिवामकरत्रयं दिव्याभरणवसनभूषितमशोभ्यमुकुटिनं ध्यात्वा मदनप्रयोगेन भावयेत् । तथाहि—

इषुणा तु कुचं विद्धा अशोकैस्ताडयेद् हृदि ।
खड्गेन भीषयेत् साध्यां दर्पणं दर्शयेत् ततः ।
उत्पलेन पदं बद्धा आकर्षयेत् स विह्वलाम् ॥

ॐ अमुकीमाकर्षय मञ्जुघोष ह्रीः जः । मुक्तकेशामिति ।

॥ इति वज्रानङ्गभट्टारकसाधनं समाप्तम् ॥

---

¹ A चक्र० ।

¹ AC षंचा० ।
² N omits ०भट्टारक० ।

कलिकाशरेण विद्धा महारागमूर्च्छापतितां च तां विलोक्य शृङ्खलयेव कार्मुकेन तच्चरणयुगलं गाढमावद्ध स्वगृहीतोत्पलनालमयेन पाशेन गले बद्धा समाकृष्य स्वपादयोर्निपात्याशोकेन हृदयं सन्ताड्य निरभिमानिनीं कृत्वा खड्गेन भीषयित्वा अनन्तशरणां कृत्वा पुनर्दर्पणेनात्मोदयसंस्थां मुक्तकेशां विवस्त्रां अतिरागविह्वलां विरहकातरतरामतिभक्तां दर्शयित्वा स्वसंवेद्यमात्मानुरागं कारयेत्। ॐ अमुकीमाकर्षय मञ्जुघोष ह्रीः जः इति स्वमन्त्रं नामसहितमेकाग्रमना जपेत्। एवमनन्तरोक्तक्रमेण शुक्लप्रतिपदमारभ्य यावच्चतुर्दशीमयुतमात्रं जपेत्। पुनः पौर्णमास्यां महतीं पूजां विधाय सकलां रात्रिं जपेत्। ततः प्रभाते सा नियतमागच्छति। आगतां च तां महामुद्रादिसिद्धयोः स्वदेवतापूजाश्रयेन यथासुखमुपभुञ्जीत।

॥ वज्रानङ्गमञ्जुश्रीसाधनं समाप्तम् ॥

---

[1] A omits; Ab ०माचो०। [2] ANC ०विंयं०।
[3] ANC ०पारस्थां। [4] Ab ०मावर्णं।
[5] ABNC ०डप। [6] BAb omits ०मञ्जुघो०।

65.

प्रथमतः क्वचिद् विजने मनोज्ञगिरि शुचौ भूप्रदेशे मृदुमसूरकाद्युपविष्टः चिद्गगनमितमनन्तं सत्त्वधातुमव-लोक्य मयैते सत्त्वा सम्बुद्धीय'पदवीमासाद्य तत्पद एव निर्व्विशेषाः प्रतिष्ठापनीया इति करुणया समुपस्थापिता अनुत्तरचित्तैरविशेषचतुष्किकाचतुष्कोपशोभितचन्द्ररत्न-घटितगन्धकुटीतले विततविचित्रवितानविलम्बमानगन्ध-पुट'परिमलभावितान्तराले भ्रमदन्धमुग्धमधुकरश्रेणी-पक्षविक्षिप्तपुष्प'प्रकररत्ननिर्म्मितविविधसिंहासनस्थायिनो गुरुबुद्धबोधिसत्त्वानवमनस्य चेतसा पञ्चोपचारया नृत्यगीत-वाद्यादिस्वरूपया च पूजया सम्पूज्य मम दारिद्र्यन्य न किञ्चिदन्यदस्तीति च शरीरं निर्य्यात्य, बुद्धं शरणं गच्छामि इत्यादि वचसा रत्नत्रितयशरणं उपेत्य पापं देशयित्वा पुनरकरणसंवरं विधाय पुण्यं चानुमोद्य झटिति सकलं शून्यमालोकयेत्। ततो नियतमेवैतद्द्वयं पश्यन् शनैः स्वभावशुद्धमन्त्रं निरुच्चारयेत्। तदनन्तरं च तथैव शून्यता-वाचकं मन्त्रमपि वारत्रयं आवर्त्तयेत्। ततो झटिति त्रिलो'कीमालोकमयीमालोकयेत्। तदनु स्वहृदि पर-मार्क'परिणते पीयूषगभस्तिबिम्बे शुचिरोचिषा धीःका-रेण निर्व्वर्त्तितं निशितधारं कृपाणमवधारयेत्। तन्मुष्टि-स्थिते च प्राचीनवर्णनिष्पादिते श्वेतभानौ खड्गबीजं

---

[1] A ०पदन्त्री। [2] A ०कुट०।
[3] A प्रकररत्नि०। [4] AC ०सत्त्वपरिवार०।
[5] A ०लोकमयि भालो०, NC ०लोकमयि मालो०।
[6] A ०परिणमते।

पश्येत्। आत्मना सह पञ्चवर्णपरिणत्या च वामकर-
कलितपुस्तकं तदितरहस्तविन्यस्तप्रज्ञाखड्गं पञ्चरत्ना-
लङ्कृतमुकुटं आकुञ्चितपञ्चचीरं बन्धूककान्तिवसनयुगलं
यथायथमुचितस्थाननिवेशितरुचिरशृङ्गाराभरणं स्मित-
स्फुरत्कपोलस्थलं शरदभ्रचन्द्रमिवैकत्र कृतावस्थानमन्ध-
कारचकितमिव पुञ्जीकृतमालोकयेत्। ततः स्वहृदि सर्व्व-
वर्णग्रामणीपरिणतमष्टारचक्रं भ्रमदङ्गुरीमार्गेण स्पृशन्
तदुद्भूतमिन्दुबिम्बं तत्र च तज्जनितमणिलतां तन्मुष्टौ
च तथाभूतमेव मन्त्रं स्वदेहे रोचिःप्रवाहेन
प्लावयन्तमिव निरन्तरं दिगन्तराणि निर्य्यद्विपज्ज्योतिषि
विश्वदलकमलोपरि स्थितमकलङ्कशशाङ्कमण्डले रचित-
निबिडवज्रपर्य्यङ्कस्थितं मञ्जुश्रियमात्मानमवलोकयेत्।
तत्र च तदेव महामाणमहारमीक्षेत। खड्गादिपरिणामेन
च प्रागुक्तवर्णचिह्नादिसमन्वितं मञ्जुघोषं भावयेत्। तदग्र-
पृष्ठयोश्च स्वस्वबीजजनितनिखिलभानुमोटोत्पादितेन्दु-
बिम्बात्मनीननिदानैः सूर्य्यप्रभचन्द्रप्रभौ नायकाक्रान्तौ
चिन्तयेत्। अनेनैव विधिना विचित्रपरिधानोत्तरीये
विरत्नमुकुटिन्यौ स्वानुरूपाभरणभूषिते केशिन्युपकेशिन्यौ
सव्यापसव्यवर्त्तिन्यौ ध्यायात्। पञ्चानामष्टारचक्रदेव-
तानां तथाविधस्वहृदयकुमुदिनीप्राणनाथे स्वस्वबीजं
नीहारकरगौरजटिलं पश्येत्। ततो नायकमनोऽन्तःस्थ-

N ०मज्ञच० ।
A ततो वर्णौ ।
A ०दस्तोर्पदि० ।
AC repeat ततः स्वहृदि......तदाद्भुतमेव after this.
A ०ज्ञानुत्पादि०, C ०ज्ञानुत्पादेन् ।
A ०दङ्गुरी० ।
A ०दस्तोभि ।
AN ०म० ।

बीजकिरणनालिकां कुटिलकोटिं शिरसा निर्गत्य सकल-त्रैधातुकमवभासयन्तीमाससकमण्डले धारयित्वा समय-सत्त्वाभिन्नस्वरूपं ज्ञानसत्त्वमानयन्तीं विभावयेत्। तेन चाग्रतोऽवस्थितेन मनसा विहितविविधपूजनेन हुं वं जः होरित्युच्चारयन्नैक्यमालम्बेत। तदनन्तरं झटिति स्थिर-दक्षिणावर्त्तत्वरितमष्टारचक्रं भ्रमत् चन्द्रमण्डलस्थिताद्य पञ्चार्थ्यदेवतायसा निरीक्षेत। अथ रोमकूपविवरैः निःसृत्य सकललोकमवभास्य आसनस्वगण्डास्थानान्तरं प्रविशन्तं मयूखसमूहं पुनः पुनः यावत्खेदं चिन्तयेत्। ध्यानविरमश्च क्रमेण परिणतशरत्काण्डपाण्डुराणि वदनतो निर्गच्छन्त्यक्षराणि विचिन्तयन् षडक्षरं मन्त्र-राजं जपेत्। अथापि विसृज्य उत्थाय यथासुखं देवताहं-कृतिर्विहरेदिति।

> क्षपाणपाणेर्व्वरवाचि चञ्चलं
> गिरां गुरोर्मञ्जुवरस्य साधनम्।
> विलिख्य सम्प्रापि मयेह यद्धितं
> प्रयातु तेनाशु जनो जिनास्पदम्॥

॥ अरपचनसाधनम्॥

---

1 A ॰मैत्र॰।
2 परिणत॰ dropped in AN.
3 AN ॰राशि॰।
4 AN वदनो।
5 AN ॰पञ्चार्थि॰।
6 A गिरं, N गिराद्।
7 A मयद्धितं।
8 AC ॰पचन॰।

66.

श्रीवज्रधर्म्मं धूतदोषजालं
वाङ्मण्डलस्फारितरश्मिजालम्।
समस्तसम्बुद्धवचःस्वभावं
वाक्साधनं संप्रणिपत्य वच्मि॥

मन्त्रं[1] स्वभावेन [2]विशुद्धरूपं
प्रोच्चार्य्य बीजानिललालितः सन्।
मायामरीच्युदकचन्द्रकल्पं
विभावयेल्लोकमिमं समग्रम्॥

यँकारबीजप्रभवं विभाव्य
विश्वाम्बुजं सर्व्वविशुद्धरूपम्।
[3]अकारजन्मानमनन्तभासं
संबुद्धचन्द्रं च कलासमग्रम्॥

पुनश्च गुह्यं परमं पवित्रं
बीजाक्षरं प्रहरद्अंशुजालम्।
बन्धूकपुष्पद्युतिसन्निकाशं
वाचां प्रपञ्चप्रसरैकहेतुम्॥

तद्बीजसम्भूतमभूतदोषं
समाधिमुद्रार्पितपाणिपद्मम्।
वज्रासनस्थं करुणाभिरामं
श्रीवज्ररागं परिशुद्धरागम्॥

---

[1] A मन्त्र॰, N मन्त्रो। [2] A विशुद्धिरूपं, AbNNbC विशुद्धरूपः।
A बीर्य्यानील॰, NNbc बीर्य्यानिल॰। [3] Ab आकार॰।
Ab ॰भासरं।

रोमोद्रोद्भूतविशुद्धबुद्धं
जीमूतजालैर्जगतो हितानि ।
कुर्व्वन्तमत्यन्तविशुद्धबुद्धिं
विभावयेत् सर्व्वजगत्स्वभावम् ॥

हृच्चन्द्रबिम्बे कुलिशं निरीक्ष्य
ज्वालाभिरुद्भासितसर्व्वलोकम् ।
हुंकारनादादुपपन्नरूपं
पञ्चात्मकं निर्गतशुद्धमेघम् ॥

तन्मध्यचन्द्रोत्स्फुटकोटिपीठ-
निविष्टदेहं त्रिभवाव्यभासम् ।
महाकारं विशालभुजिभुजं
[illegible] ॥

[illegible]
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] च वज्रभृताम् ॥

[illegible]
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] ॥

[illegible]

प्रतिक्षणाभ्यासवशोपपत्ते-
वाक्साधने[1] सिद्धिमुपागतेऽस्मिन्।
गद्येन पद्येन[2] वदत्यजस्रं
शास्त्राणि चित्राणि च वेत्ति योगी ॥

शास्त्राणि चित्राणि करोत्यवश्यं
स्वयं महार्थानि जगन्निमित्तम्।
जानाति चासौ परचित्तवृत्तीः[3]
रागाद्यवद्योप[4]हताश्च तास्ताः ॥

तस्मिन् समाधौ दृढतां प्रयाते
[5]सुसूक्ष्मतीव्रस्फुटनिश्चयेन।
समस्तबुद्धास्पदमूर्त्तिधारी
भवत्यसौ[6] नात्र विचारणीयम् ॥

[7]अभ्यासयोगेन भवन्ति पुंसां
भूतान्यभूतानि पुरःस्थितानि।
कामाकुलानामिव रम्य[8]रामा-
चित्तानुयातान्यनुयोगयुक्तिः[9] ॥

इति कुशलमुपार्जितं मया यद्-
विदधतु[10] तेन जना जिनाग्रलक्ष्मीम्।

---

[1] A वाक्यधने।
[2] The MS Ba proper begins here and follows A, N and C materially in arrangement.
[3] NCBBa ०वृत्तिं।
[4] Ab ०हिताश्च।
[5] A सुसूक्ष्म०, N स्वसूक्ष्म०।
[6] A भगवत्यसौ।
[7] अभ्यासके।
[8] A रम्यं०, Ba रम्य०।
[9] C ०युक्ति।
[10] ANCBBa ०विदधत।

विगतभयविषादशोकजन्मा
शशधररश्मिमनोरमां[1] ममोदे ॥

अविरतकुशलानुरक्तचित्ता
गुरुवरमन्त्रसुमोपदेशशोभाः[2] ।
इति सकल[3]कुलापलोलवृत्ति-
श्रियमनुयान्तु समाधियज्ञवर्षाः[4] ॥

अहमपि सुजनो भवेयमुच्चैः-
उज्ज्वलदनलायलोमध्यवर्तिमूर्तिः[5] ।
गुरुतरकरुणः कृपालमाली[6]
जलधरपूर्णघनाभिनीलमौलिः ॥

कृतं सुजनभद्रेण वाचां साधनमुत्तमम् ।
एतेन साधयेद् वाचं वाचामीश्वरतां व्रजेत् ॥

[7]ॐ आः ह्रीः हुँ ॥

॥ वाक्साधनम्[8] ॥

---

[1] Ab •रमाश्च ।
[2] Ab •शोभा ।
[3] ANC यतिक्रमल• ।
[4] ABa •वषा ।
[5] ABa •सावर्ति•, B •सातलिमध्य• ।
[6] Ab •माला ।
[7] This *Mantra* is found only in B.
[8] The Colophon is read differently as वागीश्वरसाधनं समाप्तमिति in Ab.

67.

सिद्धैकवीरमञ्जुघोषसाधनार्थं चतुरस्रमण्डलकं कृत्
तन्मध्ये ॐ वज्रसत्त्वसिद्ध हुँ स्वाहेति पुष्पं दद्यात्
पूर्व्वादिदिक्षु ॐ वीरसत्त्व अधिष्ठान हुँ स्वाहेति पु
दद्यात्। ॐ समयसत्त्ववीर हुँ स्वाहेति पुष्पं दद्यात्
ॐ अक्षयसत्त्वज्ञान हुँ स्वाहेति पुष्पं दद्यात्। ॐ
ज्ञानसत्त्ववज्र हुँ स्वाहेति पुष्पं दद्यात्। एवं पूर्वादि
दद्यात्। पूर्व्वादिदिक्षु ॐ यमान्तकाय हुँ स्वाहेति पु
दद्यात्। ॐ प्रज्ञान्तकाय हुँ स्वाहेति पुष्पं दद्यात्। ॐ
पद्मान्तकाय हुँ स्वाहेति पुष्पं दद्यात्। ॐ विघ्नान्तका
हुँ स्वाहेति पुष्पं दद्यात्। आग्नेयादिविदिक्षु ॐ टक्कि
राजाय हुँ स्वाहेति पुष्पं दद्यात्। ॐ नीलदण्डाय
स्वाहेति पुष्पं दद्यात्। एवं ॐ महाबलाय हुँ स्वाहा
ॐ अचलाय हुँ स्वाहेति पुष्पं दद्यादिति मण्डलपूजा
यथाविभवतः कार्या। अध्यात्मपूजार्थं मुष्टिमुद्राधारं
भूत्वा मनोऽनुकूले प्रदेशे सुखासनोपविष्टः स्वहृदये सित
पँकारपरिणतसितपद्मवरटके अकारपरिणतचन्द्रमण्डल
स्योपरि सित ॐकारं पञ्चवर्णरश्मिकं भावयेत्। तन्
निःसृतरश्मिभिरापादतलात् वालाग्रपर्यन्तप्रान्तं आच्छ्ते
तद्रश्म्यवभासेन पञ्च स्कन्धा विशोध्यन्ते, अनादिकालीन-
रागद्वेषमोहादयश्चापनीयन्ते। तेषामपगमात् ततः पञ्च

N -[illegible]।
Instead of स्वाहेति पुष्पं दद्यात् Ba reads [illegible] only in all places in this Sādhana
ANC [illegible]।
NBa [illegible]
ABa [illegible]।
N [illegible]।
AC drops [illegible] ..... [illegible]।

स्कन्धाः पञ्चतथागतस्वरूपा भाव्यन्ते ततस्ते रश्मयो बीजाक्षरे प्रविशन्तश्चिन्तनीयाः। ततो निर्मलीभूतचित्तसन्ताने करुणामैत्रीमुदितोपेक्षा भावयेत्। तत्र दुःखाद्[1] दुःखहेतोः समुद्धरणलक्षणा करुणा, जगदेकपुत्रप्रेमलक्षणा मैत्री, व्यवसायसंसिद्ध्युपायदर्शनात् प्रहर्षणं मुदिता, बीजाक्षरमेव मञ्जुघोषरूपेणात्मानं निष्पादयितुमवधाय अष्टलोकधर्मेषु उपेक्षणं उपेक्षा। इत्थं चतुर्ब्रह्मविहारं भावयित्वा पुनर्बीजाक्षरान्निःसृतरश्मिभिः पञ्चतिकसत्त्वानां रागद्वेषमोहमानादिसमस्तदोषा अपनीयन्ते। सत्त्वान् निष्क्लेशीकृत्य प्रतिनिवर्त्तन्ते रश्मयो बीजाक्षरे प्रविशन्ति। पुनर्बीजाक्षरान्निःसृत्य रश्मयः परिशुद्धसत्त्वधातुं स्वकीयेनावभासेनावभास्य सिद्धैकवीरमञ्जुघोषरूपेण गगनतलमापूर्य प्रतिनिवर्त्तन्ते रश्मयो बीजाक्षरे प्रविशन्ति। पुनर्बीजाक्षरान्निःसृत्य रश्मिभ्यो निर्गतपूजादेवीभिः सिद्धैकवीरमञ्जुघोषभट्टारकः पुष्पधूपादिभिः पूज्यते। पूजितः सन् प्रसन्नो भवति। ततस्तेषामग्रतः पापदेशना-अकरणसंवर-पुण्यानुमोदना--पुण्यपरिणामना--आत्मभावनिर्य्यातना-मार्गाश्रयण-त्रिशरणगमन बोधिचित्तोत्पादाः क्रियन्ते। पश्चात् पूजादेवत्यो बीजाक्षरे प्रविशन्ति। पश्चात्—

> कृतो वः सर्व्वसत्त्वार्थः सिद्धिर्दत्ता यथानुगा।
>
> गच्छध्वं बुद्धविषयं पुनरागमनाय मुः॥

इति विसर्ज्जयेत्। एतेन पुण्यसम्भारार्थं योगी जगदाक्रमयति। यदेतत् घटपा... स्फटस्यनदेवकुलपर्व्वतादि-

[1] दुःखात् found only in ... only ... ad dit

[2] ABa पूज्यन्ते।

[3] ABa ०सम्भारज्ञानसम्भारा

[4] ANBa सर्व्वं।

[5] Ba ०विषये।

चराचरं तत् सर्व्वं प्रतिभासमात्रं विचारेण प्रतिभासोपमं मायास्वप्नसदृशम्, अहमपि निःस्वभावः स्वप्नोपम इत्थं शून्यतां भावयन् शून्यतादृढीकरणाय मन्त्रं जपेत्। ॐ स्वभावशुद्धाः सर्व्वधर्म्माः स्वभावशुद्धोऽहमिति चिन्तयन् प्राकृतशरीराहङ्कारं त्यक्त्वा योगचित्तमात्रेणाव-तिष्ठति। पश्चात् चिन्तयति किमर्थं अहं शून्यतायां गतस्तिष्ठामि। जगदर्थो मया कर्त्तव्य एवं चिन्तयन् तच्चित्तं सितपंकाररूपेण दृश्यते। तत्परिणतं च सित-पञ्चपत्रं च पद्मं तद्वरटके अकारपरिणतचन्द्रमण्डलेन अका-रादिषोडशस्वरान् द्विगुणीकृत्य द्वात्रिंशल्लक्षणविशुद्धा तत्परिणतचन्द्रमण्डलं भावयेत्। तस्योपरि सितॐकारं भावयेत्। आदर्शज्ञानस्वभावात्मकोऽहं इति पठति। ततः ककारादिचतुस्त्रिंशदक्षराणि षडक्षरप्रवेशात् चत्वारिंशदक्षरं द्विगुणीकृत्य अशीत्यनुव्यञ्जनविशुद्धा तस्योपरि द्वितीयं चन्द्रमण्डलं तयोरेकीभावात् समता। ततः समताज्ञानवान् समताज्ञानस्वभावात्मकोऽहमिति पठति। चन्द्रस्योपरि ॐकारं भावयेत्। तत्परिणतं च हेतुफलभूतं नीलोत्पलं भावयेत्। तस्य वरटके चन्द्रस्य-ॐकारं भावयेत्। ततः प्रत्यवेक्षणाज्ञानवान् प्रत्यवेक्षणा-ज्ञानस्वभावात्मकोऽहमिति पठति। ततो बीजाक्षराद्विःसृत्य रश्मिभिः षड्गतिकसत्त्वानामन्वयेत्। यत्सिद्धैकवीररूप-निष्पन्ने मयि मदीयशरीरे प्रविश्य सम्बुद्धोत्सुखं

ABa इति।
N शहदं।
A भाव।
ANC ०वीर्यित०।
C ०नितेत्।
N ०वाहे०, C ०वारहे०।
Ba ०भावहवे।
A वहिवीरह०।

शुभहेत्वर्थम्। ततः सर्व्वपापं प्रतिदेशयामि सर्व्वपुण्यमनुमोदयामि तथानुत्तरबोधौ परिणामयामि आबोधे-[1]बुद्धं धर्म्मं सङ्घं शरणं गच्छामि उत्पादयामि [2]सम्बोधिचित्तम्। ततो भगवन्तं निजबीजेन सहैकीभूतं दृष्ट्वा सर्व्वं त्रैधातुकं स्थावरं जङ्गमं प्रतीत्यसमुत्पन्नं स्वप्नमायाप्रतिबिम्बोपममविचारासहं विचिन्त्य प्रकृतिप्रभास्वरमेव केवलं परिशुद्धमात्मानं भावयेत्। ॐ स्वभावशुद्धाः सर्व्वधर्म्माः स्वभावशुद्धोऽहमित्यनेन दृढीकुर्य्यात्। पुनः प्रणिधानबलोत्पन्नचन्द्रमसि मं वीक्ष्य तद्रश्मिस्फुरणसंहृ-त्यमात्मनि प्रवेश्यात्मानं मंकारोद्भवं ध्यायात् शरदिन्दुकराकारं पञ्चचीरकं सर्व्वाभरणभूषितं वामकरे नीलोत्पलधरं दक्षिणकरे वरदं विश्वकमलचन्द्रासने पर्य्यङ्कस्थितम्। ततः स्वहृदीन्दौ मंचन्द्रकान्तिमणिप्रभारश्मिभिर्गगनोदर[3]वर्त्तिभिर्जगद्द्वयं कुर्व्वन्तं [4]देदीप्यमानं तावद् भावयेत्, यावत् खेदो न भवति। भावनाखिन्नो मन्त्रं जपेत् ॐ वाक्येदं नमः। उपहृदयं वा जपेत् ॐ ह्रीः हुँ। ततः शताक्षरं पठित्वा मञ्जुवज्राहङ्कारेणोत्थाय तथैव विहरेदिति। षण्मासेन वागीश्वरतामासादयति। [5]सततान्यासयोगेन इहैव जन्मनि बुद्धत्वमपि साधयति। एवं ध्यानस्थितः पूर्व्वमेवासमन्तरक्षाणि जप्त्वा खड्गादिसिद्धयः साधनीयाः। ततः सोमग्रहे सूर्य्यग्रहे वा जातिलोहघटितं खड्गं स्वहस्तेन गृहीत्वा चन्द्रमण्डलम्

[1] Ab बुद्धबोधौ।
[2] Ba सम्बोधे
[3] A °बोध, BC °बोधेन, AbBa °बोधे।
[4] °वर्त्तिभि° in AC.
[5] AN देदी°।
[6] ABa सततावा°, A सततभ्या°।

ताव[1]ज्जपेद् यावन्मुक्तो भवति खड्गविद्याधरो भवति। एवं वज्रचक्रत्रिशूल[2]शरमुद्गरपाशाङ्कुशादीनि[3] अञ्जनपादलेपतिलकवशीकरणद्रव्याणि मेलयित्वा साधनीयानि। [4]विद्याधरसाधनानि संस्कृत्य साधनीयानि। क्षीरभक्तेन दधिभक्तेन वा सघृतेन सशर्करेण पात्रं पूरयित्वा हस्तेन [5]चावष्टभ्य जप्त्वा भक्षणीयं पञ्चशतायुर्भवति। माषान् मुखे प्रक्षिप्य जपेदङ्कुरिता भवन्ति तानभ्यव[6]हृत्य कविर्भवति श्रुतिधरो वाग्मी मेधावी च भवति। बिल्वानां लक्षहोमेन त्रैलोक्यराज्यमासादयति। यथालब्धसितकुसुमानां चतुर्लक्षं हुत्वा वाक्सिद्धिर्लभ्यते[7] वागीश्वरसमत्वं च[8]। [9]घृताक्तपञ्चव्रीहिहोमेन वा चतुर्लक्षमात्रेण यक्षिणीमाकर्षयति पातालकन्यां वा। ब्राह्मीचूर्णं सिद्धान्नपदमात्रमष्टशताभिमन्त्रितं प्रभाते मण्डलकं कृत्वा यथाविभवं भगवन्तं सम्पूज्य घृतेनारनालेन वा पिबेत्। [10]वचामर्द्धतोलकप्रमाणं तथैवाभिमन्त्र्य घृतेन क्षीरेण तैलेन वा मासमेकं पिबेत् जडतागद्गदमूकत्वं विनश्यति। पणसा सेनाश्रुतान्यपि शास्त्राणि प्रत्यक्षीभवन्ति, न जातु विनश्यन्ति। श्रुतिधरो मत्तकोकिलमधुरस्वरः स्पष्टवाक्यो भवति।

[1] Ba ०ज्जपेन्मुक्तो० । [2] [illegible] found in BAb
[3] After this A abruptly brings [illegible] . ०[illegible] from below
[4] NAb [illegible], Ba [illegible] ।
[5] Ba [illegible] [6] ABa ०[illegible] ।
[7] ANC ०[illegible] A ०[illegible], Ba ०[illegible], Ab ०[illegible]
[8] Ba [illegible] ; [9] A [illegible], Ab [illegible]
[10] N ०[illegible]

तथायं शताक्षरमन्त्रः—ॐ वज्रसत्त्व समयमनुपालय
वज्रसत्त्वत्वेनोपतिष्ठ, दृढो मे भव, सुतोष्यो मे भव, सुपोष्यो
मे भव, अनुरक्तो मे भव, सर्व्वसिद्धिं मे प्रयच्छ, सर्व्वकर्म्मसु
च मे चित्तं श्रेयः कुरु, हुँ हहहह होः भगवन् सर्व्वतथा
गतवज्र मा मे मुञ्च, वज्रीभव महासमयसत्त्व आः।

॥ आर्य्यसिद्धैकवीरसाधनम् ॥

—

71.

पूर्व्वोक्तविधानेन शून्यताभावनानन्तरं सितपद्मोपरि
शुक्ल-अकारजचन्द्रे सितधीःकारपरिणतमात्मानं मञ्जु
श्रीभट्टारकं सिद्धैकवीरनामानं सर्व्वाङ्गधवलं पर्य्यङ्कनिषण्ण
मेकमुखं द्विभुजं दक्षिणे वरदं वामे नीलोत्पलध
दिव्याभरणसुन्दरं विचित्रपरिधानं झटिति निष्पाद्य
शिरःकण्ठहृदये चन्द्रस्थ ॐ¹-आः-हुँकारान् पश्येत्
आःकारहुँकारयोर्मध्ये च धीःकाररश्मिभिर्जगद्दैन्यं वारयन्
मन्त्रं जपेत् ॐ वज्रतीक्ष्णदुःखच्छेदप्रज्ञाज्ञानमूर्त्त
ज्ञानकाय वागीश्वर अरपचनाय ते नमः।

॥ सिद्धैकवीरसाधनम् ॥

— —

This Śatākṣara Mantra is dropped in C and Ba.

¹ ABa omit. ² A ०ख्स० ।

73.

नमोऽनिमभगाय[1] ।

सुन्दरानन्दनिःस्यन्दं शास्तुः सम्भोगविग्रहम् ।
नत्वा संक्षेपतो वक्ष्ये भृङ्गानङ्गस्य साधनम् ॥

आदौ तावद् रक्ताब्जपुञ्जप्रतिमं श्री[2]हेरुकरूपमात्मानं निष्पाद्य विज्ञप्तिमात्रं च त्रैधातुकमाकलय्य[3] स्वहृदये च सुरक्तषोडशार्द्धदलमहोत्पलकर्णिकायामालिकालिसंक्षेपरूपौ सकलबुद्धगुणान् रक्तावकारहुँकारौ[4] मनसाऽभिलिख्य ततस्ताभ्यामकारहुँकाराभ्यां सुरक्तमधुरमरीचिनिचयं निश्चार्य तेनैव चार्द्रकश्मीरजप्रतिममरीचिनिचयेन सत्त्वभाजनलोकान् विशोध्य तेषां च कायवाक्चित्तैः सह एकीकृत्यानीय तयोरेव अकारहुँकारयोर्बिन्दौ प्रवेशयेत् । [5]ततोऽकारहुँकारपरिणतं भ्रमरमिथुनं मसृणकुरुविन्दरत्नोपमं परमकारुण्यमकरन्दपानमत्तं अनवरतमुक्तातिदीर्घनाद[6]हुँकारमधुरविग्रहं नैरात्माहेरुकस्वभावं विचिन्तयेत् । ततोऽस्यैव हृदि कौसुम्भरागरञ्जितजलबिन्दुसदृशौ सविषयसूक्ष्माकारहुँकारौ पश्येत् । तदनु तन्मिथुनं प्रश्वासवायुरथारूढं नासिकाविवरेण निःसृत्य त्रैधातुकसंस्थितानां सत्त्वानां[7] कायवाक्चित्तानि विशोध्य गृहीत्वा च पुनराश्वासवायुमारुह्य तेनैव पथा स्वहृत्कमलकर्णिकायां प्रविशेत् । प्रविश्य चानीतकायवाक्चित्तानां स्वकायवाक्चित्तैः समतामधिमुञ्चेत् । एवं

---

[1] Ab ०भयनाय । [2] A सक्ष्मो० ।
[3] A ०कलय्य । [4] A रक्तौ च हुंका०, NC रक्तौ चकार० ।
[5] A तथा चका०, C चाका० । [6] नाद dropped in A.
[7] सत्त्वानां dropped in Ab.

विधायामादितं पुण्यमसितमन्मथसाधनम् ।
यदत्युच्चैर्जनस्तेन भूयात् श्रीकरुणाचलः ॥
स्फुटहविलासाण हिअअं मअणा'लसधुसिरं 'कअं जेण ।
रअणंकरेण रईअं असिअवम्महसाहणं तेण ॥

॥ असितमन्मथसाधनम् ॥

74.

[1]नमो मञ्जुनाथाय ।

प्रथमं तावत् निराभासीकृत्य सचराचरं तदुद्भूत-
शशाङ्कं चन्द्रपीठस्थितं श्वेतवर्णं सर्वालङ्कारभूषितं भावयन्
मञ्जुघोषं, नाभिदेशे हुंकारेण सूर्यमण्डलं, तदुपरि
हीकारेण विश्वोत्पन्नं, तस्योपरि चन्द्रमण्डलं भावयेत्
तदुपरि वज्रतीक्ष्णं कनकवर्णं सर्वालङ्कारभूषितं दक्षिणे
करे खड्गं वामे करे प्रज्ञापारमितापुस्तकं षोडशव-
र्षाकृत्या भावयेत् । ॐ वज्रतीक्ष्ण सुरतस्त्वं(त्वं) समता
भवेत । स्वदेवतामातृचक्रं प्रति भावयेत् । मञ्जुघोष-
मम यं) इदंव जप्तानि भवति— ॐ शून्यताज्ञानवज्र-
स्वभावात्मकोऽहं, ॐ वज्राभिषेकं सर्वबुद्धा ददन्तु माम् ।

॥ वज्रतीक्ष्णभट्टारकस्य साधनं समाप्तम् ॥

---

[1] [illegible]
[2] A [illegible], N [illegible] । [3] Ab [illegible], B [illegible]
[4] Ab [illegible], B [illegible] ।
[5] [illegible]

आखण्डलं चापि चतुर्द्दशोर्द्धे-[1]
　दिनैरलं[2] तं वशमानयन्ति ॥
लब्धं मया[3] सद्गुरुसन्निकाशात्
　श्रीमञ्जुघोषैकविधानमेतत् ।
इत्यत्र किञ्चिन्न विकल्पनीयं
　भवेदिदं किं न च सम्भवेद् वा ॥
आकृष्टिमेतां खलु चित्तसंज्ञां
　शुभाकराख्येन यथोपदिष्टाम् ।
कुर्व्वन्तु सन्तः परिमुच्य सर्व्वां
　कृता मयाऽस्य गुरुणापि चैषा ॥
यन्मेऽत्र किञ्चित् कुशलं सुनिर्म्मलं
　प्राप्तं लिखित्वा वरषट्पदाष्टम् ।
तेनैव सत्त्वा निखिला भवन्तु[4]
　श्रीमञ्जुनाथेन सहैव[5] युक्ताः ॥

॥ [6]कृतिरियमाचार्य्यशुभाकरपादानाम् ।

एतानि साधनवराणि मया लिखित्वा
　सर्व्वेण यत् कुशलं[7]माप्तमतीव शुद्धम् ।
तेनैष लोक इह सौख्यकरं जिनत्वं
　प्राप्नोतु हीनभवभीतिरतिप्रकृष्टः[8] ॥

। वश्याधिका[9]रमञ्जुश्रीसाधनम् ॥

---

[1] Ba ०र्द्दशार्द्धे, N ०र्द्दशार्द्धे ।　[2] A ०वैरमलो, NC ०नैरमलं ।
[3] AC मया सद्०, N मयासद्० ।　[4] Ba भवन्तं ।
[5] Ba सदैव ।　[6] C कृतिराचार्य्य० ।
[7] AN ०मवाप्त० ।　[8] A भीतिप्रकृष्टः ।　[9] A वश्याधिको० ।

76.

मञ्जुश्रीसाधनं सूक्ष्ममधुना साधु कथ्यते ।
सेवितं सर्वसिद्ध्यर्थमज्ञानतिमिरापहम् ॥

पूर्वोक्तविधानेन [2]महचन्द्रे पीतमुःकारपरिणतं मञ्जुकुमारं त्रिमुखं षड्भुजं कुङ्कुमारुणनीलसितदक्षिणेतरवदनं सत्त्वपर्यङ्किनं सद्वालपरं दक्षिणकरत्रयं प्रज्ञापारमितापुस्तकनीलोत्पलचापधरं वामकरत्रयं सशृङ्गारकुमाराभरणनिवसनादिकं नानापुष्पसदाशोभाचीरचयविराजितं तथागतपरमाणुपरिघटितमात्मानं ध्यात्वा ॐ मुः इति मन्त्रं जपेत् ।

॥ मञ्जुश्रीसाधनम् ॥

77.

पूर्वोक्तविधानेन शून्यताभावनानन्तरं पद्मे चन्द्रमण्डलोपरि सितबिन्दुं विभाव्य स्फुरणादिपूर्व्वकं तत्परिणामेन सितधीःकारजं केवलमेव सितं खरपचनमञ्जुश्रियं स्वबीजहृदये विचिन्त्य ॐ धीः स्वाहेति मन्त्रं जपेत् ।

॥ इति विद्याधरपिटकीयसंहितमञ्जुश्रीसाधनम् ॥

---

[1] A सूक्ष्ममधु कथ्यते । [2] B drops महचन्द्रे ।
[3] Ba ॰चापधरम्॰ ।

78.

विदध्यादादितो मन्त्री बुद्धादीनां प्रपूजनम्[1] ।
पुण्यानां परिणामाद्यं ततो मैत्र्यादिभावनाम् ॥
हृच्चन्द्रबिम्बमध्यस्थं मन्त्री बिन्दुं विचिन्तयेत् ।
दिवाकरकरोत्सृष्टहिमबिन्दुसमप्रभम् ॥
तद्बिन्दुकिरणैर्ध्यायात् प्रतिरोमविनिर्गतैः ।
जगत् सर्व्वं [2]वितस्त्यादिक्रमेण विपदीकृतम् ॥
सितधीःकाररूपं च बिन्दुमन्तर्गतत्विषम् ।
हष्टारपचनं पश्येत् तत्सर्व्वपरिणामतः ॥
अन्तर्निहितधीःकारं हृदि हष्टेन्दुमण्डलम् ।
नासया [3]निःसरेत् पश्चात् तन्मरीचिकदम्बकम् ॥
मञ्जुघोषाकृतीन् सत्त्वान् ध्यायादुच्छ्वासवायुना ।
निःश्वासवायुना पश्चाद् धीःकारे संहरेदमून् ॥
स्वाहान्तं प्रणवाद्यं तु मन्त्रबीजाक्षरं जपेत् ।
शरच्चन्द्रकराकारं हृच्चन्द्रमण्डलस्थितम् ॥

॥ विद्याधरपिटकप्रतिबद्धमञ्जुघोषसाधनम् ॥

---

[1] ANBa ०दीशाद्य पूज० । [2] ABa त्रितस्मादि० ।
[3] ANC निःसरत्पश्चेत् ।

79

प्रदीपकलिकाकारं निर्माणाब्जेन्दुमध्यगः ।
हँकारद्रावको वीरो रविंगुप्तेन देशितः ॥

ॐ आः प्रज्ञावृद्ध्यधिकारः । झटिति मञ्जुश्रीयोग-
त्मनव्य नाभौ चन्द्रमण्डलोपरि सितबिन्दुं प्रदीप-
लिकाकारं सरश्मिकं विचिन्त्य शिरसि सितहँकारं-
नाहतं लम्बमानमस्तकं सरश्मिकं ध्यायात् । तदनु
न्दुरश्मिना सञ्चोद्य द्रवीभूतेन हँकारेण तं बिन्दु-
लावयन् स्थिरचित्तो मन्त्री न चिरेण प्रज्ञामभि-
द्यतीति ।

नाभिदेशोपरि व्यक्तरक्तधर्मोदयान्तरे ।
पञ्चारनीलदम्भोलिकरो(रटो)ज्ज्वामिततेजसः ॥
सितहँकारतो जातं शिरः सन्धिविनिर्गतम् ।
पद्मेन्नादं नभोव्यापिधूम्रहँकारसम्भवम् ॥

नादो रश्मिरेखा ।

॥ इति प्रज्ञावृद्धिविधिः ॥

---

[1] Ba °कलिकालो ।
[2] Ba °हद्विकार° ।
[3] A °भूतेनाहं, B भूत वं ।
[4] A चवि° ।
[5] N °डंकार° ।
[6] A पद्मेदाहं ।

80.

गुरुपादं सदा नत्वा वज्राचार्य्यं तथैव च ।
प्रणम्यादौ लिखिष्यामि मञ्जुश्रीर्येन सिध्यति ॥

सत्त्वपर्य्यङ्कमासीनो हृदीन्दावः[1]कार[2]भूषितम् ।
शङ्ख[3]कुन्दोज्ज्वलं बीजं विश्वरश्मिसमाकुलम् ॥

तैर्निष्पन्नाः [4]सम्बुद्धगुरुबोधिसत्त्वा महर्द्धिकाः, तान् दृष्ट्वा पूजयेदनेन मन्त्रेण ॐ वज्रपुष्पे हुँ, ॐ वज्रधूपे हुँ, ॐ वज्रदीपे हुँ, ॐ वज्रगन्धे हुँ, ॐ वज्रनैवेद्ये हुँ । ततः—

रत्नत्रयं मे शरणं सर्व्वं प्रतिदिशाम्यघम् ।
अनुमोदे जगत्पुण्यं बुद्धबोधौ दधे मनः ॥
आबोधेः[5] शरणं यामि बुद्धं धर्म्मं गणोत्तमम् ।
बोधौ चित्तं करोम्येष स्वपरार्थप्रसिद्धये ॥

उत्पादयामि[6] वरबोधिचित्तं
निमन्त्रया[7]म्यहं सर्व्वसत्त्वान् ।
इष्टां चरिष्ये वरबोधिचारिकां
बुद्धो भवेयं जगतो हिताय ॥

इति । प्रणिधिपूर्व्वकं सर्व्वधर्म्मनैरात्म्यं भावयेदनेन मन्त्रेण ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहम् ।

---

[1] Ab वं ।
[2] A ०भुतो, N ०भुषिते, Ab ०भुषिताः ।
[3] Ba ०कुन्दो० ।
[4] Ab सम्बुद्धं गुरुबुद्धं बोधिसत्त्वमहर्द्धिकाः ।
[5] Ba आबोधौ ।
[6] ABa adds परमं after उत्पादयामि ।
[7] B ०मि अहं, N ०मि अन, C ०मि अऊ, AbBa ०मि अऊ ।

बीजं मायोपमाकारं[1] त्रैधातुकमशेषतः ।
दृश्यते स्पृश्यते चैव यथा माया हि सर्व्वतः[2] ।
न चोपलभ्यते चैवं सर्वस्य जगतः स्थितिः ॥

इति अधिमोक्षं कुर्य्यात् । ततोऽनादिकालीनममलकल्पनाबीजमपनीय स्वभावशुद्धिमधि[3]मुञ्चेत् ॐ स्वभावशुद्धाः सर्व्वधर्म्माः स्वभावशुद्धोऽहमिति । ततः पूर्व्वोक्तबीजनिष्पन्नं खड्गं [4]तत्सरुमध्ये चन्द्रमण्डलं तस्योपरि पूर्व्वोक्तबीजं तत्सर्व्वपरावृत्त्या मञ्जुश्रीरूपमात्मानं विचिन्तयेत् अहमेव सर्व्वजगत्पतिरिति पद्मचन्द्रासनस्थं सत्त्वपर्य्यङ्कसमासीनं शशिप्रभमनेककिरणस्फुरणीद्योतितनभःस्थलं विचित्र[5]परिधानं जगदानन्दस्वरूपं शुक्लवर्णं मनोरमं पञ्चचीरं महावीरं सर्व्वालङ्कारभूषितं दक्षिणे उद्यतखड्गकरं वामहस्तेन हृदि गृहीतपुस्तकम् । ततो मुद्रां बध्नीयात् । हस्तद्वयेन सम्पुटाञ्जलिं कृत्वा [6]तर्जनीभ्यामनामिकानखौ पिधाय उत्पलवद् विकचसंस्थिते हृद्दूर्णाकण्ठमूर्द्धसु विन्यस्य[7] मन्त्रेण पद्मनाभेरधो [8]धुँकारेण शुक्लवर्णमश्वत्थपत्रसदृशं चिन्तयेत् चन्द्रमण्डलम् । तस्योपरि अष्टमस्य चतुर्थं प्रथमषोडशेन [9]भूषितं सप्तमस्य

---

[1] A adds विचित्र after •पमाकारं ।
[2] After the second line A has—
न चोपलभ्यते चैव यथामाया हि सर्व्वतः ।
[3] ANC •शुद्धमित्यधि• ।
[4] Ab ततसरु, A ततश्च• ।
[5] ANC •विचित्रवस्त्र• ।
[6] B तर्जन्यौ विधाय, Ab तर्जन्यौ चना• ।
[7] ANCBa न्यस्य ।
[8] AN धुंका• ।
[9] भूषितं is found only in Ab.

द्वितीयेन प्रथमं चतुर्थेन च भूषितं तन्निष्पन्नां पङ्कज-कलिकां नाभेरुपरि हूँकारेण विकसितां चिन्तयेत्। तस्योपरि चन्द्रमण्डलं तस्योपर्य्यङ्गुलान्तरं त्यक्त्वा [1]षडर-चक्रं सतेजः तस्यारेषु द्वादशमात्राणां [2]युग्मयुग्माक्षरं न्यसेत्। प्रत्ये[3]कारस्योपरि मूलमन्त्रस्यैकैकाक्षरं विन्यस्य चक्राभ्यन्तरवरटके धीःकारं मकिरणं नियलं भावयेत्। बाह्यवरटके कालियोगं म[4]मुज्ज्वलं ङञणनमाक्षररहितं चिन्तयेत्। पुनरूर्द्धतोऽङ्गुलम[5]न्तरं त्यक्त्वा चन्द्रमण्डलं तस्योपरि अरपचन इति दृष्ट्वा शीघ्रतरं चक्रं भ्रमद् भावयेत्। षण्मासान् यावत् जपेदनेन मन्त्रेण ॐ वज्रतीक्ष्ण [6]मुः। प्रतिदिनमयुतमेकं जपेत्। ततो जडोऽपि वाक्पतिर्भवति, [7]मेधावी ग्रन्थसहस्रं गृह्णाति, अविच्छिन्नसंस्कृतवक्ता महाकविः सर्व्वशास्त्रपारगः। सिद्धे सति खड्गविद्या[8]धराधि-पतिर्भवति, विद्याधरीभिः सह क्रीडति। इदं[9] चक्रवरं गूढमाचार्य्योपदेशेन बोद्धव्यम्।

प्रज्ञाचक्रमिदं श्रेष्ठं लिखित्वा यः फलोदयः।
तेन लोकः समस्तोऽयं मञ्जुश्रीपदमाप्नुयात्॥

॥ प्रज्ञाचक्रमिदं मञ्जुश्रीभट्टारकस्य साधनं समाप्तम्[10] ॥

---

[1] ANC षडार°। [2] C युगयुग°।
[3] Ab °क्षरं°। [4] C मुज्ज्वलं°।
[5] A °नम°। [6] ANC मुं, B मः, Ab म।
[7] A omits मेधावी......°धराधिपतिर्भवति।
[8] Ab °धरो भवति। [9] इदं......बोद्धव्य dropped in AbBa
[10] The Colophon is read as मञ्जुश्रीभट्टारकस्य [illegible] समाप्त in ANCBa and as [illegible] समाप्तं in B

81.

[1]नमो मञ्जुश्रिये।

तत्रेयं धर्मशङ्खसमाधिः। सितवर्त्तुलवारुणमण्डलोपरि सकेशराष्टदलपद्मवरटके मरणापगताः[2] सर्व्वधर्मा इति द्योतकमँबीजनिष्पन्नं द्विभुजं युक्तवज्रपर्यङ्कोपरि समाधिहस्तं कुमाराभरणं पञ्चचीरं स्वच्छनिर्मलज्ञानस्वभावं मञ्जुश्रीरूपमात्मानं भावयेत्। स्वहृच्चन्द्रोपरि पद्मे ॐकारेण शङ्खं तन्मध्ये ॐ वज्रजिह्व रँ[3] इति वज्रजिह्वां, जिह्वोपरि रक्तपद्मे समाधिसमापन्नममिताभबुद्धं तदुपरि तालुनि[4] वंकारमधोमुखं अमृतबिन्दुं स्रवन्तं एवमनुक्रमेण पक्षमासषण्मासपर्यन्तं भावयेत्। सिद्धौ लब्धनिमित्तो मण्डलमालिखेत्। बाह्यतश्चतुरस्रं चतुर्द्वारं द्वारपालसमन्वितं लास्या-माल्या-गीता-नृत्या-पुष्पा-धूपा-दीपा-गन्धाश्च बाह्यमण्डले न्यसनीयाः। तदभ्यन्तरे वर्त्तुलं शुक्लैकरेखावृतं [5]अरं तन्मध्ये शुक्लपद्मं एवं लिखित्वा कार्त्तिकफाल्गुनवैशाखादिपौर्णमास्यां पूजानैवेद्यादिपूर्व्वकं बलिं दत्त्वा समाहितो मण्डलमध्ये वज्रपर्यङ्केनोपविष्टो मञ्जुश्रीरूपपरावृत्तममिताभबुद्धरूपमात्मानं धर्मधातुसमं प्रभास्वरं भावयेत्। ततः सर्व्वतथागतानां कायवाक्चित्तमुद्राः सर्व्वदिगायाताः स्वकायवाक्चित्तेषु प्रविष्टा दृढीभूता इति स्थिरचित्तः स्वहृच्चन्द्रपद्मस्थितं

---

[1] C repeats from the beginning to मञ्जुश्रीरूपमात्मानं भावयेत्।

[2] A मरणाय नौः, N मरणाय गताः।

[3] Ba वं०।

[4] AB तालुवं।

[5] ABa चक्रं।

शङ्खं स्पष्टं पश्येत्। तं परिनिवार्य्यावस्थितसर्व्वाक्षरस्वभाव-केशरविन्दुभ्यो वाक्परमाणवः कण्ठदेशं प्राप्य स्वररूपा भवन्ति। स्वरान्नादो नादादक्षररूपा जिह्वामासाद्य वज्राकृतिपरम्परया निःशेषाकाशद्योतनकराः सर्व्वाकाश-स्फुरन्नादा वर्णषोडशघोषाकारास्ताः पश्यन् घोषेण पूरयन् गगनं ॐ [2]वाक्येदं नम इति मन्त्रं जपेत्। पर्य्यङ्कमभिनन्दन् सकलां रात्रिं अपतश्च सिद्धिनिमित्तानि भवन्ति। जिह्वया रश्मयः स्फुरन्ति। [3]सिद्धोऽस्मीति शब्दश्च श्रूयते। ओष्ठाद् दन्तेभ्यश्च विचित्रा रश्मयो निश्चरन्ति। ततः प्रभृति यथाचिन्तितपदवाक्यवृत्त-गाथामन्त्रविद्याहृदयादीनि शङ्खादयतत एवं निश्चरन्ति। अनधिगतानि च शास्त्राण्यधिगच्छति, करोति च। सर्व्वज्ञत्वं चाचिरादेव भवति।

॥ इति धर्मशङ्खसमाधिमञ्जुश्री-
साधनं समाप्तम् ॥

---

[1] ANC व्यवस्थाना वा०।
[2] A वाक्येर०।
[3] Ba सिद्धे सति०।

82.

नमो मञ्जुश्रिये।

थमं तावत् साधकः प्रातरुत्थाय मुखशौचादिकं कृत्वा
गृहं प्रविश्य सुखासने पर्य्यङ्केनोपविश्य स्वहृ-
न्द्रे रक्तगौरमुंःकारं भावयेत्। ततस्तन्मरीचिसञ्चयै-
ाकारैराकृष्य भगवन्तं वक्ष्यमाणवर्णमुखभुजचिह्ना-
ातं पुरतो विभाव्य मनोमयपुष्पधूपादिभिः सम्पूज्य
ः पापदेशनादिकं सर्व्वं विधाय मैत्र्यादिब्रह्मविहार-
यं विभाव्य सर्व्वधर्म्मशून्यतामामुखीकृत्य ॐ शून्यता-
ज्ञस्वभावात्मकोऽहमिति मन्त्रेणाधितिष्ठेत्। तत
ध्ये हुँकारेण पञ्चसूचिकं वज्रं सबीजं विभाव्य
श्मिभिः यथायोगं वज्रप्राकारं वज्रपञ्जरं वज्रारं वज्र-
भूमिमारसातलमवलम्ब्य वज्रमयरश्मीभूय वज्र-
राद् बहिर्गन्धादिरूपेणावस्थितं पश्येत्। तदनन्तरं
ाकाराभ्यन्तरे पंःकारेण पद्मं पद्मोपरि अकारेण
ण्डलं तदुपरि रक्तगौरवर्णं मुंःकारमनेकबुद्धस्फुरण-
णाकारं विभाव्य तत्परिणतं मञ्जुश्रीभट्टारकं रक्त-
पद्मचन्द्रोपरि वज्रपर्य्यङ्कनिषण्णं प्रथममुखं रक्तं
ं नीलं वामे शुक्लं इति त्रिमुखं हस्तचतुष्टयेन
ोगं प्रज्ञाखड्गधनुर्बाणयोगिनं रत्नकिरीटिनं द्वात्रिंश-

From the beginning to ०चतुष्टयं विभाव्य is written differently in Ba as follows:— पूर्व्वोक्तविधानेन स्वहृदि पद्मचन्द्रे रक्तगौरं मुंकारं भावयेत्। तद्रश्मिनाकृष्य भगवन्तं पुरतो विभाव्य मनो पुष्पादिभिः सम्पूज्य तदग्रे पापदेशनादिकं सर्व्वं विधाय चतुर्ब्रह्मविहारौ विभाव्य।

शङ्खं स्पष्टं पश्येत्। तं परिनिवार्य्यावस्थितसर्व्वाक्षरस्वभावकेशरबिन्दुभ्यो वाक्परमाणवः कण्ठदेशं प्राप्य स्वररूपा भवन्ति। स्वराच्चादौ नादादक्षररूपा जिह्वामासाद्य वज्राहतिपरम्परया निःशेषाकाशद्योतनकराः सर्व्वाकाशस्फुरत्वादा वरणषोडशघोषाकारास्ताः पश्यन् घोषेण पूरयन् गगनं ॐ 'वाक्येदं नम इति मन्त्रं जपेत्। पर्य्यङ्कमभिनन्दन् सकलां रात्रिं जपतश्च सिद्धिनिमित्तानि भवन्ति। जिह्वया रश्मयः स्फुरन्ति। 'सिद्धोऽस्मीति शब्दश्च श्रूयते। श्रोत्राद् दन्तेभ्यश्च विविधा रश्मयो निश्चरन्ति। ततः प्रभृति यथाचिन्तितपदवाक्यश्लोकगाथामन्यविद्याद्यादीनि शब्दाद्यत्नत एवं निश्चरन्ति। अनधिगतानि च शास्त्राण्यधिगच्छति, करोति च। सर्व्वज्ञत्वं चाचिरादेव भवति।

॥ इति धर्म्मशङ्खसमाधिसञ्ज्ञो-
साधनं समाप्तम् ॥

[illegible]

लक्षणाशीत्यनुव्यञ्जनविराजितं कुमारं कुमाराभरण-भूषितमात्मानं विभाव्य [1]हृदयपद्मचन्द्रोपरि सत्त्वपर्यङ्क-निषण्णां सत्त्ववतीं शुक्लां वामे खड्गया घण्टाधरां दक्षिणे[2] हृदुत्कर्षणयोगेन वज्रधारिणीं ऊर्णायां तथैवावस्थितां रत्नवज्रीं पीतां करद्वयेन शिरसि पुष्पमालां बध्नन्तीं कण्ठे पद्मवज्रीं रक्तगौरां वामेन सगर्वगृहीतपद्मनालां दक्षिणे तत्पत्रविकासिनीं पूर्ववदेवावस्थितां मूर्द्धनि कर्म्म-वज्रीं हरितवर्णां विश्वचिकवज्राङ्कितहस्तद्वयेनात्मीयमूर्द्धानं धारयन्तीं तथावस्थितां विभाव्य ॐ वज्राङ्कुश जः, ॐ वज्रपाश हुँ, ॐ वज्रस्फोट वँ, ॐ वज्रावेश होः इत्येभि-र्मन्त्रैः पद्मचन्द्रोपरि यथाक्रमं ज्ञानमण्डलमाकृष्य प्रवेश्य बद्धा वशीकृत्य वज्रमुष्टि[3]द्वयं बद्धा तर्ज्जनीकनिष्ठाभिः शृङ्खलां कृत्वा रचितवज्रचक्रमुद्रया उत्तानतः स्वमुखव्यव-स्थापितया अर्घ्यपाद्यपुष्प[4]धूपादिभिः सम्पूज्य झटिति स्वशरीरे प्रवेशयेत्। तदनु सर्व्वतथागताभिषेकपूर्व्वक-महोष्णमौलिनमात्मानं [5]विचिन्तयेत्। मन्त्रः ॐ सर्व्व-धर्म्माभावस्वभाव विशुद्धवज्र अ आ अं अः प्रकृति-परिशुद्धाः सर्व्वधर्म्मा यदुत सर्व्वतथागतज्ञानकायमञ्जु-श्रीपरिशुद्धितामुपादायेति अ आः सर्व्वतथागतहृदय हर हर ॐ हुँ ह्रीः भगवन् ज्ञानमूर्त्तिवागीश्वर महावाच सर्व्वगगनामलसुपरिशुद्धधर्म्मधातु ज्ञानगर्भ आः इति मन्त्रे-

---

[1] From हृदयपद्म०......०महोष्णमौलिनमात्मानं विचिन्त्य is found only in A and C

[2] A दक्षिणेन।

[3] A च मुष्टि०।

[4] A पुष्पादिभिः।

[5] AC विचिन्त्य।

आदिमध्यावसानाधिष्ठानपूर्व्वकं नामसङ्गीतिं[1] प्रत्यहं प्रति-सन्ध्यं त्रीन् वारान् एकवारं वा पर्य्यङ्कमभिनन्दन् समाहितः सन् पठेत्। एवं तावत् पठेद् यावत् [2]सिद्धि-निमित्तानि न पश्यति। तदनन्तरं यथातत्त्वं सिद्धे-रुपायमनुतिष्ठेदिति।

॥ आर्य्यनामसङ्गीतिसाधनं समाप्तम् ॥

83.

नमः श्रीमञ्जुघोषाय।

भूत्वा श्रीमञ्जुवज्रोऽहं कुर्य्यां सर्व्वार्थसम्पदम्।
सत्त्वानां क्षमहष्टोऽहमित्यादौ परिभावयेत्॥
हृच्चन्द्रे [3]न्यस्य मन्तत्त्वं पूजयित्वाऽभिवन्द्य च।
गुरुं सम्बुद्धसन्मूर्तिं गच्छेत् त्रिशरणादिकम्॥
रत्नत्रयं मे शरणं सर्व्वं प्रतिदिशाम्यघम्।
अनुमोदे जगत्पुण्यं बुद्धबोधौ दधे मनः॥
स्वभावाभावतः शून्यं [4]निर्निमित्तमहेतुकम्।
प्रणिधिरहितं सर्व्वं वस्तुद्वयापगमात्सतम्॥
ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहम्।

---

[1] A reads भट्टारिका after °सङ्गीति।
[2] A स्थित°।
[3] A व्यस्तमन्तेषः।
[4] A सर्व°।

21

न्यस्तं शुक्लोच्चसंस्थानं विश्वाब्जवज्रमध्यगे ।
चैत्यं विभाव्य सम्बुद्धं वज्रसत्त्वं सविद्यकम् ॥

प्रवेश्यास्येन [1]तस्यैव स्वचित्तं वज्रनिर्गतम् ।
व्यक्तीभूत[2]मब्जे तु हो:कारद्वयरञ्जितम् ॥

तत्प्रभाभिस्तु तत्कायं विलीनं चिन्तयेत् ततः ।
चन्द्रारुणरसावेश[3]मलसादिषु संभृतम् ॥

स्थगितसर्व्वदिग्देव्यश्चोदनागीतितत्पराः ।
उत्थानाय विचिन्त्यात्मजगत्सौख्यप्रसिद्धये ॥

त्वं वज्रचित्त भुवनेश्वर सत्त्वधातो
त्रायाहि मां रतिमनोज्ञमहार्थकामैः ।
कामाहि मां जनकसत्त्व महाग्रबन्धो
यदीच्छसे जीवितं मञ्जुनाथ ॥

त्वं वज्रकाय बहुसत्त्वप्रियाङ्कचक्र
बुद्धार्थबोधिपरमार्थहितानुदर्शी ।
रागेन रागसमयं मम कामयस्व
यदीच्छसे जीवितं मञ्जुनाथ ॥

[4]त्वं वज्रवाच सकलस्य [illegible]
लोकार्थकार्य्यकरणे सदा [illegible]
काम[illegible]मां सुरतचर्य्य मम
[illegible] जीवितं म[illegible] ॥

[1] A [illegible]
[2] A [illegible]
[3] A [illegible]
[4] This [illegible] in A

त्वं वज्रनाथ समयाय महाहितार्थं
  सम्बोधिचित्तजनकः समतानुकम्पी।
पाताद्धि मां गुणनिधिं बहुरत्नभूतं
  यद्बोध्ये जीवितं मञ्जुनाथ॥
ततोऽपि भगवन्तं तद्वियोगोत्यनुरोधतः।
माध्यवहम्नु संचिन्त्य मन्त्रार्थं[च] विभावयेत्॥
स्फुरद्दीप्तिनिर्माणप्रसाधितजगत्त्रयः।
स्वसत्त्वोद्भव चिह्नात्ममञ्जुवज्रः स्वयं भवेत्॥
कुङ्कुमारुणसंमूर्त्तिर्नीलसितसव्याननः।
भुजद्वयसमाश्लिष्टस्वाभविद्याधरान्वधृक्॥
खड्गपाशभुजयापनीलोत्पलपरिग्रहः।
विश्वपद्मासनचन्द्रस्थो वज्रासनशशिप्रभः॥
भवसङ्गाद् हि ससारः समसङ्गो विरागकृत्।
श्रीमञ्जुवज्रसत्त्वात्मा सर्व्वां मायां विचिन्तयेत्॥
ॐ धर्म्मधातुस्वभावात्मकोऽहम्।
ततः प्रवेशयेद् वीजैश्चक्षुरादिषु सत्प्रभैः।
ह्रीं यं खं स्वांमिन्द्रैभिः सम्बोधायोपसाधनम्॥
क्षितीशकुलिशाकाशलोकेशस्कम्भिभद्रकान्।
षडङ्गायतनान्येव सौरिणां मण्डलं स्थितम्॥
स्वशिरःकण्ठहृच्चन्द्रे ॐ आः हूँ मन्त्रसत्प्रभैः।
कायवाक्चित्तवज्रैस्तु मन्त्राधिपतिभावनम्॥

---

[1] A °विज्ञार्थ।
[2] AN च्छं।
[3] AN साधनं।
[4] C सद्ध्रे।
[5] A °कण्ठचन्द्र°।

ॐ सर्व्वतथागतकायवज्रस्वभावात्मकोऽहम्, ॐ सर्व्वतथागतवाग्वज्रस्वभावात्मकोऽहम्, ॐ सर्व्वतथागतचित्तवज्रस्वभावात्मकोऽहम् ।

त्रिवज्रलक्षणं वीक्ष्य हृज्ज्ञानसत्त्ववीजतः ।
सर्व्वाशावर्त्तिसम्बुद्धविद्यार्चिःकुलसेकभृत् ॥

चक्षुःकायाद्यधिष्ठानस्वमन्त्रोद्भवभामिनीम् ।
शिरोहृन्नाभिगुह्ये चरणे कायादिवज्रिभिः ॥

पश्येद् ॐहुमिति स्वाच्छाहाख्यैः[2] पञ्चाङ्गसत्प्रभाम् ।
[3]कायेशाक्षोभ्यरत्नेशामिताभामोघसिद्धिभिः ॥

[4]वज्राञ्जयोगसम्भूतान् सर्व्वदिग्भ्यः सुसंस्थितान् ।
संबुद्धान् संजपेद् योगी रूपवज्रादिभिस्तथा ॥

ॐ सर्व्वतथागतपूजावज्रस्वभावात्मकोऽहम्, ॐ सर्व्वतथागतानुरागेण वज्रस्वभावात्मकोऽहम् ॥

[5]सर्व्वधर्मैस्तु यं देवं प्रतिशब्दसुशब्दकैः ।
स्वाहङ्कारपरावेशे स्वमनोऽधिपदैवतम् ॥

नमस्ते वरदवज्राग्र भूतकोटि नमोऽस्तु ते ।
नमस्ते शून्यतागर्भ बुद्धबोधि नमोऽस्तु ते ॥

बुद्धराग नमस्तेऽस्तु बुद्धकाय नमो नमः ।
बुद्धप्रीति नमस्तुभ्यं बुद्धमोद नमो नमः ॥

---

[1] N ॰मैत्र॰ । [2] A स्वाराद्यै ।
[3] A वाकेशा॰ ।
[4] वज्राञ्ज॰......॰भावात्मकोऽहं is found only in C
[5] A omits सर्व्वधर्मैस्तु......बुद्धकाय नमो नमः ।

बुद्धस्मित नमस्तुभ्यं बुद्धहास नमो नमः ।
बुद्धवाच नमस्तेऽस्तु बुद्धभाव नमो नमः ॥
अभवोद्भव नमस्तेऽस्तु नमस्ते बुद्धसम्भव ।
गगनोद्भव नमस्तुभ्यं नमस्ते ज्ञानसम्भव ॥
मायाजाल नमस्तुभ्यं नमस्ते बुद्धनाटक ।
नमस्ते सर्व्वसार्व्वेभ्यो ज्ञानकाय नमोऽस्तु ते ॥
विश्वमारविदन्यच्च दहनं सौक्ष्मपञ्चकम् ।
त्र्यक्षरैरमृतं भुक्तं कायवाक्चित्तशुद्धितः ॥
हेतुशक्तिरचिन्त्या हि रागादिविगत[1]भ्रमः ।
एवमेव च परैर्बोधिं प्राप्नोति हि जगौ मुनिः ॥
[2]त्र्यक्षरान्तर्गतं मन्त्रं स्फुरत्कायादिवज्रिभिः ।
आकाशं व्याप्य मन्त्रान्ते संहरंस्तं जपेत् सुधीः ॥
एवं जपन् खेदे तु मूर्ध्नीन्दौ प्रणवाङ्कितः ।
आप्यायने प्रयात्याथ बोधिचित्तं जपेत् पुनः ॥
स्वप्नमायादिवत् सर्व्वं सर्व्वं कार्य्यं जगद्धितम् ।
मञ्जुवज्रत्वनिष्पत्तौ भावयेदनिशं प्रभुम् ॥
कृतपूजादिको मन्त्री सज्जने जातसस्पृहः ।
त्र्यक्षराहितसम्बुद्धं ध्यायात् कायादिकल्पितम् ॥
प्रज्ञोपायात्मकं तत्त्वं जगदेतेन पञ्चितम् ।
जगतस्तत्त्वनिष्पत्तौ प्रणिधानं तु बृंहयेत् ॥
श्रीमतो मञ्जुवज्रस्य भावनात्प्रभावतः ।
मञ्जुश्रीज्ञानकायः स्यां जगत्सर्व्वभूतप्रदः ॥

---

[1] A रागादिवशग, C बोधादिवेगतः ।
[2] A त्र्यहरा॰ ।

यदा च द्रष्टुकामः स्यां प्रष्टुकामश्च किञ्चन ।
तमेव नाथं पश्येयं मञ्जुनाथमविघ्नतः ॥

दशदिग्व्योमपर्यन्तं सर्व्वसत्त्वार्थसाधने ।
यथा चरति मञ्जुश्रीः सैव चर्य्या भवेन्मम ॥

यावती प्रथमा कोटिः संसारस्यान्तवर्ज्जिता ।
भावयन् सत्त्वहितायैव चरिष्याम्यमृताहारोम् ॥

यावन्तः सर्व्वबुद्धा वै निहंता लोकबान्धवाः ।
तेषां च शासनार्थं तु चरिष्यामि युगे युगे ॥

बालदारकरूपेण विचरिष्यामि सर्व्वतः ।
मन्त्ररूपेण सत्त्वानां विनश्यामि सदा तदा ॥

व्युत्थाय मञ्जुनाथस्य वदन् गर्वं समाहितः ।
सर्व्वेन्द्रियस्वरूपांस्तु विषयानुपान्तं जपेत् ॥

शुद्धेन्द्रियप्रयोगेन त्रिमुखान् षड्भुजांस्तथा ।
चक्रवज्रमहारत्नपद्मखड्गधरायुधान् ॥

रूपशब्दमहागन्धरसस्पृष्टव्यधार्म्मिकान् ।
कायवृन्मिगारत्नगामिताभासोपभावसान् ॥

पञ्चविषयरूपांस्तु सर्व्वबुद्धावबोधतः ।
स्वाधिष्ठानयोगेन स्वपरार्थेव पूजयेत् ॥

श्रोत्रं जघनं घ्राणमासनं स्थाममेव च ।
स्वाधिष्ठानयोगेन सर्व्वमेवं प्रकल्पयेत् ॥

[illegible]

सैन्धवं चूर्णयित्वा सप्त वारानभिमन्त्र्य अक्षि पूरयेत्, अक्षि-शूलमपनयति। गजविष्टोत्थितगर्ज्जनसम्भवां छत्रिकायां किंशुकपत्रे बद्धा मृद्वग्निना पक्वां शुष्कनापितां सुखोष्णां सैन्धवचूर्णतां कृत्वा सप्त वारानभिमन्त्र्य कर्णौ पूरयेत् तत्क्षणादुपशमयति। प्रसवनकाले स्त्रिया गूढगर्भायाः शस्त्रादिभूताया [1]आटरूपमूलं निष्प्राणतोदकेन पिष्ट्वा नाभिदेशे लेपयेत् सुखेन प्रसवति। काष्ठशल्यं वा पुरुषं पुरागरतमष्टशतवारानभिमन्त्र्य पाययेत् लेपयेत् तत्प्रदेशं तत्क्षणादेव निःशल्यं करोति। अजीर्णविसूचिकातिसारे शूले च शीतवर्त्म वा लवणं सप्त वारानभिमन्त्र्य भक्षयेत् तस्माद् व्याधितो(पीत) मुच्यते, तदहनि स्वस्थो भवति। प्रसवपीडितायाः प्रसवकाङ्क्षिण्या अश्वगन्धामूलं गव्यक्षीरेण पिष्ट्वा पाययेत् पञ्चविंशतिजप्तेन ऋतुकाले पाययेत् पर-दारवर्जितेन स्वस्त्रीमभिगम्यते, जनयति सुतम्। एका-हिकद्व्याहिकत्र्याहिकचातुर्थकसततनित्यज्वरेषु पायसं घृत-संयुक्तं अष्टशतमन्त्रितं भक्षयेत् स्वस्थो भवति। डाकिनीग्रह-दर्शनेषु आम्रमूलं अष्टशताभिमन्त्रितं कृत्वा निरीक्षयेत स्वस्थो भवति। बालमातरं पूतनरेवतीस्कन्दग्रहादिषु सर्वमातृपरिदुष्टबालग्रहोत्तेषु आत्मनो अष्टशताभि-मन्त्रितं कृत्वा सूत्रेणमध्ये स्पृशेत, स्वस्थो भवति। एक-जप्तेनात्मरक्षा, द्विजप्तेन सहायरक्षा, त्रिजप्तेन सहायरक्षा, चतुर्जप्तेन ग्रामरक्षा, पञ्चजप्तेन नगररक्षा, एवं यावत

[1] A [illegible]
[2] B [illegible]
[3] A [illegible]
[4] AC [illegible]
[5] A [illegible]
[6] A [illegible]

पदर्शनेन कटकचक्रवर्ती कृता भवति। एतानि चापराणि क्षुद्रकर्माण्यनुक्तान्यपि करोति। अनेनैव मन्त्रेण स्त्रीः प्रदरादि[1]रोगेषु अनन्तमूलं क्षीरेण पिष्ट्वा अष्टशताभिमन्त्रितं कृत्वा क्षीरेणालोड्य पिबेत् स्वस्था भवतीति।

शान्तशान्तसमायुक्तमान्तामीश्वरशोभिताम् ।
इन्दुबिन्दुनाऽऽक्रान्तंलिपिं दृष्ट्वा जपेद् गुरौ ॥

॥ एकाक्षरकल्पवर्तितप्रयोगः समाप्तः ॥

85.

नमो बुद्धाय ।

अवनिनिहितजानुः सव्यहस्तैकखड्गः
तदितरकरमुष्टी तर्जनीसक्तपाशः ।
निबिडघनशरीरश्चण्डरुक् चण्डचक्षुः
शमयतु भवविघ्नं विघ्नहन्ताचलोऽयम् ॥

दशदिक्षु स्थिता बुद्धा बोधिसत्त्वाश्च नायकाः ।
तेभ्यो नानाविधां पूजां कृत्वा पुष्पादिभिर्धिया ॥
सत्त्वस्तान् दुःखितान् दृष्ट्वा प्रयच्छेदात्मविग्रहम् ।
मन्त्री शुभाभिवृद्ध्यर्थं कुर्यात् [2]पापस्य देशनाम् ॥
ततोऽनुमोद्य सम्बुद्धबोधिसत्त्वगणस्य च ।
शैक्षाशैक्षादिसत्त्वानां कृतं पुण्यं स्वभावतः ॥

---

[1] A प्रदरादि० ।

[2] ABa पापदेशना ।

त्रिरत्नशरणापन्नः सम्बोधौ दृढनिश्चयः ।
[1]भावयेच्चतुरो ब्रह्मविहारांस्तु यथाक्रमम् ॥
[2]शून्यांस्तल्लक्षणायोगात्[4] निमित्तानहेतुतः ।
प्रणिधानविनिर्मुक्तान् भावान् भावाद् विभावयेत् ॥
विश्वाब्जसूर्यमध्यस्थं ध्यायात् हुँकारसम्भवम् ।
रक्तचक्षुर्द्वयं वीरं द्विभुजं रत्नमौलिनम् ॥
सद्यः पापहरं नाथं यथेच्छापरिपूरकम् ।
अतसीपुष्पसङ्काशं [3]स्फुरद्दंष्ट्रांशुनिर्मलम् ॥
निष्पीड्यमानदंष्ट्रोष्ठं सर्वाभरणभूषितम् ।
वामे तर्जनिकापाशं भूमावारूढजानुकम् ॥
खड्गव्यग्रोग्रहस्तं च [5]श्रीमहाचण्डरोषणम् ।
केकराक्षं महाघोरं भयस्यापि भयङ्करम् ॥
समयसत्त्ववद् ध्यायात् ज्ञानसत्त्वं महोज्ज्वलम् ।
तस्यैव हृदये मन्त्री बीजं चिह्नसमन्वितम् ॥
ध्यानात् खिन्नो जपेन्मन्त्रं देवताकारयोगतः ।
ततो विवक्षितां सिद्धिं प्राप्नोत्येव न संशयः ॥

तत्रायं मन्त्रराजः ॐ चण्डमहारोषण हुँ फट् । अयं मन्त्रराजः सकृदुच्चारितः सर्वपापानि निर्दहति, सर्वत्र रक्षामावहति । मापादिभिस्ताडयन् भूतादि[6]भयमपहरति । [7]शरावे [8]खटिकयाऽभिलिख्य द्वारे लम्बयेत्[9] ।

[1] ABa भावय° ।
[2] A शून्या°, Ba शून्यान्° ।
[3] A स्फुरद्दुडं सुनिर्मलम् ।
[4] A °योगं ।
[5] B श्रीचण्डमहा° ।
[6] A °भयं हरति ।
[7] A खाममशरावे, N खामशरावे ।
[8] BCBa खटिकया ।
[9] Ba लम्बयेत् ।

भिनवप्रसूतानां बालानां रक्षां करोति। मदनेन
त्निकां कृत्वा चतुरङ्गुलप्रमाणतः तस्या हृदये साध्य-
ममर्दितं भूर्जमन्त्रमभिलिख्य प्रक्षिपेत्। कण्टकेन[1]
तस्या मुखं कीलयेत्, प्रतिवादिमुखं कीलितं[2] भवति।
दौ कीलयेत्, गतिं स्तम्भयेत्। हृदयं कीलयेत्, रोषं
भयति। मानुषजङ्घास्थिकीलकेन लोहकीलकेन वा नाम
ीत्वा यान्यङ्गानि कीलयेत् तानि [3]तस्य नश्यन्ति।
रद्वारे निखनेदुच्चाटयेत् अभिमन्त्रितश्मशानभस्मना
[4]पटे निक्षिप्तेनोच्चाटयति। खड्गमभिमन्त्र्य संग्रामे
विशन् जयमासादयति। यस्मिन् कार्य्ये समुत्पन्ने
समुपसंहरेत् तत्, तस्य सिध्यति। यद् यदिच्छति मन्त्री
् सर्व्वं शुभमशुभं वा कर्म्म करोति जपमात्रेण।

लिखनाद् यन्मयाऽवाप्तं शुभं सत्त्वार्थ[5]साधकम्।
तेनायं निखिलो लोको भूयात् सम्बोधिभाजनम्॥

॥ चण्डमहारोषणसाधनं सकलं[6] समाप्तम्।
। कृतिरियं प्रभाकरकीर्त्तेः॥

---

[1] ABa कष्टकेन।
[2] Ba कीलितं।
[3] Ba stops abruptly here
[4] ANC ०पटे।
[5] A सत्वात्।
[6] A सकलं।

भावयित्वा जगदिदं निःस्वभावस्वभावं ग्राह्यग्राहकविनि-
र्मुक्तं स्वप्नमायोपमं बुद्ध्वा शून्यतां विभावयेत् ॐ
शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहम्। तदनु अमलगगनाङ्गने
अष्टदलकमलोपरि सूर्यमण्डले कृष्णहुंकारजातं प्रमुदी
हुंकारं तद्रश्मिभिः सकलबुद्धसन्दोहमानीय हुंकारे
प्रवेश्य ततो हुंकारसम्भवमनल्पकल्पानलज्वालामाला-
कुलं कुलिशमारविध्वंसिनं महाभीमभीमुगमकाग[illegible]
विचित्राभरणाभरणभूषितं रत्नमयमौलिस्फुरत्पञ्चयोर-
कुमारं करालं [illegible] सुपीडनात् दृष्ट-
[illegible] भृकुटीदन्तुरनिरीक्षणं युगपत्
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] भावयेत्। [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

दृष्ट्वा हुँकारेण तत्रैव प्रवेशयेत्, वँकारेण बन्धयेत्, होःकारेण तोषयेत्। पयसि पय इव एकीभूतं नायकं भावयेत्। भगवतः चक्षुःश्रोत्रयोर्नासापुटयोर्मुखशिरसि चित्ते यथायोगं वैरोचनाक्षोभ्यरत्नसम्भवामिताभामोघसिद्धिं नैरात्म्यां षडङ्गेषु न्यसेत्। हृदयस्थितहुँकारान्निर्गतपञ्चतथागतदेवीगणं रश्मिभिरानीय पञ्चामृतपूर्णकुम्भैः स्नापयित्वा मौलौ अक्षोभ्यं देवीभिर्नानाविधनृत्यवाद्यादिविविधपूजादिभिरानन्दयेत्। ततो भगवान् परार्थोद्यतः सर्व्वसत्त्वान् रागद्वेषमोहादिभिः हरिहरहिरण्यगर्भकन्दर्पादिभिर्महामोहजालैर्महाद्वेषजालैर्महारागजालैरविद्यान्धकारेण भवचक्रे भ्राम्यतस्तान् पश्येत्। ततो ह्रन्नन्तस्फुरितैर्महाक्रोधराजैरनेकस्थान् मारवृन्दान् ससैन्यान् दिगम्बरान् मुक्तकेशान् क्रन्दमानान् अधोगान् वज्रपाशेन बद्ध्वाऽऽनीय विध्वस्य विचूर्ण्य तीक्ष्णेन खड्गेन छित्त्वा मैत्रीचित्तेन पुनर्निर्माय धर्म्मं विनेतुं स्वपदान्तिके स्थापयेत्। ध्यानात् खिन्नो मन्त्रं जपेत्। चित्तं भ्रुवोरन्तराले समारोप्य विश्वैकतत्त्वमूर्त्तिर्महाचण्डमहारोषणनाथस्य मन्त्रजपमात्रेण दुर्दान्तदान्तिं जगद्वश्यशान्तिं रक्षणं वर्द्धनं तुष्टिं पुष्टिं तथोच्चाटनाकर्षणमारणचामनं सर्व्वकर्म्म कुर्व्वीत। ॐ चण्डमहारोषण हुँ फट्।

॥ इति चण्डमहारोषणसाधनं समाप्तम् ॥

[1] A °र्महामोहै°।
[2] A विविधेन।
[3] A °चण्डरोषण°।
[4] °क्रोध° dropped in A
[5] A भ्रुवो°।
[6] AN °दर्मि।

भावयित्वा 'जगदिदं निःस्वभावस्वभावं ग्राह्यग्राहकविनिर्मुक्तं स्वप्नमायोपमं बुद्ध्वा' शून्यतां विभावयेत् ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहम्। तदनु अमलगगनाङ्गने अष्टदलकमलोपरि सूर्य्यमण्डले कृष्णहुँकारजखङ्गमुष्टौ हुँकारं तद्रश्मिभिः सकलबुद्धसन्दोहमानीय हुँकारे प्रवेश्य ततो हुँकारसम्भवमनल्पकल्पानलज्वालामालाकुलं दुर्व्वारमारविध्वंसिनं महानीलजीमूतसङ्काशदेहं विविधाभरणरत्नविभूषितं रत्नसम्बद्धमौलिस्फुरत्पञ्चचीरकुमारं करालं समुल्लसत्कुन्दसङ्काशदन्तौष्ठपीडनात् दुष्टसत्त्वामवीभत्सरूपश्रियं भृकुटीदन्तुरनिरीक्षणं युगपत् पातालसन्दर्शितनेत्रद्वयं मेदिनीमण्डलारूढसव्यैकजानुं अरविन्दस्थलद्व्यासनासीनवामाङ्घ्रिणोत्थातुकामं दक्षिणपाणौ हुँकारगर्भज्वलन्नीलखड्गं वाममुष्टौ तर्जनीतर्जितव्याकुलानेकहरिहरहिरण्यगर्भादिक्लेशदुष्टारिबन्धनाय वज्राङ्कितसुवर्णपाशं जगद्वाञ्छितानन्तसम्पत्प्रदानैककारकं श्रीचण्डमहारोषणं भावयेत्। महाक्रोधराजाचमनस्य भगवतो हृदि पद्मसूर्य्यस्थहुँकारसम्भवाङ्कितगर्भखड्गं परिणम्य हुँकारजद्वितीयं चण्डमहारोषणं हृदयान्तर्गतभगवन्तं चिन्तयेत्। तस्यापि हृदये पद्मसूर्य्यस्थं 'हुँकारजातकृष्णपनादङ्कितगर्भखड्गं तद्रश्मिसमाकृष्टं ज्ञानसत्त्वं समयसत्त्ववद् दृष्ट्वा जःकारेणानयेत् आचमनप्रोक्षणादिकं

---

[1] A जगदि स्वभाव०।
[2] A हृदयस०।
[3] A ०दंष्ट्रा०।
[4] AC ०कन्दर्प
[5] AC हृदयान०।
[6] C दंष्ट्रा।
[7] A ०समुद्गम०।
[8] A ०व्याकुलोद्वेग०।
[9] A ०वर्णे०।

पर्य्यङ्कनिषण्णां चिन्तयेत् । समयमुद्रां बन्धयेत् । [1]हस्तद्वयेन सम्पुटाञ्जलिं कृत्वा तर्ज्जनीद्वयेन मध्यमे पिधायाङ्गुष्ठाग्रलग्ने[2] विकचोत्पलमुद्रा । ततः ॐ तारे तुत्तारे तुरे स्वाहा इति मन्त्रं जपेत् ।

॥ मह‍त्तरीतारासाधनं समाप्तम् ॥

91.

समन्ततारायै ।

पूर्व्ववत् शून्यतापर्य्यन्तं विभाव्य पँकारजविश्वकमलमध्ये अकारजचन्द्रे श्यामताँकारजां तारां श्यामवर्णां सर्व्वालङ्कारधरां वामे नीलोत्पलवतीं दक्षिणे वरदां अर्द्धपर्य्यङ्कनिषण्णां दक्षिणपार्श्वे अशोककान्तां पीतां नानारत्नमकुटां वामदक्षिणहस्तयोरशोकपल्लवकुलिशधरां तथा महामायूरीं पीतां वामेतरकरयोर्मयूरपिच्छिकाचामरधारिणीं वामपार्श्वे एकजटां[3] खर्व्वां कृष्णां व्याघ्राजिनधरां त्रिनेत्रां दंष्ट्राकरालवदनां ज्वलत्पिङ्गलो[4]र्द्ध्वकेशां कर्त्रिकपालधारिणीं तथा आर्य्यजाङ्गुलीं श्यामां वामदक्षिणहस्तयोः कृष्णोरगचामरधारिणीं विभावयेत् । एवं च ध्यानात्[5] खिन्नो मन्त्रं जपेत् । ॐ तारे तुत्तारे तुरे स्वाहा ।

॥ इति [6]वरदतारासाधनं समाप्तम् ॥

---

[1] हस्तद्वय found only in Ab

[2] AC दक्षटा ।

[3] N कालदाधत् ।

[4] ANC °कुटाम्बरी ।

[5] AbBa °पिङ्गो° ।

[6] Ab तारा° ।

89.

नमस्तारायै ।

पूर्व्ववच्छून्यतापर्य्यन्तं विभाव्य पद्मचन्द्रे तांबी
गतेन्दीवरं तांबीजगर्भं, तत्परिनिष्पन्नां हरिता
मिहिमकुटीं[1] वरदोत्पलधारिदक्षिणवामकरां
कान्तामारीच्यैकजटाव्यग्रं दक्षिणवामदिग्भागां
कुमारीमलङ्कारवतीं ध्यात्वा ज्ञानसत्त्वेन सं
ॐ तारे तुत्तारे[3] तुरे स्वाहा इति मन्त्रं जप्त्वा त
यथेष्टं विहरेत् ।

॥ इत्यार्य्यखदिरवणीतारासाधनम् ॥

90.

नमस्तारायै ।

प्रथमं स्वहृदीन्दुमध्यस्थतांबीजविनिर्गतरश्मिरि
त्वान् गुरुबुद्धबोधिसत्त्वान् ध्यायात् । तांश्च बाह्या
पूजाभिः सम्पूज्य तदग्रे सप्तविधानुत्तरपूजां कुर्य्यात्
शून्यतां विभाव्य ॐ स्वभावशुद्धाः सर्व्वधर्म्माः
शुद्धोऽहमित्युच्चारयेत् । ततश्चन्द्रे तांसम्भूतां सितो
तांकारोद्भूतां तारां श्यामां द्विभुजां दक्षिणे
वामे सनालेन्दीवरधरां सर्व्वाभरणभूषितां पद्म-च

---

[1] B ०मकुटीं ।
[2] A व्यग्र० ।
[3] A ०तुत्तारे० ।
[4] वाम० dropped in A.
[5] A ०रौ माल० ।
[6] Ab ०नदिरतारा०, A यं

मातृमण्डलमध्यस्थां तारादेवीं विभावयेत् ।
अष्टबाहुं चतुर्वक्त्रां सर्व्वालङ्कारभूषिताम् ॥
कनकवर्णनिभां भव्यां कुमारीलक्षणोज्ज्वलाम् ।
पञ्चबुद्धमहामकुटीं वज्रसूर्य्याभिषेकजाम् ॥
नवयौवनलावण्यां चलत्कनककुण्डलाम् ।
विश्वपद्मसमासीनां रक्तप्रभाविभूषिताम् ॥
वज्रपाशं[1] तथा शङ्खसच्छरोद्यतदक्षिणाम् ।
वज्राङ्कुशोत्पलधनुस्तर्ज्जनीवामधारिणीम् ।
वज्रपर्य्यङ्कयोगेन साधयेद् भुवनत्रयम् ॥
पूर्व्वेण पुष्पतारां तु सितवर्णां मनोरमाम्[2] ।
[3]ॐकाराक्षरनिष्पन्नां पुष्पदामकराकुलाम् ॥
द्विभुजामेकवक्त्रां च सर्व्वालङ्कारभूषिताम् ।
दक्षिणे धूपतारां तु कृष्णवर्णां सुरूपिणीम्[3] ॥
धूपशाखाकरव्यग्रां सर्व्वालङ्कारभूषिताम् ।
पश्चिमे [4]दीपतारां च दीपयष्टिकराकुलाम्[4] ॥
पीतवर्णां महाभूषां चलत्कनककुण्डलाम् ।
उत्तरे गन्धतारां तु गन्धशङ्खकराकुलाम् ॥
रक्तवर्णनिभां देवीं भावयेद् गर्भमण्डले ।
द्वारपालीस्ततो ध्यायादङ्कुश्यादिप्रभेदतः ॥

पूर्व्वद्वारे वज्राङ्कुशीमेकवक्त्रां द्विभुजां वज्राङ्कुशोत्पल-हस्तां विकृतवदनां कृष्णवर्णां, दक्षिणद्वारे वज्रपाशीं

---

[1] A वज्रयोग० ।
[2] AC omits.
[3] AC omits.
[4] A omits.
[5] B ०यष्टिकुलां वरां, A ०कराकुलो ।

92

तांकारजं तांकाराङ्कान्तमध्यमिन्दीवरं ...
तत्परिणतामार्य्यतारां श्यामवर्णां शशिनोत्पलधरां ...
वरदां भद्रासनस्थितामोघसिद्धिमकुटीं ध्यात्वा ...
सर्वैनैकोऽन्य ॐ तारे तुत्तारे तुरे [3]अमुकं अमुकं ...
वशमानय स्वाहा इति साध्यनामसमेतमनन्तरं ...
संख्यानियमेन जपेत्। शरादिविभ्रमेऽपि साध्य...
मुत्पलेन बद्धा स्वशरीराकर्णकिरणसमर्पयेत्तच्छरीरम...
स्ववशे स्थापयेदिति ।

॥ [5]वश्याधिकारतारासाधनं समाप्तम् ॥

93.

नमो वज्रतारायै ।

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि वज्रताराप्रसाधनम् ।
होमकर्म्मविधानेन सर्व्वकामार्थसाधकम् ॥

तत्रेमानि मन्त्रपदानि भवन्ति— नम आर्य्यावलो...
तेश्वराय बोधिसत्त्वाय महासत्त्वाय महाकारुणि...
तद्यथा ॐ तारे तुत्तारे तुरे सर्व्वदुष्टप्रदुष्टान् मम ...
जम्भय स्तम्भय मोहय बन्धय हुँ हुँ हुँ [6]फट् फट् ...
सर्व्वदुष्ट[7]स्तम्भनि तारे स्वाहा ।

---

[1] A तारा०
[2] Ab ०श्याम० ।
[3] CAb omits
[4] A ०तता० ।
[5] ANC वज्रतारा०, Ab आर्य्यतारा०, B तारा० ।
[6] AC फट् only.
[7] A स्तम्भता० ।

अथापरोऽपि प्रयोगो भवति। ॐ तारे तुत्तारे तुरे अमुकाभिधानां कुमारीं मह्यं विवाहेन तस्याः पिता प्रयच्छतु स्वाहा।

> मदनं धण्डबीजं च तथोन्मत्तकमेव च।
> अशोकपत्रं पुष्पं च जुहुयात् सहस्रपञ्चकम्॥
> घृतमधुगुडहोमं कन्यासिद्धौ प्रशस्यते।
> सप्ताहेन तदा योगी लभेत् कन्यां स्ववाञ्छिताम्॥

अथापरोऽपि प्रयोगो भवति। ॐ तारे तुत्तारे तुरे अमुकाभिधानां स्वस्थानेन आकर्षय ममान्तिके जः, अनेन मन्त्रेण बदरीकण्टकानां पञ्चसहस्राणि स्वयम्भूकुसुमाक्तानि जुहुयात्। अनेन हुतेन नृपाणामपि कन्यामाकर्षयेदिति।

अथापरोऽपि प्रयोगो भवति। रजस्वलाकर्पटे भगवतीं द्विभुजामेकाननामङ्कुशोत्पलपाशहस्तां विलिख्य तस्याः पुरतः पूजां कृत्वा इमे पुष्पाः शुभा दिव्या इत्यादिना पश्चात् मन्त्रं जपेत् भावान्वितः— ॐ तारे तुत्तारे तुरे अमुकीं मम ईप्सितस्वप्नं कथय हुँ फट्। पञ्चसहस्रेणागच्छति। पाशेन गलके बद्धा अङ्कुशेन विदार्य च माध्यं पादतले ध्यात्वा दासीरूपेण भुञ्जयेत्।

अथापरोऽपि प्रयोगो भवति। ताराधारणीं सप्ताभिमन्त्रितां कृत्वाऽऽत्मनोऽक्षिद्वयं मार्जयेत्। राजकुलस्यान्तिके प्रविशेत्। अथ स राजा शिष्यवद् गौरवं करोति, विरुद्ध

---

[1] A सिद्धौ।   [2] A अस्या।
[3] A °कुसुमानि।

पीतवर्णां विकृताननां एकवक्त्रां द्विभुजां वज्रपाशहस्तां, पश्चिमद्वारे वज्रस्फोटीं रक्तवर्णां एकवक्त्रां द्विभुजां विकृतवदनां वज्रस्फोटहस्तां, उत्तरद्वारे वज्रघण्टां श्वेतवर्णां एकवक्त्रां द्विभुजां विकृतवदनां वज्रघण्टाहस्तां; एता आलीढपदस्थाः सूर्य्यासनाः सूर्य्यप्रभा ज्वालामालाकुलाः [1]सर्पाभरणा द्रष्टव्याः।

ऊर्द्धे ऊष्णीषविजयामधः सुम्भां विभावयेत्।
चक्रं च नागपाशं च ध्यात्वा मन्त्रं स्फुरन् जपेत्॥

ॐ तारे तुत्तारे तुरे स्वाहा।

दशाक्षरैर्दश देवत्यो दशपारमिताश्रयाः।
भावनीयाः प्रयोगेन सर्व्वकार्य्यप्रसिद्धये॥
एतन्मन्त्रवरं श्रेष्ठं सर्व्वबुद्धैर्नमस्कृतम्।
पठितसिद्धिकरं तीव्रं वज्रपञ्जर[2]भाषितम्॥

अनेन मन्त्रेण पटाञ्चलं सप्ताभिमन्त्रितं कृत्वा ग्रन्थिं बद्धा विन्ध्यायामपि गच्छन् न केनाप्यवलीयते[3]। व्याघ्रचौरनक्रसिंहसर्पदन्तिमहिषभल्लुकगवयादयो नामस्मरणमात्रेण नश्यन्ति विलीयन्ते। अनेन मन्त्रेणोत्पलानामष्टोत्तरशतं यावद् जुहुयात्। ॐ तारे तुत्तारे तुरे अमुकीं मे वशमानय स्वाहा, अनेनैव मन्त्रेण काकपक्षं द्वात्रिंशद् वारान् परिजप्यारिगृहे गोपयेत् सप्ताहेनोच्चाटयति। ॐ तारे तुत्तारे तुरे चल प्रचल शीघ्रगामिनि देवदत्तमुच्चाटय हुँ हुँ फट्।

---

[1] B सर्वा०।
[2] AC ०पञ्जर०।
[3] A ०लोयेत्।

अथापरोऽपि प्रयोगो भवति। चन्द्रोपरागसमये ताराधारणीं जपन् मेषां हत्वा तद्गतलोकेश्वरं गृह्य शङ्खचूर्णं भावयेत्। प्रमदायै दातव्यम्। पञ्चतायामपि तमनुवर्त्तते।

अथापरोऽपि प्रयोगो भवति। [1]ताराधारणीमन्त्रेण मदनफलमष्टोत्तरशतवारान् परिजप्य तेन फलेन द्रव-मौनेन सार्द्धं यां [2]स्पृशति सा वश्या भवति।

अथापरोऽपि प्रयोगो भवति। ॐ तारे तुत्तारे तुरे अमुकस्य बन्धनमुक्तिं कुरु मुः स्वाहा, अनेन मन्त्रेणार्क-दलं साध्यनामविदर्भितं संलिख्य कुम्भीरगर्त्ते स्थापयेत्, बन्धनमुक्तिर्भवति।

॥ वज्रतारासाधनं समाप्तम् ॥

९१

सप्ताक्षरः ।

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि वज्रताराप्रसाधनम् ।
होमकर्मविधानेन सर्व्वकामार्थसाधनम् ॥

तत्रेमानि मन्त्रपदानि भवन्ति। तद्यथा, नम आर्य्या-वलोकितेश्वराय बोधिसत्त्वाय महासत्त्वाय महाकारुणि-काय, तद्यथा, ॐ तारे तुत्तारे तुरे सर्व्वदुष्टप्रदुष्टान् मम कृते जम्भय स्तम्भय मोहय बन्धय हूँ हूँ हूँ फट् फट् फट्, सर्व्वदुष्टनाशनि तारे स्वाहा। तदादौ तावत् स्फुट-

[1] A [illegible]   [2] [illegible]
[1] A [illegible] only

न वक्ति, प्रसादं च प्रयच्छति, प्रियालापं कुरुते, दा
मुपैति, क्रुद्धोऽपि वश्यो भवेदिति दृष्टप्रत्ययः सङ्केतः।

अथापरोऽपि प्रयोगो भवति। ताराधारणीं म
ऽवश्यं द्विवदनाशीविषं भस्म कृत्वा रक्तवर्णगो(गावी)
अर्कतूलेन वर्त्तिं कृत्वा प्रज्वाल्याञ्जनं पातयेत्। तम
वज्रसूर्यवज्रधर्माभ्यां सम्मर्द्य परमान्नेन धूपयेत्। भ
सार्द्धमक्षिमञ्जयेत्। यां पश्यति चक्षुर्वज्रेण सा
पन्नगेश्वरं न रक्षति तदाऽहं तारा न भवेयम्, घ
ताश्च बुद्धा भगवन्तो मया भवेयुरिति।

अथापरोऽपि प्रयोगो भवति। अदग्धनशिमुले
गृहीत्वा ताराधारण्या सप्ताभिमन्त्रितां कृत्वा भ्रम
मूलेन गोरोचनया सार्द्धमेकीकृत्य ललाटे तिलकं परि
यां पश्यति, तां वश्यां कुरुते, नान्यं रमते, नान्य
गच्छति, स्वयं न त्यजति।

अथापरोऽपि प्रयोगो भवति। उदरकीटं त
धारण्या सप्ताभिमन्त्रितं कृत्वा वज्रधर्मेण सार्द्धं क
ताम्बूलेन दद्यात्। अभ्यवहृते योगवरेण मुञ्चति,
रमते, नान्यस्मिन् गच्छति, स्वपतिं त्यजति।

अथापरोऽपि प्रयोगो भवति। महातैलेनात्मानम
ताराधारणीं जपेदयुतमेकं भावनान्वितः। ज
शालिपिष्टकुङ्कुमन्या शष्कुलिका यस्यै दीयते, सा
मायामपि न मुञ्चेदिति।

---

[1] A भवेत्। [2] A [illegible]। [3] ANC [illegible]। [4] A कुङ्कुमन्या N कुङ्कुमा।

[5] A [illegible] [6] ANC [illegible] [7] A [illegible]

अथापरोऽपि प्रयोगो भवति। चन्द्रोपरागसमये ताराधारणीं जपन् सेवां कृत्वा नक्तमालकेश्वरं गृह्य शङ्खचूर्णं भावयेत्। प्रमदायै दातव्यम्। पश्चात्तामपि तमनुवर्त्तते।

अथापरोऽपि प्रयोगो भवति। [1]ताराधारणीमन्त्रेण मदनफलमष्टोत्तरशतवारान् परिजप्य तेन फलेन हयग्रीवेन सार्द्धं यां [2]स्पृशति सा वश्या भवति।

अथापरोऽपि प्रयोगो भवति। ॐ तारे तुत्तारे तुरे अमुकस्य बन्धनमुक्तिं कुरु मुः स्वाहा, अनेन मन्त्रेणार्कदलं साध्यनामविदर्भितं संलिख्य कुलीरगर्भे स्थापयेत्, बन्धनमुक्तिर्भवति।

॥ वज्रतारासाधनं समाप्तम् ॥

94.

सप्ताक्षरा ।

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि वज्रताराप्रसाधनम् ।
होमकर्म्मविधानेन सर्व्वकामार्थसाधनम् ॥

तत्रेमानि मन्त्रपदानि भवन्ति। तद्यथा, नम आर्य्यावलोकितेश्वराय बोधिसत्त्वाय महासत्त्वाय महाकारुणिकाय, तद्यथा, ॐ तारे तुत्तारे तुरे सर्व्वदुष्टप्रदुष्टान् मम कृते जम्भय स्तम्भय मोहय बन्धय हुँ हुँ हुँ फट् फट् फट्,[3] सर्व्वदुष्टस्तम्भनि तारे स्वाहा। तत्रादौ तावत् स्वहृदि

[1] A [illegible]
[2] AN [illegible]
[3] A फट् फट् only

चन्द्रमण्डले ताँकारबीजं ध्यात्वा तद्रश्मिसमाकृष्टगुरुबुद्धबोधिसत्त्वान् नानाविधपूजादिभिः सम्पूज्य पापदेशनादिकं कृत्वा त्रिशरणगाथां पठेत्। ततश्चतुर्ब्रह्मविहारान् भावयित्वा ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहमिति मन्त्रमुच्चारयेत्। ततः पँकारजपद्मे चन्द्रमण्डलोपरि ताँकारबीजं पुनरपि ध्यात्वा तत्परिणामेन—

मातृमण्डलमध्यस्थां तारादेवीं विभावयेत्।
अष्टबाहुं चतुर्वक्त्रां सर्व्वालङ्कारभूषिताम्॥
कनकवर्णनिभां भव्यां कुमारीलक्षणोज्ज्वलाम्।
विश्वपद्मसमासीनचन्द्रासनसुसंस्थिताम्॥
पीतकृष्णसितरक्तसव्यावर्त्तचतुर्मुखाम्।
प्रतिमुखं त्रिनेत्रां च वज्रपर्यङ्कसंस्थिताम्॥

रक्तप्रभां चतुर्बुद्धमकुटीं वज्रशरशङ्खवरदसदक्षिणहस्तकरां उत्पलचापवज्राङ्कुशवज्रपाशसतर्जनीवामहस्तकराम्—

वज्रपर्य्यङ्कयोगेन साधयेद् भुवनत्रयम्।
तदग्रतः पुष्पतारां सितवर्णां मनोरमाम्॥
ॐकाराक्षरनिष्पन्नां पुष्पदामकराकुलाम्।
द्विभुजां चैकवक्त्रां तु सर्व्वालङ्कारभूषिताम्॥
दक्षिणे धूपतारां च कृष्णवर्णां सुरूपिणीम्।
धूपघटीकरव्यग्रां सर्व्वालङ्कारशोभिताम्॥
पश्चिमे दीपतारां च पीतवर्णां मनोहराम्।
दीपयष्टिधरां दिव्यां चमत्कनककुण्डलाम्॥
उत्तरे गन्धतारां वै गन्धशङ्खकराकुलाम्।
रक्तवर्णनिभां देवीं भावयेद् गर्भमण्डले॥

एता एकवक्त्रा द्विभुजाः सर्व्वालङ्कारभूषिता वज्रपर्य्यङ्किन्यश्चेति। एताः षड् देव्य ईषत्करालवदना ललिताक्षेपसंस्थिताः। एताः सर्व्वा मण्डलचक्रे ध्यात्वा हृद्बीजरश्मिसमानीतज्ञानचक्रं जः-हुँ-वँ-होरित्येतैराकर्षणादिकं कुर्य्यात्।

पूर्व्वद्वारे ततो ध्यायाद् वज्राङ्कुशीं सितद्युतिम्।
वज्राङ्कुशसचिह्नककरात्मकं मनोहराम्॥
दक्षिणद्वारे वज्रपाशीं कृष्णामभिरतिप्रियाम्।
दिव्यालङ्कारभूषाङ्गीं वज्रपाशधरां वराम्॥
वज्रस्फोटां पीतवर्णां वज्रस्फोटाङ्कसत्कराम्।
[4]चिन्तयेत् पश्चिमे द्वारे नानालङ्कारभूषिताम्॥
वज्रघण्टामुत्तरद्वारे वज्रघण्टायुधामथ।
रक्तवर्णां शुभां शश्वत् पश्येद् वै दिव्यरूपिणीम्।
ऊर्द्ध्वे उष्णीषविजयां पीतवर्णां सुरूपिणीम्।
ध्यायात् सम्बाधिकम्पदां सम्यौ चक्रधरां ततः॥
तद्गर्भमण्डलस्याधः कृष्णवर्णां विभावयेत्।
सुम्भां भास्वरसंरूपां नागपाशसमत्कराम्॥
द्विभुजा एकवदनाः सर्व्वा ज्ञेया मनोहराः।
षडक्षरैर्दशभिर्युता देवत्यो दश निर्म्मिताः।
दशपारमिताः शुद्धाः सर्व्वकर्म्मार्थसिद्धये॥

तत्र दशाक्षराणि— ॐ तारे तुत्तारे तुरे स्वाहा।

[1] AN [illegible]। [2] B [illegible]
[3] ANC read [illegible] after [illegible]
[4] C omits चिन्तयेत्.... [illegible]।
[5] ANC [illegible]। [6] B [illegible]

...ा चित्तवाक्कायाधिष्ठानाभिषेकविन्दुसूक्ष्मयोगजापा-
...ोऽपि ध्यातव्या इति।

एतन्मन्त्रवरं श्रेष्ठं सर्व्वबुद्धैर्नमस्कृतम्।
पठितसिद्धिकरं दिव्यं वज्रपञ्जरभाषितम्॥

इति।

अत्रायं उपचारः। अनेन मन्त्रेण पटाञ्चलं गृहीत्वा ...ाभिमन्त्रितं कृत्वा ग्रन्थिं बद्ध्वा 'विन्ध्याटवीमपि गच्छन् ...ाप्यवलीयते, व्याघ्रचौरनक्रसिंहसर्पदन्तिमहिषभल्लुक-...याघ्रादयो नश्यन्ति विलीयन्त इति। तथा अनेन ...विरोत्पलानामष्टोत्तरशतं जुहुयात्, ॐ तारे तुत्तारे ... अमुकीं मे वशमानय स्वाहा। यामिच्छति तां वश-...तयति। तथा अनेन मन्त्रेण काकपक्षं द्वात्रिंशद्वारान् ...जप्यारिगृहे गोपयेत्, सप्ताहेनोच्चाटयति— ॐ तारे ...ारे तुरे 'चल प्रचल शीघ्रगामिनि देवदत्तमुच्चाटय हुँ ...। इति उच्चाटनविधिः।

अथापरः प्रयोगः। ॐ तारे तुत्तारे तुरे अमुकाभि-...तां कुमारीं मह्यमुद्वाहेन तस्याः पिता प्रयच्छतु ...हा।

मदनं चाण्डबीजं च उन्मत्तकफलं तथा।
अशोकपत्रं पुष्पं च जुहुयात् सहस्रपञ्चकम्॥
एतमष्टगुडहोमं वै कन्यासिद्धौ प्रशस्यते।
सप्ताहेन तस्मा योगो ... ...ऽऽस्त्राम्॥

इति।

ANC
ANC

अथापरः प्रयोगः। ॐ तारे तुत्तारे तुरे अमुकाभि-धानां स्वस्थानत आकर्षय ममान्तिके जः इत्यनेन[1] मन्त्रेण खदिरकाष्ठकानि पञ्च सहस्राणि स्वयम्भूकुसुमाक्तानि होतव्यानि[2]। एतेन नृपाणामपि कन्यामाकर्षयति।

अथापरोऽपि प्रयोगो भवति। रजःस्वलाकर्पटे भग-वतीं द्विभुजामेकवक्त्रामङ्कुशपाशोत्पलहस्तां विलिख्य तस्याः पुरतः पूजां कृत्वा इमे पुष्पाः शुभा दिव्या इत्यादिना मन्त्रं जपेत् भावनान्वितः— ॐ तारे तुत्तारे तुरे अमुकीं ममेप्सितं स्वप्नं कथय हुँ फट्। पञ्चसहस्रेणागच्छति।

पाशेन गलकं बद्ध्वा अङ्कुशेन विदार्य च।
चरणायुत्पलेनैव बद्ध्वाऽऽकृष्य समन्ततः।
साध्यं पादतले ध्यात्वा दासीरूपेण भुञ्जयेत्॥

अथापरः प्रयोगः। ताराधारणीं सप्ताभिमन्त्रितां कृत्वा अक्षि[3]द्वयमञ्जयेत्। राजकुलस्यान्तिके प्रविशति, स राजा गौरवादिकं करोति, एकान्ततो वश्यो भवतीति।

अथापरः प्रयोगः। ताराधारणीं शतधाऽऽवर्त्य द्वि-वदनमाशीविषं भस्म कृत्वा रक्तवर्णगो(गावी)घृतेनार्कतूलेन वर्तिकां च कृत्वा प्रज्वाल्याञ्जनं पातयेत्। तमञ्जनं सूर्य-वज्राभ्यां[4] सम्पाद्य परमान्नेन धूपयेत्। तद्भस्मना साऽहमक्षि अञ्जयेत्। यां पश्यति चक्षुर्वज्रेण सा यदि पश्चात्तस्यैवं न रक्षति,[5] तदाऽहं तारा न भवेयम्, घातिताश्च मे बुद्धा भगवन्तो भवेयुरिति।

---

[1] ANC अनेन। [2] A ०सुमानि।
[3] A दृष्टि०। [4] AN वज्रकमाभ्यां, B वज्रसूर्यवज्रकमाभ्यां।
[5] ANC रक्षति।

वज्रवेदिकायां चत्वारि महाभूतानि भावयेत्। लँकारजं पृथ्वीमण्डलं पीतं चतुरस्रं कोणेषु त्रिशू[चि]कवज्राङ्कितम्, तदूर्ध्वे वँकारजं वरुणमण्डलं शुभ्रं वर्त्तुलघटाङ्कम्, तदुपरि रेफपरिणतमग्निमण्डलं त्रिकोणं कोणेषु रेफाङ्कितम्, तदुपरि यँकारपरिणतं वायुमण्डलमर्द्धचन्द्राकारमन्तद्वयेन चलत्पताकाङ्कितं धूम्रवर्णं चिन्तयित्वा, तत्परिणतं कूटागारं पञ्चरत्नमयं चतुरस्रं चतुर्द्वारं चतुस्तोरणभूषितं हारार्द्धहारपट्टसण्टाममण्डितं अष्टस्तम्भोपशोभितं स्तम्भोपरि (रत)वलयवज्रावलीदृतं मध्यपुटेषु पञ्चसु द्वारेषु अध ऊर्द्धे च विश्वपद्मम्। तत्र मध्यासने अकारादिषोडशस्वरपरिणामेन चन्द्रमण्डलमादर्शज्ञानस्वभावं तदुपरि ककारादिचतुस्त्रिंशद्व्यञ्जनैः सूर्यमण्डलं तयोरेकतां समताज्ञानं तदुपरि ताँकारजोत्पलकर्णिकायां चन्द्रस्थताँकारं प्रत्यवेक्षणाज्ञानं तद्बीजरश्मिभिराकृष्टानां सर्वतथागतानां प्रवेशे कृत्यानुष्ठानज्ञानं तदनु भगवत्या निष्पत्तिः सुविशुद्धधर्मधातुज्ञानम्। एवं पञ्चाकाराभिसम्बोधिक्रमेणैव ताँकारनिर्गतस्वबीजचिह्नपरिणामनिष्पन्नदृश्यदेवत्या सहैव निष्पन्नां तां भगवतीं चिन्तयेत् पीतवर्णां पीतकृष्णरक्तश्वेतमिति चतुर्वक्त्रामष्टभुजां वज्रपाशशङ्खशरवरददक्षिणकरां वज्राङ्कुशोत्पलकार्मुकतर्जनीवामकरां सर्वालङ्कारभूषितां रत्नप्रभाविभूषितां नवयौवनां वज्रपर्यङ्किनीं विश्वपद्मासनस्थितां पञ्चतथागतमुकुटिनीं ध्यायात्।

पूर्वदले पुष्पतारां श्वेतां ॐकारजां द्विभुजां पुष्पमालाधारिणीं सर्वालङ्कारभूषिताम्, ताकारेण दक्षिणे

अपि स्फुरणयोगेन सर्व्वमेव विश्वं मायोपमस्वप्नोपमनिज-
चिन्ताधीनमाक[ल]य्य स्वहृद्बीजे प्रतिष्ठा ध्येया। तदनु
तद्बीजं रश्मिपुञ्जाकारं क्रमावलीनं सूक्ष्मबिन्दुरूपं महा-
सुखमयं ध्यात्वा तमपि निरुपलब्धिं कुर्य्यात्। पुनर्झटिति
आविर्भूतं मण्डलं दृष्ट्वा बलिं दद्यात् ॐ अकारो
मुखं सर्व्वधर्म्माणां आद्यनुत्पन्नत्वात्। ॐ आः हुँ फट्
स्वाहा इत्यनेन मन्त्रेण दिक्पालेभ्यः। तदनु मन्त्रं
जपेत् ॐ तारे तुत्तारे तुरे स्वाहा। मालामन्त्रं वा ॐ
आर्य्यावलोकितेश्वराय बोधिसत्त्वाय महासत्त्वाय महा-
कारुणिकाय, तद्यथा, ॐ तारे तुत्तारे तुरे सर्व्वदुष्ट-
प्रदुष्टानां मम कृते जम्भय स्तम्भय मोहय बन्धय हुँ
हुँ हुँ फट् फट् फट् सर्व्वदुष्टस्तम्भनि तारे स्वाहा।

विधाय वज्रताराया: साधनं यन्मयार्ज्जितम्।
शुभं तेन जनाः सर्व्वे मन्त्रसम्बुद्धभास्कराः[1] ॥

॥ इति वज्रतारासाधनम् ॥

---

[1] Then follows the same *Prayogas* as given in the ... *Sādhanas* of Vajrātārā

96.

नमो वज्रतारायै ।

वज्रतारां नमस्कृत्य सितवर्णां मनोरमाम् ।
तत्साधनविधिं वक्ष्ये सर्व्वसत्त्वार्थहेतुना ॥

इह भावनाधिपतो योगी स्वहृदि चन्द्रमण्डले ताँकारं विचिन्त्य मुखशोधादिकं कुर्यात् । अत्यन्तसुखासनोपविष्टः स्वहृद्बीजात् रश्मिं निर्यार्य तेन रश्मिनाऽऽकृष्य ताराभट्टारिकां पुरतोऽन्तरीक्षेऽवस्थाप्य गुरुबुद्धबोधिसत्त्वांश्च पुरतः पापदेशनादिकं कुर्यात् । पापदेशना अकरणसंवरं अनुमोदना परिणामना त्रिशरणगमनं बोधिचित्तोत्पादनं मार्गाश्रयणं चतुर्ब्रह्मविहारीभावना । ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहमिति शून्यताभावनां च विभाव्य बिम्बनिष्पत्तिभावनां च भावयेत् । ततः पँकारपरिणतं सितमष्टदल[1]कमलं तस्योपरि अकारपरिणतं चन्द्रं चन्द्रोपरि ताँकारपरिणतं सितमुत्पलं उत्पलमध्ये चन्द्रं चन्द्रमध्ये ताँकारं ताँकाराद् गगनतलं विश्वं च तारारूपेण संस्फार्य्य ताराारूपेण त्रिभुवनस्थितान् सत्त्वान् व्यवस्थाप्य पुनस्तथैव ताँकारे संस्कार्य्य[2] उत्पलचन्द्रे ताँकारपरिणतताराभट्टारिकारूपेणात्मानं पश्यति । सितवर्णां सितकमलोपरि चन्द्रासनस्थां वज्रपर्य्यङ्किनीं सितचन्द्राश्रितां षोडशाब्दवपु[3]ष्मतीं नानाभरणभूषितां दक्षिणे हस्ते वरदां वामेनोत्पलधारिणीं अशेषमारविध्वंसन्तीं स्वकायरोम-

[1] AC °मष्टदलं ।
[2] A सम्पूर्ण, N संस्थाप्य ।
[3] A °वपु° ।

97.

नमस्तारायै।

प्रथमं तावन्मन्त्री स्वहृदयकारपरिणतं चन्द्रमण्डलं तत्र स्थितताँकारं पीतवर्णं तत्परिणतं नवसूचिकवज्रं तद्वराटके ताँकारं भावयेत्। तद्रश्मिभिरानीतज्ञानसत्त्वस्वभावां भगवतीं वक्ष्यमाणभुजचिह्नाद्यलङ्कृतां अष्टभुजां चतुर्मुखां वज्रपर्य्यङ्कनिषण्णां दशदेवतीपरिवृतां नभसि दृष्ट्वा स्वहृद्बीजनिर्गतपुष्पादिपञ्चोपचारपूजाभिः सम्पूज्य पापदेशना-पुण्यानुमोदना-त्रिशरणगमन-बोधिचित्तोत्पाद-मैत्रीकरुणामुदितोपेक्षा भावयेत्। ततः सर्व्वधर्मानात्मानं च स्वप्नोपमं निःस्वभावं आद्यमनुत्पन्नमधिमुच्य मन्त्रमुच्चारयेत् ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहम्। तदनन्तरं बोधिचित्तमनुस्मृत्य आकाशे रँकारपरिणतं सूर्यमण्डलं तत्र हुँकारपरिणतं त्रिसूचिकवज्रं तद्रश्मिसम्भूतं तावद्दिक्षाविस्तरं जाज्वल्यमानं वज्रप्राकारं तद्रश्मिनिर्मितवज्रपञ्जरं वज्रभूमिं वाह्यसीमाबन्धं च ध्यात्वा तद्रश्मिभिर्विघ्नानुत्सार्य्य पञ्जरमध्ये आकाशस्वभावां धर्मोदयामेकाराकारां अधः [1]सूक्ष्माग्रामुपरि विशालां शुक्लां विभावयेत्। तन्मध्ये गगनस्वरूपविश्वदलकमलकर्णिकास्थितत्रिसूचिकवज्रं तद्वेदिकाव्यापीनि चतुर्महाभूतमण्डलानि। यँकारपरिणतं अर्द्धचन्द्राकारं नीलं [2]वायुमण्डलं कटिद्वये लसत्पताकाङ्कितम्, तदुपरि रँकारजं अग्निमण्डलं त्रिकोणं

---

[1] AC °सूक्ष°।

[2] AC °सूक्ष°।

[3] A सूक्ष्माग्रामु°, N °थोपरि°।

[4] N om.

रक्तं कोणेषु[1] रेफाङ्कं तस्योपरि वँकारजं वरुणमण्डलं वर्त्तुलं सितघण्टाङ्कं तदुपरि मँकारजं माहेन्द्रमण्डलं पीतं चतुरस्रं कोणेषु त्रिसूचिकवज्राङ्कितं तत्स्वभावं मायोपमं विज्ञानं विदित्वा चतुर्म्महाभूतपरिणामजं परिशुद्धबुद्धक्षेत्रसंक्षेपरूपं महामोक्षपुरं वैरोचनस्वभावं विश्ववज्रवेदिकामध्ये नानारत्नमयं कूटागारम्—

चतुरस्रं चतुर्द्वारमष्टस्तम्भोपशोभितम् ।
चतुर्वेदीपरिक्षिप्तं चतुस्तोरणमण्डितम् ॥

हारार्द्धहारपट्टा(घण्टा)[2]दर्शचामरविचित्रपताकाघण्टाविभूषितम् । तस्य गर्भपुटे अष्टदलं पद्मं[3] सकेशरं [4]वरटकोपरि अकारपरिणतं चन्द्रमण्डलमादर्शज्ञानस्वभावं तस्योपरि ताँकारं पीतं समताज्ञानस्वभावं सूर्य्यमण्डलाक्रान्तम्[5] । ततः ताँकारपरिणतं कनकवर्णं नवसूचिकवज्रं बीजगर्भप्रत्यवेक्षणास्वभावं तन्निर्गतरश्मिभिः स्फुरित्वा दशसु दिक्षु भगवत्याकारैः[6] सत्त्वार्थं कृत्वा पुनस्तत्रैव बीजचिह्नसंहरणकृत्यानुष्ठानस्वभावम् । ततो बीजचिह्नचन्द्रसूर्य्यपरिणतां भगवतीं सुविशुद्धधर्म्मधातुस्वभावाम्—

वज्रतारां चतुर्वक्त्रां सर्व्वालङ्कारभूषिताम् ।
अष्टभुजां कनकवर्णां कुमारीलक्षणोज्ज्वलाम् ॥
नवयौवनकान्तिमतीं चलत्कनककुण्डलाम् ।
चतुर्बुद्धमहामुकुटीं पद्मरागप्रभान्विताम् ॥

---

[1] A कोणेषु ।
[2] A ०घण्टाका ।
[3] A ०दलकमलपद्मं ।
[4] A वरटकपरिणतं ।
[5] A ०कान्तं ।
[6] NC ०कारैः ।

वज्रपाशं शरं शङ्खं बिभ्रती दक्षिणैः करैः ।
वामैः[1] पीतोत्पलं चापमङ्कुशं तर्जनीं तथा ॥
हेमाभं प्रथमं वक्त्रं शुक्लं दक्षिणमुत्तरम् ।
लोहितं पश्चिमं नीलं वज्रपर्य्यङ्कमासनम् ॥
मन्त्रो हृद्वीजसम्भूतो मण्डलाधिपतेर्मुखात् ।
निर्गतो दशदेवीनां विभक्तो बीजतां गतः ॥

ॐ तारे तुत्तारे तुरे स्वाहा । पूर्व्वादिदलेषु चन्द्रमण्डलस्थानि ॐ तारेतु अक्षराणि पूर्व्वादिदलान्तरेषु सूर्य्यमण्डलस्थानि त्तारेतुरे अक्षराणि ऊर्द्धं सूर्य्यमण्डलस्थं स्वाहारमधः सूर्य्यमण्डलस्थं हाकारं तदीजाकारपरिणतानि चिह्नानि बीजगर्भाणि भावयित्वा तद्रश्मिभिः स्फुरणसंहरणं कृत्वा तद्बीजचिह्नपरिणता देव्यः—

विज्ञेया दश देवत्यो दशभूमिस्वरूपतः ।
वज्रपर्य्यङ्कयोगिन्य एकास्या द्विभुजाश्च ताः ॥
चन्द्रस्थां पूर्व्वतस्तारां शुक्लवर्णां विभूषिताम् ।
पुष्पदामान्वितकरां भावयेत् प्रणवोद्भवाम् ॥
दक्षिणे धूपतारां तु (कृष्णां) चन्द्रे ताकारसम्भवाम् ।
धूपपात्रान्वितकरां सर्व्वालङ्कारभूषिताम् ॥
पश्चिमे दीपतारां च पीतवर्णां सुभूषिताम् ।
दीपयष्ट्यन्वितकरां चन्द्रे रेकारसम्भवाम् ॥
चन्द्रे तुकारसम्भूतां गन्धतारां तथोत्तरे ।
गन्धशङ्खोदककरां रक्तवर्णां सुभूषिताम् ॥

[1] AN omit, but add [illegible] before [illegible] in the same line
[2] A [illegible] [3] C drops this line [4] A [illegible]

रक्तं कोणेषु रेफाङ्कं तस्योपरि वँकारजं वरुणमण्डलं वर्तुलं सितघण्टाङ्कं तदुपरि लँकारजं माहेन्द्रमण्डलं पीतं चतुरस्रं कोणेषु त्रिशूचिकवज्राङ्कितं तत्स्वभावं मायोपमं विज्ञानं विदित्वा चतुर्महाभूतपरिणामजं परिशुद्धबुद्ध-क्षेत्रमण्डपरूपं महामोक्षपुरं वैरोचनस्वभावं विश्ववज्र-वेदिकामध्ये नानारत्नमयं कूटागारम्—

चतुरस्रं चतुर्द्वारमष्टस्तम्भोपशोभितम् ।
चतुर्वेदीपरिक्षिप्तं चतुस्तोरणमण्डितम् ॥

हारार्धहारपट्ट(घण्टा)दर्पणचामरविचित्रपताकाघण्टा-विभूषितम् । तस्य गर्भपुटे अष्टदलं पद्मं सकेशरं वराटको-परि अकारपरिणतं चन्द्रमण्डलमादर्शज्ञानस्वभावं तस्यो-परि तांकारं पीतं समताज्ञानस्वभावं सूर्यमण्डला-क्रान्तम् । ततः तांकारपरिणतं कनकवर्णं नवशूचिकवज्रं बीजगर्भप्रत्यवेक्षणास्वभावं तन्निर्गतरश्मिभिः स्फुरित्वा दशसु दिक्षु भगवत्याकारैः सत्त्वार्थं कृत्वा पुनस्तत्रैव बीजवज्रसंहरणकृत्यानुष्ठानस्वभावम् । ततो बीजवज्र-चन्द्रसूर्यपरिणतां भगवतीं सुविशुद्धधर्मधातुस्वभावाम्—

कनकाभां चतुर्वक्त्रां सर्वालङ्कारभूषिताम् ।
अष्टभुजां कनकवर्णां कुमारीलक्षणोज्ज्वलाम् ॥
नवयौवनकान्तिमतीं चलत्कनककुण्डलाम् ।
चतुर्बुद्धमहामुकुटीं पद्मरागप्रभान्विताम् ॥

[1] A [illegible]
[2] A [illegible]
[3] A [illegible]
[4] A [illegible]
[5] A [illegible]
[6] A [illegible]

काये चेर्य्यावज्रां तु मनो नैरात्म्ययोगिनी ॥

इति चक्षुराद्यधिष्ठानं कृत्वा कायवाक्चित्ताधिष्ठानं ॐकारेण कायाधिष्ठानं आःकारेण वागधिष्ठानं हुँकारेण चित्ताधिष्ठानम्। ततः सर्व्वासां देवतीनां हृदि चन्द्रमण्डलस्थं बीजाक्षरं पश्येत्।

ततो रश्मिभिरानीतं ज्ञानसत्त्वस्य मण्डलम्।

पुष्पतारादिदेवताभिः स्फुरित्वा सर्व्वपूजाभिः पूजयेत्। ततो ज्ञानसत्त्वमण्डलं द्वारपालीप्रयोगेन समयमण्डले प्रवेशयेत् ॐ वज्राङ्कुशि आकर्षय जः[1], ॐ वज्रपाशि प्रवेशय हुं, ॐ वज्रस्फोट बन्धय वँ, ॐ वज्रावेश वशीकुरु होः। तदनन्तरं स्वहृद्बीजनिर्गतरश्मिभिः त्रैधातुकास्थि[2]तान् बुद्धानानीय सम्पूज्य मातृभिरनुनाथ्यते[3], अभिषिञ्चन्तु मां सर्व्वतथागता बुद्धज्ञानेनेति। ततस्तैर्बुद्धैः हेरुकरूपैः पञ्चामृतभृतपञ्चतथागतात्मकैः कलशैः पञ्चभिरभिषिच्यते[4]। अभिषिच्यमाने पुष्पकुङ्कुमवृष्टिर्दुन्दुभिशब्दश्च भवति, देवताभिः पूज्यते स्तूयते च। अभिषिक्ते मूर्ध्नि रत्न[5]सम्भव उत्पद्यते, मध्यपुटदेवतीनां यथाक्रमं वैरोचनाक्षोभ्यामिताभाऽमोघसिद्धिस्तथागता द्वारपालीनां मुकुटेषु भवन्ति। उष्णीषाया रत्नेशः, सुम्भाया मुकुटे अक्षोभ्य उत्पद्यते। ततो भगवतीं निर्म्माणकायैः सर्व्वासु दिक्षु सत्त्वार्थं कुर्व्वन्तीं दृष्ट्वा मन्त्रं जपेत् ॐ तारे तुत्तारे तुरे स्वाहा।

[1] जः dropped in X

[2] A ०धातुस्थि०।

[3] A ०नाथ्यते, C ०नाथ्यते।

[4] A ०षिञ्चते।

[5] A वम०।

विदिग्दले तथा चिह्नमष्टाभ्यादिप्रभेदतः ।
वज्रचक्रं तथा पद्मं शङ्खं तद्वर्गभेदतः ॥
द्वारपालीस्तथा ध्यायात् सूर्य्यस्थाः सर्व्वभूषणाः ।
पूर्व्वद्वारेऽङ्कुशीं शुक्लां बीजत्त्वा[1]कारसम्भवाम् ॥
दक्षिणे अङ्कुशधरां वामतो दुष्टतर्ज्जनीम् ।
दक्षिणे पाशीं पीतां बीजरेकारसम्भवाम् ॥
सपाशतर्ज्जनीहस्तां रक्तमण्डलसंश्रिताम् ।
स्फोटां च पश्चिमे रक्तां [2]तुबीजाक्षरसम्भवाम् ॥
वज्राली[3] तर्ज्जनीहस्तां वज्रमण्डलसुस्थिताम् ।
श्यामामुत्तरतो घण्टां बीजरेकारसम्भवाम् ।
वज्रघण्टान्वितकरां रश्मिस्थां वामतर्ज्जनीम् ॥
कोणभागेषु चिह्नानि मामक्यादिविशुद्धितः ।
बोधिचित्तघटो[4] मेरुर्वह्नि[5]कुण्डं महाध्वजः ॥
ऊर्द्ध्वे चोष्णीषविजयां सूर्य्ये [6]स्वाकारसम्भवाम् ।
शुक्लवज्रधरां शुक्लां वामे च रिपुतर्ज्जनीम् ॥
नागपाशधरां नीलां सूर्य्ये ह्वाकारसम्भवाम् ।
वामे च तर्ज्जनीं घोरामधः शुम्भां विभावयेत् ॥
सर्व्वासां चक्षुराद्यधिष्ठानं मोहवज्रां न्यसेत् ।
नेत्रद्वयेषु वज्रां च कर्णयोर्मात्सर्यिकां तथा ।
घ्राणे वक्त्रे तु रागवज्रिकाम् ।

---

[1] A बीजत्व॰ । [2] N तद्बीजा॰ ।
[3] N वज्राग्नी, but this does not suit the metre.
[4] A ॰घटो । [5] A ॰कुण्डलं ।
[6] A ॰स्वाहार ।

धर्मदेशनामृतेन तान् सन्तर्पयन्ति। पुनः पुनर्नानाप्रकारं जगदर्थं कृत्वा विश्वमपि तारारूपं निष्पाद्य तत्रापि पीततांकारबीजे तथान्तर्भवन्तीत्येवमादिस्फुरणसंहरणक्रमेण यावत् खेदो न जायते तावद् भावयेत्। भावनातः खिन्नो मन्त्रं जपेत्। तत्रायं मन्त्रः ॐ तारे तुत्तारे तुरे स्वाहा। महाप्रभाव एवायं मन्त्रराजः सर्व्वैरेव तथागतैर्वन्दितः पूजितः सत्कृतश्चेति ध्यानाद् व्युत्थितो[1] जगत् तारारूपं दृष्ट्वा भगवत्यहङ्कारेण यथेष्टं विहरेदिति। प्रायोऽमुना क्रमेण भगवतीं भावयतोऽष्टमहासिद्धयश्चरणयोर्निपतन्ति, किं पुनरन्याः सिद्धयः! अपि तु ताश्च सुतरामेव। यश्च विजनगिरिगुहासीनः सन् भगवतीं भावयेत् स खलु प्रत्यक्षत एव तां पश्यति। स्वयमेव भगवती तस्याः श्वासप्रश्वासादिकं ददाति। किं बहु वक्तव्यं, परमदुर्लभं बुद्धत्वमपि[2] करतलगतं तस्यावतिष्ठते।

॥ इति किञ्चिद्विस्तरं तारासाधनं समाप्तम्।

पुण्यं मया भगवतः खलु साधने यत्
प्राप्तं प्रकृष्टममलं विपुलं च तेन।
तारे त्रिलोकविदिते वरसाधनं ते
कृत्वा जनो जिनपुरं त्वरितं प्रयातु॥

तारायाः साधनं किञ्चिद्विस्तरं विरचय्य यत्[3]।
लब्धं तेन शुभं लोकः[4] प्रयातु शमपत्तनम्॥

। कृतिरियं पण्डितस्थविरानुपमरक्षितानाम्॥

---

[1] A व्युत्थितो।
[2] A बुद्धत्वं रिपुकर०।
[3] A विलम्ब्य यत्।
[4] A लोके।

९९.

अथ आर्य्याष्टमहाभयतारिणी।

यस्याः स्मरणमात्रेण नष्टमष्टभयानकम्।
तां प्रणम्य प्रवक्ष्यामि साधनं च शिष्यो शृणु॥
ध्यात्वा गगनमध्ये तु तारामष्टभयापहाम्।
पूजां मनोमयीं कृत्वा कुर्य्यात् पापस्य देशनाम्॥
पुण्यानुमोदनां पश्चाद्दात्मपुण्यस्य यातनाम्।
आत्मभावं ततो दद्यात् शरणानि त्रिधा पुनः॥
करोत्यकरणं पश्चात् शून्यतायास्त्वनन्तरम्।
स्वहृच्चन्द्रे[1] ततः पद्ममष्टदलविकाशिनम्॥
तन्मध्ये तां विचिन्त्यैव नीलाभमुत्पलं ततः।
तस्य मध्ये पुनर्बीजं वह्निरश्मिप्रभास्वरम्॥
तेन देवीं समुत्पाद्य सर्व्वालङ्कारभूषिताम्।
सव्यतो वरदां देवीं वामे तूत्पलकरां तथा॥
एकवक्त्रां सुबिम्बां च नवयौवनसंस्थिताम्।
सुगन्धिपुष्पकेशां च पद्मचन्द्रोपरिस्थिताम्॥
अर्द्धपर्य्यङ्कमवष्टभ्य रक्षयेद् भुवनत्रयम्।
अष्टदेव्यन्तराले च[2] भावयेत् ताररूपिणीम्।
स्फुरन्मन्त्रतया योगी कृत्वा ध्यानमनाविलः॥

ॐ तारे तुत्तारे तुरे स्वाहा। ॐ ॐ स्वाहा पूर्व्वे, ॐ ता स्वाहा दक्षिणे, ॐ रे स्वाहा पश्चिमे, ॐ तु स्वाहा उत्तरे, ॐ त्ता स्वाहा वह्निकोणे, ॐ रे स्वाहा नैरृत्यां, ॐ तु स्वाहा वायव्ये, ॐ रे स्वाहा ऐशान्याम्।

---

[1] N ०चन्द्रं।	[2] A ०न्तरालेव।

सर्वाः सेनाः स्फुरद्रूपा यथा देवी तथा पराः
ॐ नमो नारसिंहि वज्रपुष्पं प्रतीच्छ स्वाहा पुष्पं दे
[illegible]नैवेद्यादिकं उत्पलमुद्रया निवेदयेदिति ।
हत्वा साधनकेनेदं नारदेवीसमर्चितम् ।
यन्मयाप्तं शुभं च सर्वं करोतु जगदुत्तमम् ।
। [illegible] साधनं समाप्तम् ।

१०१

पुनरिति [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ।

[illegible] ।
[illegible] ॥

॥ [illegible] ॥

[illegible]

101.

प्रत्यालीढपदार्पिताङ्घ्रिशवहृद्घोराट्टहासा परा
खड्गेन्दीवरकर्त्रिकार्पितभुजा हुंकारबीजोद्भवा ।
खर्व्वा नीलविशालपिङ्गलजटाजूटैकनागैर्युता
जाड्यं न्यस्य कपालके त्रिजगतां हन्त्युग्रतारा स्वयम् ॥

महाचीनक्रमां नत्वा तारां त्रिभवतारिणीम् ।
तत्साधनमहं वक्ष्ये यथा गुरूपदेशतः ॥
एकलिङ्गे श्मशाने वा शून्यागारे च सर्व्वदा ।
तत्रस्थः साधयेद् योगी विद्यां त्रिभवमोहिनीम् ॥
मृदुमस्तरके(स)मासीनोऽन्येषु कोमलेषु वा ।
विष्टरेषु समाश्रित्य साधयेत् सिद्धिमुत्तमाम् ॥
झटित्याकारयोगेन त्रिवज्रं सुसमाहितः ।
त्रिषु स्थानेषु तं ध्यात्वा रश्मिं विस्फारयेत् ततः ॥
त्रिभवचारिणः सत्त्वानथभास्यानयेत् पुनः ।
संहारे च पुनर्ध्यायाच्छून्यं विश्वं समन्ततः ॥

ततः—

पठेत् जिनमन्त्रकं ॐ शून्यतादिस्वभावकम् ।
अन्तरीक्षे ततो ध्यायादाऽकाराद् रक्तपङ्कजम् ॥
भूयस्तस्योपरि ध्यायात् टाँकारात् पद्मभाजनम् ।
तस्य मध्ये पुनर्ध्यायात् हुँकारं नीलसन्निभम् ॥

---

[1] A °घोरा हहा च ।
[2] A °कृति ।
[3] B मोहिनी ।
[4] C °मधूनव°, N °धूमव° ,
[5] A आका°, B आंका° ।
[6] AC ताङ्का° ।

ततो हुँकारजं पश्येत् कर्त्रिकां बीजभूषिताम् ।
कर्त्रिपरिणतं ध्यायादात्मानं तारिणीसमम् ॥

प्रत्यालीढपदां घोरां मुण्डमालाप्रलम्बिताम् ।
खर्व्वलम्बोदरां भीमां नीलनीरजराजिताम् ॥

त्र्यम्बकैकमुखां दिव्यां घोराट्टहासभासुराम् ।
सुप्रहृष्टां शवारूढां[1] नागाष्टकविभूषिताम् ॥

रक्तवर्त्तुलनेत्रां च व्याघ्रचर्मा[2]वृतां कटौ ।
नवयौवनसम्पन्नां पञ्चमुद्राविभूषिताम् ॥

ललज्जिह्वां महाभीमां सदंष्ट्रोत्कटभीषणाम् ।
खड्गकर्त्रिकरां सव्ये वामोत्पलकपाल[3]धाम् ॥

पिङ्गोर्ध्वैकजटां ध्यायात् मौलावक्षोभ्यभूषिताम् ।
भावनाबलनिष्पत्तौ भवेद् योगी महाकविः ॥

जडोऽपि यदि मूर्खः स्याद् भावनारसतत्परः ।
लभते [4]मञ्जुवाणीं तु लक्षमन्त्रस्य जापतः ॥

[5]अष्टारोऽसौ महामन्त्रः [6]हुँकारान्तो हृदि स्थितः ।
पञ्चरश्मिसमायुक्तो अज्ञानेन्धनदाहकः ॥

तस्य द्वारविधिं वक्ष्ये योगाचारानुसारतः ।
प्रथमं ष्फरं दत्त्वा चतुर्थस्वरभूषितम् ॥

[1] A शवपृष्ठे वारूढा [2] A ०हता कटिं, A ०हतकटि
[3] B reads ०धरां, which, though more grammatical, spoils the metre
[4] A मञ्जुघोषम् [5] A अष्टा०
[6] C हुँकारान्तो, B हूंकारान्तो
[7] B [illegible], ANC [illegible]

रेफारूढं स्फुरद्दीप्तमिन्दुबिन्दुसमन्वितम् ।
[1]वँकारं च ततो दद्यात् चतुर्थेनैव भूषितम् ॥

दीर्घाकार[2]समायुक्तं हँकारं योजयेत् पुनः ।
हँकारं च ततो दद्यात् सम्पूर्णं सिद्धमन्त्रकम् ॥

निरंशुमालिकां ध्यात्वा खड्गस्थाने विचक्षणः ।
स्फुरत्संहारयोगेन संजपेत् मन्त्रमुत्तमम् ॥

कल्पयेत् स्थिरचित्तेन पण्डितोऽहं महाकविः ।
अजस्रभावनाभ्यासाद् भवत्येव न संशयः ॥

तारायाः साधनं कृत्वा यन्मयो[3]पचितं शुभम् ।
भवन्तु प्राणिनस्तेन पण्डिता जिनशासने ॥

कृतिः शाश्वतवज्रस्य सेयं मेधाप्रसाधनी ।
अगाधाः पण्डिता अत्र क्षन्तुमर्हन्ति साधवः ॥

॥ महाचीनक्रमतारासाधनं समाप्तम् ॥

---

[1] C उं ।
[2] C दीर्घोकार० ।
[3] AN यन्मया० ।

ततो हुँकारजं पश्येत् कर्त्तिकां बीजभूषिताम् ।
कर्त्रिपरिणतं ध्यायादात्मानं तारिणीममम् ॥

प्रत्यालीढपदां घोरां मुण्डमालाप्रलम्बिताम् ।
खर्व्वलम्बोदरां भीमां नीलनीरजराजिताम् ॥

त्र्यम्बकैकमुखां दिव्यां घोराट्टहासभासुराम् ।
सुप्रहृष्टां शवारूढां नागाष्टकविभूषिताम् ॥

रक्तवर्त्तुलनेत्रां च व्याघ्रचर्म्मावृतां कटौ ।
नवयौवनसम्पन्नां पञ्चमुद्राविभूषिताम् ॥

ललज्जिह्वां महाभीमां सदंष्ट्रोत्कटभीषणाम् ।
खड्गकर्त्रिकरां सव्ये वामोत्पलकपालधाम् ॥

पिङ्गोग्रैकजटां ध्यायात् मौलावक्षोभ्यभूषिताम् ।
भावनाबलनिष्पत्तौ भवेद् योगी महाकविः ॥

जडोऽपि यदि मूर्खः स्याद् भावनारसतत्परः ।
लभते मञ्जुवाणीं तु लक्षमन्त्रस्य जापतः ॥

ग्र्यक्षरोऽसौ महामन्त्रः हुँकारान्तो हृदि स्थितः ।
पञ्चरश्मिसमायुक्तो अज्ञानेन्धनदाहकः ॥

तस्य द्वारविधिं वक्ष्ये योगाचारानुसारतः ।
प्रथमं द्वयरं दत्त्वा चतुर्थस्वरभूषितम् ॥

---

[1] A प्रत्यालीढ़ चाम्बरा । [2] A •वृत्ता कार्त्रिं, N •वृत्तकर्त्रि
[3] B reads •वृत्त, which, though more grammatical, spoils the metre
[4] A मञ्जुवर्द्धनं । [5] A चतुः• ।
[6] C त्र्यंशरान्ता, B त्र्यंशरा
[7] B मं मां, ANC मंपर ।

रेफारूढं स्फुरद्दीप्तमिन्दुबिन्दुसमन्वितम् ।
[1]धँकारं च ततो दद्यात् चतुर्थेनैव भूषितम् ॥

दीर्घाकार[2]समायुक्तं हँकारं योजयेत् पुनः ।
फँकारं च ततो दद्यात् सम्पूर्णं सिद्धमन्त्रकम् ॥

निरंशुमालिकां ध्यात्वा खड्गस्थाने विचक्षणः ।
स्फुरत्संहारयोगेन संजपेत् मन्त्रमुत्तमम् ॥

कल्पयेत् स्थिरचित्तेन पण्डितोऽहं महाकविः ।
अजस्रभावनाभ्यासाद् भवत्येव न संशयः ॥

तारायाः साधनं कृत्वा यन्मयो[3]पचितं शुभम् ।
भवन्तु प्राणिनस्तेन पण्डिता जिनशासने ॥

कृतिः शाश्वतवज्रस्य सेयं मेधाप्रसाधनी ।
अगाधाः पण्डिता अत्र क्षन्तुमर्हन्ति साधवः ॥

॥ महाचीनक्रमताराधनं समाप्तम् ॥

[1] C धं ।   [2] C दीर्घोकार० ।
[3] AN यन्ममा० ।

ततो हुँकारजं पश्येत् कर्त्रिकां बीजभूषिताम् ।
कर्त्रिपरिणतं ध्यायादात्मानं तारिणीसमम् ॥

प्रत्यालीढपदां घोरां मुण्डमालाप्रलम्बिताम् ।
खर्व्वलम्बोदरां भीमां नीलनीरजराजिताम् ॥

त्र्यम्बकैकमुखां दिव्यां घोराट्टहासभासुराम् ।
सुप्रहृष्टां शवारूढां नागाष्टकविभूषिताम् ॥

रक्तवर्त्तुलनेत्रां च व्याघ्रचर्म्मावृतां कटौ ।
नवयौवनसम्पन्नां पञ्चमुद्राविभूषिताम् ॥

ललज्जिह्वां महाभीमां सदंष्ट्रोत्कटभीषणाम् ।
खड्गकर्त्रिकरां सव्ये वामोत्पलकपालधाम् ॥

पिङ्गोग्रैकजटां ध्यायात् मौलावक्षोभ्यभूषिताम् ।
भावनाचलनिष्पत्तौ भवेद् योगी महाकविः ॥

जडोऽपि यदि मूर्खः स्याद् भावनारसतत्परः ।
लभते मञ्जुवाणीं तु लक्षमन्त्रस्य जापतः ॥

'अष्टरोऽसौ महामन्त्रः हुँकारान्तो हृदि स्थितः ।
पञ्चरश्मिसमायुक्तो अज्ञानेन्धनदाहकः ॥

तस्य द्वारविधिं वक्ष्ये योगाचारानुसारतः ।
प्रथमं स्पर्शं दत्त्वा चतुर्थस्वरभूषितम् ॥

---

[1] A प्रत्यालीढे चारुदा   [2] A ०हता कार्त्रि, N ०हतकटि ।
[3] B reads ०श्वा, which, though more grammatical, spoils the metre
[4] A मञ्जुवर्णम्   [5] A ०रा० ।
[6] C हुँकारान्ता, B हुकारान्ता ।
[7] B म सर, ANC मधर

104.

पूर्व्ववच्छून्यताद्यनन्तरं पंकारपरिणतं नानारत्नमयं सुमेरुं तदुपरि पंकारेण श्वेतपद्मं तदुपरि अकारेण चन्द्रमण्डलं तन्मध्ये शुक्लहुंकारनिष्पन्नां ताराभगवतीं शुक्लां त्रिनेत्रां चतुर्भुजां पञ्चतथागतमुकुटीं नानालङ्कारां भुजद्वयेनोत्पलमुद्रां दधानां दक्षिणभुजेन चिन्तामणि-रत्नसंयुक्तवरदां सर्व्वसत्त्वानामाशां परिपूरयन्तीं वामे नीलोत्पलमञ्जरीं बिभ्राणां ध्यायात्। तस्या दक्षिणपार्श्वे मारीचीं पीतां चन्द्रासनां नीलाम्बरां द्विभुजां वामेन रक्ताशोकपल्लवधरां दक्षिणेन सितचामरधरां रक्तकञ्चुका-भरणां वामपार्श्वे महामायूरीं प्रियङ्गुश्यामां द्विभुजां वामेन मयूरपिच्छधरां दक्षिणेन चामरधरां एवं विचिन्त्य ॐ भगवति तारे मम हृदये प्रविश स्वाहा इत्यात्मान-मधितिष्ठेत्। ततो मन्त्रं जपेत्। ॐ नमस्तारे मनोहरे हुं हरे स्वाहा।

॥ सिततारासाधनम् ॥

---

[1] B °आरक्तमस्तकं।
[2] A °पुष्प°।
[3] AC हृदय।
[4] A संज्ञा, B चक्रा°।
[5] A तारा।
[6] B हूं।

ॐकारमादितो दत्त्वा पश्चात् तारे प्रयोजये
तुत्तारे स्यात् तुरे पश्चात् स्वाहान्तः सार्व्वकी

ब्रह्मेन्द्रविष्णुचन्द्रार्करुद्रदिक्कालमन्मथैः ।
अप्यखण्डितरोमाग्रो मृत्युं जयति मुक्तवत् ॥

वलिपलितदौर्भाग्यव्याधिदारिद्र्यसंक्षयः ।
सिंहाद्यष्टमहाभीतिदुःखसन्दोहनाशनः ॥

अयाचिताम्बरपानान्नहर्म्यरत्नादिसङ्गमः ।
खड्गाञ्जनपादलेपभद्रकुम्भादिसिद्धयः ॥

कविता वक्तृता मेधा प्रज्ञा चैकान्तनिर्मला ।
अन्या च वाञ्छिता सिद्धिरचिरादस्मात् प्रजाय

साधनं सिततारायाः मृत्युव्याधिविनाशनम् ।
उद्धृत्य यच्छुभं तेन जगत् तारा स्वयं भवेत् ।

॥ मृत्युवञ्चन सिततारासाधनम् ॥

106.

जाङ्गुलीतारायै नमः।

नत्वा भगवतीं तारां जाङ्गुलीरूपधारिणीम्।
सत्त्वानामनुकम्पार्थं लिख्यते तत्प्रसाधनम्॥

प्रथमं तावन्मन्त्री शुचिः स्नातः शुक्लमाल्याम्बरधरो विजने सुलिप्ते प्रदेशे शुक्लसुगन्धितोयोपसिक्ते शुक्लपुष्पप्रकरावकीर्णे सुखासनोपविष्टो जगति मैत्रीं करुणां च विभाव्य ॐ स्वभावशुद्धाः सर्व्वधर्म्माः स्वभावशुद्धोऽहमित्युच्चारयेत्। ततः शून्यतामामुखीकृत्य चिन्तयेत् शुक्लपंकारजपद्मं शतपत्रं शुक्लं तदुपरि अकारजचन्द्रमण्डलोपरि शुक्लह्रीःकारं स्फुरदनेकरश्मिनिकरं तद्भवां जाङ्गुलीं भगवतीं भावयेत् शुक्लवर्णां चतुर्भुजां जटामुकुटिनीं शुक्लां शुक्लोत्तरीयां सितरत्नालङ्कारवतीं शुक्लसर्पैर्भूषितां सत्त्वपर्य्यङ्कासनासीनां मूलभुजाभ्यां वीणां वादयन्तीं द्वितीयवामदक्षिणभुजाभ्यां सितसर्पाभयमुद्राधरां चन्द्रांशुमालिनीं ध्यायात्। शिरसि कण्ठे स्तनान्तरे नाभौ चन्द्रमण्डलस्थ-ओंः-ह्रीः-हुँकारान् विभावयेदाखेदं यावत्। तदनु मन्त्रं जपेत् ह्रीः। सप्तलक्षं जपेत्, सप्तायुतं जुहुयात् सितपुष्पं सितालङ्कारधरः सन्। ततो भवति गरुडेश्वरप्रभावः कविः सर्व्वशास्त्रविशारद इति।

॥ आर्य्यजाङ्गुलीतारासाधनं समाप्तम् ॥

---

[1] BN सत्त्वा०। [2] N ०मने उप०। [3] A ०नव०। [4] AB omits [5] A ०नहो०। [6] ०षट dropped in AN [7] ANC ध्यात्वे चन्द्र०

१०७

ततैव शुक्लताराभावनामात्मानं विकसितपद्मोपरिस्फुरत्-
विश्ववज्रपरिसमन्तज्वालावलीभिः विचिन्त्य समस्तं संसार-
पद्मोपरि चकाराकारमध्ये सितहूंकारजं मनोज्ञं वरदं,
'ताम्रताटादिभूषितं' ततःपरिणतां भगवतीं सितवर्णां
त्रिमुखीं षड्भुजां पीतनीलदक्षिणेतरमुखीं दक्षिणं
त्रिनेत्रां सव्यहस्तवरदधारिणीभिः वामे उत्पलपद्मपाश-
धनुष्पाशधारिणीं अर्धपर्यङ्कनिषण्णां चन्द्रासनचन्द्रप्रभां
अष्टाङ्गुष्ठकूटनियमोपरिशि पञ्चमुण्डांशभूषितमनसा सर्व-
चन्द्रकान्तिमतीं नानाभरणधरां दिव्यवस्त्रपरिधान-
सुगन्धमाल्यानुलिप्तां सुगन्धिमालाविभूषणसमन्वितां विचिन्त्य
मन्त्रं जपेत् ॐ पचले चलितमिलारे हूं हूं फट् फट्
स्वाहा । पोषधेन पूजापुरःसरं षट्मास्याः मासिकं
'अपरः शान्तिकादि' भवतीति ।

॥ षड्भुज शुक्लतारासाधनम् ॥

---

[1] A पंचपद्मो॰ ।
[2] B omits ॰मर॰ ।
[3] B जपेत् ।
[4] B शुक्लतारा॰ ।
[5] AB स्फुरजा॰ ।
[6] One फट् is dropped in B.
[7] A शान्तिकारा fि, C शान्तिकारादि ।

धितव्यं यावदसौ भगवती स्वयं न भवति। अत्र चोपदेशो हार्दतमोजालपटलविघटनाय करणीयः । तद्यथाऽग्निगु-[प]मध्यहरिणाङ्कवलयोपरि मायाबीजं स्रवत्सुधाधारिणं शुद्धार्कसन्निभं तदधो वामगण्डस्थलीस्थाने तत्त्वबीजं सूर्य-कोटिसमप्रभं देदीप्यमानं सर्वमोहान्धकारं दशदिग्गत-मामूलं शोधयन्तं मूर्द्धबीजक्षरितामृतधाराभिः स्नव(न्यम)-मानं स्थिरमना दीर्घं भावयेत्। विन्यस्य ततो जिह्वा-ग्राम्बुजदले गुरूपदेशतो बीजं ध्यात्वा ततो मन्त्रमाला निःसरन्तीं मणिमन्त्रौषधिवर्णं यथागतज्ञानामृतं चाकृष्य जठरकूपे प्रविश्य तान्यधो व्याप्य पुनरुद्वहन्तीं निरीक्ष-माणो योगी मन्त्रं जपेत्। यद्येवमयं करोति तदाऽस्य समयानुभवो महान् भवति, एवमेव यदि मासाहोरात्रान् करोति दृढध्यानस्तदा महाप्राज्ञो वाग्मी पटुः पद्यमुखभाषो गणशोऽविरतवाक्यगद्यपद्यं करोति(कुर्वेदि)। संक्षतान्य-यत्नतो बहुमलं भवति, नात्र विकल्पः करणीय इति।

अथ स्तुतिविधानमभिधीयते। योऽभूत् महापण्डितः श्रीसर्वज्ञमित्रनामा भगवतीताराचरणेनाधिष्ठमानसः काश्मीरकविबुधजनचक्रवर्त्तिनिम्नकलेन बहुतोऽपि सङ्कट-गतेन तामेव भगवतीमार्य्यतारामाराध्य सरणाभिलाष-परायणेन मनसा कृतोर्द्धहस्तेन कृतकरपुटाञ्जलिना स्तवनुतिकुसुममालया दरिद्रस्य मम मन्दकर्म्मणः स्रग्धरा भव मातः परस्मिन्नपि जन्मनि भगवतीचरणकमललाभी भवेयमिति कृतप्रणिधिना भगवत्यभिष्टुता तेन स्रग्धरेति नाम उपपद्यम्। स्रग्धरानाम्ना च वृत्तेन रचितत्वादस्याः स्तुतेः स्रग्धरेति नाम समुदितम्, तस्याया भगवत्याः

सभाभौ भगवत्पादाम्बुजयोः कलितचतुष्टयान्वितम् ।
मन्त्रोच्चारविनाशनदैर्गोसनौमितमा नाथैः ॥
स्थाने शुचौ मनोज्ञे मान्ये सन्यास्तृतासनः स्थित्वा ।
पुजोपचारयुक्ते तद्भावे भावितं चापि ॥
पूर्व्वाभिमुखो योगी परहितमनसा विभाविनीं देवीम् ।
अर्जुनतोरणपञ्चे स्थानमुपेतामनेकगुणवर्णाम् ॥
शरदिन्दुधामधवलां सर्व्वावयवमण्डितानन्दशोभाम् ।
नीलोत्पलदलनयनां सोमान्तं भक्तनागमभूताम् ॥
कुण्डलकटकाङ्गदकं रसनानूपुरमण्डितैः ।
संगीभिगायपयष्टिं मुक्ताफलमाल्यचारुकुचयुग्माम् ॥
मण्डितदुकूलवसनां कर्णोत्पलहारिचाप[य]नुकाम् ।
चिन्तायचनविनोकनकृत्यापां सर्व्वसत्त्वानाम् ॥
रत्नांशुजालबह्नितजाम्बूनदपट्टशोभिमूर्द्धानम् ।
अमिताभबुद्धमध्यां जटिकां दधतीं मनोहरामेवम् ॥

या भगवती सोऽहं योऽहं सा भगवतीत्यहङ्कार-मुत्पादयेत् । सर्व्वत्र पूजाविधानस्य मन्त्राधिष्ठानमार्य्य-कार्म्मकेन मन्त्रनीतिप्रयोगेन न कर्त्तव्यम् । एतच्च त्रिसन्ध्यं सर्व्वदा च नित्यस्नातेन गृहीतब्रह्मचर्य्येण चिचेलपरि-वर्त्तनतत्परेण दशकुशलकर्म्मपरिहारवता सर्व्वाकुशलपक्ष-कर्म्मपरिक्षयायोद्यतेन मनसा साधकेन तावदविरतं भाव-

[1] This *Sādhana* is found only in B. See Fol. 79 A.

यितव्यं यावदसौ भगवती स्वयं न भवति। अत्र चोपदेशो हार्द्दतमोजालपटलविघटनापकरणीयः। तद्यथाऽलिगु[ग्र]मध्यहरिणाङ्कवलयोपरि मायाबीजं स्रवत्सुधाधारिणं गुडार्कसन्निभं तदधो वातमण्डलीस्थाने तत्त्वबीजसूर्य्यकोटिसमप्रभं देदीप्यमानं सर्व्वमोहान्धकारं दशदिग्गतमामूलं शोधयन्तं मुद्रबीजक्षरितामृतधाराभिः स्नव(न्यस्त)मानं स्थिरमना दीर्घं भावयेत्। खिन्नश्च ततो जिह्वाकर्णाम्बुजदले गुरूपदेशतो बीजं ध्यात्वा ततो मन्त्रमालां निःसरन्तीं मणिमन्त्रौपधिवलं तथागतज्ञानामृतं चाकृष्य जठरकूपे प्रविश्य तान्यधो व्याप्य पुनरुद्वहन्तीं निरीक्षमाणो योगी मन्त्रं जपेत्। यद्येवमयं करोति तदाऽस्य सपद्यनुभवो महान् भवति, एवमेव यदि सप्ताहोरात्रान् करोति दृढध्यानस्तदा महाप्राज्ञो वाग्मी पटुः पद्यमुखभाषो गणशोऽविरतवाक्यगद्यपद्यं करोति(कुहेडि)। संस्कृतान्ययत्नतो वक्तुमलं भवति, नात्र विकल्पः करणीय इति।

अथ स्तुतिविधानमभिधीयते। योऽभूत् महापण्डितः श्रीसर्व्वज्ञमित्रनामा भगवतीताराचरणेनाविष्टमानसः काश्मीरकविबुधजनचक्रवर्त्तितिलकस्तेन वक्तोऽपि सङ्कटगतेन तामेव भगवतीमार्य्यतारामाराध्य स्मरणाभिलापपरायणेन मनसा कृतोर्द्ध्वदृष्टिना कृतकरपुटाञ्जलिना नवनुतिकुसुममालया दरिद्रस्य मम मन्दकर्म्मणः स्रग्धरा भव मातः परस्मिन्नपि जन्मनि भगवतीचरणकमललाभी भवेयमिति कृतप्रणिधिना भगवत्यभिष्टुता तेन स्रग्धरेति नाम उपपन्नम्। स्रग्धरानाम्ना च वृत्तेन रचितत्वादस्याः स्तुतेः स्रग्धरेति नाम समुदितम्, तन्नाम्ना भगवत्याः

स्तुतित्वाद् वा, उभयथाऽपि वा तन्नामानयोरुत्पन्नमिति वार्त्ता ।

इह हि प्रज्ञापारमितां साक्षादधिगन्तुकामो योगी विद्याधरोऽर्धमासं कालत्रयं पूर्व्वोक्तविधानसमापन्नः पूर्व्वोक्तसकलव्रताचारानुपालक एकमना विजने भगवतीं स्तुयादजस्रमविच्छिन्नम् । तत्र चोपदेशः पठनवेलाया-मुच्चारणमातरिमूलावलग्नाग्रेषु यथाक्रमं तत्त्वबीजशक्ति-बीजमायाबीजानि विन्यस्य भगवतिविदा काल[च]यो-च्छलितरश्मिसुस्नातः सन्नद्धमिति—

कृत्वा विधिमतियुक्तं तारायाः स्रग्धराया यत् कुशलम् ।
तेन समस्तं भूयाज्जगदाशु तारिणीसदृशम् ॥

॥ स्रग्धरायाः स्तुतिविधिः समाप्ता ॥

110.

प्रणम्य तारिणीं भक्त्या सर्व्वसम्पत्तिवर्द्धनीम् ।
लिख्यते साधनं तस्या यथाम्नायं समासतः ॥

प्रथमं तावत् योगी सुरभिगन्धपुष्पा[1]दिमनोहरध्याना-गारा[2]दिकं प्रविश्य सुखासने पर्य्यङ्कं बद्ध्वा स्वहृदये अकारपरिणतं चन्द्रमण्डलं तस्योपरि पीततांकारबीजं तत्किरणाकृष्टमभिमुखमाकाशदेशे भगवतीचक्रमवलोक्य स्वहृद्बीजनिःसृत[3]पुष्पादिदेवीः संस्फार्य्य पुष्पादिभिः पूजां

[1] A ॰दिभिर्म॰ ।
[2] A ध्यानागा॰ ।
[3] N पुष्पादिभिर्दे॰ ।

विदध्यात्। ततस्तस्यैव भगवतौचक्रस्याग्रतः पापदेशना-
दिकं कुर्यात्। सर्वमात्मनः पापं प्रतिदेशयामि, सर्व-
बुद्धबोधिसत्त्वार्यपृथग्जनानां सर्वकुशलमनुमोदे सर्वं
चात्मनः कुशलमनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ परिणामयामि,
एषोऽहमाबोधेर्बुद्धं शरणं गच्छामि द्विपदानामग्र्यम्, धर्मं
शरणं गच्छामि समग्रं महायानम्, सङ्घं शरणं गच्छामि
अवैवर्त्तिकबोधिसत्त्वगणम्, अहो बताहमनुत्तरां सम्यक्सं-
बोधिमभिसंबुद्धेयं सर्वं सर्वसत्त्वानामर्थाय हिताय सुखाय
यावदत्यन्तनिष्ठे निर्व्वाणधातौ बुद्धबोधौ प्रतिष्ठापनाय च,
एषोऽहमनुत्तरसम्यक्संबोधिमार्गमाश्रयामि यदुत वज्र-
यानम्। ततस्त्रिशरणगाथां पठेत्। ततः सर्वसत्त्वेषु
सुखोपसंहाराकारां मैत्रीम्, सर्वदुःखापनयनाकारां
करुणाम्, दिव्यसुखावियोगनियमाकारां मुदिताम्, क्लेश-
प्रतिपक्षमार्गोपसंहाराकारां उपेक्षां भावयेत्।

ततः सर्वधर्मान् मनसाऽवलम्ब्य विचारयेत्। चित्त-
मेवैतत् तेन तेनाकारेण भ्रान्तं प्रतिभासते। यथा स्वप्ने
नास्ति चित्तात् बाह्यचित्तं बाह्यग्राह्याभावात् चित्तमपि
ग्राहकं भवति। तस्माच्चित्तशरीराः सर्वधर्माः तेषां
ग्राह्यग्राहकशून्यता परमार्थ इत्येवमेकान्तेन निश्चित्य
भ्रान्तिसमारोपितं भ्रान्तिचिह्नं सर्वधर्माणामाकारमप-
हाय तेषां प्रकृतिमेव केवलामद्वयचित्तसिलक्षणां

---

[1] A °कुशलमाह।
[3] A °विबु°।
[2] A °क्तायां।
[4] AN omit
[5] C °कायै।
[6] A °धर्ममापेय°।
[7] N चित्ते।
[8] AC प्रतिकृति°।
[9] NC °मद्वय°।

शुद्धस्फटिकसङ्काशां शरदमलमध्याह्नगगनोप
पश्येत्। इदमुच्यते लोकोत्तरं शून्यताज्ञानं
निर्विकल्पम्। ततस्तन्मन्त्रेणाधितिष्ठेत् ॐ शून्
वज्रस्वभावात्मकोऽहम्। सैव भगवती प्रज्ञ
सैव परमा रक्षा। ततस्तस्य निष्यन्दभूताम्
रक्षां शुद्धलौकिकज्ञानस्वभावां भावयेत्। त
ह्यर्थं पुरतो विभाव्य तस्मिन् रवौ हूं भवं
तेनैव वज्रेण विभावयेच्च प्राकारकं वज्रपञ्जर
विश्ववज्राकारणैः प्रलयानलदुःसहैः सर्वतः
घनीभूय रचितं तिर्यक् चतुरस्रं [illegible]
[illegible] वज्रपञ्जरमधस्तात् वज्रमयीं भूमिम्
विरचितां पश्येत्। ततो रविविश्ववज्राभ्या
[illegible] स्फुरित्वा घनीभूय बहिर्द्वारे [illegible]
इति [illegible]। तन्मध्ये [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] पश्येत्। ततो [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

पीतं कोणेषु विश्वचिक्रवज्राङ्कम्, तदुपरि भ्रूंकारजं चक्रं भावयेत्त्विदानीं तदेव लोकोत्तरं ज्ञानं व्यापकत्वेन स्थितं ततो विश्वजं वेदिकामध्ये चतुर्महाभूतपरिणामजं परिशुद्धसुमेरुं मेरोपरूपं महामोक्षपुरं वैरोचनस्वभावं नानारत्नमयं कूटागारम्—

> चतुरस्रं चतुर्द्वारं अष्टस्तम्भोपशोभितम् ।
> चतुर्वेदीपरिक्षिप्तं चतुस्तोरणमण्डितम् ॥

हारार्धहारपट्टमालावितानादर्शचामरैः रुचिरवज्रसूत्रैः स्फुरद्बुद्धबोधिमंशुभिः चलद्विचित्रपताकाघण्टामुखरदिङ्मुखं पवनैः पञ्चकामोपहारैश्च दर्पणं द्विपुटं विश्वपद्मेन भावयेत् चिकोणेनापरं स्मृतम् । तन्मध्ये द्विगुणाग्निपरिणतं चन्द्रं तदुपरि तांकारपरिणतं वज्रं सहस्टके तांकारं ततोऽपि द्विगुणोपेतं डडदपयलोपेतद्विगुणपञ्चाग्निपरिणतं स्वच्छं दर्शयन्ति महासुखं परमानन्दम् ।

> आदर्शज्ञानयोगयुक्तः स तां वाचं समर्पयेत् ।
> पीठैर्विष्ठैः स्वदेव्याय प्रत्यवेक्षणमुच्यते ।
> सर्वैरेवानुष्ठानं निष्पत्तिः शुद्धधर्मता ॥

इति पञ्चाकाराभिः सम्बोधिः । मरीचिरश्मिभिः सत्त्वानाकृष्य स्वेष्टदेवताचक्रं तत्रैव प्रवेश्य च योगी चित्तबीजपरिणतां तारादेवीं विभावयेत्—

---

[1] AC विश्व॰ । [2] A ॰भूत ।
[3] ANC ॰स्वभाव॰ । [4] AC कूटा॰ ।
[5] A द्विगुणपरि॰, N द्विगुणपरिणत॰ ।
[6] A ॰दर्शयन्ति॰ । [7] AC ॰ज्ञान॰

स्पर्शे मात्सर्य्यवज्रां वै सर्व्वक्लेशतमोऽपहाम् ।
आयतनेषु विज्ञेया दृष्टा नैरात्म्ययोगिनी ॥

इति चक्षुराद्यधिष्ठानम् ।

द्विभुजाश्चैकवक्त्राः स्युर्नानारूपा हि योषितः ।
कर्त्रिकपालकरव्यग्रा गतप्राणोर्द्ध्वसंस्थिताः ॥

ततः कायवाक्चित्ताधिष्ठानम् ।

ॐकारोऽयं महावज्रो कायवज्रविभूषणः ।
(हुँकारः) चित्तवज्रो मोहवज्रो वज्रसत्त्वपदे स्थितः ॥
आःकारं परमं तत्त्वं वाच्यं चोद्घाटकं मतम् ।
सर्व्वासामेव मातॄणां हृदि ज्ञानमयं न्यसेत् ॥
सत्त्वज्ञानप्रयोगेन बुद्धबोधिमवाप्नुयात् ।
स्वमन्त्राक्षरसम्भूता मुद्राचिह्नस्य कल्पना ॥
स्फुरणं संहरणं कृत्वा माण्डलेयानां तु सम्भवः ।
आकाशधातुमध्यस्थं भावयेद् ज्ञानमण्डलम् ॥
पञ्चज्ञानगुणाकीर्णं नानारूपं समन्ततः ।
पूजयेत् सर्व्वपूजाभिर्मानयेन न हापयेत् ॥
द्वारपालीप्रयोगेन ज्ञानोदधिं प्रसाधयेत् ।
समयचक्रे समाविश्य ज्ञानचक्रं महोज्ज्वलम् ।
सर्व्वबुद्धसमो योगी अद्वयो भवति क्षणात् ॥

ॐ वज्राङ्कुशी आकर्षय जः, ॐ वज्रपाशी प्रवेशय

A स्पर्शमात् सर्वक्लेश [illegible] — A चक्षुर्व्वा[illegible], N चक्षुरा[illegible]
A [illegible] — A [illegible]
A [illegible], N [illegible]
AC [illegible] — A [illegible]

हुँ, ॐ वज्रस्फोट बन्धय वँ, ॐ वज्रावेशे वशीकुरु होः । स्वहृद्बीजनिःसृतरश्मिभिरङ्कुशाकारैस्त्रैधातुकस्थितान् बुद्धानाकृष्याष्टमातृभिः संपूज्यानुनाथ्यते । अभिषिञ्चन्तु मां सर्व्वतथागताः—

बोधिवज्रेण बुद्धानां यथा दत्तो महामहः ।
ममापि त्राणनार्थाय खवज्राद्यं ददाहि मे ॥

इत्यभिषेकयाचनम् ।

अभिषेकं महावज्रं त्रैधातुकनमस्कृतम् ।
ददामि सर्व्वबुद्धानां त्रिगुह्यालयसम्भवम् ॥

इति पठद्भिर्बुद्धैरेकरूपैः पञ्चामृतभृतपञ्चतथागतात्मकैः कलशैः पञ्चभिरभिषिच्यते । अभिषिच्यमाने पुष्पवृष्टिर्भवति, दुन्दुभिशब्दश्चोच्चलति, कुङ्कुमवृष्टिर्भवति, रूपवज्रादिभिः पूज्यते, वज्रगीत्या लोचनादिभिः स्तूयते, अभिषिच्यमाने मूर्द्धि वज्रसत्त्वं उत्पद्यते । मकुटस्य चतुर्दिक्षु वैरोचनाक्षोभ्यामिताभामोघसिद्धयस्तथागता मध्यपुटे । चतुर्देवीनां मुकुटेऽपि यथाक्रमं द्वारपालीनामपि, उष्णीषाया रत्नेशः, सुम्भाया मुकुटे अक्षोभ्यः ।

द्वेषवज्रि नमस्तुभ्यं मोहवज्रि नमोऽस्तु ते ।
मात्सर्य्यवज्रि मां पाहि रागवज्रि प्रयच्छ मे ॥
महामाये महैश्वर्य्येति सर्व्ववज्रि प्रसीद मे ।
सर्व्वयत्नसमयनाथा सर्व्वकर्म्मप्रसाधिका ॥

स्तुतिः ।

[1] X omits वदत्तो ...सर्व्वबुद्धानां । [2] A चाणा॰ ।
[3] A सदशाय, X सश्चोऽग्रं । [4] AC ॰र्तिदिक्ष॰
[5] A कुम्भाया । [6] A महामायेति ।

इमे पुष्पाः शुभा दिव्याः शुचयः शुचियोनयः[1]।
मया निवेदिता भक्त्या प्रतिगृह्य प्रसीद मे ॥

पुष्पम्।

वनस्पतिरसो हृद्यो गन्धाढ्यो धूप उत्तमः।
मया निवेदितो भक्त्या प्रतिगृह्य प्रसीद मे ॥

धूपः।

रत्नोज्ज्वल पवित्रश्च तमोभिदः मनःशुभः।
मया निवेदितो भक्त्या प्रतिगृह्य प्रसीद मे ॥

दीपः।

इमे गन्धाः शुभा दिव्याः शुचयः शुचियोनयः।
मया निवेदिता भक्त्या प्रतिगृह्य प्रसीद मे ॥

गन्धः।

तदनु नीलयंकारपरिणतधन्वाभध्वजाङ्कितवायुमण्डले रङ्कारबीजसम्भूतत्रिकोणाग्नेयमण्डलोपरि रक्तयाःकार-सम्भूतपद्मभाण्डे ग्रुं-भ्रीं-जों-खं-हुं-बीजपरिणतं तद्बीजाधिष्ठितगन्धार्कचन्द्रभैषज्यवारिमन्तगां यथासंख्येयं पञ्चतथागतस्वभावं पञ्चामृतं गोकुटदहनाख्यं च पञ्चबीजं ध्यात्वा तदुपरि वितस्तिमात्रमतिक्रम्य चन्द्रस्थहूंकार-सम्भूतशुक्लपञ्चशूचिकवज्रं ध्यात्वा तदध ॐकारं विचिन्त्य वायुप्रेरिताग्नेयमण्डलाग्निना उपरि वज्राग्निना च तत् सर्वं परिणतं दृष्ट्वा तदाप्यस्पर्शेन प्रणवं वज्रयिनीनं तस्मिन्नेवामृते नवनीतवत् समरसीभूतं ध्यात्वा तदुपरि शुक्लांकारपरिणतभर्मैनाथखाटङ्गमध्यांशुमालाढ्य

[1] [illegible] [2] [illegible]
[3] [illegible] [4] [illegible]

सर्व्वान्तर्भाव्य धर्म्मधातुसमतया सर्व्वतथागतहृदयवर्त्ति-ज्ञानामृतमाकृष्य तैरेव सहैकीकृत्य तद्रूपेण चिन्तयं ध्यात्वा तेनैवाभिमन्त्र्य सर्व्वमाण्डलेयं हृदये मण्डलचक्रं ध्यात्वा तन्निष्ठाम् शुक्लहूंकारजं यवफलप्रमाणं शुक्लवज्रं ध्यात्वा तेन पञ्चामृतेन माण्डलेयानात्मानं च सन्तर्पयेदिति। एतेन मण्डलं निष्पाद्य विमन्थ्य भावनां कृत्वा तिष्ठेत्। सततं देवतामूर्त्त्यां स्थातव्यम्। तत्रायं जपमन्त्रः ॐ तारे तुत्तारे तुरे स्वाहा।

एतन्मन्त्रवरं श्रेष्ठं सर्व्वबुद्धैर्नमस्कृतम्।
पठितसिद्धिकरं तीव्रं वज्रपद्मप्रभाषितम्॥

अथापरोऽपि धारिणीमन्त्रः, नम आर्य्यावलोकितेश्वराय बोधिसत्त्वाय महासत्त्वाय महाकारुणिकाय, तद्यथा, ॐ तारे तुत्तारे तुरे सर्व्वदुष्टप्रदुष्टान् मम कृते जम्भय स्तम्भय मोहय बन्धय हूं हूं हूं फट् फट् फट् सर्व्वदुष्टस्तम्भनि तारे स्वाहा।

रक्षाचक्रस्य विधानम्— अनेन मन्त्रेण पटाञ्चलं सप्ताभिमन्त्रितं कृत्वा ग्रन्थिं बद्धा विषमायामपि गच्छन् न केनाप्युपलीयते। व्याघ्रचौरनक्रसिंहसर्पदन्तिमहिषभल्लूकगवयादयो नामस्मरणमात्रेण नश्यन्ति विलीयन्ते।

अनेन मन्त्रेण उत्पलानामष्टोत्तरशतं यावत् जुहुयात्। ॐ तारे तुत्तारे तुरे अमुकं मे वशमानय स्वाहा। पुनस्तेनैव मन्त्रेण काकपक्षं द्वात्रिंशद्वारान् परिजप्यारि-

AC [illegible]। — AN [illegible]।
A [illegible]। — A [illegible]
AC [illegible]।
[illegible]

अथापरोऽपि प्रयोगो भवति। चन्द्रोपरागसमये तारा-धारणीं जपमानः सेवां कृत्वा ततः समुद्धृतं लोकेश्वरं संगृह्य शङ्खचूर्णेन भावयेत्। ततः प्रमदायै दातव्यम्, पश्चात् यावदनुवर्त्तते तमेव परमिच्छति नान्यम्।

अथापरोऽपि प्रयोगो भवति। ताराधारणीमन्त्रेण मदनफलमष्टोत्तरशतवारं परिजप्य तेन मदनफलेन हयग्रीवेण सार्द्धं यां स्प्रक्ष्यति सा वश्या भवति।

अथापरोऽपि प्रयोगो भवति। ॐ तारे तुत्तारे तुरे अमुकस्य बन्धनमुक्तिं कुरु सुः स्वाहा इत्यनेन मन्त्रेण अर्कदले साध्यनामविदर्भितं लिखित्वा कुलीरगर्भे गोपयेत्। तस्यावश्यं बन्धनमुक्तिर्भवति।

साधनं वज्रतारायाः संलिख्य यदुपार्जितम्।
तेन पुण्येन लोकोऽयं व्रजतां सौगतीं गतिम्॥

॥ वज्रतारासाधनं समाप्तम्।
कृतं रत्नाकरशान्तिपादानाम्॥

111.

संपूज्य देवीं 'करवीरपुष्पै-
रष्टौ शतान्येव जपेत् त्रिसन्ध्यम्' ।
इष्टं वरं याचित'मेकमेव
मासेन दद्याद् ध्रुवमार्यतारा ॥

ॐ जम्भे मोहे स्वाहा, नमस्तारायै, नम आर्यावलोकितेश्वराय बोधिसत्त्वाय महासत्त्वाय महाकारुणिकाय, नमो भगवत्यै आर्यतारायै, ॐ तारे तुत्तारे तुरे वीरे दुर्गादुत्तारय ह्रीं ह्रीं ह्रीं सर्व्वदुःखान्मोचनि भगवति दुर्गोत्तारिणि महायोगेश्वरि ह्रीं नमोऽस्तु ते स्वाहा । एतां भगवतीं दुर्गोत्तारिणीतारां मुहुः श्यामां चतुर्भुजां वामेन पाशं दक्षिणेनाङ्कुशधारिणीं भक्तमाश्वासयन्तीं दक्षिणेन वरदां दिव्यमाल्याम्बरधारिणीं वामेन नीलोत्पलहस्तां सितवस्त्रप्रावृतदेहां' पद्मासनस्थां त्रिकालं ध्यायेत् । सर्व्वदुःखेभ्य उत्तारयति । बन्धनात् मोचयति । शृङ्खलाविनिर्वेष्टितं पाशेन बद्धं बद्धहस्तं वा उत्तारयति । बन्धस्थेन जप्तव्या । सहस्रमष्टशतं वा दिने' दिने जपेत् मोचयति । यदि न मुच्यति तदा मूर्द्धानं स्फुटति' [भूम्यां] लुठति । स्वस्थो वदति चमुकं मुञ्चेति । तं यदि न मुच्यति तदा शिरोवेदना भवति, ज्वरो महान् भवति, विषमा विशूचिका भवति, साधकस्य दर्शनं ददाति, सप्तमे दिवसेऽवश्यं मोचयति । एषा भगवती दुर्गोत्तारिणी

[1] N omits करवीर० ।
[2] AC जपेन्नित्य
[3] AC याचितम० ।
[4] AC ०देहां ।
[5] AC omit.
[6] AC स्फुटति ।

[illegible] ॥ [illegible] मैत्रा। राजकुले वा व्यवहारे वा देवागारे वा [illegible] वा सर्वत्र भगवती [illegible] करोति इति।

आर्यता [illegible] कल्पः समाप्तः।

116.

[illegible]

आदौ तावन्मन्त्री [ॐ] [illegible]
तिर्यं कुन्दर्ना विभाव्य [illegible]
मण्डलं तदुपरि [illegible]
चन्द्रासनस्थां श्यामवर्णां द्विभुजां [illegible]

¹ [illegible] A.
² A [illegible]
³ MS Ba [illegible] after a lo[illegible]
⁴ Nb [illegible] Nb [illegible]

मुद्राधरां एकवक्त्रां सर्व्वालङ्कारभूषितां पार्श्वद्वयेनोत्पल[1]-शोभां सुवर्णसिंहासनोपरि अपाश्रयादिशोभां नाना-पुष्पाशोकचम्पकनागेश्वरपारिजातकादिभीराजितामभोघ-सिद्धिमकुटिनीम् ।

महाश्रीतारायाः पार्श्वे एकजटामर्द्धपर्य्यङ्कोपविष्टां नीलवर्णां कर्त्तिकपालधरां सक्रोधां लम्बोदरां पिङ्गलजटा-विभूषितां व्याघ्रचर्म्माम्बरधराम्, दक्षिणे पार्श्वे अशोक-कान्तां पीतवर्णां रत्नमकुटिनीं वज्राशोकधराम्, पुनर्वामे आर्य्यजाङ्गुलीं श्यामवर्णां सर्पवरदहस्ताम्, दक्षिणे महा-मायूरीं मयूरपिच्छवरदहस्ताम् । भावनावसानसमये उत्पलमुद्रां बन्धयेत् । ततोऽलातचक्राकारं पश्यन् मन्त्रं जपेत् ॐ तारे तुत्तारे तुरे धनं ददे स्वाहा ।

राजलीला स्थिता देवी महाश्रीः करुणान्विता ।

इति महाश्रीतारिण्याः साधनं समाप्तम्[4] ।

---

[1] ॰दयं । [2] Nb दक्ष॰ ।

[3] B ॰ज्वलिता॰ ।

[4] This *Sadhana* is found in Nb and B only; *see* for instance, B Fol. 81 A.

गोणेयचर्म्मवसना सर्पमण्डितमेखला ।
आशीविषसुम्भम्लिका दृष्टिविषावतंसिका ॥
खादन्ती विषपुष्पाणि पिबन्ती मालुतालताम् ।
मांमामन्त्रयति स्मारति (?) गच्छ वत्स शृणोहि मे ॥
जाङ्गुलीनामाहं विद्या उत्तमा विषनाशनी ।
यत्किञ्चित् मम नाम्ना हि तत्सर्व्वं नश्यते विषम् ॥

तद्यथा, ॐ इलिमित्ते तिलिमित्ते इलितिलिमित्ते दुम्बे दुम्बालीए दुम्भे दुम्भालीए तर्क्के तर्करणे मर्म्मे मर्म्मरणे कश्मीरे कश्मीरमुक्ते अघे अघने अघनाघने इलि इलीए मिलीए इलिमिलीए अक्याइए अप्याइए श्वेते श्वेततुण्डे अनानुरक्ते स्वाहा ।

इयमस्माकं भिक्षवो विद्या सर्व्वश्वेता सुदक्षिणा । य इमां विद्यां सकृत् शृणोति स सप्त वर्षाणि अहिना न दृश्यते । न चास्य काये विषं संक्रमिष्यति । य इमां विद्यां भिक्षवो धारयिष्यति स यावज्जीवमहिना न दश्यते, न चास्य काये विषं संक्रामति । यश्चैनमभिदंशेत् तस्य सप्तधा स्फुटेत् मूर्द्धा अर्जकस्येव मञ्जरी ।

इमानि च मन्त्रपदानि सर्पस्य पुरतो न वक्तव्यानि यत्कारणं सर्पा म्रियन्ते । तद्यथा, इणी चिणी चक्रो वक्रो

---

1 A °दुम्भम्लिका, Ba °सुभम्लिका ।
2 Ba °वतंशिका ।
3 Ba दुम्बे ।
4 Ba दुम्भा°
5 ANC add इमो after this
6 Ba श्वेत ।
7 N सर्व्वस्य तस्य ।
8 Ba दंशते ।
9 C °र्दशेत् ।
10 ANC तस्मा ।
11 Ba इमा ।
12 ANC omit.

फोडा 'फोडेति मोडा मोडेति कुरुडा कुरुडेति निकुरुडा निकुरुडेति पुरुडा पुरुडेति निपुरुडा निपुरुडेति फुट्टे फुट्टरहे फुट्टट्टुण्डरहे नागे नागरहे नागट्टुण्डरहे सर्पे सर्परहे सर्पट्टुण्डरहे अच्छे अच्छले इल विकल-विपे शीते शीतवत्ताले हल्ले हल्लल्ले तुण्डे तुतुण्डे तण्डिते तण्डितट्टे तट्ट स्फुट स्फुटतु विषं स्वाहा ।

इति हि भिक्षवो जाङ्गुल्या महाविद्यायाः सर्व्वदेवासुर-नागयक्षभूतसमागमे भाषितमल्पितमुदीरितं प्रव्याहृतं सर्व्वं तत् तथा अवितथा नान्यथाभूतं सत्यतथ्यम् । तथा यथावदविपरीतं अविपर्य्यस्तं बुद्धसत्यमनुस्मर धर्म्मसत्य-मनुस्मर सङ्घसत्यमनुस्मर सत्यवादिनां सत्यमनुस्मर । अनेन सत्येन सत्यवचनेन इदं विषं अविषं भवतु, दातारं गच्छतु, दष्टारं गच्छतु, अग्निं गच्छतु, कुशं गच्छतु, जलं गच्छतु, स्तम्भं गच्छतु, शान्तिं गच्छतु, स्वस्त्ययनं गच्छतु, भूम्यां निपततु, विषं स्वाहा । इदमवोचत् भगवानानन्दस्ते च भिक्षवः सा च सर्व्वावती पर्षत् सदेवमानुषासुरगरुड-गन्धर्व्वकिन्नरमहोरगयक्षनागपर्षद् भगवतो भाषितमभ्य-नन्दन्निति ।

॥ आर्यजाङ्गुलीमहाविद्या समाप्ता ॥

ANC कोहिति ।
Ba निकुट्टे० ।
ANC फफट्ट फट्ट टुण्टरहे ।
A ०रूहे, Ba ०रहे ।
N इर्मविक० ।
स्फुटं । A विमुखं ।
Ba निकदा ।
Ba फुट्ट ।
AC ०टुण्टरे० ।
A सर्पटू० ।
०सर्वमिदं found in N
भगवतो found in Ba

121

अथ भगवत्या हृदयकल्पं व्याख्यास्यामः। ॐ असि-सिद्धे शून्यसिद्धे वज्रकाये ग्रस ग्रस ज्वल ज्वल महाज्वाले महायोगेश्वरि हुं हुं फट् फट् स्वाहा। दशसहस्रजापात् सर्व्वविषकर्म्मशमनसमर्थो भवति। जपस्थानेन विधिना कर्त्तव्यः। त्रिकालस्नायी मद्यमांसवर्जितः पलाण्डुतैललवण-विवर्जितस्त्रिकालं जपेत् यावद् दश सहस्राणि। ततः सिद्धो भवति। पश्चात् कर्म्माणि कारयेदनेन विन्यासेन।

प्रथमं तावन्मन्त्री आत्मानमीदृशं चिन्तयेत् कुमार्य्याकारं हरितवर्णं सप्तफटविराजितमूर्द्धजं चतुर्भुजं एकमुखं एकहस्तेन त्रिशूलं द्वितीयेन मयूरपिच्छं तृतीयेन सर्पं चतुर्थे प्रसारिताभयम्। सर्व्वाङ्गेन नूपुरमेखलावलय-कुण्डलादीन् सर्पाकारान् चिन्तयेत्। एकैकस्मात् रोम-विवरात् अग्निज्वालां समन्तान्निष्क्राशमानां विचिन्तयेत्। एवमात्मनि कल्पयेत् अहं तावद् देवता। ततः सर्पदष्टकं पुरतः[1] संस्थाप्य ताम्रादिभाजने उदकं प्रतिष्ठाप्यानया वि[illegible] सप्तवारानभिमन्त्रितं तं सप्त वारान् शिरःप्रभृति-[illegible]ाक्रम्य त[illegible]दक एव प्रक्षिपेत् पुनः पुनः। एतेन [illegible]पो भ[illegible]। चलं च विषं यं यमेवाङ्गं मुञ्चति [illegible]न् तस्मि[illegible] स्थाने मृत्तिकया सप्तजप्तया धारणीबन्धं [illegible] कार[illegible]गेन का[illegible]त्। एतौ मुद्रौ सर्पाकारौ।

[1] N °दष्टकपुतं।

हुंकारं मुञ्चेद्[1] दंष्टकस्याङ्गे पिवन्तमिव[2] विषं चिन्तयेत्।
एवं कर्म्मसिद्धिर्भवति नान्यथा।

॥ इत्यार्य्यजाङ्गुल्या भगवत्याः कल्पः समाप्तः ॥

122.

[3]नमो भगवत्यै आर्य्यजाङ्गुल्यै।

नत्वा भगवतीं तारामार्य्यजाङ्गुलिरूपिणीम्[4]।
सत्त्वानामनुकम्पाय लिख्यतेऽस्याः प्रसा[5]धनम् ॥

प्रथमं तावन्मन्त्री शुचिः स्नातः शुक्लमाल्याम्बरधरः शुक्लगन्धानुलिप्तो[6] विजने सुलिप्ते प्रदेशे शुक्लसुगन्धि[7]तोयोपसिक्ते शुक्लपुष्पप्रकरा[8]वकीर्णे सुखासनोपविष्टो जगति मैत्रीकरुणामुदितोपेक्षां विभाव्य[9] ॐ स्वभावशुद्धाः सर्व्वधर्म्माः स्वभावशुद्धोऽहमित्यु[10]च्चार्य्य जगद् ग्राह्यग्राहकरहितं पश्येत्[11]। तदनन्तरं चिन्तयेत् [12]पँकारं शुक्लवर्णं तत्परिणतं[13] पद्मं सितं विकसितशतपत्रं[14] तद्वरटके शुक्लाकारेण

---

[1] N मुञ्चेद्०।
[2] Ba पिवन्तो०
[3] This *Namaskāra* is found only in Ab
[4] Ab जाङ्गुलीरूपधारिणी।
[5] ANCBa लिख्यते तत्प्रसा०।
[6] शुक्लगन्धानुलिप्तो is found only in Ab
[7] A ०सिञ्चिते।
[8] Ab ०प्रकारा०।
[9] Ab ०करुणां विभावयेत्
[10] ANC Ba ०भावयित्वा
[11] Ab पश्यति।
[12] Ab यकारं।
[13] Ab ०गतेन
[14] ANCBa omit विकसित०

चन्द्रमण्डलं दृष्ट्वा तदुपरि शुक्लवर्णह्रीःकारजाता
आर्य्यजाङ्गुलीरूपां सर्व्वशुक्लां चतुर्भुजां एकमुखां जटा
मुकुटिनीं शुक्लां शुक्लनिवसनोत्तरीयां सितरत्नालङ्कार
भूषितां शुक्लसर्पैर्व्विभूषितां सत्त्वपर्य्यङ्के उपविष्
मूलभुजाभ्यां वीणां वादयन्तीं द्वितीयवामभुजेन सित
सर्पधारिणीं अपरदक्षिणेनाभयप्रदां चन्द्रांशुमालिनीं
ध्यायात्। शिरसि कण्ठे स्तनान्तरे चन्द्रमण्डले ओं: ह्रीः
हुंकारान् विभावयेत्। तदनु ह्रीःकाररश्मिनाऽऽकृष्
गगनस्थान् ज्ञानसत्त्वसमयसत्त्वान् एकीकृत्य विभावयेत्
जः हुं वं होः प्रयोगेणेति। पुनरपि ह्रीःकाररश्मिनाकृष्टा
सर्व्वतथागता गगनस्थाः सत्यार्य्याशितं मामभिषिञ्चन्तु
सुधिरं बहुलकायं चिन्तयेत्। एवं ध्यात्वा जपेन्मन्त्रम्
ह्रीः इति जापमन्त्रः सप्तलक्षं जपेत्, सप्तायुतं सितपुष्प
जुहुयात् सितालङ्कारभूषितः। अनेन क्रमेण गन्धर्व्वत्व
कवित्वं सर्व्वशास्त्रविशारदत्वं सर्व्वविषहरत्वं भवति न
सन्देहः।

॥ आर्य्यजाङ्गुलीसाधनं समाप्तम् ॥

---

[1] Ab [illegible] ।　　[2] ANCBa [illegible] ।
[3] ANCBa [illegible] ।
[4] Ab [illegible] ।　　[5] Ab ह्रीं ।
[6] Instead of [illegible]......[illegible], Ab has [illegible]
[illegible]
[7] Ba [illegible] ।　　[8] Ab [illegible] ।

123.

नम एकजटायै[1]

अतः परं प्रवक्ष्यामि यथाकल्पोपदेशतः ।
तारामेकजटाम्नायां[2] मत्वा तस्याः प्रसाधनम्[3] ॥

ॐ हुं वज्राङ्गे मम रक्ष रक्ष फट् स्वाहा इत्यनेनात्मरक्षां कृत्वा प्रथमं तावद् योगी मुखशौचादिकं कृत्वा क्वचिद् विजने घनश्मशानचत्वरादौ सकलजगदभ्युद्धरणोत्साहयत्नः परमसुखाध्यासीनः स्वहृदि रक्तपद्मोपरि चन्द्रमण्डले कृष्णहुँकारं सरश्मिकं ध्यायात्। तस्य रश्मिनाऽऽकाशे गुरुबुद्धबोधिसत्त्वान् दृष्ट्वा पूजयेत्। पापदेशनापुण्यानुमोदनात्रिशरणगमनबोधिचित्तोत्पादादिकं कृत्वा आत्मभावनिर्यातनामार्गाश्रयणं चाशयविशुद्धिरहङ्कारममकारपरित्यागश्चेति मैत्रीकरुणामुदितोपेक्षां च भावयेत्। ततश्च—

चित्तमात्रं तु यो तिष्ठेत् बोधिसम्भारभावनैः ।

प्रतिभासमात्रं ज्ञानं ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहं 'स्वपरं विभाव्य शून्यं प्राक्प्रणिधिमनुस्मरेत्। रेफेण सूर्यं पुरतो विभाव्य तस्मिन् रयौ हूंभवविश्ववज्रं विश्ववज्रान्तर्गतं सूर्यमण्डलं सूर्यमण्डलस्योपरि चन्द्रमण्डले स्फुरद्रत्नप्रदीपमिव हूंकारं नियमं ध्यायात्। ततस्तस्माद् विनिसृत्य नीलपीतरक्तहरितनानावर्णरश्मिनिकरं राम

1 [illegible]
2 [illegible] adds another [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible] only
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]

विवरविनिर्गतैः रक्तपंकारजं रक्तकमलं रक्ततनु वैरोचनादिपरमाणुमयैः पूर्व्वादिदिक्षु चंक्रमणेन यमान्तकादयस्तथानीय संपूज्य तत्त्वपूजादिभिः त्रिशरणगमनादिकं ध्यायात् तान्येव प्रवेशयेत् इति बुद्धोपसंहारो नाम समाधिः ।

ततः करुणाखेडितहृदयो यथाक्रमं नरकतिर्य्यक्प्रेतमनुष्यासुरदेवतामवलोक्य तद्विनिर्गतनानारश्मिभिः संस्पृश्य वैरोचनादितथागतरूपेण निष्पाद्य तत्रैव प्रवेशयेदिति समयसत्त्वोपकारो नाम समाधिः ।

तत आकाशदेशे रक्तपंकारजं रक्तकमलं विश्वदलं केशरान्वितं तन्मध्ये रक्तरंकारपरिणतं सूर्य्यमण्डलं तस्योपरि कृष्णहुंकारजं सूर्य्यम्, सूर्य्यस्थहुंकारोद्भवं कराल वज्रं यवप्रमाणं वज्रमयं रश्मिविकीर्णं सकलमारसैन्यविनाशयमानं विचिन्तयेत् । ततो भाभिरधोगताभिर्वज्रपञ्जरं पार्श्वगताभिर्वज्रप्राकारं वज्रवितानमधोगताभिर्वज्रमयीं भूमिं विदध्यात् । तन्मध्ये शरदिन्दुधवलां गगनशुषिरामूर्द्ध्वस्थितत्रिकोणां एकारजां धर्म्मोदयां भावयेत् । तद्गगनकुहरान्तर्गतं यँकारपरिणतं धन्वाकारं धूम्राभं वायुमण्डलं ध्वजाङ्कितम्, तदुपरि रंकारजं पीतं त्रिकोणरेफाङ्कितं अग्निमण्डलं तस्योपरि वंकारपरिणतं श्वेतवर्णं चक्राकारं आपोमण्डलं घटाङ्कितम्, तदुपरि लंकारजं

[1] A [illegible] ।   [2] A [illegible], Ba [illegible] ।
[3] ANC [illegible]   [4] ANC [illegible] ।
[5] A [illegible] ।   [6] ANC [illegible] ।
[7] [illegible] dropped in A.   [8] Ba omits.
[9] Ba [illegible], A [illegible] ।   [10] ANC [illegible] ।

श्यामवर्णं चतुरस्रं पृथ्वीमण्डलं विश्ववज्राङ्कितम्, तत्रोपरि सुँकारपरिणतं महासुमेरुपर्व्वतराजं चतूरत्नमयं अष्टशृङ्गोपशोभितम्, तस्योपरि झटिति रक्तकमलं विश्वदलं यावदिच्छाविस्तरं[1] तत्किञ्जल्के[2] रविशशिसंपुटयोर्म्मध्ये हुँकारं हुँकारेणात्मानं विभावयेत् कायवाक्चित्तात्मकं कृष्णहुँकारम्। पुनः कृष्णहुँकारपरिणतं विश्वभज्ञं विश्ववज्रपरिणामजं कूटागारम्—

चतुरस्रं चतुर्द्वारमष्टस्तम्भोपशोभितम्।
हाराईहारसंयुक्तं वज्रसूत्रैरलङ्कृतम्॥

तस्मिन् मण्डलचक्रान्तर्गतं रविशशिसंपुटयोर्म्मध्ये धर्म्मोदये[3] गगनकुहरान्तर्गतं कृष्णहुँकारं ध्यायात्। तत आकारेण[4] सूर्य्यमण्डलं भावयेत् तदुपरि पीतहुँकारपरिणतं महावज्रधरं सितवर्णं ध्यायात् एकवक्त्रं द्विभुजं त्रिनेत्रं[5] वज्रघण्टाधरं ध्यानस्थमात्मानं तस्य हृदये कृष्णहुँकारं नानारश्मीन् निश्चार्य्य दशदिगनन्तपर्यन्तावस्थितान् तथागतान् [6]बुद्धबोधिसत्त्वविद्यादेवत्यः क्रोधादीन् सम्बोध्य पुनरागत्य तस्मिन्नेव सूर्य्ये प्रविशन्तं चिन्तयेत्। तत्रैव महावज्रधरं तानेव तथागतादीन् एकलोलीभूतं सूर्य्ये प्रविशन्तं पश्येत्। ज्वलद्भासुराकाराय योजनसहस्रव्यापिनं[10] तदुपरि कृष्णहुँकारं नानारश्मिसंयुतं ततो हुँकाराद् रश्मिं निश्चरन्तं पश्येत्। पुनस्तत्रैव प्रवेश्य

---

[1] A °स्तरा°।
[2] A °ल्केन।
[3] All MSS read धर्म्मोदयायां।
[4] ANC वज्रवज्र°।
[5] बुद्ध° dropped in N
[6] दिच्छाविस्तारे।
[7] Ba विश्व°।
[8] AC आका°।
[9] N दशदिशा°।
[10] AC °व्यापिनं।

ॐ आः हुँ कायवाक्चित्ताधिष्ठानं कुर्य्यात्। ॐ ह्रीँ[1] चौँ हुँ वायुवरुणमाहेन्द्राग्निमण्डलेषु वीजं यथोपदेशतः एवम्भूतं भगवत्यात्मको मन्त्री पुनर्गगन[2]कुहरे ज्ञानचक्रमाक्रम्याग्रतः स्फुटीकृत्यावलोय स्वसमयचक्रे प्रवेशयेत्। प्रवेश्य एकीकृत्य देवताहङ्कारमुद्वहमानः[3] स्वकार्यविनिर्गतरश्मिसमूहं तथागतबोधिसत्त्वविद्यादेवती-क्रोधादिभिः पञ्चामृतपरिपूर्णकलशजलैर[4]भिषिच्यमानं[5] विविधपूजाविशेषैः सम्पूजयेत् आत्मानं भावयेत्। उष्णीषे हुँ ललाटे ॐ कण्ठे आः हृदि ह्रीँ नाभौ चौँ नाभितले हुँ गुह्ये वाँ पादयोः श्रँ त्रः फट् स्वाहा इत्यङ्गन्यासः[6] एवं समयी भूत्वाऽनेन विधिना यान्येव मन्त्राक्षराण्युच्चार्यन्ते तानि देवतीमुखान्निर्गतानि सरश्मिकानि स्वमुखे प्रवेश्य कुलिशमार्गेण निश्चार्य देवीपद्मप्रविष्टानि पुनर्दे[7]वीमुखात् स्वमुखमनेन क्रमेणाविच्छिन्नं मन्त्रमावर्त्तयेत्। एवमाखेदपर्य्यन्तं परिजप्य ततः स्वहृदये रश्मिपुञ्जाकारं क्रमेण दीपशिखेव यावदनुपलब्धिकं कुर्य्यात्। यथोक्तां उत्पलमुद्रां बद्धा[8] शिरसि ललाटकण्ठनाभिनाभितलगुह्य-पादद्वयेषु विन्यस्य मन्त्रं जपेदनिमित्तयोगेन। तत्रायं मन्त्रः— ॐ ह्रीँ चौँ हुँ फट् मूलमन्त्रः, ॐ ह्रीँ चौँ हुँ हुँ फट् स्वाहा हृदयमन्त्रः, ॐ ह्रीँ चौँ हुँ उपहृदय-

[1] C ह्रीं।
[2] A दो।
[3] N omits, A has न only.
[4] A देवय०।
[5] ABa ०चङ्ग।
[6] A ०हृत्याङ्ग०
[7] ANC कमर्त०।
[8] A द।
[9] AC समयभूतो।
[10] AC विधिनाने न
[11] ANC ०देवतो०।
[12] AC मन्त्रि०

ॐ आः हुँ कायवाक्चित्ताधिष्ठानं कुर्य्यात्। ॐ ह्रीं[1] त्रीं हुँ वायुवरुणमाहेन्द्राग्निमण्डलेषु बीजं यथोपदेशतः एवम्भूतं भगवत्यात्मको मन्त्रो पुनर्गगनकुहरे ज्ञानचक्रमाकृष्याग्रतः स्फुटीकृत्यावलोय स्वसमयचक्रे प्रवेशयेत्। प्रवेश्य एकीकृत्य देवताहङ्कारमुद्वहमानः स्वकायविनिर्गतरश्मिसमूहं तथागतबोधिसत्त्वविद्यादेवतीक्रोधादिभिः पञ्चामृतपरिपूर्णकलशजलैरभिषिच्यमानं विविधपूजाविशेषैः सम्पूजयेत् आत्मानं भावयेत्। उष्णीषे हुँ ललाटे ॐ कण्ठे आः हृदि ह्रीं नाभौ त्रीं नाभितले हुँ गुह्ये त्रां पादयोः अँ अः फट् स्वाहा इत्यङ्गन्यासः। एवं समयी भूत्वाऽनेन विधिना यान्येव[10] मन्त्राक्षराण्युच्चार्य्यन्ते तानि देवतीमुखान्निर्गतानि सरश्मिकानि स्वमुखे प्रवेश्य कुलिशमार्गेण निश्चार्य्य देवीपद्मप्रविष्टानि पुनर्दे[11]वीमुखात् स्वमुखमनेन क्रमेणाविच्छिन्नं मन्त्रमावर्त्तयेत्। एवमाखेदपर्य्यन्तं परिजप्य ततः स्वहृदये रश्मिपुञ्जाकारं क्रमेण दीपशिखेव यावदनुपलब्धिकं कुर्य्यात्। यथोक्तां उत्पलमुद्रां बद्ध्वा [12]शिरसि ललाटकण्ठनाभिनाभितलगुह्यपादद्वयेषु विन्यस्य मन्त्रं जपेदनिमित्तयोगेन। तत्रायं मन्त्रः— ॐ ह्रीं त्रीं हुँ फट् मूलमन्त्रः, ॐ ह्रीं त्रीं हुँ हुँ फट् स्वाहा हृदयमन्त्रः, ॐ ह्रीं त्रीं हुँ उपहृदय-

---

[1] C ह्रां।
[2] A ह्रौं।
[3] N omits, A has ज only.
[4] A वंसम०।
[5] ABa ०चक्रेषु।
[6] A ०कृत्वाव०।
[7] ANC कलशैर०।
[8] A चं।
[9] AC समयभूतो।
[10] AC त्रिविधान्येव।
[11] ANC ०र्देवो०।
[12] AC स्वशिर०।

दंष्ट्राकरालास्या लम्बजिह्वा भयङ्करी।
नीलसर्पैः सुघोरैश्च मण्डिता तीव्ररश्मिभिः॥
केयूरनूपुराद्यैश्च[1] किङ्किणीभिः प्रमण्डिता।
वामहस्ते कपालं च दक्षिणे कर्त्तिशोभना॥
उत्पलं चापरे हस्ते कलिकानाल[2]संयुतम्।
पुनर्दक्षिणहस्ते च खड्गं विभाव्य यत्नतः॥
खड्गपरिणामयोगेनाक्षमाला च दृश्यते।
ध्यालीढस्थानरक्ता[3] च कपालमध्यदेशतः॥
प्रलयानलपुञ्जाभा रश्मिज्वालासमन्विता।
ध्यानं यः कुरुते नित्यं देव्या भक्तिसमन्वितः॥
जापं च कुरुते यो हि [4]सार्धाक्षरचतुष्टयम्।
तस्य वश्यं[5] जगत् सर्व्वं यथा बुद्धेन देशितम्॥
पुनः कपालमध्ये च साध्यं प्रयात्य यत्नतः।
शिरः पादौ च सम्पीड्य पद्मां[6] स्था नेन तेन च॥
निग्रहं क्रियते नूनं यदि ध्यानमयं मनः।
मन्त्रश्च कथ्यते सम्यक् यथा देवीप्रबोधकः॥
हान्तं हुताशनस्थं च चतुर्थस्वरभेदितम्।
बिन्दुमस्तकसंभिन्नं खण्डेन्दुसहितं पुनः॥
एतद् बीजं[7] महद्बीजं द्वितीयं शृणु साम्प्रतम्।
तान्तं[8] वह्निसमायुक्तं पुनस्तेनैव भेदितम्॥

---

[1] A केयूराद्यै०। [2] AC ०कालन०।
[3] A ०नररक्ता च, NBa ०स्थानरक्ताच।
[4] AC सार्धाक्षर०, Ba मार्धाक्षर०।
[5] Ba वश्यं। [6] A पद्मास्यां०।
[7] AC मन्त्रबीज। [8] A तान्तं।

नादबिन्दुसमायुक्तं द्वितीयं भवति [1]स्थिरम् ।
तृतीयं तु पुनर्बीजं कथयामि प्रयत्नतः ॥
हान्तं षष्ठस्वराक्रान्तं नादबिन्दुसमन्वितम् ।
एतद् बीजवरं श्रेष्ठं त्रैलोक्यदहनात्मकम् ॥
कथयामि चतुर्थं च यथा बुद्धेन भाषितम् ।
[2]फान्तं शुद्धं सुतेजाढ्यं सर्वसिद्धिप्रदायकम् ॥
शृणु [3]अर्द्धाक्षरं सम्यक् मन्त्र[4]निष्पत्तिकारणम् ।
टान्त[5]मविहीनं तु उच्चारेण तु रक्षणम्[6] ॥
देव्या एकजटायास्तु मन्त्रराजो महाबलः ।
अस्य श्रवणमात्रेण निर्विघ्नो जायते नरः ॥
सौभाग्यं जायते नित्यं विलयं यान्ति शत्रवः ।
धर्मस्कन्धो भवेन्नित्यं बुद्धतुल्यो न संशयः ॥

॥ इदमेकजटायास्तु साधनं [7]सुष्ठु समाप्तम् ॥

---

[1] AC [illegible]
[2] ANC [illegible]
[3] A [illegible]
[4] A [illegible]
[5] NCB [illegible]
[6] AC [illegible]. B [illegible]

125

नम एकजटायै।

प्रथमं तावन्मन्त्री मनोऽनुकूले ध्यानालये सुखासनोपविष्टो गुरुबुद्धबोधिसत्त्वान् बाह्याध्यात्मपूजाभिः सम्पूज्य त्रिशरणगमनं पापदेशनादिकं विधाय दृढं बोधिचित्तमुत्पाद्य ओमित्यक्षरमुच्चार्य सर्वधर्मशून्यतामामुखीकृत्य पुनः ओंकाराक्षरमुच्चार्य तत्परिणतं विश्वपद्मं विभावयेत्। तन्मध्ये टांकारजं पद्मभाजनं चन्द्रकान्तसमप्रभं तन्मध्ये स्फुरन्मयूखावभासितानन्तलोकधातुं इन्द्रनीलप्रभं हुंकारं विचिन्त्य तत्परिणतां इन्द्रनीलमहारत्नद्युतिव्याप्तजगत्त्रयां चतुर्भुजां महाभीमां रक्तभीमत्रिलोचनां व्याघ्रचर्माम्बरधरां पद्मभाण्डैरलङ्कृतां नरमुण्डेन हारेण मण्डितां खण्डरूपिणीं ह्रस्वलम्बोदराकारां पीनोन्नतपयोधरां आपिङ्गैकजटां क्रूरनागाभरणविभूषिताम्—

ईषद्दंष्ट्राकरालास्यां ललज्जिह्वां भयङ्करीम्।
लम्बोदरीं महामैत्रीकरुणाविष्टमानसाम्॥
हारनूपुरकेयूरकिङ्किणीमेखलादिभिः।
मण्डितां च हुंकारजितमारमहाचमूम्॥
वामपाणिधृताम्भोजभाजनं दक्षिणे करे।
प्रोल्लसन्मारसन्त्रासिवज्रवत्कर्त्रिधारिणीम्॥
उत्पलं च पुनर्वामे सनालकलिकाकुलम्।
दक्षिणे तु करे खड्गं दृष्ट्वा तत्परिणामतः॥

---

[1] A adds ध्याता। B बाह्यपूजा०।
[2] N ह्रीं०। A सर्व सद्गुणा०।
[3] AC ०भीमां त्रिलो०, N भीमत्रिलो०।
[4] रक्तभीम० found only in Ba AC चन्द्र०।

स्फुरत्ताराग्नीकान्ता आत्मेन्द्रमालिताम्।
रक्तपुष्पकपालस्य मध्ये चात्मोद्भवं स्थिताम्॥
प्रत्यालीढपदां भिन्नाञ्जनाभां त्रिवक्त्राम्।
ध्यायादेकजटां देवीं स्फुरन् मन्त्रं जपेत् ततः॥
मन्त्रस्त्वचिन्त्यसामर्थ्यः सादृश्यं चतुष्टयः।
जगद्रक्षाभयगोविन्दः बाल रुद्र बुद्धभाषितः॥
चात्मोढपद्मामाक्रम्य साध्यं मूर्ध्नि पदद्वयं।
पद्मभाण्डे विभाव्येवं धीरो मन्त्रं स्फुरन् जपेत्॥
मन्त्रस्तु कथ्यते भिन्नः सम्यग् देवीप्रबोधकः।
आद्यमभिर् याक्तं हान्तमोस्वर भेदितम्॥
उद्धरेद्द्वंचन्द्रार्द्धबिन्दुभूषितमस्तकम्।
द्वितीयं तु तथा किन्तु तान्तरूपेण भेदयेत्॥
हान्तमेव तृतीयं च पञ्चस्वर समन्वितम्।
पूर्ववच्छीर्षशोभं च चतुर्थं स्यात् फडन्तकम्।
जपेन्मन्त्र मिमं मन्त्री ह्रीं त्रीं हुं फडितीदृशम्॥

॥ आर्य्यैकजटासाधनं समाप्तम्॥

---

[1] A ॰ताराग्नकान्ती।
[2] AC स्तव।
[3] A ॰चिन्तमात्रेय।
[4] ACBa माद्धांद्ध॰
[5] A जगद्धौ भवमात्रेय-।
[6] ANC ॰लब्दु॰
[7] Ba त्रिभाव्येयं।
[8] A स्यल।
[9] AC मिद्धि।
[10] A ॰भांदिमया।
[11] Ba ॰वेदित।
[12] ANC ग्रान्त॰
[13] A तृतीयपञ्च।
[14] AC ॰यन्धितं।
[15] AC फुदन्तकं।
[16] Ba ॰मत्रिच्छिन
[17] A क्रौं।
[18] N ॰हुड।

126.

पूर्व्वोक्तविधानेन शून्यताभावनानन्तरं विश्वपद्मोपरि टाँकार[1]परिणतकपालमध्ये हूँकारं स्फुरणसंहरणपूर्व्वकं तत्परिणामेन भगवतीमेकजटां सर्व्वाङ्गरूपां चतुर्भुजैकमुखीमारक्तचिन्तयनां व्याघ्रचर्म्मवसनां कपालमालाशिरःपिङ्गोर्द्ध्वकेशां दंष्ट्राकरालललज्जिह्वां लम्बोदरीं नीलभुजगविचित्राभरणां हिरण्यवर्णां पीनोन्नतपयोधरां हारकेयूरकिङ्किणीसग्दामान्वितमितसकलावयवां दक्षिणभुजाभ्यां खड्गकर्त्रिधारिणीं वामभुजाभ्यां उत्पलकपालधारिणीमात्मानं झटिति निष्पाद्य मन्त्रं जपेत् ॐ ह्रीं [धीँ] हुँ फट्।

॥ इत्येकजटासाधनम् ॥

127.

ॐ आः हुं ॐ वज्रयोगिनि प्रतीच्छेमं बलिं ह्रीँ हुँ हहहह हं हः फट् मम शान्तिं कुरु स्वाहा, ॐ आः खरक्षि होः इत्यादीनुच्चारयेत्।

अथातः संप्रवक्ष्यामि द्विभुजैकजटासाधनम्।
पिङ्गोर्ध्वैकजटां देवीं कर्त्रिकरोटधारिकाम्॥

---

[1] A वा[का]र०।
[2] A वोग्रं०।
[3] A omits.
[4] AC ०हूं, N ०हैः।
[5] N ब्रह्मे, AC ब्रह्मि।
[6] A चोर्मि०।
[7] ANC ०दिमुच्चा०।

[illegible]

ओं चों हूं फट् ।

निरंशुमालिका ध्यात्वा [illegible] विचक्षणः ।
पूर्व्वोक्तं यथाक्रमेण संजपेत् मन्त्रमुत्तमम् ।
भावनाबलनिष्पन्नो भवेद् योगी [illegible] ।
लभते [illegible] तु [illegible] भाषतः ।

Ba [illegible] ।
ABa [illegible], N [illegible]
A [illegible] ।
AC [illegible]
[illegible] in all MSS.
A [illegible]
AC [illegible], N [illegible] ।
A [illegible] ।
ANC [illegible]
Ba omits [illegible] ...... भाषतः ।

ताराया: साधनं कृत्वा पुण्यमासादितं मया ।
[1]तेनैव प्राणिनः सर्व्वे भवन्तु तारिणीसमाः ॥

॥ एकजटासाधनं समाप्तम् ।
। [2]आर्य्यनागार्जुनपादैः भोटेषु उद्धृतमिति ॥

128.

नम सुमेकजटायै ।

पद्मावस्थितपद्मभाजनवरे हुंकारजाता सिता
साध्यालीढपदस्थिता गुरुकुचा संरक्तचक्षुर्द्वया ।
मत्पिङ्गैकजटा निरंशुसहिता सव्येऽक्षमालाधरा
वामे नीलपयोजकोरकधरा देवी सदा पातु वः ॥
भीमाष्टनागसहिता करुणावशेन
पूर्णातिलोलरसना भयकारिहासा ।
चित्तेशशोभितशिरा मृगशत्रुचर्म-
वस्त्रा भवस्य च निहन्तु तमांसि तारा ॥
श्रीमदद्वयवज्रस्य गुरोर्नत्वा पदाम्बुजम् ।
श्रीमल्ललितगुप्तेन तारासाधनमुच्यते ॥

---

[1] ANC तेन प्राणिनः
[2] This part of the Colophon is not to be found in ACBa.
[3] This *Sadhana* is found only in B, see Fol. 82 ff.
[4] MS °गुप्तेन ।
[5] MS वमस्य ।

प्रथमं तावन्मन्त्री कृतमुखशौचादिकः सुविष्टोपविष्टः सुरभिकुसुमनिकरावकीर्णे प्रदेशे विभवानुरूपतः पूजां विधाय स्वहृदये शुक्लवर्णं हूंकारं पश्येत्। हूंकारात्मनो रश्मिविवरेण मुखादिद्वारेण पद्माकारान् रश्मीन् निश्चरतश्चिन्तयेत्। तैश्च रश्मिभिरनन्तापर्यन्तगगनतो-वाचकाममालोकधातवोऽवभासिताः। ततोऽकनिष्ठभुवनस्थिता भगवती वक्ष्यमाणवर्णादिसहिता सोऽपि मन्त्री मामधिष्ठयति तमधिष्ठामि इत्युक्त्वा झटिति पुरतोऽवस्थिता चिन्तयितव्या पश्चात्। तत एवं हूंकाराह्वानापुष्प-पुष्पगन्धमाल्यादीनि निर्यात्य ततो मैत्रीकरुणामुदितो-पेक्षापापदेशनापुण्यानुमोदनापुण्यपरिणामनात्रिशरण-गमनादिकं कुर्यात्। ॐ वज्रपुष्पे ॐ आः हूं इत्यनेन मन्त्रेण पुष्पं च नामाभिव्यक्तमन्त्रेण धूपादीन्यपि दद्यात्। ततः पापदेशनामुच्चारयेत्। भावनन्त्वया सर्वधर्मा-शून्या सर्वधर्मानात्मभावं भावयेत्। मन्त्रमुच्चारयेत् ॐ स्वभावशुद्धाः सर्वधर्माः स्वभावशुद्धोऽहम्, ॐ शून्यता-ज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहम्।

तत [illegible]

कर्कोटको नीलः, कण्ठा(वा)भरणं तक्षको रक्तः, नन्दोपनन्दौ
कर्णकुण्डलौ पीतौ, ब्रह्मसूत्रं अनन्तो सितः, कटिसूत्रं
वासुकी शुक्लः, दक्षिणभुजे वलयं कुलिकः पारावतवर्णः,
इतरभुजे वलयं शङ्खपालो धवलः, नूपुरौ पद्ममहापद्मौ
रक्तौ; हारनूपुरकेयूरकिङ्किणीमेखलादिमण्डितां शवोपरि
प्रत्यालीढपदस्थितां अत्यन्तभीमरूपां ईषद्दंष्ट्राललज्जिह्वां
श्रीमदक्षोभ्यालङ्कृतमुकुटां महामैत्रीकरुणाविष्टमानसाम् ।
ततः स्वहृदये शुक्लहुंकारं तद्रश्म्याकृष्टज्ञानमण्डलं पश्येत् ।
पश्चात् जः हुँ व होः इत्यनेन क्रमेणाकृष्य प्रवेश्य बद्धा
तोषयेत् । ततो नीरक्षीरवत ज्ञानसत्त्वसमरसं भावयेत् ।

ततो भट्टारिकाहृदये कमलोपरि चन्द्रे ह्रीँकारं शुद्ध-
स्फटिकसंकाशं रश्मिकोटिशतसहस्रं (रश्मीन्) निश्चरन्तं
पश्येत् । भावनातः खिन्नो मन्त्रं जपेत् । पुनर्मन्त्रमहा-
सामर्थ्यमण्डलं न द्रुतं न विलम्बितं नास्पष्टं न माचाहीनं
मनसाभिलिख्यम् । तत्रायं मन्त्रोद्धारः—सप्तमस्य चतुर्थं
वह्निसंयुक्तं ईकारभेदितं अर्द्धेन्दुबिन्दुभूषितं इत्थं जपेत् ।
नाभिमध्ये अष्टदलकमल तदुपरि चन्द्रे देदीप्यमानं
ह्रीँकारं जिह्वोपरि अकारेण चन्द्रमण्डलं तदुपरि ह्रीँ-
कारं पश्येत् । अक्षसूत्रगुलिकं च ह्रीँकारेण ग्रन्थिकाः
तायाविच्छिन्नं मुखान्निःसृत्य नाभिमार्गेण प्रविशन्ति च
स्वमुखान्निर्गच्छन्ति चिन्तयेत् । एकाक्षरोऽयं मन्त्रराज-
श्चिन्तामणिकल्पः पापव्याधिनाशनो विशेषेण जगदक्षोभ्य-
बुद्धभाषितं मन्त्रमावर्त्तयेत् । दृढमतिः एवं मन्त्रं जपेत् ।
लक्षजापेन महाकविर्भवति श्रुतिधरो वाग्मी च, वज्रवाणीं
च लभते । महाधनो दीर्घायुः सर्व्व[शास्त्रवि]शारदो

गरुडेश्वर इव त्रिभुवनं निर्विषं करोति। शीघ्रं च बो
मभिसम्भोत्स्यते नास्ति अत्र सन्देहः। ॐ आः ह्रीँ
हः अयं मन्त्रराजो बुद्धत्वं ददाति किं पुनरन्याः सिद्धि
ॐ आः ह्रीँ हुँ घातय घातय सर्व्वदुष्टान् हुँ फट् स्व
इमं बलिं दद्यात् सर्व्वमारविनाशनम्।

॥ मुक्तैकजटासाधनं समाप्तम्।
। कृतिरियं ललितगुप्तपादानाम् ॥

129.

[1]नमश्चुन्दायै

नत्वा [2]सम्यग् जिनांस्तांश्च चुन्दा देवीं महर्द्धिकाम्
तस्या आराधनं वक्ष्ये संक्षेपात् क्षिप्रसाधनम् ॥

प्रथमं तावन्मन्त्री स्वहृदीन्दु[3]मध्ये बीजं तृतीयवर्गी
प्रथमपञ्चमेन पूरितं अर्द्धेन्दुबिन्दुभूषितं शरच्चन्द्रांशु
मालिनं सर्व्वबुद्धैरधि[4]ष्ठितं दिव्यं ततो रश्मिभिर्निष्पन्न
भगवतीं गुरुसंबुद्धादींश्च दृष्ट्वाऽभिवन्धानेन मन्त्रेण पूजयेत्
ॐ वज्रधूपे हुँ, ॐ वज्रपुष्पे हुँ, ॐ वज्रदीपे हुँ, ॐ
वज्रगन्धे हुँ, ॐ वज्रनैवेद्ये हुँ। ततो—

---

[1] This *Namaskāra* is absent in N A omits नम ... ..पूरितं। चुन्दा is uniformly spelt as चुण्डा in Ba
[2] N सर्व्वान् जि०, Ab सर्वान् जिनाना।
[3] NC चुन्दां।
[4] Ba ०मध्यबीजं।
[5] A ०निष्ठित।

रत्नत्रयं मे शरणं सर्वं प्रतिदिशाम्यघम् ।
अनुमोदे जगत्पुण्यं बुद्धबोधौ दधे मनः ॥

इत्यादि पठेत् । ततः विधिपूर्वकं सर्वधर्मनैरात्म्यं भावयेदनेन मन्त्रेण ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहम् । ततो —

बीजं मायोपमाकारं चंधातुकमशेषतः ।

ॐ स्वभावशुद्धाः सर्वधर्माः स्वभावशुद्धोऽहम् । ततः पूर्वोक्तबीजनिष्पन्नश्रीचुन्दादेवीरूपेणात्मानं भावयेत् शरच्चन्द्राभां चतुर्भुजां दक्षिणेन वरदां वामे पुस्तकाङ्कित-पद्मधरां करद्वये पात्रधरां सर्वालङ्कारभूषितां पद्मचन्द्रा-सनस्थां भावयेत्, पश्चात् मुद्रां बन्धयेत् । हृद्कण्ठललाट-मूर्द्धसु रक्षां कृत्वा जपं कुर्यात् । तथेयं मुद्रा, हस्तद्वयेन पञ्जलिं कृत्वा तर्ज्जनीद्वयं मध्यमानखे कुण्डलाकारेण लग्नं अङ्गुष्ठौ पार्श्वतः । इयं चुन्दाख्या मुद्रा, मन्त्रश्चायम्— ॐ चले चुले चुन्दे स्वाहा ।

॥ चुन्दासाधनं समाप्तम् ॥

-

[1] AC [illegible]
[2] ANCRa [illegible]
[3] Ab adds [illegible]
[4] ANC adds [illegible]
[5] ANC [illegible]
[6] चुन्दा [illegible] differently spelt as [illegible] in different MSS
[7] [illegible] found only in Ab
[8] Ab [illegible]
[9] AC [illegible]
[10] [illegible] omitted in Ab only

130.

प्रथमं हृदि चन्द्रे शुक्लचुँकारबीजं दृष्ट्वा तद्रश्मिभिर्बुद्धादीनभिपूज्य प्रणम्य संस्तुत्य च पापदेशनादिसप्तविधानुत्तरपूजानन्तरं त्रिशरणगाथां पठित्वा क्षमयित्वा चतुर्ब्रह्मविहारान् विभाव्य शून्यतां ध्यायात्। ततो विश्वदलपद्मचन्द्रे पुनः निजबीजं ध्यात्वा तत्परिणामेनार्यचुन्दां शरच्चन्द्राभामेकमुखां चतुर्भुजां वरददक्षिणभुजां पुस्तकाङ्कितपद्मवामभुजां पात्रधारिण्यपभुजद्वयां नानाभरणविभूषितां वज्रसत्त्वमुकुटां अनेकसत्त्वार्थकारिस्फुरद्विग्रहां आत्मानं झटिति निष्पाद्य निजबीजं च हृदि विचिन्त्य मुद्रां त्रिषु स्थानेषु न्यसेत्। हस्तद्वयेनाञ्जलिं कृत्वा तर्जन्यामध्ये कुण्डलाकारेण लग्नमङ्गुष्ठद्वयं पार्श्वतो विदध्यात्। मन्त्रः ॐ चले चुले चुन्दे स्वाहा।

॥ इति चुन्दासाधनम् ॥

---

[1] A °नामाङ्कित°।
[2] C °स्फुट°।
[3] A °कुन्त°।

131.

नमश्चुन्दायै।

प्रथमं हृदीन्दुमध्यस्थचुंबीजविनिर्गतरश्मिभिर्निष्पन्नान् गुरुबुद्धबोधिसत्त्वान् दृष्ट्वा पुरतः पूजादिकं कुर्य्यात् ॐ वज्रपुष्पे हूँ इत्यादिमन्त्रैः। ततः त्रिशरणगाथामुच्चारयेत्। तदनन्तरं शून्यतां विभाव्य ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहमित्युच्चारयेत्। ततश्च निष्पन्नां चुन्दां शरच्चन्द्रप्रभां चतुर्भुजां सर्व्वालङ्कारभूषितां दक्षिणे वरदां वामे पुस्तकपद्मधरां अपरभुजाभ्यां पात्रधरां पद्मचन्द्रे सत्त्वपर्य्यङ्कासीनां भावयेत्। पश्चान्मुद्रया हृदूर्णा·कण्ठमूर्धसु संस्पृश्य रक्षां कृत्वा जपं कुर्य्यात् ॐ चले चुले चुन्दे स्वाहा। तत्रेयं मुद्रा— हस्तद्वयेनाञ्जलिं कृत्वा तर्ज्जन्योर्मध्यमयोर्मध्ये कुण्डलाकारेण अङ्गुष्ठौ पार्श्वतः स्थितौ।

॥ इति चुन्दासाधनम् ॥

A [illegible], B [illegible]

ANC [illegible]

AC [illegible]

ACN [illegible]

132.

नमो मारीच्यै[1]।

पूर्व्वोक्तविधिना[2] पंकारजविश्वपद्मोपरि चन्द्रे सितमांकारजां मारीचीं श्वेतां पञ्चमुखीं दशभुजां चतुश्चरणां झटित्यात्मानं चिन्तयेत्। तत्र प्रधानमुखं श्वेतं दक्षिणं कृष्णं वामं वाराहं रक्तं पश्चान्मुखं हरितं मस्तकोपरि मुखं पीतं नानारत्न[3]विरचितत्रिशिखालङ्कृतजटामुकुटीं दक्षिणपञ्चभुजेषु सूर्य्यमण्डलवज्र[4]शराङ्कुशसूचीहस्तां वामपञ्चभुजेषु चन्द्रमण्डलचापाशोकपल्लवसपाशतर्ज्जनीसूत्रहस्तां विविधालङ्कारधरां कुमारीं नवयौवनां सितकञ्चुकोत्तरीयां चैत्यगर्भस्थां सप्तशूकररथारूढां विष्ण्विन्द्रशङ्करब्रह्माक्रान्तचतुश्चरणाम्। तद्द्वयमध्यावस्थित[5]मकरसमाक्रान्ताऽन्यतमा भगवती कृष्णा शूकरमुखी वज्रतर्ज्जनीधरदक्षिणवामकरा; दक्षिणदिशि अपरा भगवती रक्ता शूकरमुखी चतुर्भुजा अङ्कुशसूचीधरदक्षिणहस्तद्वया सपाशतर्ज्जनीसूत्रधरवामहस्तद्वया दिव्यालङ्कारधरा चेति; वामदिश्यपरा भट्टारिका रक्ता शूकरमुखी आकर्णपूरितचापशरा[6] वज्राशोकपल्लवधारि[7]शेषदक्षिणवामभुजा विचित्राभरणा चेति। रथवाहकशूकराणामध आदित्यादिनव[8]ग्रहा नानेत्युप[9]द्रवरोगसङ्कुलाश्च मनुष्यरूपेणाधःपतिताश्चिन्तनीयाः। ततो हृच्चन्द्रस्थितमाँबीज-

---

[1] मारीची is also spelt as मारिचि, मारिची and मारीचि।

[2] Ba ०धानेन।

[3] ANCBa ०रत्नचित्र०।

[4] AB ०नीलवज्र०।

[5] ०कमल० in A.

[6] B ०चापधरा०।

[7] ०शेष० found in Ba only

[8] आदिनव० in A.

[9] A नान्य त्युप०, N नानात्म्युप०

रश्मिभिस्तथागतानानीयाभिषेकं गृहीत्वा वैरोचनमुद्रिता भवति। ततो हृद्बीजाद्देवताग्रचाकारेण मन्त्राक्षराणि निर्गत्य मुखान्नाभौ नाभेर्मुखे मुखात् पुनरपि नाभावि- त्यादिकचक्रभ्रमणक्रमेण मन्त्रमावर्त्तयेत्। तत्रायं मन्त्रः ॐ मारीच्यै मां हुं हुं फट् फट् स्वाहा। स्त्रीमार्गादिपुष्टं च सर्व्वभोजनादिकमनुष्ठेयम्। बद्धं च ग्रन्थाक्षरमन्त्र- मुच्चार्य यथासुखं विहरेदिति।

॥ कल्पोक्तं दशभुजसितमारीचीसाधनम् ॥

133

नमो मारीच्यै।

अथ शून्यताभावनानन्तरं चन्द्रे पीतमांकारं ... -नयकं तदुपरि मां तत्परिणतां पीतां द्विभुजैकमुखीं वैरो- चनरत्नमुकुटिनीं कनकनिभशूकरपृष्ठविन्यस्तपद्म... -पीठमध्यस्थितां अशोकवृक्षशाखावलम्बितवामकरां वरद- ... -हस्तकरां हारादिभूषिताङ्गीं नवयौवनकान्त्या ... -भिनां ध्यात्वा हृदि मांबीजस्फारितरश्मिसनाथ- ... -निकरदुष्टान् समस्तं साधार्यमनेकविधं च विधाय मारीच्यै मां स्वाहा इति मन्त्रं जपेत्।

॥ इति अशोककान्तामारीच्याः साधनम् ॥

... One वृ is dropped in ANC ... ANC ...

134.

नमो मारीच्यै।

'निरुत्तरसुखासङ्गप्रज्ञापारङ्गतान् गुरून्।
प्रणम्य कल्पं मारीच्याः साधनं लिख्यतेऽधुना॥

तत्रादौ तावद् योगी सकलजगदभ्युद्धरणाध्याशयः ॐ फडिति मन्त्रेण हृत्कण्ठोर्णामूर्द्धसु क्रोधमुष्टिं दत्त्वा ॐ मारीच्यै विघ्नानुत्सारय हुँ फडित्यनेन च विघ्नान् विमर्द्य स्वहृदये 'आंकारपरिणतसूर्य्ये पीतमांकारं ध्यात्वा तद्विनिर्गतरश्मिनिवहैराकाशे संमाकृष्य भगवतीमग्रतः स्थापयेत् गौरीं त्रिमुखां त्रिनेत्रामष्टभुजां रक्तदक्षिणमुखां नीलविकृतवामवाराहमुखां वज्राङ्कुशशरसूचीधारिदक्षिणचतुष्करां अशोकपल्लवचापसूत्रतर्ज्जनीधरवामचतुष्करां वैरोचनमुकुटिनीं नानाभरणवतीं चैत्यगर्भस्थितां रक्ताम्बरकञ्चुकोत्तरीयां सप्तशूकररथारूढां प्रत्यालीढपदां यँकारजवायुमण्डले हुँकार[illegible]
[illegible]

दक्षिणभुजां वज्रपाशदक्षिणवामकरां कुमारीरूपिणीं नवयौवनालङ्कारवतीम्, तथा पश्चिमे वरालीं शुक्लां वज्रसूचीवद्दक्षिण'भुजां पाशाशोकधरवामकरां प्रत्यालीढपदां सुरूपिणीं चेति, तथोत्तरदिग्भागे वराहमुखीं रक्तां त्रिनयनां चतुर्भुजां वज्रशरवद्दक्षिणकरां चापाशोकधरवामकरां दिव्यरूपिणीम्; ध्यात्वा पूजाप्रणामस्तुतिपापदेशनापुण्यानुमोदनापरिणामनायाचनात्रिशरणगमनबोधिचित्तोत्पादमार्गाश्रयणादिकं कृत्वा चतुर्ब्रह्मविहारांश्च भावयित्वा ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहमिति शून्यतासमाधिमालम्बयेत्।

ततः सूर्य्यमण्डले ॐकारजं वैरोचनं सिंहासनस्थं शुक्लं जटामुकुटधरं 'बोध्यग्रीमुद्राधरं' शान्तं सर्व्वालङ्कारभूषितं तस्य हृदि चन्द्रे पञ्चविंशत्यक्षरपरिवारमांकारबीजपरिनिष्पन्नाशोकपल्लवं तदुपरि चन्द्रे मांबीजं तत्सर्व्वपरिणामेन यथोक्तवर्णभुजादिलक्षणं मारीचीरूपमात्मानं झटिति ध्यात्वा ॐ मारीच्यै वर्त्तालि वदालि वरालि वराहमुखि आकर्षय जः स्वाहेत्यनेन वर्त्तालीं पूर्व्वस्यां दिशि न्यसेत्। तथा ॐ मारीच्यै वर्त्तालि वदालि वरालि वराहमुखि सर्व्वदुष्टप्रदुष्टानां मुखं बन्ध बन्ध हुं स्वाहेत्यनेन' दक्षिणस्यां वदालीम्। तथा ॐ मारीच्यै वर्त्तालि वदालि वरालि वराहमुखि सर्व्वदुष्ट-

---

[1] ANC [illegible]।
[2] [illegible]...... [illegible] omitted in A
[3] NCB [illegible]।   [4] A [illegible]।
[5] AC [illegible], N [illegible], Ba [illegible]।
[6] A [illegible], B [illegible]।   [7] Aa [illegible], B [illegible]
[8] ANCB [illegible]।   [9] A [illegible]।

प्र[1]दुष्टानां मुखं स्तम्भय वँ स्वाहेति पश्चिमायां वराहीम्। तथा ॐ[2] मारीच्ये वर्त्तालि वदालि वरालि वराहमुखि सर्व्वसत्त्वान् वशमानय होः स्वाहेत्यनेन चोत्तरस्यां वराहमुखीं चेति। ॐ मारीच्ये मां हुं हुं फट् फट्[3] स्वाहेति भावनानन्तरं मन्त्रजापः। एवं सन्ध्यात्रयमधिष्ठाय देवतायोगेन विहर्त्तव्यमिति।

॥ कल्पोक्तमारीचीसाधनं समाप्तम् ॥

135.

नमो मारीच्ये।

प्रथमं तावत् स्वहृदि चन्द्रे शुक्लमाँकाररश्मिसमाकृष्टां भगवतीं नानोपहारेणाभि[4]पूज्य पापदेशनादिकं च कृत्वा चतुर्ब्रह्मविहारान् भावयेत्। ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहमित्युच्चार्य्य पँकारजविश्वपद्मोपरि चन्द्रमण्डले पुनरपि सितमाँकारपरिणतां मारीचीं कुन्देन्दुसन्निभां पञ्चमुखीं दशभुजां चतुश्चरणां झटित्यात्मानं चिन्तयेत्। तत्र प्रधानमुखं शरीरवर्णं दक्षिणमुखं कृष्णं वाममुखं वाराहं रक्तं पश्चान्मुखं [5]हरितं मस्तकोपरि मुखं पीतं नानारत्नविचित्रशिखजटामुकुटिनीं दक्षिणपञ्चभुजेषु सूर्यमण्डलनीलवज्र[6]शराङ्कुशसूचिहस्तां वामपञ्चभुजेषु चन्द्रमण्डलचापाशोकपल्लवसपाश[7]तर्ज्जनीसूच-

---

[1] NCAb ०दुष्टानां। A omits सर्व्वदुष्टा०......वराहमुखि।
[2] Ab omit.
[3] Ab omit.
[4] A नानोपहारैरभि०।
[5] A हरितवर्णं।
[6] AN ०शराङ्कुश०।
[7] AC ०तर्ज्जनीहस्तां।

हस्तां विविधरत्नविरचितकुण्डलकेयूरचूडाकिङ्किणी वस्त्र-
भूषितशरीरां नवयौवनां सितकञ्चुकोत्तरीयां चैत्यगर्भस्थ-
मत्तशूकररथारूढां विरिञ्चिन्द्रशङ्करब्रह्माक्रान्तचतुश्चरणाम्
तस्याश्च रथमध्ये स्थितमकरमभाक्रान्ता ऽन्यतमा भगवती
सा च कृष्णा शूकरमुखी वज्रतर्जनीदक्षिणवामभुजा
दक्षिणदिशि अपरा भगवती सा च रक्ता शूकरमुखी
चतुर्भुजा अङ्कुशशरविद्दक्षिणद्वयहस्ता सपाशतर्जनीचाप
वामद्वयहस्ता दिव्यालङ्कारभूषिता चेति, वामदिश्यपरा
भट्टारिका सापि च रक्तवर्णा शूकरमुखी चापशरपूरित-
चापशरवज्राशोकपल्लवदक्षिणवामभुजा विविधवस्त्रा-
भरणा चेति, रथवाहकशूकराणामपि आदित्यादिनवग्रह
नानामृत्यूपद्रवरोगसङ्घाश्च पतिता मनुष्यरूपेण सन्ति।
एवंरूपां भगवतीं ध्यात्वा हृदये सोकारविनिर्गतरश्मि-
भिस्तथागतानानीयाभिषेकं गृहीत्वा शिरसि वैरोचन-
नालयेत्। ततो हृद्बीजादेवाक्षरप्राकारेण मन्त्राक्षरा-
निश्चार्य सुवाच्याभी नाभिमुखे सुधात् पुनरपि नाभा-
षित्यादिकचकथमशुभं मन्त्रमावर्तयन् चिन्तितमर्थं
मनसि कुर्यादिति। तत्रायं मन्त्रः— ॐ मारीचि मां हूं
फट् स्वाहा। सर्वेआधिष्ठितं च सर्वं भोजनादिकमनु-
ष्ठेयम्। ग्रंहे च शताक्षरमन्त्रमुच्चार्य यथासुखं विहरेदिति।

॥ कल्पोक्तविधिना सितमारीचीसाधनं समाप्तम् ॥

[illegible]

136.

नमो मारीच्यै।

ॐ आः ह्रीँ[1] स्वाहा इति शिरोललाटकण्ठहृदयजानुद्वयेषु आत्मनो विभाव्य ॐकारात् सर्व्वं पूर्व्ववत् शुद्धिपाठपर्यन्तं[2] विधिं विधाय ॐकारेण निष्पन्नां च वज्रधात्वीश्वरीं मारीचीं द्वादशभुजां रक्तां षण्मुखीं लम्बोदरां ज्वलत्पिङ्गलो[3]र्द्ध्वकेशां कपालमालिनीं सर्पमण्डितमेखलां व्याघ्रचर्म्माम्बरधरां[4] चरणयुगनिपतितानेकविघ्नसन्ततिं चैत्यगर्भद्र्यम्मण्डले प्रत्यालीढस्थितां वैरोचनसनाथां नानावराद्यकृष्यमाणरथां [5]रक्तकृष्णहरितपीतसितप्रथमादिपञ्चमुखीं ऊर्द्ध्वकृष्णवराहैकमुखीं दक्षिणे खड्गमुषलशरअङ्कुशएकसूचिकवज्रपरशून् वामे सपाशतर्ज्जनीकपालअशोकपल्लवब्रह्मशिरश्चापत्रिशूलानि धारयन्तीं त्रिनेत्रां ललज्जिह्वां करालवदनामतिभयानकाकारां चिन्तयेत्। रथमध्ये द्विभुजां तर्ज्जनीअशोकपल्लवहस्तां रथवाहिकां प्रत्यालीढासनां भीषणां चिन्तयेत्। स्फुरणादिकपूर्व्वकं स्तम्भयन् [8]मोहयन् घातयन् दुष्टसत्त्वान् ॐ वज्रधात्वीश्वरि सर्व्वदुष्टसत्त्वान् [9]हन हन दह दह पच पच ॐ मारीच्यै [10]हुँ फट् स्वाहेति मन्त्रं जपेत्।

॥ वज्रधात्वीश्वरीमारीची[11]साधनम् ॥

---

[1] B ह्रो, Ab ह्री०। [2] A पाठपन्त। [3] ANC ज्वलि०पिङ्गो, B ज्वलितपिङ्गो। [4] Ab समय० [5] Ab ०म्बरां। [6] Ab रक्तहरितकृष्ण० [7] B ०बराभां। [8] A मोचयेत्। B omits [9] ANC हर हर। [10] ANCAb ॐ ख। [11] B वज्रमारीचिसाधनं, A ०मारीच्याः साधनं, Ab मारीचीसाधनं।

137

प्रथमं तावन्मन्त्री सुखासनोपविष्टो वामक्रोध मुष्टिना
हृद्दूर्णाकण्ठमूर्द्धसु ॐ फट् इति मन्त्रेण संस्पृश्य दक्षिण-
क्रोधमुष्टिमुत्थाप्य निर्विघ्नं चिन्तयेत्। ततो मुखशौचादिकं
कृत्वा पुनरुपविश्य स्वहृदये रात्रिदिनभेदेन अकारा-
कारनिष्पन्नौ शशिसूर्य्यौ दृष्ट्वा तदुपरि पीतं ॐकारं
विभाव्य तद्रश्मिनिष्पन्नां भगवतीमग्रतो दृष्ट्वा यथालब्ध-
[illegible]याद्भिः सम्पूज्य तदग्रतः पापदेशनादिकं कृत्वा सकर्म्म
[illegible]यं विभावयेत्। तत ॐ स्वभावशुद्धाः सर्व्वधर्माः
[illegible]भावशुद्धोऽहमित्युच्चार्य्य तदाकारपरिणतमष्टारचक्रं
[illegible]ध्यस्थितमोंकारं परिणम्यात्मानं वैरोचनरूपं पीतवर्णं
[illegible]मुकुटधरं रक्ताम्बरं शान्तं पद्मगर्भसिंहासने वज्र-
[illegible]स्थं सर्व्वाभरणभूषितं बोध्यग्री वज्रमुद्रकं ध्यायात्।
[illegible] हृदये चन्द्रस्थमांकारपरिणतं अशोकपुष्पं तदुपरि
[illegible]रं तद्रश्मीन् निश्चार्य्य सकलसत्त्वार्थं कृत्वा तत्रैवानीय
[illegible]त्। ततोऽग्रत आकारपरिणतं सूर्य्यमण्डले मांका-
[illegible] भगवतीमष्टभुजां रश्मिमयीमुपदेशतो ध्यायात्।
[illegible]रं ॐ मामिति मन्त्रमुच्चारयन्नात्मानं चैत्यगर्भस्थां
[illegible]रथारूढां मारीचीं विभावयेत्। रथस्याधस्ताद्
[illegible]वायुमण्डले हुँकारनिर्म्मितो राहुः। तत्र भगवतीं

[illegible]क्रोध॰
[illegible] ॰न्दिवस भेदेन NC ॰न्दिवभेदेन। [illegible] Ab ॰मूर्द्धसु।
[illegible]यसमात्मा॰। [illegible] A शरीरमध्ये।
[illegible]ी॰, NC बोध्यग्री॰। [illegible] NC ॰म्बरधरं
[illegible]ारयेत्। [illegible] ANCAb तत्रैवा॰।
[illegible] ॰मुच्चार्य्य चा॰, Ab ॰मुच्चारयेत्। [illegible] A देशतो, NC देशतो॰।

रत्नमुकुटां अष्टभुजां त्रिनेत्रां त्रिमुखां सुपीनां मूलमुखं पीतं बन्धूकजवाकुसुमसदृशाधरं दक्षिणं रक्तं वर्त्तुलं वामं वाराहं[1] सरोषं नीलं लम्बजिह्वं विकृतवदनं भीषणं भ्रुकुटीकरालं वामे तर्ज्जनिकापाशं धनुरशोकपल्लवं ध्वजं च दक्षिणे सूच्यङ्कुशं शरं वज्रं च नानाबलयादिसर्व्वा-भरणभूषितां विचित्ररक्तकञ्चुकोत्तरीयां प्रत्यालीढस्थां चतुर्द्देवती[2]परिवृतां चिन्तयेत्। पूर्व्वतो वर्त्ताली[3] आलीढ-स्थितां चतुर्भुजां वराहैकमुखीं रक्तां दक्षिणे सूच्यङ्कुश-धरां वामे पाशपल्लवौ[4], दक्षिणे वदाली[5] प्रत्यालीढस्थितां चतुर्भुजां वराहैकमुखीं पीतवर्णां दक्षिणे सपुष्पाशोक-पल्लवसध्व[6]सूचीधरां वामे पाशवज्रधराम्, पश्चिमे[7] वराली[8] आलीढस्थां चतुर्भुजां[9] पीतवर्णां वराहैकमुखीं दक्षिणे वज्रसूचीधरां वामे पाशाशोकपल्लवधराम्, तथैवोत्तरे वराहमुखीं रक्तां उदितादित्यवर्णोज्ज्वलां प्रत्यालीढस्थितां चतुर्भुजां दक्षिणे शरवज्रधरां वामे चापाशोकपल्लवधराम्। सर्व्वा एताश्चैत्यकूटागारस्था नाना[10]लङ्काररत्नमुकुटरक्त-कञ्चुकोत्तरीयास्त्रिनेत्रा[11] विचित्राभरणा ध्येयाः[12]। ततो जः हुँ वँ होः ज्ञानसत्त्वप्रवेशे[13] मुद्रां बन्धयेत्।

---

[1] A सर्व्व।
[2] A ध्वज॰।
[3] B वामे।
[4] ANCB ॰द्वौ॰।
[5] Ab वेतालीं।
[6] C प्रत्यालीढ॰, Ab ॰लीढस्थ।
[7] A सूपीं॰।
[8] A ॰वती।
[9] ANAb ॰ध्वज।
[10] A omits पश्चिमे.. पल्लवधरां।
[11] N omits.
[12] A नानारत्ना॰।
[13] A ॰त्तरीयास्त्रिया॰।
[14] A ध्येयाः।
[15] Ab ॰प्रवेशः।

उभौ हस्तौ समौ कृत्वा अञ्जल्याकारमिश्रितौ
कुर्य्यात् विकसितावग्रा वृभावङ्गुष्ठनामितौ ॥
मध्यमाङ्गुलिसमाश्लिष्टौ कुण्डल्याकारचिह्नितौ।
पर्य्यङ्केणोपविष्टेन नाभिदेशे तदा न्यसेत ॥

ततो भावनापूर्व्वं क्रम मन्त्र जपेत ॐ मारीच्[illegible]
स्वाहा। न्यूनाधिकं विधि शताक्षरमन्त्रेण पूरयेत् ॐ
[illegible]ज्रसत्त्वेत्यादि। विसर्ज्जनकाले तु ॐ मारीच्यै मुरिति
[illegible]मुद्रां मुच्चेदिति ।

॥ अष्टभुजपीत मारीचीसाधनम् ॥

138.

ओडियानमारीचीसाधनं भवति। प्रथमं तावत्
मन्त्री स्वहृदि आकारपरिणत सूर्य्यमण्डलं तस्योपरि
प्रथमस्य चयोदशं बीजमर्द्धेन्दुबिन्दुभूषितं तथैव सर्व्वं पाप-
देशनादिकं कृत्वा तेनैव निष्पन्नं मोकारं तत्सर्व्वपरिणतां
मारीचीं रक्तवर्णां षण्मुखां द्वादशभुजां प्रथममुख रक्तं
द्वितीयं कृष्णं तृतीयं श्यामं चतुर्थं पीतं पञ्चमं सितं

At ०श्रिती
A मधमा०
A ०विष्ट च B तथा
This *Mantra* is omitted in Ab
N ०कविचि
N मुरिति।
ANC omit मन्त्री

A ०सितागौर०
A ०सर्व्वा०
A ०तम, B ०कमे।
A ०चि।
Ab मध्यिम०।

शिरःस्थितं तदूर्द्धं वाराहरूपां षष्ठमुखम्, अशोकचैत्यालङ्कृतां पीतवैरोचननाथां लम्बोदरीं कपालमालाविभूषितां ऊर्द्धपिङ्गलकेशां व्यालैर्विभूषितां व्याघ्रचर्मनिवसनां प्रत्यालीढस्थितां सूकराक्रान्तविघ्नां दक्षिणकरैर्मंत्रं वज्रं मुषलं शरं एकसूचिकवज्रं परशुं वामे तर्ज्जनिकापाशं कपालं अशोकपल्लवं ब्रह्मशिरश्चापं त्रिशूलं त्रिनेत्रां रक्तवर्त्तुलां दंष्ट्राकरालवदनां रथमध्ये स्थितां अपरां देवीं द्विभुजां तर्ज्जनिकापाशपल्लवसज्जितां भावयेद् एवमेव भगवतीं। ततो मुद्रां बन्धयेत्।

वज्राञ्जलिं समाधाय मध्यमेऽस्य निकुञ्चनात्।
अङ्गुष्ठद्वयपर्यङ्कुञ्चितामार्य्यविग्रहाम्॥

मन्त्रः— ॐ मारीच्यै ॐ मां हूं हूं फट् फट् स्वाहा।

॥ द्वादशभुजत्रयवर्णौड्डियानमारीचीसाधनं समाप्तम्॥

139

पूर्व्वोक्तविधानेन पापदेशनानन्तरं शून्यतां विभाव्य
विश्वपद्मसूर्य्ये रक्तमांकारबीजपरिणतां ओड्डियानमारीचीं
रक्तवर्णां पञ्चमुखीं द्वादशभुजां प्रतिमुखं त्रिनेत्रां रक्तकृष्ण-
शुक्लहरितपीतदक्षिणावर्त्तपञ्चमुखां ऊर्द्ध्वकृष्णशूकरमुखां
प्रथमषड्दक्षिणभुजेषु यथाक्रमं खड्गचक्रमुषलशरपरशुसूच
सूचिकंवज्राणि वामभुजेषु तर्ज्जनीपाशखट्वाङ्गकपाल-
अशोकपल्लवब्रह्मशिरश्चापबिभ्राणि धन्यगर्भस्थां मह
नागेन्द्रभूषणशरीरामूर्द्ध्वपिङ्गलकेशां दंष्ट्राकरालवदनां
शुष्कपञ्चमुण्डमालामौलिकां विगलन्मुण्डमालाप्रल-
म्बितकन्धरां अनेकरत्नविरचितरथोपरिविचित्र सप्त
शूकरारूढां बहिरष्टश्मशानपरिवृतां रथमध्यस्थिता
पर्य्यङ्कनिषण्णां वज्रविश्वशोकामर्दनीपरिवारां रक्त-
वर्णमारीचीं पीतकञ्चुकां नानारत्नाभरणां व्याघ्रचर्म-
वसनविभूषितां रक्तप्रभां स्फुरन्मयूखावलीं झटिति ध्यात्वा
तद्धृदयसूर्य्ये मांबीजविनिःसृतरश्मिजालसमानीतबुद्धबोधि
सत्त्वैरभिषेकं गृहीत्वा वैरोचनमुकुटिनीमात्मानं चिन्त-
येत्। ततो निजबीजसमाधितया आत्मा समयद्रवसेवा-

[1] [illegible]
[2] [illegible]
[3] [illegible]
[4] [illegible]
[5] [illegible]
[6] [illegible]
[7] [illegible]
[8] [illegible]
[9] [illegible]
[10] [illegible]
[11] [illegible]
[12] [illegible]
[13] [illegible]
[14] [illegible]

पूर्व्वकं मन्त्री तद्बीजाच्च विनिर्गताशेषवज्रमालाकारेण हृदयान्निर्गत्य[1] नाभौ नाभेः[2] पुनः हृदय इत्यनेन[3] चक्रभ्रमणयोगेन मन्त्रं जपेत् ॐ मारीच्यै मां हुं हुं फट् फट् स्वाहा। उत्तरकाल[4]समाध्युपसंहारे[5] जप्त्वा तद्योगेनैव यथासुखं विहरेदिति।[6]

॥ ओड्डियानमारीचीसाधनम् ॥[7]

140.

आदौ हृदि सूर्यासने हुँकारकिरणैरानीय भगवतीमनेकविधपूजाभिः सम्पूज्य पापदेशनादिकं कृत्वा शून्यताभावनानन्तरं[8] विश्ववज्राकारं चेतः[9] संचिन्त्य तत्परिणामेन वज्रभूमिं वज्रप्राकारादिकं ध्यात्वा तन्मध्ये श्रीओड्डियानपीठं[10] त्रिकोणमारक्तं तन्मध्ये सूर्यस्थपञ्चसूचिकवज्रं ॐकाराधिष्ठितवराटकं तत्परिणामेन बोधिचित्तरूपां महाप्रलयानलविस्फुलिङ्गदुर्दर्शामट्टाट्ट[11]हासां समाक्रान्तचतुर्मारां[12] प्रत्यालीढपदां द्वादशभुजां षण्मुखीं

---

[1] A ०यनिर्ग०।
[2] A omits
[3] AC ०दिनेन।
[4] A ०कारं।
[5] AC समाधाय।
[6] A omits जप्त्वा......विहरे०।
[7] Instead of ओड्डियान A reads रक्तयंदादशभुजा०।
[8] A ०तानन्त०।
[9] A चित्तं वत०।
[10] A ०ओनयानं पीतं, B ०ओड्डि०।
[11] A ०मत्ताट्टाट्ट०, B ०मट्टट्ट०।
[12] ANC ०माला।

त्रिनेत्रां रक्तवर्णां प्रथमदक्षिणषड्भुजेषु खड्गवि-
वज्रएक[1]सूचिकवज्रपरशुशरमुपलान्[2] दधानां[3] वाम-
भुजेषु मतर्ज्जनीपाशिका[4]त्रिशूलश्वशोकपल्लवचापपाश-
ब्रह्मशिरोधारिणीं नरशिरोमालाप्रलम्बित[5]सर्व्वाङ्गावयव-
शोभां व्याघ्रचर्म्मोत्तरीयवाससं मूलमुखं रक्तं सिततरूपा-
वाममुखद्वयं पीतरूपां दक्षिणमुखद्वयं रूपोर्द्ध्ववाराह[6]-
मुखं ललज्जिह्वामूर्द्ध्वज्वलितपिङ्गलकेशां वैरोचनमुकुटिनीं
भुजगाष्टा[7]भरणभूषितां निर्जाकिरणैः सर्व्वतो मारविध्वं-
सिनीं दशदिक्[8]लायमान[9]डाकिनीभूतवेताड[10]फेत्का र-
द्वारव[11]भीषणपरिवेष्टितश्मशानाष्टकमण्डितां श्रीमदो-
ड्डि[12]यानमारीचीमात्मानं झटिति निष्पाद्य शिरःकण्ठ-
हृदयेषु ॐ आः हुँ सर्व्वाङ्गेषु फँकारं चिन्तयेत् । ततो
नाभेरुपरि विश्वकमले [13]चन्द्रसूर्य्यसम्पुटमध्ये हुंकारात्
मृणालतन्तु[14]स्वभावं विश्ववर्णमक्षरं चिन्तयेत् । ॐ वज्र-
सत्त्वेश्वरि[15] सर्व्वदुष्टान् [16]हन हन दह दह पच पच ॐ
मारीच्यै माँ हुँ हुँ [17]फट् स्वाहा हृदयमन्त्रः । ॐ आः हुँ
भावनामन्त्रः । ॐ वज्रवेतालि[18] हुँ फट् जापमन्त्रः । ॐ

---

[1] B reads ॰षड्गइ॰ ।
[2] N omits ॰सूचिक॰ ; other MSS read ॰सूक॰ ।
[3] B ॰सद्धा॰ ।
[4] AC ॰लालम्बित॰ ।
[5] AB ॰मोपिका॰ ।
[6] B ॰वराह॰ ।
[7] A ॰भवस्था॰, NC ॰भवस्थाया॰ ।
[8] AC ॰दिग्धि व॰ ।
[9] A ॰लायमान॰ ।
[10] AC ॰ताल॰ ।
[11] AC चत्का॰ ।
[12] Ba ॰कार॰ ।
[13] AC ॰मक्तोभि॰, N ॰मल्लोनि॰ ।
[14] N omits चन्द्र॰ ।
[15] B ॰वर्ण॰ ।
[16] B ॰श्वरी ।
[17] A चट चट ।
[18] Ba षट् षट् ।
[19] A ॰वेतालि, B ॰वेताली ।

मारीचि ॐ माँ हुँ हुँ फट् द्वितीयजापमन्त्रः। त
चतुः[1]सन्ध्यासु बलिमन्त्रः ॐ [2]अलह्वि ह्रोः जः हुँ वँ ह्रोः
वज्रडाकिनि समयस्त्वं दृश्यह्रोः ख ख खाहि खाहि स
यक्षराक्षसभूतप्रेतपिशाचोन्मादा[3]पस्मारडाक[4]डाकिन्याद
इमं[5] बलिं गृह्लथ पिबथ जिघ्रथ[6] मातिक्रमथ महासु
विद्द[7]ये मम सहाय[8]का भवथ[9] हुँ हुँ फट् फट्[10] स्वाह
भोजनादिकं च ह्रीःकारेण हुँकारादिना वा[11] संशोध्य
चरेदिति।

॥ [12]द्वादशभुजरक्तवर्णोड्डियानस्वाधिष्ठान-
क्रम[13]मारीचीसाधनम् ॥

—

[1] A चत्त्र०।
[2] A चार्वाह्वि, B ०चारह्वि, N चारह्वि, C चरह्वि। The *Mantra* given in Ba is here upheld.
[3] A ०दस्मारे।
[4] Ba डड।
[5] ANCBa इद०।
[6] Ba भवन्तु।
[7] ANBa च।
[8] A ०हुडु०।
[9] ०हाव० is found only in Ba
[10] विमथ found only in Ba
[11] A नर्जना।
[12] The second पद is omitted in B
[13] B omits द्वादशभुजरक्तवर्णो०।

१४१

स्वहृदि विश्वपद्मे चन्द्रोपरि पीतमांकारं विन्यस्य तथैव सर्व्वं प्रतिभासमात्रमात्मानं चाकलय्य ॐ स्वभावशुद्धाः सर्व्वधर्म्माः स्वभावशुद्धोऽहमिति पठेत्। ततस्तन्मांकारेण परिणतमशोकस्तवकं पुनर्म्मांकारं तत् सर्व्वं परिणमय्य भगवतीं पीतवर्णां द्विभुजां एकमुखीं वैरोचनोपशोभित-शिरोभागां रत्नमुकुटिनीं देदीप्यमानां कनकवर्णां शूकररूपां विश्वपद्मचन्द्रे लीलया स्थितां नवयौवनोद्धतां ऊर्द्धस्थितां वामकरेणाशोकवृक्षशाखाविलग्नां दक्षिणेन वरदां हारादिविभूषिताङ्गीं श्वेतवस्त्रनिवसनां स्वहृदि मांकारादनेकशूकराकाररश्मिस्फुरणेन दुष्टान् निवारयन्तीं विचिन्तयेत्। ॐ मारीच्यै स्वाहा। ततो यथावद् विसर्ज्य यथासुखं विहरेद् व्रती। देशान्तरगमने तु अनेन मन्त्रेणात्मीयोत्तरीयाञ्चलं गृहीत्वा सप्त वारान् परिजप्य सहायस्य च वस्त्रान् गृहीत्वा यथावद् ग्रन्थिं कृत्वा गच्छेत्। चौरादिभिर्न्न मुष्यते। प्राप्ते अभिमते देशे ग्रन्थिं मोचयेदित्युपदेशः। यथावद् ग्रन्थिं कृत्वा सप्त वारानभिमन्त्रितमुत्तरीयाञ्चलं कृत्वा दिशो दश अवलोक्य दुष्टानां मुखचक्षुर्बन्धं करोमि इति विचिन्त्य श्वास निवार्य्य अन्तर्ज्जल्पाकारेण मन्त्रमुच्चारयन् ग्रन्थिं बध्नीयादिति।

॥ अशोककान्तामारीच्याः साधनं समाप्तम् ॥

142.

सम्यक् प्रणम्य मारीचीं वैरोचनकुलोद्भवाम् ।
कल्पोक्तविधिना तस्याः कथ्यते साधनक्रमः ॥

तत्र तावत् श्रीमारीच्युदयमण्डलाभिषिक्तो मन्त्री सम्मयसंवरपरिपालनशुद्धचित्तः सकलसत्त्वाभ्युद्धरणाय ॐ फट् इत्युच्चारयन् क्रोधमुष्टिं हृदूर्णामूर्द्धसु विन्यस्य मुखशौचादिकं कृत्वा देवगृहं प्रविश्य पटादिगतमूर्त्तिं भगवतीमवतार्य्य मारीचीविघ्नोत्सारणमन्त्रेण गन्धोदकं परिजप्यानेनैव पञ्चोपहारादिकं प्रपूज्यम्। तत्रायं विघ्नोत्सारणमन्त्रः— ॐ मारीच्यै हुँ सर्व्वविघ्नानुत्सारय हुँ फट्। ततः स्वहृदयाक्षरेण निशि चन्द्रमण्डलं दिवा सूर्य्यमण्डलं आकारेण ध्यात्वा तस्योपरि प्रथमस्वरोदशबीजं अर्द्धेन्दुबिन्दुभूषितं तप्तचामीकराभम्। ततो विश्वरश्मीन् निर्याय्य तैः रश्मिभिर्निष्पन्नां भगवतीं मूर्ध्नि गुरुबुद्धबोधिसत्त्वांश्च दृष्ट्वा पूजयित्वा अभिवन्द्य च अनेन मन्त्रेण, ॐ मारीच्यै पुष्पं प्रतीच्छ स्वाहा, ॐ मारीच्यै धूपं प्रतीच्छ स्वाहा, ॐ मारीच्यै स्वाहेत्यर्घं परिजप्य ॐ मारीच्यै अर्घं प्रतीच्छ स्वाहा, अभावे सति ध्यानेन वा। ततः—

रत्नत्रयं मे शरणं सर्व्वं प्रतिदिशाम्यघम् ।
अनुमोदे जगत्पुण्यं बुद्धबोधौ दधे मनः ॥

---

[1] A ०षिक्त०। [2] AN सं०।
[3] A ०शोचा०। [4] AC वर्ति०।
[5] A ०शोचा०। [6] A ०धूप०।
[7] AN omit. [8] A विनिवि। [9] AC ०अनुमोदे०

आबोधेः शरणं यामि बुद्धं धर्म्मं गणोत्तमम्।
बोधौ चित्तं करोम्येव[1] स्वपरार्थप्रसिद्धये॥
उत्पादयामि[2] वर[3]बोधिचित्तं
निमन्त्रयामि बहु[4]सर्व्वसत्त्वान्।
इष्टां चरिष्ये[5] वरबोधिचारिकां
बुद्धो भवेयं जगतो हिताय॥

इति चिरुचार्य्य प्रणिधिपूर्व्वकं सर्व्वधर्म्मनैरात्म्यं भावयेद् अनेन मन्त्रेण। ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहमिति पठित्वा—

बीजं मायोपमाकारं[6] त्रैधातुं च[7] विशेषतः।
दृश्यते स्पृश्यते चैव यथा माया हि सर्व्वतः।
न चोपलभ्यते चैव सर्व्वस्य जगतः स्थितिः॥

इति पठित्वा[8] प्रतिभासमात्रमवगम्य[9] ततो अनादिकारणासत्कल्पनाबीजमपनीय स्वभावशुद्धोऽहमित्यधिमुच्येत्। स्वभावशुद्धाः सर्व्वधर्म्माः स्वभावशुद्धोऽहमिति वारत्रयमुच्चार्य्य ततः पूर्व्वोक्तबीजनिष्पन्नं चन्द्रं तस्योपरि ॐ[10]कारं तत्सर्व्वं परिणम्य श्रीमद्वैरोचननाथं पद्मगर्भसिंहासनस्थं वज्रपर्य्यङ्कनिषण्णं सुवर्णचन्द्रे बोध्यग्री[11]समाधिसमापन्नं जटामुकुटधरं शान्तं सर्व्वालङ्कारभूषितं ध्यायात्। ततः स्वहृदि चन्द्रमण्डलं तस्योपरि पञ्च-

[1] A चित्तान्तरोध०। [2] AC add परमं after this
[3] A omits वर०। [4] AN बहं।
[5] MSS चरिष्यामि, which makes the metre faulty.
[6] A ०माकारं। [7] AC read विशेषं before यथा०।
[8] A तुकम। [9] C omits. [10] A ०समाचमगम्य।
[11] AC ऊ०। [12] AC बोधग्री०, N बोध्यग्रो०।

विंशतिकमक्षरं परमहृदयं प्रथमस्य द्वितीयेन समावृत्तं अर्द्धेन्दुविन्दुभूषितं विभाव्य निष्पन्नमशोकस्तवकं तस्योपरि चन्द्रस्थमाँकारं ध्यात्वा तत्सर्व्वपरिणतमात्मानं मारीची-रूपेण भावयेत् अहमेव मारीची भगवती इति। सुपीतां जाम्बूनदप्रभाकारां दीप्तदेहां चैत्यगर्भस्थां रक्ताम्बर-धरां रक्तकञ्चुकोत्तरीयां नानावलयसर्व्वालङ्कारभूषितां कटकुण्डलकटिसूत्रकिङ्किणीनूपुररवां अष्टभुजां त्रिमुखां त्रिनेत्रां ज्वलत्स्फुरद्रश्मिमालिनीं बन्धूकजवाकुसुमसदृशा-धरां वैरोचनकृतमूर्द्धजां अशोकमाला शिरसि भूषितां वामकरैरङ्कुशाशोकचापधरां दक्षिणे स्फुरद्वज्रसूचिका-ङ्कुशशरोल्ललनप्रियां प्रथमं मुखं सौम्यं विकसितानन सुपीतकनकावदातं उत्फुल्ललोचनं सिन्दूररेणुरञ्जिता-धरं शृङ्गाररसविभ्रमं वाममुखं वाराहं सरोषविकृतं विकटोत्कटभीषणं इन्द्रनीलप्रभाकारं द्वादशार्कसमप्रभ-मुग्रभ्रुकुटिकरालं ललज्जिह्वं भयस्यापि भयङ्करं दक्षिणमुखं सुरक्तं दिव्यज्वलद्भासुरमिव, इम्योत्थिताशोकतरुकुसुम-मालावकीर्णां तस्याः शिरसि वैरोचनं नाथं पूर्व्वोक्त-वर्णमुद्रोपेतमधस्तात् सप्तशूकररथगतां प्रत्यालीढस्थितां कुमारीं नवयौवनस्थाम्, रथवाहकशूकराणां अधस्तात्

---

[1] A ०मन्द० ।
[2] AC ०यष्ठ० ।
[3] A कटक० ।
[4] A ०नत्रा ।
[5] AC भम्भक०
[6] A ०नाहनम० ।
[7] A ०दानं ।
[8] A ०वदना ।
[9] AC सिन्दूरवोज्वल० ।
[10] AC' ०प्राकार० ।
[11] AC सुम्र० ।
[12] A हर्म्मस्थिता० ।
[13] A ०वर० ।
[14] ०चक्र० in A.
[15] A ०कोपम० ।

वं वायव्यमण्डले हुंकारपरिणतं राहुग्रहं हस्ताभ्यां
तं चन्द्रसूर्य्यौ दिवा दिनकरं निशिगतं चन्द्रमसं देवी-
नुष्ययपरिवृतां ध्यायात्।

तत्र पूर्व्वेण ॐ मारीच्यै वर्त्तालि वदालि वरालि
वराहमुखि सिद्धिमाकर्षय जः स्वाहेति एवं देवीं रक्तवर्णां
वराहैकमुखीं चतुर्भुजां रक्तकञ्चुकोत्तरीयां वामे पाशा-
शोकहस्तां दक्षिणे वज्राङ्कुशसूचिधरां सर्व्वाभरणभूषितां
कल्पोक्तविधिना अभिमतसिद्धिमाकर्षयन्तीं ध्यायात्।

ॐ मारीच्यै वर्त्तालि वदालि वरालि वराहमुखि
सर्व्वदुष्टप्रदुष्टानां मुखं बन्ध बन्ध हुं स्वाहा। वदालीं
देवीं पूर्व्वोक्तवस्त्राभरणतद्रूपां पीतवर्णां वामे पाशवज्रधरां
दक्षिणे पद्मवसूचीधरां दुष्टानां मुखचक्षुषी सीवन्तीं
दक्षिणतो भावयेत्।

ॐ मारीच्यै वर्त्तालि वदालि वरालि वराहमुखि
सर्व्वदुष्टान् स्तम्भय वं स्वाहेति वरालीं देवीं तद्वत्
वस्त्राभरणवर्णां तु दक्षिणे वज्रसूचिहस्तां वामे पाशा-
ांकधरां सर्व्वदुष्टान् स्तम्भयन्तीं पश्चिमे न्यसेत्।

ॐ मारीच्यै वर्त्तालि वदालि वरालि वराहमुखि
सर्व्वसत्त्वान् मे वशमानय होः स्वाहेति वराहमुखीं
देवीं रक्तवर्णां तथावस्त्राभरणां च सव्येन वज्रशर-
धारिणीं वामे अशोकचापधरां सर्व्वसत्त्वानुपसर्पयन्तीं
उत्तरस्यां दिशि न्यसेत्।

[1] N सत्त्व। [2] A ०धर्मधि। [3] A वर्णादिन्तु। [4] A ०मयर०। [5] A ०चि। [6] A ०ना। [7] A वराह०। [8] AN च। [9] A omits. [10] AC ०मनुराग०।

ततो वज्राङ्कुश्यादिभिर्मुद्राभिः तन्मन्त्रैश्चाकर्षणादिकं कुर्य्यात्। ज्ञानसत्त्वमाकृष्य प्रवेश्य बद्धा वशीकृत्य साधयेत्। तर्ज्जन्यङ्कुशबन्धेन कनिष्ठया महाङ्कुशौ बाहुग्रन्थिकटाग्राभ्यां शृङ्खलापृष्ठयोश्च पीडनादिति। ॐ वज्राङ्कुशि जः इत्यनेन ज्ञानसत्त्वमाकृष्य पुरतो अर्घपाद्यादिकं दद्यात्। मारीचीमुद्रणम्। ततः ॐ वज्रपाश हुँ इत्यनेन प्रवेशयेत्, ॐ वज्रस्फोट वँ अनेन बन्धयेत्, ॐ वज्रावेश होः अनेन तोषयेत्। ततः समयदेवताभिः मद्राऽद्वयं कुर्य्यात्। तत्रेयं मुद्रा—

> उभौ हस्तौ समौ कृत्वा अञ्जल्याकारसंस्थितौ।
> कुर्य्याद् विकसितावग्रावुभावङ्गुष्ठनामितौ॥
> मध्यमाङ्गुलिसमाश्लिष्टौ कुण्डलाकारबन्धितौ।
> पर्य्यङ्केणोपविष्टेन नाभिदेशे तदा न्यसेत्॥
> एषा मुद्रा वरा श्रेष्ठा सर्व्वकर्म्मसु योजयेत्।
> ततोऽभिषेकं गृह्णीयात् महामुद्रया अनया॥
> अङ्गुष्ठसत्त्वपर्य्यङ्का कुञ्चिताग्राग्रविग्रहा।
> सममध्योत्तमाङ्गा शेषा वज्राञ्जलिप्रभा॥

इति मूर्ध्नि स्थाप्य ॐ भूः खँ माँ अभिषिञ्चेति मन्त्रेण वैरोचनः कनकाभो बोध्यङ्ग्यवस्थितः शिरसि ध्येयः। भावनाखिन्नो जपेन्मन्त्रम्। स्वहृदि चन्द्रस्थं मन्त्रं देदीप्यमानं ॐ मारीच्यै स्वाहेति दृष्ट्वा जपेत्। यथाशक्त्या

[1] A °स्वाद्या°। [2] A बद्धा°।
[3] A °माङ्कार°, N °मीकार°, C °माकार°। *See Infra*
[4] ANC °द्यार°। [5] A भवेत्।

भावनापूर्व्वक्रमं[1] सर्व्वां देवतां [2]समुत्तेजयन्तीं पश्य-
मन्त्रं जपेत्। यथाप्यूनाधिकविधिः[4] [3]शताक्षरेण पूरयेत्
तत्रायं मन्त्रः— ॐ वज्रसत्त्व समयमनुपालय, वज्रसत्त्व
त्वेनोपतिष्ठ, दृढो मे भव, सुतोष्यो मे भव, अनुरक्तो मे भव
सुपोष्यो मे भव, सर्व्वसिद्धिं मे प्रयच्छ, सर्व्वकर्म्मसु च
चित्तं श्रेयः कुरु, हुँ हहहहहोः भगवन् सर्व्वतथागतवज्र
मा मे मुञ्च, वज्रीभव महासमयसत्त्व आः। विसर्ज्जनकाले
तु सर्व्वमेतत् कुशलं परिणम्य अभिमतां सिद्धिमभियाच
स्वमुद्रां शिरसि मुञ्चेत् ॐ मारीच्यै[7] [8]मुरिति। स्वाधि-
दैवतयोगेन भोजनस्नानदानशयनादिकं सर्व्वं प्रकल्पयेत्
इत्यनेन क्रमेण कायवाक्चित्तरक्षां कृत्वा यथासुखं
विहरेदिति।

मारीच्याः साधनं कृत्वा यच्छुभं समुपार्ज्जितम्।
प्राप्नुवन्तु पदं सत्त्वा[9] मारीचीसाधननिर्म्मलम्॥

[10]ॐ ख ख खाहि खाहि यक्ष यक्ष यक्षन्तु सार्व्व-
भौतिका[11] बलिं मम शान्तिं कुर्व्वन्तु स्वाहेति बलिमन्त्रः।

॥ कल्पोक्तमारीचीसाधनं समाप्तम्।
। कृतिरियं पण्डिताचार्य्यगर्भपादानाम्॥

---

[1] A °क्रमं। [2] Only in N [3] A शता°
[4] A °विधि। [5] AC °स्त्व°।
[6] AC add सा वज्रं कुरु after सत्त्व, which is obviously redundant as the letters of the Mantra go beyond hundred in that case.
[7] ANC omit. [8] A मु°।
[9] A °समयसत्त्वा°। [10] A सत्त्वा। [11] N °भौ°।

143.

नमो मारीच्यै ।

प्रथमं सूर्य्यमण्डलं तस्योपरि प्रथमचयोदशं बीजमर्द्धेन्दु-
विन्दुशोभितं तन्निष्पन्नां मारीचीं रक्तवर्णां षण्मुखां प्रथमं
रक्तं द्वितीयं कृष्णं तृतीयं श्यामं चतुर्थं पीतं पञ्चमं सितं
षष्ठमूर्द्धं वराहमुखं कृष्णं अशोकचैत्यालङ्कृतां लम्बोदरीं
कपालमालाशोभितां ऊर्द्धकेशां व्याडैर्विभूषितां व्याघ्र-
चर्म्मनिवसनां विघ्नघातिनीं नानावर्णशूकररथारूढां सव्ये
खड्गवज्रमूषलशरएकसूचिकवज्रपरशून् धारयन्तीं वामे
तर्ज्जनिकापाशं अशोकपल्लवधनुःशिरश्चापं त्रिशूलं च
हृत्यं द्वादशभुजां त्रिनेत्रां रक्तवर्णवर्त्तुलां मुखोच्चलल-
त्कारां रथमध्ये द्विभुजां तर्ज्जनिकापल्लवगृहीतां पुरतो
द्वितीयां भावयेत् । अहमेव मारीची भगवतीति ततो
मुद्रां बन्धयेत् ।

वज्राञ्जलिं समाधाय मध्यमेऽथ निकुञ्चनात् ।
अङ्गुष्ठद्वयपर्यङ्ककुञ्चिताग्राग्रविग्रहाम् ॥

ॐ मारीच्यै मां हुं हुं फट् स्वाहा ।

॥ मारीचीसाधनं समाप्तम् ॥

AC ०पश्चं, N ०पर्श्व ।
A omits.
A मुखाव, N मुखाद्य० ।
AN ०नाथं, C ०स्तेव ।
All the three MSS. A, N and C read मनाकुम which gives no meaning. This emendation is proposed on the strength of other similar stanzas.
AC ०स्थार
AC हस्तं
AC ०जोद् ।

144.

'शासने 'कल्पमात्रोक्ते सर्व्वोपद्रवशान्तये ।
मारीचीं भावयेत् 'प्राज्ञः सर्व्वज्ञाकारमाश्रये ॥
'सर्व्वत्र्यध्वसम्बुद्धमध्यवर्त्तिगुरोः पुनः ।
मांहृच्चन्द्रात् समापूज्य विधिवद्देशनादिकम् ॥
प्रतिदिशाम्यघं सर्व्वमनुमोदे जगच्छुभम् ।
त्रिरत्नशरणं यामि सम्बोधौ विदधे मनः ॥
दयासद्भावतः' शून्यं निर्निमित्तमहेतुतः ।
यतो हेतोः प्रणिहितं धियिमोक्षं जगत् स्वयम् ॥
धर्म्मधातुस्थिते चित्ते धातुहृद् बु ह्यत्मनि ।
स्फुरद्दुद्दीपखव्यापिचतुरस्रादिसंयुते ॥
बहिरन्तश्चतुष्कोणे विशूकाङ्केन्दुमण्डले ।
दुष्टसत्त्वतलाक्रान्तगिरिराजप्रतिष्ठिते ॥
भावयेत् तच मातस्त्व''मशोकस्तवकोद्भवाम् ।
शृङ्गारवीरस'हर्ष''जाम्बूनदसमप्रभाम् ॥
मध्येन्द्र''नीलवर्णा 'त्वां भयबीभत्सरौद्रकैः ।
करुणाद्भुतशान्तैश्च स्फटिकेन्द्रितराननाम् ॥

---

[1] A [illegible] ।
[2] AC [illegible] ।
[3] ACN [illegible] ।
[4] AC [illegible] ।
[5] AC [illegible] ।
[6] A omits [illegible] ।
[7] AC [illegible] ।
[8] AC [illegible], N [illegible] ।
[9] AC [illegible] ।
[10] AC [illegible] ।
[11] AC [illegible] ।
[12] A [illegible] ।
[13] AC [illegible] ।
[14] AC [illegible] ।
[15] AC [illegible] ।
[16] A [illegible]

त्रिविमोक्षमुखैस्त्र्यक्षां धर्मसम्भोगनिर्म्मिताम् ।
पीता(क्ष)भरणसद्वस्त्रां मयूखसुखवासिनीम् ॥
सूच्याक्षास्यानि सीवन्तीं वध्नन्तीं मुखचक्षुषी ।
हृल्लेऽङ्कुशपाशाभ्यां विध्यन्तीं बाणकार्मुकैः ॥
वज्रेण दुष्टहृद् भित्त्वाऽशोकेनासेचनापराम् ।
विमोक्षाष्टाष्टभिस्तान् दुष्टान् नष्टान् प्रभावयेत् ॥
पादविकाशसंकोचादात्महृष्टिं च तद्गतिम् ।
प्रज्ञोपायपदाक्रान्तां मारीचीं भावयेद् व्रती ॥
सर्व्वदिक्कृष्णभावात्मस्फुरत्संहारकारकान् ।
जः हुँ वँ होः ब्रुवंस्तस्मिन् सर्व्वबुद्धान् प्रवेशयेत् ॥
बुद्धाङ्गोद्भवविद्याभिर्भृतकुम्भामृताम्बुधिः ।
रत्नमुकुटपट्टाङ्गां पश्येत् शाश्वतसेकधाम् ॥
सर्व्वपूजाकरव्यग्रधूपपुष्पादिवज्रिभिः ।
पूजां स्तुतिं च कुर्य्याद् वै तेन पश्येदिमां ततः ॥
स्तम्भयन् कायवाक्चित्तमामन्त्र्य पिचुवां जपेत् ।
सर्व्वदुष्टप्रदुष्टानां चतुर्थान्तं सशङ्कया ॥
चतुःसन्ध्यं त्रिसन्ध्यं वा प्रातर्वाऽष्टशतं जपेत् ।
भावयंस्तां महाविद्यां महार्थे तु सहस्रकम् ॥

AC ०[illegible] ।
A ०सुचान्या० ।
A ०ददा० ।
AC ०ख्यातंभा० ।
AC ०कुड्मा० ।
A वैन्तं ।
A omits.
N सम०
A हूं ने व०
AC विभा०
N omits.
AC ०धूपव०
AC चतुःसन्ध्ये

जप्त्वा पूजास्तुतिं कृत्वा विनाम्य शुभमर्थतः।
निवेश्यात्मनि[1] सम्बुद्धान् गतसङ्गो विसर्जयेत्॥
विसर्जनमधिष्ठानं सामान्यं त्र्यक्षरं स्मृतम्।
प्रतिष्ठासमये तन्त्रे कायवाक्चित्तसाधने॥
सन्ध्यान्तरेऽपि पूजादिपुरःसरमितो जपेत्।
प्राग्विधिना पुनः प्रातर्देवीसङ्गीतिचोदितः॥
इमां विद्यां तथा चान्यां[2] भावयेत् स समाजपन्।
तन्त्राम्नायेन सम्मन्त्री हर्षितः साधयेद् ध्रुवम्॥
पिशुवालिख्यसंलेखात्[3] यत् पुण्यं समुपार्जितम्।
तेन[4] लोकोऽस्तु सर्व्वोऽयं त्यामहं मञ्जुराट् स्वयम्॥

॥ श्रीमारीचीपिशुवा[5]साधनं समाप्तम्॥

145.

नत्वा च मारीचीं देवीं सर्व्वदुष्टप्रमर्द्दनीम्।
तस्याः साधनं वक्ष्येऽहं सर्व्वकर्म्मप्रसाधकम्॥
सत्त्वपर्य्यङ्कमासीनां हृदीन्द्रावीं[6]कारभूषिताम्।
रक्तवर्णां[7] ज्वलद्दिव्यां[8] विश्वरश्मिसमाकुलाम्॥

---

[1] AC °ग्यान्योमि। [2] A प्राख्या।
[3] A विलवादेलरेखा°, N पिशुवालेख्यालेख्या°, C पिशुवादेशं लेखा°।
[4] AN श्वेत। [5] A °पिशुवा°।
[6] A °दोन्द्र ॐ°। [7] N °वर्णं। [8] AC °दीर्घं।

तैर्निष्पादिताः संबुद्धाः बोधिसत्त्वा महर्द्धिकाः।
वन्दित्वा सम्पूज्याभिमन्त्र्य नैवेद्यादि[2] निवेदयेत्।

अनेन मन्त्रेण— वज्रपुष्पे वज्रधूपे [4]वज्रदीपे वज्रगन्धे वज्रनैवेद्ये ॐ हूं इति सर्व्वत्र। ततो रत्नत्रयं मे शरणं बोधिचित्तोत्पादनं च। प्रणिधिपूर्व्वकं सर्व्वधर्म्मनैरात्म्यं भावयेद् अनेन ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहम्। ततः स्थिरचल[7]सर्व्वभावस्वभावान् विचिन्त्य बीजं च तदनु ॐ स्वभावशुद्धाः सर्व्वधर्म्माः स्वभावशुद्धोऽहम्। तदोत्र-निष्पन्नचक्रं तस्य वरटके भानुमण्डलं तस्योपरि पद्मस्थ पञ्चमबीजं आकारइन्दुबिन्दु[8]शोभितं तत्सर्व्वं निष्पन्ने सति मारीचीरूपेणात्मानं विचिन्तयेत् रक्तवर्णां वक्त्रद्विगुण-भुजां ललितव्याघ्रचर्म्मनिवसनां ऊर्द्ध्वाबद्धजटां[10] [11]रत्न-मुकुटिनीं त्रिमुखीं उभयवराहाननां प्रथममुखं सौम्यं प्रहसिताननं सशृङ्गाररसविभ्रमं सर्व्वंच त्रिनेत्रां वामं रक्तं वाराहं वज्रमुद्गरगृहीतनमस्कृतं दक्षिणमुखं वाराहं सैन्धवच्छायं वज्र[12]पाशगृहीतपुरन्दरवन्दितं चैत्यगर्भकण्ठ-क्रोडालीढेन स्थितां अधो हरिहरब्रह्मादयो महिता वसुलोकपालाः सर्व्वे भीतास्त्रस्ता भट्टारिकावन्द[13]नामाद्यां च कुर्व्वन्तः स्थिताः, आकर्णपूरितधन्वीं[14] अशोककलिका-

---

[1] A शुद्धबुद्धबोधि०।
[2] AN निवे०।
[3] AC न निवे०।
[4] A omits.
[5] A वज्रराधे।
[6] A ०वर।
[7] A धिरिन्य।
[8] AC omit ०बिन्दु०।
[9] A रक्तवर्णवक्त्रा।
[10] A ऊर्द्धार्द्धजटा, N उर्द्धच्छटा।
[11] N रक्त०।
[12] AC चक्र०।
[13] A चन्द०, N मन्द०।
[14] A ०धर्षी।

ं हृदि विन्धयन्तीं विचिन्तयेत्;
र्वालङ्कारभूषितां अशोकवृक्षमकुटां
सुपुष्पधृतां हृदि तर्जनीस्थितां
त्वशिरोभद्रघटगृहीतहस्तां दक्षिणे
गखड्गकर्चिवज्रदण्डकुलिशहस्तां न्टपा-
र्मद्दरोचनं वज्रपर्यङ्कबोध्यङ्गी समा-
ग्रान्तं ज्ञानोन्मीलितचक्षुषं शिरसि
मारभेत। यथोपदेशतः ज्ञानसत्त्व-
ा वशीकृत्य साधयेत्। अभिषेकं
तं च कृत्वा पश्चात् जापं समारभेत।
र प्रदीपो अकम्प मानानिलप्रयुक्तः
" शरीरं एकाग्रचित्तस्य जपे रतस्य।

ाङ्गा कुञ्चिताभाग्रविग्रहा।
ाङ्गा शेषा वज्राञ्जलिप्रभा॥

अवस्थाध्यानेन ॐ मारीच्यै हुँ
फट्। अष्टमस्य तृतीयचतुर्थयोस्तृतीयं
[तौ] प्रथमद्वितीयेन भूषितौ, शुद्धं
ग्रमया शान्तिमन्त्रं प्रकाशितम्। ॐ

' X ०पक्षर० ।

बोध्यङ्गौ० ।
before समा० ।

मारीच्यै देवदत्तस्य शान्तिं कुरु स्वाहा। प्रथमस्य त्रयोदशं बीजमर्द्धेन्दुबिन्दुशोभितं प्रत्यूषे मध्यमया पीतं कौबेराननं पौष्टिके मन्त्रमुदाहृतम्। ॐ मारीच्यै देवदत्तस्य पुष्टिं कुरु ॐ। अष्टमस्य चतुर्थं च प्रथमस्य त्रयोदशं षोडशेन समायुक्तं अर्द्धरात्रौ वाऽन्यत् रक्ताऽनामि(का)कया वश्यवर्णप्रभेदितम्। ॐ मारीच्यै देवदत्तस्य वशमानय होः। ह्रपरं षष्ठेन संयुक्तमर्द्धेन्दुबिन्दुशोभितं मध्यसाध्यप्रवेशितं पञ्चस्य तृतीयकं चतुर्थाद्यायिनं कृष्णयाम्यास्यो मध्याह्ने अभिचारं तर्जन्या एष मन्त्रः प्रचोदितः। ॐ मारीच्यै देवदत्तं मारय हुँ फट्। तृतीयात्तृतीयकं बीजं षोडशेन समायुक्तं सर्व्वाकर्षणमुत्तमम्। ॐ मारीच्यै अमुकस्य सिद्धिमाकर्षय जः। मारीच्या मण्डलाभिषिक्तो गुरुभक्तोऽथ सत्यया हृ सिध्यति। तस्य देवताजनविद्यस्य न संशयः। कोटिजापेन मन्त्रः स्यात्। पटस्याग्रतः सुजपेन सिध्यन्ति सर्व्वकर्म्माणि मनोऽभिरुचितं यद्भवेत्।

मारीच्युद्भवतन्त्रस्य लिखितं साधनं परम्।
अनेन कुशलमूलेन सत्त्वा भवन्तु सौगताः॥

॥ मारीच्याः साधनम् ॥

---

1 [illegible] — 2 [illegible] — 3 [illegible] — 4 [illegible] — 5 [illegible] — 6 [illegible] — 7 [illegible] — 8 [illegible] — 9 [illegible]

146.

त्तमारीचीसाधनं विधीयते। स्वहृदि चन्द्रे माँकारं
तद्रश्मिभिर्न्निष्पन्नान् गुरुबुद्धबोधिसत्त्वान् अग्रतो
वन्दित्वा संपूज्य पापदेशनादिकं कुर्य्यात्। ततः
र्म्ममात्मानं च मायोपमाकारेण प्रतिभासमात्रं बीजं
न्त्य स्वभावशुद्धिं पठेत्। ततः शून्यताधिमोक्षं
त्। ततस्तद्बीजपरिणतं अशोकस्तवकं तदुपरि
स्यमाँकारं एतत् सर्व्वं परिणम्यात्मानं मारीचीरूपं
येत्। तत् [1]पीतवर्णां त्रिमुखां [2]त्रिनेत्रां षड्भुजां
ाम्बरधरां रक्तकञ्चुकोत्तरीयां सर्व्वालङ्कारभूषितां
ोचनकृतमूर्द्धजां स्फुरद्रश्मिमालाकुलां बन्धूकजवा[3]-
सुमसदृशाधरां वामकरे तर्ज्जनीपाशचापाशोकपल्लव-
ध्वजधरां दक्षिणे वज्रशरसूच्यङ्कुशधरां चैत्यगर्भस्थितां
सप्तशूकररथगतां प्रत्यालीढपदां कुमारीं यौवनस्थितां
[4]उत्फुल्ललोचनाम्। तदस्या मूलमुखं सौम्यं सशृङ्गारं वामं
कृष्णं सरोषं वाराहं भृकुटिकरालभयानकं ललज्जिह्वं
दक्षिणमुखं सुरक्तं चटुलं पद्मरागसन्निभं हर्म्यस्थिता-
शोकतरुकुसुमावकीर्णां अधस्ताद् वायुमण्डलं हँभवराहुं
चन्द्रसूर्य्यौ ग्रसमानं चतुर्द्देवीपरिवृतां भगवतीं ध्यायात्।
तत्र पूर्व्वेण वर्त्तालीं देवीं रक्तवर्णां चतुर्भुजां वाम-
कराभ्यां पाशाशोकौ दक्षिणाभ्यां वज्राङ्कुशद्वयधरां

[1] N पीतां।
[2] A सप्तबीज॰।
[3] N adds कियां।
[4] A पता॰।

[5] AC omit.
[6] AC ॰कुर्व्वीरायण्वो।
[7] चतुः in all MSS.

दक्षिणतो वदालीं देवीं पीतवर्णां चतुर्भुजां वामकराभ्यां पाशवज्रौ दक्षिणे अङ्कुशैकसूचिधरां पश्चिमतो वरालीं देवीं तद्वद्रूपधरां वामकराभ्यां पाशाशोकौ दक्षिणाभ्यां वज्रसूचिधरां उत्तरे वराहमुखीं देवीं रक्तवर्णां चतुर्भुजां वामकराभ्यां अशोकचापौ दक्षिणाभ्यां शरवज्रधरां ध्यायात्। सर्व्वाश्चैता रत्नमकुटा वराहैकमुखाः त्रिनेत्रा विचित्राभरणा रक्तकञ्चुकोत्तरीया ध्यायात्। ततो वज्राङ्कुश्यादिमुद्राभिस्तन्मन्त्रैर्ज्ञानसत्त्वस्याकर्षणादिकं कुर्यात् जः हुँ वँ होः इत्यनेन। ज्ञानसत्त्वमाकृष्य प्रवेश्य बद्धा वशीकृत्य तोषयेत्। ततो मारीचीमुद्रयाऽद्वयं कुर्यात्। भावनापूर्व्वकं जापं कुर्यात् ॐ मारीच्यै स्वाहा। सर्व्वकुशलं परिणम्य विसर्ज्जयेत् ॐ मारीच्यै मुरिति।

॥ संक्षिप्तमारीचीसाधनं समाप्तम् ॥

---

¹ A ...
² ... ³ AN ...
⁴ ... this. ⁵ AC ...

147

नमो मारीच्यै ।

सत्त्वपर्य्यङ्कस्थितो धीमान् आलम्बितमहातपः ।
[1][2]प्रातः सायं च हृच्चन्द्रे सितोंकारेण भावयेत् ॥
वैरोचनाख्यमात्मानं तत्करैः सर्व्वतः सितम् ।
प्राकारं चतुरं[3] चैत्यभूषितोर्द्धं[4] ज्वलत्प्रभम् ॥
रक्षार्थं पुरतः पश्चात् सव्ये वामेऽथ मूर्द्धनि[5] ।
क्रमान्मातादि [6]दारादि मातुलादि सुतादि च ॥
प्रतिमापट[7]कल्पेन मिश्रपुष्पादिसम्भवात् ।
ततो हृच्चन्द्र[8]मापीत[9]माराशोकच्छटो[10]द्भवा ॥
चिन्तयेदार्य्यमारीचीं सूचीसूत्रधरारूपाम् ।
उत्थानाभिनयां सव्ये नासारन्ध्रेण तां पुनः ॥
संस्थाप्य स्फुतनेत्रात्स्वदुष्टान् प्राकारतो बहिः ।
कुर्व्वाणमनवच्छिन्नबोध्यश्रीधारणीं पठेत् ॥
तत ॐ आदि[11] मारीच्यै स्वाहा मन्त्रो यथाबलम् ।
जप्योऽयंमन्त्रविद् वाम[12]नासारन्ध्रेण तां हृदि ॥

---

[1] Ba omits from the beginning up to कुर्व्वाणा सीनवक्त्रं.
[2] Instead of this line A has सायं चन्द्र सितोंकारेण भावयेत् ।
[3] N ०रं । [4] AC ०र्द्धो० ।
[5] AC मूर्द्धि । [6] N ०मातादि० ।
[7] N ०कल्पा । [8] A ०मापित० ।
[9] मामं । [10] A ०च्छनोद्भ० ।
[11] AC omit. [12] A नादि ।
[13] A स्थितनु० ।

हासिनीं सर्व्वालङ्कारधरां पर्णपिच्छिकावसनां नव-
ौवनोद्धतां पीनां खर्व्वलम्बोदरीं ललज्जिह्वां दक्षिणभुजैः
ज्रपरशुशरधारिणीं वामभुजैः सतर्ज्जनिकापाशपर्णपि-
च्छिकाधनुर्धारिणीं पुष्पावबद्धजटामुकुटस्थाक्षोभ्यधारिणीं
र्यप्रभामण्डलिनीं अधो विघ्नान् निपात्य सितपद्म-
ासने प्रत्यालीढस्थां हृदाममुष्टितर्ज्जन्याधो विघ्न-
न् सन्तर्ज्य दक्षिणवज्रमुष्टिप्रहाराभि नयाम्। अथ
चतुर्भुजां वामभुजयोः सतर्ज्जनिका पाशपर्णपिच्छिके
णभुजयोर्वज्रपरशुधारिणीमतिभयदां भावयेत्। ततो
जपेत् ॐ पिशाचि पर्णशवरि सर्व्वमारिप्रशमनि
। ततो यथावद् विसर्ज्य यथासुखं विहरेदिति।

॥ पर्णशवरीसाधनम् ॥

०क्षोभं।

ANCAbBa [illegible]

[illegible] Ab ०लोदरां।

[illegible]म्बोदरीं ललज्जिह्वां found only in Ab.

omits ०मुद्र०।

mits. AC ०[illegible]०

[illegible]० । Ab omits

adds after this [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]।

Ba omit. A omits [illegible]० ।

[illegible]। Ab ०[illegible]० ।

[illegible]।

यानि कानिचित् भयान्युत्पद्यन्ते याः काश्चित् मार्य्यो याः काश्चित् महामार्य्यो याः काश्चिदीतयो ये केचिदुपद्रवा ये केचिदपाया ये केचिदाध्यात्मिका भया ये केचिदुपसर्गा उपसर्गसम्बद्धा वा उत्पद्यन्ते सर्व्वाणि तानि सर्व्वास्ताः सर्व्वे ते बालत एवोत्पद्यन्ते न पण्डितत. । तदनेन सत्येन सत्यवचनेन सत्यवाक्येन ज्ञः ज्ञ. ज्ञ ज्ञ एभिः पण्डिताधिष्ठितैर्मन्त्रपदैर्मम सर्व्वसत्त्वानां च रक्षां कुरु, परित्राणं कुरु, परिग्रहं कुरु, परिपालनं कुरु, शान्तिं कुरु, स्वस्त्ययनं कुरु, दण्डपरिहारं कुरु, शस्त्रपरिहारं कुरु, यावद् विषदूषणं कुरु, अग्निपरिहारं कुरु, उदकपरिहारं कुरु, काखोर्द्ध्वच्छेदनं कुरु, सीमाबन्धं कुरु, धरणीबन्धं कुरु। तद्यथा, अमृते अमृते अमृतोद्भवे अमृतसम्भवे आश्वस्ते आश्वस्ताङ्गे मा सर मा सर मा सर मा सर शम प्रशम उपशम सर्व्वव्याधीनुपशम सर्व्वाकालमृत्यूनुपशम सर्व्वनक्षत्रग्रहदोषानुपशम सर्व्वदंष्ट्रिना [illegible]पशम भगवति पर्णशबरि तुम्ब तुम्ब वितुम्ब वितुम्ब तुण्ड तुण्ड तुतुण्डे

AC [illegible] । — N [illegible]
A [illegible] । — Ba [illegible]
AC [illegible] । — NCBa [illegible]
AC omit. — The [illegible] is omitted in A
ANCBa [illegible] । — AC [illegible]
ANC [illegible] । — AC omit [illegible] कुरु
N [illegible] । — AC omit [illegible] कुरु
A [illegible], NC [illegible], the meaning is not found in dictionaries. The word may be [illegible]
Ba [illegible] । — A [illegible], N [illegible]
One [illegible] is dropped in all other MSS except B
Ba [illegible] ।

स्वाहा। ॐ गौरि गान्धारि चण्डालि मातङ्गि पुक्कसि स्वाहा। ॐ अङ्कुरे मङ्कुरे [1]कुरुकुरे पर्णशवरि स्वाहा। ॐ नमः सर्व्वशवराणां[2] महाशवराणां भगवति पिशाचि पर्णशवरि [3]पिशाचि [4]पर्णशवरि पिशाचि पाशपरशु-धारिणि यानि कानिचिद् भयानि(यौ) स्वाहा। ॐ पिशाचि पर्णशवरि ह्रीः [5]हः हुँ फट् पिशाचि स्वाहा।

॥ आर्य्यपर्णशवरी[6]ताराधारणी[7] समाप्ता ॥

151.

ॐ नम आर्य्यप्रज्ञापारमितायै।

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि प्रज्ञापारमितोदयम्।
[8]यस्यां [9]भावितमात्रायां[10] [11]निग्रहः सर्व्ववादिनाम्॥
द्विभुजामेकवदनां सितवर्णां मनोरमाम्।
अर्द्ध[12]चर्च्चरकेशां च श्वेताम्भोरुहसं[13]स्थिताम्॥
पद्मं दक्षिणहस्ते तु रक्तवर्णं विभावयेत्।
प्रज्ञापारमितां वामे वज्रपर्य्यङ्कसंस्थिताम्॥

---

[1] B कुरुरे। [2] A °महाणां। [3] AC omit.
[4] पर्णशवरि......हूँ(?) is omitted in all MSS except B.
[5] AC च। [6] NC omit तारा। [7] B धारिणी°।
[8] Ab यथा; [9] ACBAb भावित°।
[10] Ab °मात्रया। [11] Ab सर्व्ववादिविग्रहो भवेत्।
[12] A °चन्द्र°। [13] Ab °म्बुजसं°।

सर्व्वालङ्कार[1]सम्पूर्णां भावयेन्नाभिमण्डले।
धंकारज्ञान[2]सम्भूतां परमानन्दकारिणीम्॥
[3]समयसत्त्वं निष्पाद्य ज्ञानसत्त्वञ्च भावना।
षण्मासाभ्यासयोगेन प्रज्ञापारमिता भवेत्[4]॥
सप्तरात्रप्रयोगेण सर्व्वशास्त्रविशारदः।
सदाजापप्रयोगेण शतश्लोकं[6] दिने दिने।
करोति चाप्रयत्नेन शतग्रन्थं च धारयेत्॥

तत्र मन्त्रपदानि भवन्ति— ॐ पिचु पिचु प्रज्ञावर्द्धनि ज्वल ज्वल मेधावर्द्धनि धिरि धिरि बुद्धिवर्द्धनि स्वाहा। [8]अनेन मन्त्रेण सप्ताभिमन्त्रितं कृत्वा [9]वचाचितमारनालं षण्मासं [10]यावत् पिबेत्। महाप्राज्ञो भवति। ॐ प्रं स्वाहा अयं[11] मन्त्रः। अक्षोभ्यमुद्रिता चेयम्।

॥ इति शुक्लप्रज्ञापारमितासाधनम् ॥

---

[1] °भूषिताङ्गी। [2] Ab °विभवां।
[3] AN समय सत्वंतत्व विनिष्पाद्य, C सत्वंतत्व etc., B समयसत्व विनिष्पाद्य
[4] C भावनम्। [5] ANC °मासा°।
[6] AC श्लोकं, N श्लोके, B श्लोकान्।
[7] A लिखेत्, N लिखि, C लिखे।
Ab adds बृहस्पतिर्वत् before करोति, this appears to be redundant.
[8] B [illegible] Ab [illegible]
[10] B [illegible] [11] B [illegible] Ab [illegible]

152.

पूर्व्वोक्तविधानेनाकारजचन्द्रे पीतधीःकारजविश्वपद्मे पीतहुँकारमकारादिषोडशस्वरपरिवेष्टितं बहिः ककारादिद्वात्रिंशद्वर्णैः परिवृतं भावयेत्। ततः श्रीलास्या माल्या नृत्या गीता पुष्पा धूपा दीपा गन्धा इत्यष्टौ योगिनीः। एतत्सकलपरिणामेन ज्ञानचन्द्र उदेति प्रभाभास्वरः तदुपरि पद्मं तदुपरि प्रज्ञापारमितापुस्तकं तदुपरि द्वितीयं चन्द्रमण्डलं तदुपरि द्वितीयपुस्तकम्। सर्व्वमेतत् परिणम्य भगवती प्रज्ञापारमिता पीतवर्णा द्विभुजैकमुखी पञ्चतथागतमकुटी व्याख्यानमुद्रावती विश्वदलपद्मे चन्द्रासनासीना सर्व्वालङ्कारवस्त्रवती वामदक्षिणपार्श्वे उत्पलस्थप्रज्ञापारमितापुस्तकधारिणी। मन्त्रः— ॐ आः धीः हुं स्वाहा। पीत ॐकारो ललाटे, शुभ्र आःकारः क॰ पीतधीःकारो हृदि, कृष्णहुंकारो नाभाविति ग॰५ चत्वार्य्यक्षराणि अनुचिन्तयेत्।

॥ इति कनकवर्णा प्रज्ञापारमितासाधनं समाप्तम् ॥

153

पूर्व्वोक्तविधानेन शून्यताभावनानन्तरं रक्तपद्मे चन्द्रस्थ-पीतधीःकारपरिणतां प्रज्ञापारमितां पीतां पृष्ठाभ्या-न्तःस्थजटामुकुटिनीं व्याख्यानमुद्राधरां पुस्तकसहितनीलो-त्पलं वामपार्श्वे धारिणीं पट्टांशुकोत्तरीयां दिव्यवस्त्रा-लङ्कारिणीमित्येवं ध्यात्वा ॐ धीः श्रुतिस्मृतिविजये स्वाहा इति मन्त्रं जपेत् ।

॥ पीतवर्णसंक्षिप्तप्रज्ञापारमितासाधनं समाप्तम् ॥

154

[1]प्रज्ञापारमिताय नमः ।

प्रज्ञापारमिताया योगं तदुच्यते । पूर्व्वोक्तविधानेन स्वहृदि सितारविन्देन्दुमण्डले सितपँकारं विन्यस्य तदैव पूर्व्ववत् सर्व्वं विधाय पंकारपद्मपरिणतां भगवतीं द्विभुजां एकमुखां शुक्लां आगमाधिगमरूपां रत्नमुकुट-धारिणीं प्रज्ञापारमितापुस्तकाङ्कितकमलदया वाम-

[1] A omits.

[2] A [illegible], B [illegible]. B [illegible].

[3] From the Nama-kara to [illegible] is found only in B.

[4] A [illegible], N [illegible], C [illegible], Ab [illegible].

[5] A [illegible], Ab [illegible], B [illegible].

[6] [illegible] after [illegible] is wrongly added in Ab.

[7] Ab [illegible], A [illegible], C [illegible].

सर्व्वालङ्कारभूषितां शुभ्राम्बरधरां सनालरक्तकमलकृत-दक्षिणपाणिपल्लवां तदन्यकरेण हृदयविन्यस्तपुस्तकां आत्मानं प्रज्ञापारमितास्वभावमुत्पाद्य नाभिमण्डले एव-मपरामपि भगवतीं सर्व्वालङ्कारधारिणीं भावयेत्। अस्याय हृदि पद्मे चन्द्रबीजं ततः स्फुरन्तीभिः प्रभाभि-रङ्कुशाकाराभिरनादिसंसिद्धां भगवतीं जः इति मन्त्रेणा-हूय समभ्यर्च्य हूँ इति प्रवेश्य वँ इति बद्धा होः इति सन्तोषयेत्। तदनु बीजात् स्फुरणेन निर्गतान अनेक-लोकधातुस्थानां सत्त्वानामर्थं कृत्वा अनन्तान् प्रज्ञापार-मितानिर्म्माणकायान् पुनस्तत्र तान् संहरन् भावयेत्। खिन्नः स्फुरणं संहृत्य भगवत्यहङ्कारेण व्यवहरेत्। एवं मध्यसन्ध्यायां अवसानसन्ध्यायां तु स्फुरणं विभाव्य आहृत्य तदहङ्कारेण सुप्यादिति। पुनः प्रभातसन्ध्यायां सुःकारेण विसृज्य तथैव भावयेत्। तत्रायं जपविधिः। हृद्बीजाक्षर-मध्याद् वहिर्देवीमुखविवरेण निःसृतानि नाभिमण्डलेन तत्रैवानुप्रविष्टानि स्फटिकाक्षमालाकाराणि शुक्लानि मन्त्राक्षराणि स्फुरणमुपसंहृत्य देवताहङ्कारेण जपेत्। तत्रायं जप्यो मन्त्रः— ॐ पिचु पिचु प्रज्ञावर्द्धनि ज्वल ज्वल मेधावर्द्धनि धिरि धिरि बुद्धिवर्द्धनि स्वाहा। एवं भावयन् योगी अचिरेणैव कालेन सर्व्वशास्त्रकोविदो भवति। इति प्रज्ञापारमिताभावनाक्रमः।

---

[1] AC add ॐ after ॰कारेण। [2] ANC पद्मचन्द्र॰

[4] A समभ्यर्च्य।

[3] After this AC repeat ॰य समभ्यर्च्य......सन्तोषयेत्

[5] ॰सन्ध्या॰ is dropped in C. [6] A पुष्या॰।

[7] A omits.

विधायामादितं पुण्यं प्रज्ञापारमितोदयम् ।
²यत् तेनेदं जगद् भूयात् प्रज्ञापारमितोदयम् ॥

॥ शुक्लप्रज्ञापारमितासाधनम् ।
। कृतिरियं पण्डितश्रीपद्मवर्द्धनपादानाम् ॥

१५०

स्वहृदये अकारोत्थचन्द्रमण्डले धीकारं ¹चन्द्रस्थं तस्माद् विनिर्गतरश्मिभिर्गुरुबुद्धबोधिसत्त्वान् समानीयाग्रतो विचित्रासनोपविष्टान् दृष्ट्वा मनसा वन्दनापूजापापदेशनापुण्यानुमोदनात्रिशरणगमनबोधिचित्तोत्पादपुण्यपरिणामनात्मसमापना कुर्यात्। ततो मैत्रीकरुणामुदितोपेक्षाभावना। ततः शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहं इत्युक्त्वा शून्यतां भावयेत्। ततस्तदेव चित्तं झटिति चन्द्रस्थपीतधीःकारं दृष्ट्वा तत्परिणतां प्रज्ञापारमितां जटामुकुटिनीं चतुर्भुजां एकमुखां करद्वयेन धर्ममुद्राधरां नानारत्नाभरणभूषितां सुवर्णवर्णोज्ज्वलां वामभुजाभ्यां प्रज्ञापारमिताचितनीलोत्पलधरां विचित्रवस्त्रपरिधानोत्तरीयां दक्षिणहस्तेनाभयप्रदां रक्तपद्मोपरि चन्द्रासने वज्रपर्यङ्कस्थां भगवतीं विभाव्य ततो ह्राकारं कुर्यात्

¹ AC चन्द्र।

² [illegible] which is found in all MSS [illegible] contracted form of [illegible]

हुँ स्वाहा, ॐ वज्रधूपे हुँ स्वाहा, ॐ वज्रगन्धे हुँ स्वाहा, ॐ वज्रदीपे हुँ स्वाहा, ॐ वज्रनैवेद्ये हुँ स्वाहा, इति सर्व्वं दातव्यम्। तस्याग्रतः ॐ नमो वैरोचनाय ॐ, ॐ वज्रपुष्पे हुँ स्वाहेति, तथास्यैव दक्षिणे पार्श्वे ॐ नमो रत्नसम्भवाय त्राँ ॐ वज्रपुष्पे हुँ स्वाहा, तथा पश्चिमे ॐ नमोऽमिताभाय ह्रीः ॐ वज्रपुष्पे हुँ स्वाहा, तथा वामे ॐ नमोऽमोघसिद्धये ॐ खँ ॐ वज्रपुष्पे हुं स्वाहा, इत्येषां पूजां कृत्वा वैरोचनरत्नसम्भवयोर्म्मध्ये लोचनादेवीः पूजयेत्। ॐ नमो लोचनायै लोँ ॐ वज्रपुष्पे हुँ स्वाहा, रत्नसम्भवामिताभयोर्म्मध्ये ॐ नमः मामक्यै माँ ॐ वज्रपुष्पे हुँ स्वाहा, पुनरमिताभामोघयोर्म्मध्ये ॐ नमः पाण्डरायै पाँ वज्रपुष्पे हुँ स्वाहा, पुनरमोघसिद्धिवैरोचनयोर्म्मध्ये ॐ नमस्तारायै ताँ ॐ वज्रपुष्पे हुँ स्वाहा। ततोऽक्षोभ्यस्य स्थाने ॐ नमः प्रज्ञापारमितायै धीः ॐ वज्रपुष्पे हुँ स्वाहेति त्रिधा सर्व्वपुष्पादिकं दद्यात्। ॐ सर्व्वतथागतपूजावज्रस्वभावात्मकोऽहमिति नानाविधां दिव्यपूजां कारयेदिति।

मण्डलकर्म्म इदानीं एव चिन्तयति। अमी हि सत्त्वा भवदुःखोपहताः सत्त्वाः पुनः पुनः संसारे संसरन्ति। अहोवत कष्टमेषामिति करुणाचित्तमुत्पाद्य एवं हृदि

---

[1] A [illegible]। [2] Ba omits वैरोचन... मध्ये।
[3] Instead of रत्न....मध्ये, Ba has [illegible]।
[4] A omits ॐ नमः, C omits नमः।
[5] Instead of पुन......मध्ये, Ba has [illegible]।
[6] A omits. [7] ॐ नमः dropped in A
[8] AC [illegible]।

करोति। प्रज्ञापारमितायोगमागम्यानुत्तरां सम्यक्सम्बोधिं प्राप्य एते ऽपि मया तत्र व्यवस्थापयितव्या यथैषां पुनर्दुःखं न भवति, संसारात् मुच्यन्ते, सुखिताश्च भवन्तीति प्रणिधानलक्षणं चित्तमुत्पादयेत्। ततः स्वहृदि नीहारहार-हरहासनिभं सुधममृतराशिमिव चन्द्रमण्डलं पश्येत्। ततो धीःकारं कनकवर्णसदृशं अनेकरश्मिशतसहस्रदीपित-विमाक्सलोकधातुं अनेकबुद्धकोटिनियुतशतसहस्राणि विस्फुरितानि द्रष्टव्यानि। अत्रैव प्रज्ञापारमिताऽपि लोचनाद्याश्च देव्यः कल्याणमित्रञ्च अनेकाश्च पुष्पधूपदीप-गन्धनैवेद्यचक्रत्लगसरत्नाय, रत्नस्त्रीरत्नपुरुषरत्नादयश्च; तद्देषां बुद्धानां भगवतां सर्वासां च देवीनां कल्याण-मित्रस्य च दिव्यपूजामेघैरेव मनोनिर्यातैः पुष्पादिभिः कुर्यात् आत्मनिर्यातनां त्रिशरणगमनं पापदेशनां पुण्यानुमोदनां च। ततो बुद्धा भगवन्तो लोचनाद्याश्च देव्यो विस्फुरन्ति संहरन्तीति अनिशं ध्यायात्। एवं ध्यायतः प्रस्थानलक्षणं चित्तमुत्पद्यते।

ततः ॐ स्वभावशुद्धाः सर्वधर्माः स्वभावशुद्धोऽहमिति गाथा पठितव्या। तत आत्मानमेकमेव पश्यन्नन्तरीक्षगतं स्फुरदस्तपुञ्जमिव निर्मलं पूर्णिमाचन्द्रमिव सकलकला-कलापपरिपूर्णं देदीप्यमानं तत ॐ शून्यताज्ञानवज्र-स्वभावात्मकोऽहमिति पठितव्यम्। पश्यन्नात्मानं "न रूपं

[1] A योगस्यानु॰।
[2] A ॰च्ते।
[3] AC तुष्ट॰।
[4] AC ॰सतो।
[5] A ॰र्नित।
[6] A प्राप्यते।
[7] A ॰नीति।
[8] ॰दीप॰ is omitted in A.
[9] AC दिव्यो।
[10] AC मार्गंसप॰।
[11] AC स्वरूप।

161.

नमो वज्रसरस्वत्यै ।

नत्वा वज्रसरस्वतीं गुणमयीं संबुद्धवागीन्द्रदां[1]
स्फुर्ज्जद्दुर्ज्जयवादसुन्दररसां स्वाराधकानां[2] हिताम् ।
घोराज्ञानतमोऽपहां भवभिदं[3] तस्याः समाराधनं
वक्ष्ये सत्त्वहिताय [4]सूक्तविधिना दुर्बोधबुद्धिं प्रति ॥

आदावेव सुखादियुक्तिमगमत्[5] प्रातः कृपावान् क्षमी
मैत्रीमोदमदेन[6] यो मुदितवान्[7] मन्त्री शुचा[8]वासने ।
[9]स्थाने चापि मनोहरे रहसि वा दृष्ट्वा स्वहृत्पङ्कजं
तस्मिन् निर्म्मलमाभवं[10] शशधरं सम्भावयेत् तत्र च ॥

दोःकारं किरणैर्दिगन्तरमितस्यापूरयन्तं ततो
दृष्ट्वा बुद्ध[11]समूहमग्रत इदं पूजादिकं भावयेत् ।
पुष्पाद्यैरथ वन्दनां पुनरसौ पापप्रकाशं तथा
पुण्यानामनुमोदनां त्रिशरणं सम्यग् व्रजेन्मन्त्रवित् ॥

इत्याद्यप्रणिधानतः सुकृतिनं चा[12]त्मानमालम्ब्य सः ।
शून्यं सर्व्वविकल्पजालमखिलं विश्वं ततो भावयेत् ॥
एकानेकवियोगवत्परिकथाशुद्धं च सं[13]ज्ञानवित्
पठेत् - - ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहम् ॥ (!)

---

[1] A वाक्शीमुद्रां । [2] AC कारा । [3] AC भवतोद, N भगवती । [4] AC सूक्त० । [5] AC ०मगति । [6] AC ०मदनया । [7] Ab मुदितो । [8] A शुधा० । [9] N omits. [10] A ०मातरं, N ०तमात्, C ०माहरं, Ba ०मातवं । [11] Ab मूर्त्त० । [12] Ba ०मुद्रा । [13] A omits च सं०, BAb मद०, N मत ।

शून्योद्भूतसरोजचन्द्रनिहितं दोःकाररक्तं पुनः
नानारश्मिसमूहसुन्दरतरं तेनाष्टपत्राब्जजम्[2]।
तस्माद् रक्तमहाद्युतिं भगवतीं सद्रूपणालङ्कृतां
प्रत्यालीढपदस्थितां त्रिवदनां षड्बाहुभिर्भूषिताम्॥

सव्ये नीलमुखां बिभर्त्ति च करे पद्मासिकर्त्री[4]र्य वै
वामे शुक्ल[5]मुखां च पाशसहितां सद्रत्नचक्रं तथा।
हृत्पद्मस्थितचन्द्रमध्यनिहितं तस्याथ दीर्घाक्षरं[6]
नानाज्ञानतमोऽपहैश्च किरणैरापूर्य्यमाणं जगत्॥

संहृत्य[7] स्वहृदीन्दुबीजविहितां दृष्ट्वा पुनर्निःसृतिं
तस्यैवेति मुहुर्मुहुः प्रतिदिनं ध्यायात् सदाऽतन्द्रितः[8]।
ध्याने[9] खिन्न इतीह बीज[10]समयैः संहृत्य मन्त्रानसौ
ह्यारादीप्तदिवाकरक्रमसरन् मन्त्रं जपेदीदृशम्॥

ॐ पिचु पिचु प्रज्ञावर्द्धनि ज्वल ज्वल मेधावर्द्धनि धिरि धिरि बुद्धिवर्द्धनि स्वाहा।

देवीरूपमनाः[11] सदा प्रमुदितः सन्ध्यासु सर्व्वासु वै
मन्त्रं संपरिजप्य सूक्ष्मविधिना सत्त्वार्थहेतोरिमम्।
पुण्यं वा परिणाम्य कार्य्यकरणे ध्यानैकनिष्ठश्चरेद्
यावन्न क्षमपूरितं भवति चापूर्णे[12] च कर्म्मक्रमः॥

---

[1] Ba [illegible]
[2] Ab [illegible], this seems to be a better reading but it spoils the metre
[3] A [illegible], N [illegible]
[4] Ab [illegible]
[5] CBBa [illegible], Ab [illegible]
[6] A [illegible]
[7] A [illegible], Ab [illegible]
[8] B [illegible]
[9] ANCAb [illegible]
[10] A [illegible], N [illegible], BBa [illegible]
[11] A [illegible]
[12] Ab [illegible]

सर्व्वाकारविपक्षतामुपगतो ध्यानं करोत्येव सं
मुक्तायां प्रतिपद्यतीव सुमना यावच्छशाङ्कस्थितिः ।
तावत् संक्षतमेव वै प्रतिनिशं यावत् सुपूर्णः शशी
तस्यामेव च निःश्वासो भवति वै सिद्धः कविर्दुर्ज्जयः ॥

श्रीमत्कृष्णयमारितन्त्रनिहिता श्रीकृष्णराजेन या
श्रीमद्वज्रसरस्वती भगवती तस्याः समाराधनम् ।
सत्त्वानां हितहेतवे रचयता पुण्यं मया साम्प्रतं
प्राप्तं तेन जनोऽस्तु कृष्णसदृशो दुर्व्वारसिद्धः कविः ॥

अकारि श्रीधरेणेदं साधनं बौद्धयोगिनाम् ।
श्रीमद्वज्रसरस्वत्या विध्वस्तध्वान्तमान्तरम् ॥

॥ आर्य्यवज्रसरस्वतीसाधनम् ॥

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
B [illegible]
AC'B omit.
AC'Ab [illegible]
AC' [illegible]

162.

मायसर्थे नम ।

पूर्व्वोक्तविधानेन शून्यतां यावदभिमुखोऽस्याधिष्ठाय च सितकमलं सप्तहस्तप्रमाणं तदुपरि शशिमण्डलं तन्मध्ये ह्रीःकारं शुक्लं तेन सितकमलं स्वबीजगर्भं भावयेत। तेन च भगवतीं महासरस्वतीमनुविचिन्तयेत शरदिन्दुकराकारां सितकमलोपरि चन्द्रमण्डलस्थां दक्षिणकरेण वरदां वामेन सनालसितसरोजधरां स्मेरमुखीमतिकरुणामयां श्वेतचन्दनकुसुमवसनधरां मुक्ताहारोपशोभितहृदयां नानारत्नालङ्कारवतीं द्वादशवर्षाकृतिं मुदितकुचमुकुलदन्तुरोरस्तटीं स्फुरदनन्तगभस्तिव्यूहावभासितलोकत्रयाम्। ततस्तत्पुरतो भगवतीं प्रज्ञां दक्षिणतो मेधां पश्चिमतो मतिं वामतः स्मृतिं एताः स्वनायिकासमानवर्णादिकाः सम्मुखमवस्थिताश्चिन्तनीयाः। ततः स्वनाभिप्रदेशे चन्द्रमण्डले सितमोंकारं ध्यात्वा ततो निश्चरन्तोऽमृतधाराप्रयमाणामविच्छिन्नप्रवाहां चिन्तयन् मन्त्रमावर्त्तयेत्। तत्रायं मन्त्रः— ॐ ह्रीः महामायाङ्गे महासरस्वत्यै नमः। एवं पापधिकां भूत्वा मौनादर्वाक्तिष्ठन् निरन्तरं देवताकारमुद्वहन् मन्त्रमप्यावर्त्तयन्नन्यकर्मा मासेन सार-

1 AC [illegible]
2 A [illegible]
3 AC [illegible], AB [illegible]
4 B takes this [illegible]
5 AC [illegible]
6 [illegible]
7 B [illegible]

पालने ब्रह्मचर्यस्य मद्याचारस्य वर्ज्जने ।
अन्वयव्यतिरेकाभ्यां समानफलता मृता[1] ॥
तस्मादिष्टफलाशंसी सम्पूर्णविधिमाचरेत् ।
विश्वविस्मापने शक्तिरस्मादस्योपजायते ॥
आसनाम्भोरुहवर्णा रुचयश्च सिता मताः ।
[2]अकाकरुदितं [3]तज्ज्ञा भा[4]स्वतोऽनुदयं विदुः ॥
अन्वयव्यतिरेकं वा विद्यात् सिद्धियथायथम् ।
दीपस्य दर्शनात् स्वप्ने विलुता[5] विलुतस्य च ॥
पिबेदकाकरुदिते वत्सराद्वमयाचितम् ।
[6]आरनालैकचुलुकं स्वमन्त्रेणाभिमन्त्रितम् ॥
स्वयं ग्रहः स्वसङ्केतैरन्यैराख्यानमेव वा[7] ।
यत्र नास्ति तमेवाहुरयाचित विधिं बुधाः[8] ॥
प्रज्ञादिसाधनमिदं सुगतोपदिष्टं
आख्याय नः सुविपुलं कुशलं यदासीत् ।
तेनायु विस्मयकरं च निरुत्तरं च
सर्वज्ञताऽपि पदमस्य जनस्य भूयात् ॥

॥ [वज्रसरस्वतीसाधनम्] ।

। इतिरियं आर्य्यावलोकितेशक्रमकमलानतिधौत-
कल्मषस्य मतिनयविदुष उदारकीर्त्तिप्रभव-
मनोरथरक्षितस्य भिक्षोः ॥

---

[1] AC स्मृता ।
[2] AC ऽनया ।
[3] A omits विप्लुता० ।
[4] AC रचित० ।
[5] A काकाग्रमुदितं ।
[6] AC ०आत्मार्णं०, N ०आत्मनो० ।
[7] AC च ।
[8] AC बुधाः ।
[9] N ०सङ्केत० ।

165

आदौ चक्रधरस्ततः पितृयुगात् प्रज्ञान्वितो वर्द्धते
तस्माच्च ज्वलयुग्ममस्य तु परे मेधापरो वर्द्धते ।
एतस्माच्चरमं थिरिद्वयमतो बुद्धिस्तथा वर्द्धते
स्वाद्यान्तः कथितः स एष सुगतैर्मन्त्रः कवित्वादिभुः ॥

धर्म्मपादं प्रणम्यादौ प्रज्ञानस्योपदेशकम् ।
सारस्वतमिदं वक्ष्ये चक्रं लोकहितोदयम् ॥

क्वचित् सुखासनस्थोऽसौ योगी शून्यं विभावयेत ।
यथाविधि ततो बीजं बीजादग्रं तथैव च ॥

ततमस्य द्वितीयस्थमष्टमस्य चतुर्थकम् ।
प्रथमस्य चतुर्थेन भूषितं तत् सबिन्दुकम् ॥

तदुद्भवां सरस्वतीं वीणावादनतत्पराम् ।
चन्द्रांशुदाननिर्भासां सर्व्वालङ्कारभूषिताम् ॥

निष्पाद्य तां महादेवीं चिन्तयेत् तद् हृदि स्थितम् ।
'मों-इत्यक्षरनिष्पन्नचक्रमष्टारभूषितम् ॥

तन्मध्ये चन्द्रबिम्बस्थं तद्बीजं चिन्तयेत् स्थिरम् ।
तच्च तस्यावभासेन द्योतयेदात्मविग्रहम् ॥

ततस्तं रोमकूपेन निःसार्थाशेषमम्बरम् ।
अज्ञानतिमिरं हत्वा पुनस्तस्मिन् प्रवेशयेत् ॥

पञ्चमाधःस्थितः षष्ठः स्वरो बिन्दुद्वयाङ्कितः ।
'आ ईं पूर्व्वं तथा ऊ ऐ औ अ'स्तदुदाहृतम् ॥
हृदि शिरसि शिखायां कण्ठे नेत्रे च स्कन्धके ।
न्यासमित्थं विधानेन 'प्रकुर्य्याद् ब्रह्मचर्य्यतः ॥
तदनु भ्रामयेच्चक्रं हृदयस्थमहर्न्निशम् ।
नियतं तु स्वहृद्बीजं भावयेत् स्थिरबुद्धिमान् ॥
लक्षजापं ततः कुर्य्यात् सप्तसङ्ख्यासमन्वितम् ।
प्रसन्ना विचरेत् तस्य हृदि देवी सरस्वती ॥
गद्यपद्यमयाशेषं' द्वितीय इव गोष्पतिः' ।
सानात्यदृष्टपूर्व्वं च सर्व्वमित्यादियाश्रयम् ॥

इदं हि चक्रं कविराजतार्थिभि-
र्निषेवितव्यं यथोक्तयुक्तितः ।
निषेव्यमाणं स्वरसस्वरूपं
समर्पयिष्यत्यचिरादतुल्यम् ॥

॥ वज्रवीणासरस्वतीसाधनम् ॥

166.

वज्रशारदायै नमः ।

इष्टाऽकारं हृदि विनिहितं चिन्तयेच्चन्द्रबिम्बं
तस्मिन् पद्मं तदुपरि लसद् ह्रीँकृतिं तत् समन्तात् ।
पश्चाद् रोमावलिविलगतं भावयेद् बाह्यरश्मिं
देवी तव प्रभवति महाबुद्धिबीजाक्षरश्रीः ॥

सुधा'म्बुजोपरि लसत्तनुमादधानां
नेत्रत्रयं मुकुटसंस्थितमर्धचन्द्रम् ।
वामेन पुस्तकधराम्बुजमन्यहस्ते
पश्चात् स्वदेहसमतामनयत् प्रयत्नात् ॥

ततस्तु ध्यानखिन्नोऽसौ जपेन्मन्त्रं समाहितः ।
गुर्वादेशवशात्सम्यं शुचिं साचारतां गतः ॥
हान्तरान्तसमायुक्तं मान्तमोस्वरशोभितम् ।
इन्द्वर्धबिन्दुनाऽऽक्रान्तं लिपिं दृष्ट्वा जपेद् गुरौ ॥

॥ वज्रशारदासाधनं समाप्तम् ॥

---

¹ AN सुधा० ।

167.

भास्वत्प्रवालमणिसन्निभदिव्यकान्तिं
वज्रत्रयां कुलिशपूर्व्वसरस्वतीं ताम्।
प[1]द्मासिकर्त्रिसितचक्रनवांशरत्न-
[2]ब्रह्माजभाजनधरां शिरसा नमामि॥

मनोऽनुकूले विजनप्रदेशे मृदुमस्रूरकादावुपविश्य स्वहृदि चन्द्रमण्डलमादिस्वरसम्भ[3]वं भावयेत्। तदुपरि [4]ह्रीःकारबीजं पद्मरागमणिप्रभं ततो रश्मीन् निश्चार्य्य तैः रश्मिभिर्गुरुबुद्धबोधिसत्त्वान् सञ्चोद्य पुरोवर्त्तिनः कुर्य्यात्। ततो वज्रपुष्पादिभिर्मन्त्रैर्मनोमयीभिः पूजाभिः पूजयेत्। ततः [5]पापदेशनादिकं कुर्य्यात्। ततः ॐ [6]स्वभावशुद्धाः सर्व्वधर्म्माः स्वभावशुद्धोऽहमिति सप्तधा पठेत्। ॐ शून्यताज्ञानवज्रस्वभावात्मकोऽहमिति सर्व्वधर्म्मशून्यतां विभावयेत्। ततः पुरतो रक्तपद्मं सप्तहस्तप्रमाणं विभावयेत्। तदूर्द्ध्वं चन्द्रमण्डलं ईषद्रक्तं [7]अकारसम्भवं तदूर्द्ध्वं [8]ह्रीःकारसम्भवं पङ्कजं पुनः पद्मस्योपरि चन्द्रमण्डलं तदूर्द्ध्वं ह्रीःकारं पुनः। ततो रश्मिमेघं निश्चार्य्य पङ्क्तिसंगृहीतान् सत्त्वान् अनुत्तरायां सम्यक्सम्बोधौ प्रतिष्ठाप्य वज्रसरस्वत्याकारेण ह्रीःकारे प्रवेशयेत्। ततः स्वयं प्रविशेत्।

---

[1] ANC °ह्मासिक॰।
[2] ANC ब्रह्माद्य॰।
[3] ANC °भम॰।
[4] Ba ह्रीं॰।
[5] C omits पाप॰ ...... ततः here, but states the omitted portion after पद्मं.
[6] AN omit स्वभावशुद्धा सर्व्वधर्म्माः।
[7] AN यकार॰, Ba ताकार॰।
[8] Ba ह्रीं॰।

स्वयं प्रविष्टमात्मेन सर्व्वं परिणम्य त्रिमुखीं षड्भुजां देवीं नानालङ्कारभूषितां पिङ्गोर्द्ध्वकेशीं प्रत्यालीढपदेन रक्तचन्द्रोपरिस्थितां विभावयेत्। तस्याः प्रथमं मुखं रक्तं दक्षिणं मुखं वामं कृष्णं प्रथमदक्षिणभुजे कमलं प्रज्ञापारमितापुस्तकाङ्कितं द्वितीये खड्गं तृतीये कर्त्रीं प्रथमवामभुजे सितचक्रमष्टारं द्वितीये नवांशरत्नं तृतीये ब्रह्मकपालम्। यथा शून्यतासमाध्यनन्तरं देवतानिष्पत्तये बीजाक्षरं तथा पुनर्भगवत्या हृदि विभावयेत्। ततो बीजाद् रश्मीन् निश्चार्य्य ज्ञानसत्त्वमानीय पूजयेत् प्रवेशयेच्च। ततो मन्त्रं जपेत् मन्त्री सुसमाहितमानसः। अक्षरद्वयं तु [1]जप्त्वा ततः प्रारभ्यते क्रिया। तत्रायं मन्त्रः—
ॐ पिचु पिचु[2] प्रज्ञावर्द्धनि ज्वल ज्वल मेधावर्द्धनि धिरि धिरि बुद्धिवर्द्धनि स्वाहा। शुक्लपक्षप्रतिपदमारभ्य चन्द्रमसमालोकयन् संस्कृतं कुर्य्याद् यावद् वलमेति चन्द्रमाः यावत् पूर्णमासीम्। पूर्णिमायां दिवाशायी यावत् कर्म्म तावद् भावयेत्। ततोऽश्रुतपूर्व्वाण्यपि शास्त्राण्यभिमुखीभवन्ति, सहस्रग्रन्थं धारयेद् दिने दिने, सर्व्ववादिप्रमर्द्दकः, प्रियो देवमनुष्याणाम्।

॥ कृष्णयमारितन्त्रोद्धृतवज्रसरस्वतीसाधनं समाप्तम् ॥

---

[1] ANC ॰धाव॰।　　[2] ANC धृत।

168.

नमो वज्रसरस्वत्यै ।

चतुर्ब्रह्मक्रमेण साधनं लिख्यते । पूर्व्ववद् श्रंकारं ध्यात्वा हृच्चन्द्रे पापदेशनादिशून्यताबोधिपर्य्यन्तं पंकारज-श्वेताब्जेन्दौ श्रंबीजात् स्फुरणादिना सम्भूतां सितवर्णां मनोरमां दक्षिणेन रक्ताम्बुजधारिणीं वामेन प्रज्ञा-पारमितापुस्तकधारिणीं 'वज्रसमाजमुद्रया ॐ वज्र-समाज जः जः जः ज्ञानसत्त्वप्रवेशादिपूर्व्वकं प्रज्ञापार-मितां वज्रपर्य्यङ्कसमासीनां भावयेत् । तस्या हृदयचन्द्रस्थं श्रंकारं ध्यात्वा स्फुरणसंहरणक्रमेण मन्त्रं जपेत् ॐ पिचु पिचु प्रज्ञावर्द्धनि ज्वल ज्वल मेधावर्द्धनि धिरि धिरि बुद्धिवर्द्धनि स्वाहा । प्रदीपपङ्क्तिमिव ज्वलन्तीं मुखा-न्निर्गत्य नाभिमण्डलं प्रविशन्तीं विचिन्त्य एवमन्येषां द्रष्टव्यम् । तथा चोक्तम्—

> प्रथमं शून्यताबोधिं द्वितीयं बीजसंयुतम् ।
> तृतीयं बिम्बनिष्पत्तिं चतुर्थं न्यासमक्षरम् ॥

॥ इति वज्रसरस्वतीसाधनं समाप्तम् ॥

---

[1] AC omit [illegible] AC [illegible]
[2] [illegible] धिरि धिरि ।

169.

पूर्व्वोक्तविधानेन पीतभृंकारनिष्पन्नां चतुर्भुजैकमुखीं पीतां त्रिनेत्रां नवयौवनां वरदाक्षसूत्रधरदक्षिणकरां त्रिदण्डीकमण्डलुधरवामकरां अमिताभमुद्रितां पद्मचन्द्रासनस्थां भगवतीं ध्यात्वा मुद्रां बन्धयेत्। प्रसारितहस्तद्वयाङ्गुष्ठाभ्यां कनिष्ठिकानखद्वयं पिधाय ततो मन्त्रं जपेत् ॐ भृँ स्वाहा।

॥ भृकुटीसाधनम् ॥

---

[1] AC भृं°, B ब्र°।
[2] ANC करधरां।
[3] Repeated in Ba.
[4] Ba °ष्ठिकां।
[5] Ba omits from पिधाय to the end of the *Sādhana*.
[6] ANC भृकुटी।

170.

[1]नमो भृकुट्यै।

पूर्व्वोक्तविधानेन स्वहृदीन्दुमध्ये बीजं षष्ठस्य चतुर्थं प्रथमाष्टमेन पूरितं [2]शून्यदेवेनाक्रान्तं अर्द्धेन्दुना शिरसि भूषितं तेनैव निष्पन्नां भृकुटीं पीतवर्णां चतुर्भुजां जटामकुटधरां शान्तां दक्षिणे वरदां अक्षसूत्रधरां वामेन त्रिदण्डीकमण्डलुधरां पद्मचन्द्रासनस्थां भावयेत्। ततो मुद्रां बन्धयेत्। [3]पूर्व्ववद् हस्तद्वयप्रसारितेनाङ्गुष्ठेन कनिष्ठिकानखं पिधाय पृथक् पृथक् ग्रैवा वज्रलक्षणाः, [4]इयं भृकुटीमुद्रा। पश्चात् मन्त्रं जपेत् ॐ [5]भृं स्वाहा।

॥ भृकुटीसाधनम् ॥

END OF VOLUME ONE

---

[1] This *Namaskāra* is found only in Ab

[2] B शून्य०। [3] ANC ०दक्ष०।

[4] Ba omits पूर्व्व०......भृकुटीमुद्रा।

GAEKWAD'S ORIENTAL SERIES.

Critical editions of unprinted Sanskrit Works, edited by competent scholars and published by the Central Library, Baroda

		Rs. A
1	**Kāvyamīmāṃsā** by Rājaśekhara Re-issue 1924	2-4
	This book has been set as a text-book for the Acharya Examination of the Patna University	
2.	**Naranārāyaṇānanda** by Vastupāla edited by C. D. Dalal, M.A., 1916	1-4
3	**Tarkasaṃgraha** by Ānandajñāna or Ānandagiri edited by T. M. Tripathi, B.A., 1917	2-0
4	**Pārthaparākrama** by Prahlādanadeva edited by C. D. Dalal, M.A., 1917	0-6
5	**Rāṣṭrauḍhavaṃśa-Mahākāvya** by Rudrakavi edited by E. Krishnamacharya Introduction by C. D. Dalal M.A., 1917	1-12
6	**Liṅgānuśāsana** by Vāmana edited by C. D. Dalal M.A., 1918	0-8
7	**Vasantavilāsa** by Bālachandrasūri edited by C. D. Dalal, M.A., 1917	1-8
8	**Rūpakaṣaṭka** by Vatsarāja, edited by C. D. Dalal M.A., 1918	2-4
9	**Mohaparājaya** by Yaśaḥpāla edited by Muni Chatur Vijayaji Introduction and appendices by C. D. Dalal 1918	2-0
10.	**Hammīramadamardana** by Jayasiṃhasūri edited by C. D. Dalal, M.A., 1920	2-0
11.	**Udayasundarīkathā** by Soḍḍhala edited by C. D. Dalal, M.A., and E. Krishnamacharya 1920	2-4
12	**Mahāvidyāviḍambana** by Bhaṭṭa Vādīndra edited by M. R. Telang 1920	2-8
13	**Prāchīnagurjarakāvyasaṃgraha** collection of old Gujarati poems—12th to 15th centuries edited by C. D. Dalal, M.A., 1920	2-4
14	**Kumārapālapratibodha** by Somaprabhācārya, edited by Muni Jinavijayaji, 1920	7-8
15	**Gaṇakārikā** by Bhāsarvajña edited by C. D. Dalal, M.A., 1920	1-4
16	**Saṅgītamakaranda** by Nārada, edited by M. R. Telang, 1920	2-0

Rs. A

17. **Kavīndrācārya's List:** List of works in the collection of Kavīndrācārya, a 17th century Pandit, edited by R. A. Shastry, with a foreword by Dr. Ganganatha Jha 1921 0-12

18. **Vārāhagṛhyasūtra,** edited by Dr. R. Shama Shastry, 1921 0-10

19. **Lekhapaddhati:** Specimen Sanskrit letters, etc., 8th to 15th centuries, edited by C D Dalal, M.A. and G. K. Shrigondekar, M A . .. (*Shortly*)

20. **Pañchamīkahā or Bhavisayattakahā,** by Dhanapala edited by C D. Dalal, M.A and Dr P D. Gune, M.A Ph D , 1923 6-0

21. **A Descriptive Catalogue of the palm-leaf MSS and Important Paper MSS in the Bhandars at Jaisalmere,** compiled by C D Dalal M A., and edited by L B Gandhi 1924 .. 3-4

22, 23. **Parasurāmakalpasūtra:** with commentary by Rāmesvara and Paddhati by Umananda edited by A Mahadeva Shastry, B A Director Adyar Library 2 vols 1923 .. . 11-0

24. **Tantrarahasya,** edited by Dr R Shama Shastry B A Ph D Curator, Government Oriental Library Mysore, 1923 . 1-8

25. **Samarāṅgana,** a work on architecture by King Bhojadeva, edited by Mahamahopadhaya T Ganapati Shastri Ph.D M R A S 2 vols—vol I, 1924 5-0

26. **Sādhanamālā,** edited by Benoytosh Bhattacharyya, M A. General Editor Gaekwad's Oriental Series 2 vols—vol I 1925 5-0

BOOKS IN THE PRESS.

1 **Tattvasamgraha:** a Buddhist philosophical work of the 8th century by Sāntarakṣita, with Pañjikā by Kamalaśila edited by E. Krishnamacharya 2 vols

2 **Nyāya-Praveśa:** earliest work on Buddhist logic by Dinnāga, with commentaries of Haribhadra Sūri and Pārśvadeva edited by A. B Dhruva, M A , LL.B , Pro-Vice Chancellor of the Hindu University Benares

3 **Sādhanamālā (Vol. II),** a Buddhist Tantric text of rituals, dated 1165 A.D consisting of more than 300 small works composed by distinguished writers edited by Benoytosh Bhattacharyya, M.A. (Illustrated)

4 **Nāṭyaśāstra of Bharata,** with commentary by Abhinava Gupta of Kashmir edited by M Ramkrishna Kavi M A Illustrated 4 vols

5. **Catalogue of Sanskrit Manuscripts** in the Central Library, Baroda. Vol I (Vedic) Compiled by G K Shrigondekar M.A. and K. S Ramaswamy Sastri, assisted by other members of the Editorial Staff.

6 **Advayavajrasamgraha**, consisting of twenty smaller works on Buddhist philosophy by Advayavajra, a Buddhist savant belonging to the 11th century A D, edited by Mahamahopadhyaya Pandit Haraprasad Shastri, M A, C I E, F A S B

7 **Kalpadrumakoṣa of Keśava**, a standard work on Sanskrit Lexicography, edited by Pandit Ramavatara Sarma Sahityacharyya, M A, of Patna

8 **Mānava-Gṛhyasutrabhāṣya of Aṣṭāvakra**, edited by Pandit Rama-Krsna Harshaji of Ahmedabad, with introduction by Prof B C Lele, M A, of Baroda

9 **Nalavilāsa**, a drama by Ramachandra Sūri, pupil of Hemachandra Sūri, edited by Messrs G K Shrigondekar, M A, and L B Gandhi of the Central Library Department

10 **Apabhraṁśa-Kāvyatrayī**, consisting of three works, the *Carcari*, *Upadeśarasāyana* and *Kālasvarupa Kulaka*, by Jinadatta Suri (12th century) with commentaries, edited by Pandit L B Gandhi of the Central Library Department

11 **Mānasolāsa** *alias* **Abhilasitārtha-Cintāmaṇi**, divided into one hundred chapters treating of one hundred different topics by Chalukya Someśvaradeva (12th century), edited by Mr G K Shrigondekar, M A, of the Central Library Department

12 **A Descriptive Catalogue of MSS in the Jain Bhandars at Pattan** (in two volumes), edited from the notes of the late Mr C D Dalal by Pandit L B Gandhi of the Central Library Department

13 **Samarāngana** of King Bhoja (Vol II), edited by Mr Gaṇapati Sastri of Trivandrum

Ready January, 1925

Supplement (or Khatimae) to the Mirat-i-Ahmadi, translated from the Persian of Ali Mahamad Khan, the last Moghul Dewan of Gujarat, by Syed Nawabali, M A, Professor of Persian, Baroda College, Fellow of Bombay University, author of Tarikh-i-Solar, Tazkirat ul Mustafa, etc, and Charles Norman Seddon, I C S (retired), late Revenue Minister, Baroda State, with notes, appendices and three illustrations, 270 pages demy 8vo cloth. Price about Rs 8

This work gives an interesting description of the city of Ahmedabad and the Province of Gujarat in the middle of the 18th century

17. **Kavīndrācārya's List:** List of works in the collection of Kavīndrācārya, a 17th century Pandit, edited by R. A. Shastry, with a foreword by Dr. Ganganatha Jha, 1921 ... 0-12
18. **Vārāhagṛhyasūtra,** edited by Dr. R. Shama Shastry, 1921 ... 0-10
19. **Lekhapaddhati:** Specimen Sanskrit letters etc., 8th to 15th centuries, edited by C. D. Dalal, M.A., and G. K. Shrigondekar, M.A. ... (shortly)
20. **Pañchamikahā or Bhavisayattakahā,** by Dhanapala, edited by C. D. Dalal, M.A., and Dr. P. D. Gune, M.A., Ph.D., 1923 ... 6-0
21. **A Descriptive Catalogue of the palm-leaf MSS and Important Paper MSS in the Bhandars at Jaisalmere,** compiled by C. D. Dalal, M.A., and edited by L. B. Gandhi, 1924 ... 3-4
22, 23. **Parasurāmakalpasūtra:** with commentary by Rāmesvara and Paddhati by Umananda, edited by A. Mahadeva Shastry, B.A., Director, Adyar Library, 2 vols, 1923 ... 11-0
24. **Tantrarahasya,** edited by Dr. R. Shama Shastry, B.A., Ph.D., Curator, Government Oriental Library, Mysore, 1923 ... 1-8
25. **Samarāṅgaṇa,** a work on architecture by King Bhojadeva, edited by Mahamahopadhyaya T. Ganapati Shastri, Ph.D., M.R.A.S., 2 vols—vol. 1, 1924 ... 5-0
26. **Sādhanamālā,** edited by Benoytosh Bhattacharyya, M.A., General Editor, Gaekwad's Oriental Series, 2 vols—vol. 1, 1925 ... 5-0

BOOKS IN THE PRESS.

1. **Tattvasaṃgraha:** a Buddhist philosophical work of the 8th century by Śāntarakṣita, with Pañjikā by Kamalaśīla, edited by E. Krishnamacharya, 2 vols.

2. **Nyāya-Praveśa:** earliest work on Buddhist logic by Dinnāga, with commentaries of Haribhadra Sūri and Pārsvadeva, edited by A. B. Dhruva, M.A., LL.B., Pro-Vice-Chancellor of the Hindu University, Benares.

3. **Sādhanamālā (Vol. II):** a Buddhist Tantric text of rituals, dated 1165 A.D., consisting of more than 300 small works composed by distinguished writers, edited by Benoytosh Bhattacharyya, M.A. (Illustrated.)

4. **Nāṭyaśāstra of Bharata,** with commentary by Abhinava Gupta of Kashmir, edited by M. Ramkrishna Kavi, M.A. Illustrated, 4 vols.

5. **Catalogue of Sanskrit Manuscripts** in the Central Library, Baroda. Vol. I (Vedic). Compiled by G. K. Shrigondekar, M.A., and K. S. Ramaswamy Sastri, assisted by other members of the Editorial Staff.

6. **Advayavajrasaṃgraha**, consisting of twenty smaller works on Buddhist philosophy by Advayavajra, a Buddhist savant belonging to the 11th century A.D., edited by Mahamahopadhyaya Pandit Haraprasad Shastri, M.A., C.I.E., F.A.S.B.

7. **Kalpadrumakoṣa of Keśava**, a standard work on Sanskrit Lexicography, edited by Pandit Ramavatara Sarma Sahityacharya, M.A., of Patna.

8. **Mānava-Gṛhyasutrabhāṣya of Aṣṭāvakra**, edited by Pandit Rama Krsna Harshaji of Ahmedabad with introduction by Prof. B. C. Lele, M.A., of Baroda.

9. **Nalavilāsa**, a drama by Rāmachandra Sūri, pupil of Hemachandra Sūri, edited by Messrs G. K. Shrigondekar, M.A., and L. B. Gandhi of the Central Library Department.

10. **Apabhraṃśa-Kāvyatrayī**, consisting of three works the *Carcari*, *Upadeśarasāyana* and *Kalasvarupa Kulaka* by Jinadatta Suri (12th century) with commentaries, edited by Pandit L. B. Gandhi of the Central Library Department.

11. **Mānasollāsa** *alias* **Abhilaṣitārtha-Cintāmaṇi**, divided into one hundred chapters treating of one hundred different topics by Chalukya Someśvaradeva (12th century), edited by Mr. G. K. Shrigondekar, M.A., of the Central Library Department.

12. **A Descriptive Catalogue of MSS in the Jain Bhandars at Pattan** (in two volumes), edited from the notes of the late Mr. C. D. Dalal by Pandit L. B. Gandhi of the Central Library Department.

13. **Samarāṅgaṇa** of King Bhoja (Vol. II), edited by Mm. Ganapati Sastri of Trivandrum.

Ready January, 1925.

Supplement (or Khatimae) to the Mirat-i-Ahmadi translated from the Persian of Ali Mahamad Khan the last Moghul Dewan of Gujarat by Syed Nawabali, M.A., Professor of Persian, Baroda College, Fellow of Bombay University, author of Tarikh-i-Sofar, Tazkirat ul Mustafa etc., and Charles Norman Seddon, I.C.S. (retired), late Revenue Minister, Baroda State, with notes, appendices and three illustrations. 270 pages demy 8vo cloth. Price about Rs. 8.

This work gives an interesting description of the city of Ahmedabad and the Province of Gujarat in the middle of the 18th century.

Rs. A

17 **Kavīndrācārya's List:** List of works in the collection of Kavīndrācārya, a 17th century Pandit, edited by R. A Shastry with a foreword by Dr. Ganganatha Jha. 1921 0-12

18. **Vārāhagṛhyasūtra,** edited by Dr. R. Shama Shastry, 1921 0-10

19 **Lekhapaddhati:** Specimen Sanskrit letters, etc., 8th to 15th centuries edited by C D Dalal, M.A and G. K. Shrigondekar, M A . .. (*Shortly*)

20. **Pañchamikahā or Bhavisayattakahā,** by Dhanapala, edited by C D. Dalal, M A and Dr P D Gune. M A Ph D, 1923 6-0

21 **A Descriptive Catalogue of the palm-leaf MSS and Important Paper MSS in the Bhandars at Jaisalmere,** compiled by C D Dalal M A, and edited by L B Gandhi 1924 . . 3-4

22, 23 **Parasurāmakalpasūtra:** with commentary by Rāmesvara and Paddhati by Umananda edited by A Mahadeva Shastry, B A Director Adyar Library 2 vols 1923 11-0

24 **Tantrarahasya,** edited by Dr R Shama Shastry B A Ph D Curator, Government Oriental Library Mysore, 1923 . 1-8

25. **Samarāngaṇa,** a work on architecture by King Bhojadeva edited by Mahamahopadhaya T Ganapati Shastri Ph D M R A S 2 vols—vol I, 1924 5-0

26 **Sādhanamālā,** edited by Benoytosh Bhattacharyya, M A, General Editor, Gaekwad's Oriental Series 2 vols—vol I 1925 5-0

BOOKS IN THE PRESS.

1 **Tattvasaṃgraha:** a Buddhist philosophical work of the 8th century by Sāntarakṣita, with Pañjikā by Kamalaśīla edited by E. Krishnamacharya 2 vols

2 **Nyāya-Praveśa:** earliest work on Buddhist logic by Dinnāga, with commentaries of Haribhadra Sūri and Pārsvadeva edited by A B Dhruva, M A LL B, Pro-Vice Chancellor of the Hindu University, Benares

3 **Sādhanamālā (Vol. II)** · a Buddhist Tantric text of rituals, dated 1165 A D consisting of more than 300 small works composed by distinguished writers edited by Benoytosh Bhattacharyya, M.A (Illustrated)

4. **Nāṭyaśāstra** of Bharata, with commentary by Abhinava Gupta of Kashmir edited by M Ramkrishna Kavi M A Illustrated 4 vols

5 **Catalogue of Sanskrit Manuscripts** in the Central Library, Baroda, Vol. I (Vedic) Compiled by G. K. Shrigondekar M.A. and K S Ramaswamy Sastri, assisted by other members of the Editorial Staff.

6 **Advayavajrasaṃgraha**, consisting of twenty-one short works on Buddhist philosophy by Advayavajra, a Buddhist savant belonging to the 11th century A.D., edited by Mahamahopadhyaya Pandit Haraprasad Shastri, M.A., C.I.E., F.A.S.B.

7 **Kalpadrumakoṣa of Keśava**, a standard work on Sanskrit Lexicography, edited by Pandit Ramavatara Sarma Sahityacharya, M.A., of Patna.

8 **Mānava-Gṛhyasūtrabhāṣya of Aṣṭāvakra**, edited by Pandit Rāma Kṛṣṇa Harshaji of Ahmedabad, with introduction by Prof. B. C. Lele, M.A., of Baroda.

9 **Nalavilāsa**, a drama by Rāmachandra Sūri, pupil of Hemachandra Sūri, edited by Messrs. G. K. Shrigondekar, M.A., and L. B. Gandhi of the Central Library Department.

10 **Apabhraṃśa-kāvyatrayī**, consisting of three works, the *Carcarī*, *Upadeśarasāyana* and *Kālasvarūpa Kulaka*, by Jinadatta Sūri (12th century) with commentaries, edited by Pandit L. B. Gandhi of the Central Library Department.

11 **Mānasollāsa** *alias* **Abhilashitartha-Chintamani**, divided into one hundred chapters treating of one hundred different topics by Chalukya Someśvaradeva (12th century), edited by Mr. G. K. Shrigondekar, M.A., of the Central Library Department.

12 **A Descriptive Catalogue of MSS. in the Jain Bhandars at Pattan** (in two volumes), edited from the notes of the late Mr. C. D. Dalal, by Pandit L. B. Gandhi of the Central Library Department.

13 **Samarāṅgaṇa of King Bhoja**, Vol. II, edited by T. Ganapati Sastri of Trivandrum.

Ready January 1928

Supplement (or Khatimah) to the Mirat-i-Ahmadi, translated from the Persian of Ali Mohammad Khan [illegible] of Gujarat, by Syed Nawab Ali, M.A., Professor of Persian, Baroda College, Fellow of Bombay University, and [illegible] Tazkirat ul Mustafa etc., and Charles Norman Seddon, I.C.S., [illegible] late Revenue Minister, Baroda State, with an appendix and many illustrations. 250 pages demy 8vo. [illegible] Price [illegible]

This work gives an interesting [illegible] of Ahmadabad and the Province of Gujarat in the [illegible]

Rs. a.

17 **Kavīndrācārya's List**: List of works in the collection of Kavīndrācārya, a 17th century Pandit, edited by R. A. Shastry, with a foreword by Dr. Ganganatha Jha, 1921 0-12

18. **Vārāhagṛhyasūtra**, edited by Dr R. Shama Shastry, 1921 0-10

19. **Lekhapaddhati**: Specimen Sanskrit letters etc., 8th to 15th centuries, edited by C D Dalal, M.A. and G. K. Shrigondekar, M A . .. (*Shortly*)

20. **Pañchamikahā or Bhavisayattakahā**, by Dhanapala, edited by C D Dalal, M.A and Dr P. D. Gune, M A, Ph.D., 1923 6-0

21 **A Descriptive Catalogue of the palm-leaf MSS and Important Paper MSS in the Bhandars at Jaisalmere**, compiled by C D Dalal, M A, and edited by L B Gandhi, 1924 .. 3-4

22, 23 **Parasurāmakalpasūtra**: with commentary by Rāmesvara and Paddhati by Umananda edited by A Mahadeva Shastry, B A Director Adyar Library 2 vols. 1923 . 11-0

24 **Tantrarahasya**, edited by Dr R Shama Shastry B A Ph D Curator, Government Oriental Library Mysore, 1923 . 1-8

25 **Samarāngaṇa**, a work on architecture by King Bhojadeva edited by Mahamahopadhaya T Ganapati Shastri Ph D M R A S 2 vols—vol I. 1924 5-0

26 **Sādhanamālā**, edited by Benoytosh Bhattacharyya, M.A, General Editor, Gaekwad's Oriental Series 2 vols—vol I 1925 . 5-0

BOOKS IN THE PRESS.

1 **Tattvasamgraha**. a Buddhist philosophical work of the 8th century by Santarakshita, with Pañjikā by Kamalasila edited by E. Krishnamacharya 2 vols

2 **Nyāya-Pravesa**: earliest work on Buddhist logic by Dinnāga, with commentaries of Haribhadra Sūri and Pārsvadeva edited by A B Dhruva, M A LL B, Pro-Vice Chancellor of the Hindu University, Benares

3. **Sādhanamālā (Vol. II)**. a Buddhist Tantric text of rituals, dated 1165 A D consisting of more than 300 small works composed by distinguished writers edited by Benoytosh Bhattacharyya, M.A. (Illustrated)

4 **Nāṭyaśāstra** of Bharata, with commentary by Abhinava Gupta of Kashmir edited by M Ramkrishna Kavi M A Illustrated 4 vols

5 **Catalogue of Sanskrit Manuscripts** in the Central Library, Baroda Vol I (Vedic) Compiled by G K Shrigondekar M.A. and K S. Ramaswamy Sastri, assisted by other members of the Editorial staff.

6 **Advayavajrasaṃgraha**, consisting of twenty smaller works on Buddhist philosophy by Advayavajra, a Buddhist savant belonging to the 11th century A.D., edited by Mahamahopadhyaya Pandit Haraprasad Shastri, M.A., C.I.E., F.A.S.B.

7 **Kalpadrumakośa of Keśava**, a standard work on Sanskrit Lexicography, edited by Pandit Ramavatara Sarma Sahityacharya, M.A., of Patna.

8 **Mānava-Gṛhyasūtrabhāṣya of Aṣṭāvakra**, edited by Pandit Rāma-Kṛṣṇa Harshaji of Ahmedabad, with introduction by Prof. B. C. Lele, M.A., of Baroda.

9 **Nalavilāsa**, a drama by Rāmachandra Sūri, pupil of Hemachandra Sūri, edited by Messrs. G. K. Shrigondekar, M.A., and L. B. Gandhi of the Central Library Department.

10 **Apabhraṃśa-Kāvyatrayī**, consisting of three works, the *Carcarī*, *Upadeśarasāyana* and *Kālasvarūpa Kulaka*, by Jinadatta Sūri (12th century) with commentaries, edited by Pandit L. B. Gandhi of the Central Library Department.

11 **Mānasollāsa** *alias* **Abhilaṣitārtha-Cintāmaṇi**, divided into one hundred chapters treating of one hundred different topics by Chalukya Someśvaradeva (12th century), edited by Mr. G. K. Shrigondekar, M.A., of the Central Library Department.

12 **A Descriptive Catalogue of MSS in the Jain Bhandars at Pattan** (in two volumes), edited from the notes of the late Mr. C. D. Dalal, by Pandit L. B. Gandhi of the Central Library Department.

13 **Samarāṅgaṇa** of King Bhoja (Vol. II), edited by Mm. Gaṇapati Śāstrī of Trivandrum.

Ready January, 1925

Supplement (or Khatimae) to the Mirat-i-Ahmadi, translated from the Persian of Ali Mahamed Khan, the last Moghul Dewan of Gujarat, by Syed Nawabali, M.A., Professor of Persian, Baroda College, Fellow of Bombay University, author of Tarikh-i-Sorath, Tazkirat ul Mustafa, etc., and Charles Norman Seddon, I.C.S. (retired), late Revenue Minister, Baroda State, with notes, appendices and three illustrations. 270 pages, demy 8vo, cloth. Price about Rs. [illegible]

This work gives an interesting description of the city of Ahmedabad and the Province of Gujarat in the middle of the 18th century.

Rs. a

17 **Kavindrācārya's List**: List of works in the collection of Kavindrācārya, a 17th century Pandit, edited by H. A. Shastri, with a foreword by Dr. Ganganatha Jha, 1921 . . 0-12

18 **Vārāhagṛhyasūtra**, edited by Dr. R. Shama Shastry, 1921 . 0-10

19 **Lekhapaddhati**: Specimen Sanskrit letters, etc., 8th to 15th centuries, edited by C. D. Dalal, M.A., and G. K. Shrigondekar, M.A. . (*Shortly*)

20 **Pañchamikahā or Bhavisayattakahā**, by Dhanapala, edited by C. D. Dalal, M.A., and Dr. P. D. Gune, M.A., Ph.D., 1923 . 6-0

21 **A Descriptive Catalogue of the palm-leaf MSS and Important Paper MSS in the Bhandars at Jaisalmere**, compiled by C. D. Dalal, M.A., and edited by L. B. Gandhi, 1924 . 3-4

22, 23 **Parasurāmakalpasūtra**, with commentaries by Ramesvara and Paddhati by Umananda, edited by A. Mahadeva Shastry, B.A., Director, Adyar Library, 2 vols., 1923 . 11-0

24 **Tantrarahasya**, edited by Dr. R. Shama Shastry, B.A., Ph.D., Curator, Government Oriental Library, Mysore, 1923 . 1-8

25. **Samarāngana**, a work on architecture by King Bhojadeva, edited by Mahamahopadhaya T. Ganapati Shastri, Ph.D., M.R.A.S., 2 vols.—vol. I, 1924 . 5-0

26. **Sādhanamālā**, edited by Benoytosh Bhattacharyya, M.A., General Editor, Gaekwad's Oriental Series, 2 vols.—vol. I, 1925 . 5-0

BOOKS IN THE PRESS.

1. **Tattvasamgraha**: a Buddhist philosophical work of the 8th century by Śāntarakṣita, with Pañjikā by Kamalaśīla, edited by E. Krishnamacharya. 2 vols.

2. **Nyāya-Praveśa**: earliest work on Buddhist logic by Dinnāga, with commentaries of Haribhadra Sūri and Pārśvadeva, edited by A. B. Dhruva, M.A., LL.B., Pro-Vice-Chancellor of the Hindu University, Benares.

3. **Sādhanamālā (Vol. II)**: a Buddhist Tantric text of rituals, dated 1165 A.D., consisting of more than 300 small works composed by distinguished writers, edited by Benoytosh Bhattacharyya, M.A. (Illustrated.)

4. **Nāṭyaśāstra of Bharata**, with commentary by Abhinava-Gupta of Kashmir: edited by M. Ramkrishna Kavi, M.A. Illustrated. 4 vols.

5. **Catalogue of Sanskrit Manuscripts** in the Central Library, Baroda. Vol. I (Vedic). Compiled by G. K. Shrigondekar, M.A. and K. S. Ramaswamy Sastri, assisted by other members of the Editorial Staff.

6 **Advayavajrasaṃgraha**, consisting of twenty smaller works on Buddhist philosophy by Advayavajra, a Buddhist savant belonging to the 11th century A.D., edited by Mahamahopadhyaya Pandit Haraprasad Shastri, M.A., C.I.E., F.A.S.B.

7 **Kalpadrumakoṣa of Keśava**, a standard work on Sanskrit Lexicography, edited by Pandit Ramavatara Sarma Sahityacharya, M.A., of Patna.

8 **Mānava-Gṛhyasūtrabhāṣya of Aṣṭāvakra**, edited by Pandit Ramakrishna Harshaji of Ahmedabad with introduction by Prof. B. C. Lele, M.A., of Baroda.

9 **Nalavilāsa**, a drama by Rāmachandra Sūri, pupil of Hemachandra Sūri, edited by Messrs. G. K. Shrigondekar, M.A., and L. B. Gandhi of the Central Library Department.

10 **Apabhraṃśa-Kāvyatrayī**, consisting of three works, the *Carcarī*, *Upadeśarasāyana* and *Kālasvarūpa Kulaka* by Jinadatta Sūri (12th century) with commentaries, edited by Pandit L. B. Gandhi of the Central Library Department.

11 **Mānasollāsa** *alias* **Abhilaṣitārtha-Cintāmaṇi**, divided into one hundred chapters treating of one hundred different topics by Chalukya Someśvaradeva (12th century), edited by Mr. G. K. Shrigondekar, M.A., of the Central Library Department.

12 **A Descriptive Catalogue of MSS. in the Jain Bhandars at Pattan** (in two volumes), edited from the notes of the late Mr. C. D. Dalal by Pandit L. B. Gandhi of the Central Library Department.

13 **Samarāṅgaṇa** of King Bhoja (Vol. II), edited by Mm. Ganapati Sastri of Trivandrum.

Ready January, 1925

Supplement (or Khatimah) to the Mirat-i-Ahmadi translated from the Persian of Ali Mahomed Khan, the last Moghul Dewan of Gujarat, by Syed Nawab Ali, M.A., Professor of Persian, Baroda College, Fellow of Bombay University, author of Tarikh-i-Sofar, Tazkirat-ul Mustafa etc., and Charles Norman Seddon, I.C.S. (retired), late Revenue Minister, Baroda State, with notes, appendices and three illustrations. 270 pages demy 8vo cloth. Price about Rs. 8.

This work gives an interesting description of the city of Ahmedabad and the Province of Gujarat in the middle of the 18th century.

		Rs. A
17.	**Kavindrācārya's List :** List of works in the collection of Kavindrācārya, a 17th century Pandit, edited by R A Shastry with a foreword by Dr. Ganganatha Jha 1921	0-12
18	**Vārāhagṛhyasūtra,** edited by Dr R Shama Shastry, 1921 . ..	0-10
19	**Lekhapaddhati :** Specimen Sanskrit letters, etc , 8th to 15th centuries edited by C D Dalal, M.A and G K Shrigondekar M A	(*Shortly*)
20	**Pañchamikahā or Bhavisayattakahā,** by Dhanapala, edited by C D Dalal M A and Dr P D Gune, M A Ph D 1923 .	6-0
21	**A Descriptive Catalogue of the palm-leaf MSS and Important Paper MSS in the Bhandars at Jaisalmere,** compiled by C D Dalal M A , and edited by L B Gandhi 1924	3-4
22, 23	**Parasurāmakalpasūtra** · with commentary by Rāmesvara and Paddhati by Umananda edited by A Mahadeva Shastry, B A Director Adyar Library 2 vols 1923 .	11-0
24	**Tantrarahasya,** edited by Dr R Shama Shastry B A Ph D Curator, Government Oriental Library Mysore, 1923	1-8
25.	**Samarāṅgaṇa,** a work on architecture by King Bhoja deva edited by Mahamahopadhaya T Ganapati Shastri Ph D M R A S 2 vols—vol I 1924	5-0
26.	**Sādhanamālā,** edited by Benoytosh Bhattacharyya M A , General Editor Gaekwad's Oriental Series 2 vols—vol I 1925	5-0

BOOKS IN THE PRESS.

1 **Tattvasaṃgraha :** a Buddhist philosophical work of the 8th century by Sāntarakṣita, with Pañjikā by Kamalasila edited by E. Krishnamacharya 2 vols

2 **Nyāya-Praveśa :** earliest work on Buddhist logic by Dinnāga, with commentaries of Haribhadra Sūri and Pārsvadeva edited by A B Dhruva, M A LL B , Pro Vice Chancellor of the Hindu University, Benares

3 **Sādhanamālā (Vol. II) .** a Buddhist Tantric text of rituals, dated 1165 A D consisting of more than 300 small works composed by distinguished writers edited by Benoytosh Bhattacharyya, M A (Illustrated)

4 **Nāṭyaśāstra** of Bharata, with commentary by Abhinava Gupta of Kashmir edited by M Ramkrishna Kavi M A Illustrated 4 vols

5. **Catalogue of Sanskrit Manuscripts** in the Central Library, Baroda Vol I (Veda) Compiled by G K Shrigondekar M.A. and K S Ramaswamy Sastri, assisted by other members of the Editorial staff.

6. **Advayavajrasaṃgraha**: consisting of twenty smaller works on Buddhist philosophy by Advayavajra, a Buddhist savant belonging to the 11th century A.D., edited by Mahamahopadhyaya Pandit Haraprasad Shastri, M.A., C.I.E., F.A.S.B.

7. **Kalpadrumakoṣa of Keśava**: a standard work on Sanskrit lexicography, edited by Pandit Ramavatara Sarma Sahityacharya, M.A., of Patna.

8. **Mānava-Gṛhyasūtrabhāṣya of Aṣṭāvakra**: edited by Pandit Rama Krsna Harshaji of Ahmedabad with introduction by Prof. B. C. Lele, M.A., of Baroda.

9. **Nalavilāsa**: a drama by Rāmachandra Sūri, pupil of Hemachandra Sūri, edited by Messrs. G. K. Shrigondekar, M.A., and L. B. Gandhi of the Central Library Department.

10. **Apabhraṃśa-Kāvyatrayī**: consisting of three works, the *Carcarī*, *Upadeśarasāyana* and *Kālasvarūpa Kulaka* by Jinadatta Sūri (12th century) with commentaries, edited by Pandit L. B. Gandhi of the Central Library Department.

11. **Mānasollāsa** *alias* **Abhilashitārtha-Cintāmaṇi**: divided into one hundred chapters treating of one hundred different topics by Chalukya Someśvaradeva (12th century), edited by Mr. G. K. Shrigondekar, M.A., of the Central Library Department.

12. **A Descriptive Catalogue of MSS in the Jain Bhandars at Pattan** (in two volumes), edited from the notes of the late Mr. C. D. Dalal by Pandit L. B. Gandhi of the Central Library Department.

13. **Samarāṅgaṇa** of King Bhoja (Vol. II), edited by Mm. Ganapati Sastri of Trivandrum.

Ready January, 1928

Supplement (or Khatimae) to the Mirat-i-Ahmadi translated from the Persian of Ali Muhammad Khan, the last Moghul Dewan of Gujarat, by Syed Nawab Ali, M.A., Professor of Persian, Baroda College, Fellow of Bombay University, author of [illegible] Parkhat of Mustafa, etc., and Charles Norman Seddon, I.C.S. (retired), late Revenue Minister, Baroda State, with an index, appendices and three illustrations. 270 pages demy 8vo cloth. Price Rs. [illegible]

This work gives an interesting description of the city of Ahmedabad and the Province of Gujarat in the middle of the 18th century.

170.

[1]नमो भृकुट्यै ।

पूर्व्वोक्तविधानेन स्वहृदीन्दुमध्ये बीजं पष्ठस्य चतुर्थं प्रथमाष्टमेन पूरितं [2]शून्यदेवेनाक्रान्तं अर्द्धेन्दुना शिरसि भूषितं तेनैव निष्पन्नां भृकुटीं पीतवर्णां चतुर्भुजां जटामकुटधरां शान्तां दक्षिणे वरदां अक्षसूत्रधरां वामेन त्रिदण्डीकमण्डलुधरां पद्मचन्द्रासनस्थां भावयेत् । ततो मुद्रां बन्धयेत् । [3]पूर्व्ववद् हस्तद्वयप्रसारितेनाङ्गुष्ठेन कनिष्ठिकानखं पिधाय पृथक् पृथक् शेषा वज्रलक्षणाः, [4]इयं भृकुटीमुद्रा । पश्चात् मन्त्रं जपेत् ॐ [5]भृूँ स्वाहा ।

॥ भृकुटीसाधनम् ॥

END OF VOLUME ONE.

---

[1] This *Namaskāra* is found only in Ab.
[2] B शून्य॰ । [3] ANC ॰दय॰ ।
[4] Ba omits पूर्व्वव॰......भृकुटीमुद्रा ।
[5] A इति । [6] A भ, NBBa भृः ।

GAEKWAD'S ORIENTAL SERIES.

Critical editions of unprinted Sanskrit Works, edited by competent scholars and published by the Central Library, Baroda

1. **Kāvyamīmāṃsā** by Rājaśekhara. Re-issue 1924 — Rs. A. 2-4
   This book has been set as a text book for the Acharya Examination of the Patna University
2. **Naranārāyaṇānanda** by Vastupāla, edited by C. D. Dalal, M.A. 1916 — 1-4
3. **Tarkasaṃgraha** by Ānandajñāna or Ānandagiri, edited by T. M. Tripathi, B.A. 1917 — 2-0
4. **Pārthaparākrama** by Prahlādanadeva, edited by C. D. Dalal, M.A. 1917 — 0-6
5. **Rāṣṭrauḍhavaṃśa-Mahākāvya** by Rudrakavi, edited by E. Krishnamacharya. Introduction by C. D. Dalal, M.A., 1917 — 1-12
6. **Liṅgānuśāsana** by Vamana, edited by C. D. Dalal, M.A., 1918 — 0-8
7. **Vasantavilāsa** by Bālachandrasūri, edited by C. D. Dalal, M.A., 1917 — 1-8
8. **Rupakāṣṭaka** by Vatsaraja, edited by C. D. Dalal, M.A., 1918 — 2-4
9. **Mohaparājaya** by Yaśaḥpāla, edited by Muni Chatur Vijayaji. Introduction and appendices by C. D. Dalal, 1918 — 2-0
10. **Hammīramadamardana** by Jayasiṃhasūri, edited by C. D. Dalal, M.A. 1920 — 2-0
11. **Udayasundarīkathā** by Soḍḍhala, edited by C. D. Dalal, M.A. and E. Krishnamacharya 1920 — 2-4
12. **Mahāvidyāviḍambana** by Bhatta Vadindra, edited by M. R. Telang 1920 — 2-8
13. **Prāchīnagurjarakāvyasaṃgraha**, collection of old Gujarati poems—12th to 15th centuries, edited by C. D. Dalal, M.A. 1920 — 2-4
14. **Kumārapālapratibodha** by Somaprabhācārya, edited by Muni Jinavijayaji 1920 — 7-8
15. **Gaṇakārikā** by Bhāsarvajña, edited by C. D. Dalal, M.A., 1920 — 1-4
16. **Saṅgītamakaranda** by Narada, edited by M. R. Telang 1920 — 2-0

170.

[1]नमो भृकुट्यै।

पूर्व्वोक्तविधानेन स्वहृदीन्दुमध्ये बीजं पश्यत्य चतुर्थं प्रथमाष्टमेन पूरितं [2]शून्यद्वैवेनाक्रान्तं अर्द्धेन्दुना शिरसि भूषितं तेनैव निष्पन्नां भृकुटीं पीतवर्णां चतुर्भुजां जटामकुटधरां शान्तां दक्षिणे वरदां अक्षसूत्रधरां वामेन त्रिदण्डीकमण्डलुधरां पद्मचन्द्रासनस्थां भावयेत्। ततो मुद्रां बन्धयेत्। [4]पूर्व्ववद् हस्तद्वयप्रसारितेनाङ्गुष्ठेन कनिष्ठिकानखं पिधाय पृथक् पृथक् शेषा वज्रलक्षणाः, [5]इयं भृकुटीमुद्रा। पश्चात् मन्त्रं जपेत् ॐ [6]भृँ स्वाहा।

॥ भृकुटीसाधनम् ॥

END OF VOLUME ONE

---

[1] This *Namaskāra* is found only in Ab
[2] B शून्य०। [3] ANC ०दय०।
[4] Ba omits पूर्व्व०......भृकुटीमुद्रा।
[5] A इति। [6] A भ, NBBa भृ०।

GAEKWAD'S ORIENTAL SERIES.

Critical editions of unprinted Sanskrit Works, edited by competent scholars and published by the Central Library, Baroda

Rs. A.

1. **Kāvyamīmāṃsā** by Rājaśekhara. Reissue 1924 ... 2-4

   This book has been set as a text-book for the Acharya Examination of the Patna University

2. **Naranārāyaṇānanda** by Vastupāla, edited by C. D. Dalal, M.A., 1916 ... 1-4
3. **Tarkasaṃgraha** by Ānandajñāna or Ānandagiri, edited by T. M. Tripathi, B.A., 1917 ... 2-0
4. **Pārthaparākrama** by Prahlādanadeva, edited by C. D. Dalal, M.A., 1917 ... 0-6
5. **Rāṣṭrauḍhavaṃśa-Mahākāvya** by Rudrakavi, edited by E. Krishnamacharya. Introduction by C. D. Dalal, M.A., 1917 ... 1-12
6. **Liṅgānuśāsana** by Vāmana, edited by C. D. Dalal, M.A., 1918 ... 0-8
7. **Vasantavilāsa** by Bālachandrasūri, edited by C. D. Dalal, M.A., 1917 ... 1-8
8. **Rupakaṣaṭka** by Vatsarāja, edited by C. D. Dalal, M.A., 1918 ... 2-4
9. **Mohaparājaya** by Yaśaḥpāla, edited by Muni Chaturvijayaji. Introduction and appendices by C. D. Dalal, 1918 ... 2-0
10. **Hammīramadamardana** by Jayasiṃhasūri, edited by C. D. Dalal, M.A., 1920 ... 2-0
11. **Udayasundarīkathā** by Soḍḍhala, edited by C. D. Dalal, M.A., and E. Krishnamacharya, 1920 ... 2-4
12. **Mahāvidyāviḍambana** by Bhatta Vādīndra, edited by M. R. Telang, 1920 ... 2-8
13. **Prāchīnagurjarakāvyasaṃgraha**: collection of old Gujarati poems—12th to 15th centuries, edited by C. D. Dalal, M.A., 1920 ... 2-4
14. **Kumārapālapratibodha** by Somaprabhācārya, edited by Muni Jinavijayaji, 1920 ... 7-8
15. **Gaṇakārikā** by Bhāsarvajña, edited by C. D. Dalal, M.A., 1920 ... 1-4
16. **Saṅgītamakaranda** by Nārada, edited by M. R. Telang, 1920 ... 2-0

170.

[1]नमो भृकुट्यै ।

पूर्व्वोक्तविधानेन स्वहृदीन्दुमध्ये बीजं पञ्चस्य चतुर्थं प्रथमाष्टमेन पूरितं [2]शून्यदेवेनाक्रान्तं अर्द्धेन्दुना शिरसि भूषितं तेनैव निष्पन्नां भृकुटीं पीतवर्णां चतुर्भुजां जटामुकुटधरां शान्तां दक्षिणे वरदां अक्षसूत्रधरां वामेन त्रिदण्डीकमण्डलुधरां पद्मचन्द्रासनस्थां भावयेत् । ततो मुद्रां बन्धयेत् । [3]पूर्व्ववद् हस्तद्वयप्रसारितेनाङ्गुष्ठेन कनिष्ठिकानखं पिधाय पृथक् पृथक् शेषा वज्रलक्षणाः, [3]इयं भृकुटीमुद्रा । पश्चात् मन्त्रं जपेत् ॐ [4]भृँ स्वाहा ।

॥ भृकुटीसाधनम् ॥

END OF VOLUME ONE

---

[1] ...askāra is found only in Ab
[2] ANC •दया• ।
[3] पूर्व्व•.......भृकुटीमुद्रा ।
[4] A भ, NBBa भृः ।

GAEKWAD'S ORIENTAL SERIES.

Critical editions of unprinted Sanskrit Works, edited by competent scholars and published by the Central Library, Baroda

No.	Title	Rs A
1	**Kāvyamīmāṃsā** by Rājaśekhara Re-issue 1924 *This book has been set as a text-book for the Acharya Examination of the Patna University*	2-4
2	**Naranārāyaṇānanda** by Vastupāla, edited by C D Dalal, M A, 1916	1-4
3	**Tarkasaṃgraha** by Ānandajñāna or Ānandagiri edited by T M Tripathi B A, 1917	2-0
4	**Pārthaparākrama** by Prahlādanadeva edited by C D Dalal, M A, 1917	0-8
5	**Rāṣṭrauḍhavaṃśa-Mahākāvya** by Rudrakavi edited by E. Krishnamacharya Introduction by C D Dalal, M A, 1917 ..	1-12
6	**Liṅgānuśāsana** by Vāmana edited by C D Dalal M A, 1918	0-8
7	**Vasantavilāsa** by Bālachandrasūri edited by C D Dalal, M A, 1917	1-8
8	**Rupakāṣṭaka** by Vatsarāja edited by C D Dalal, M A, 1918	2-4
9	**Mohaparājaya** by Yaśaḥpāla, edited by Muni Chaturvijayaji Introduction and appendices by C D Dalal, 1918 .	2-0
10	**Hammīramadamardana** by Jayasiṃhasūri, edited by C D. Dalal, M A, 1920 .	2-0
11	**Udayasundarīkathā** by Soḍḍhala edited by C D Dalal, M A, and E Krishnamacharya 1920 ..	2-4
12	**Mahāvidyāviḍambana** by Bhatta Vadīndra, edited by M R Telang 1920 ..	2-8
13	**Prāchīnagurjarakāvyasaṃgraha**: collection of old Gujarati poems—12th to 15th centuries, edited by C D Dalal, M A, 1920 .	2-4
14	**Kumārapālapratibodha** by Somaprabhācārya, edited by Muni Jinavijayaji, 1920 ..	7-8
15	**Gaṇakārikā** by Bhāsarvajña, edited by C D Dalal, M A, 1920	1-4
16	**Saṅgītamakaranda** by Nārada, edited by M. R Telang, 1920	2-0

170.

[1]नमो भृकुट्यै ।

पूर्व्वोक्तविधानेन स्वहृदीन्दुमध्ये बीजं पश्यत्‌ चतुर्थं प्रथमाष्टमेन पूरितं [2]शून्यद्वितीयेनाक्रान्तं अर्द्धेन्दुना शिरसि भूषितं तेनैव निष्पन्नां भृकुटीं पीतवर्णां चतुर्भुजां जटामकुटधरां शान्तां दक्षिणे वरदां अक्षसूत्रधरां वामेन त्रिदण्डी कमण्डलुधरां पद्मचन्द्रासनस्थां भावयेत्‌ । ततो मुद्रां बन्धयेत्‌ । [4]पूर्व्ववद्‌ हस्तद्वयप्रसारितेनाङ्गुष्ठेन कनिष्ठिकानखं पिधाय पृथक्‌ पृथक्‌ शेषा वज्रलक्षणाः, [5]इयं भृकुटीमुद्रा । पश्चात्‌ मन्त्रं जपेत्‌ ॐ [6]भृं स्वाहा ।

॥ भृकुटीसाधनम्‌ ॥

END OF VOLUME ONE

---

[1] This *Namaskara* is found only in Ab
[2] B शून्य० ।   [3] ANC ०ध्वज० ।
[4] Ex omits पूर्व्व०......भृकुटीमुद्रा ।
[5] A इति ।   [6] A अ, NBBa हूं ।

GAEKWAD'S ORIENTAL SERIES.

Critical editions of unprinted Sanskrit Works, edited by competent scholars and published by the Central Library, Baroda.

		Rs. a.
1	**Kāvyamīmāṃsā** by Rājaśekhara. Re-issue 1924	2-4
	This book has been set as a text-book for the Acharya Examination of the Patna University	
2	**Naranārāyaṇānanda** by Vastupāla, edited by C. D. Dalal, M.A. 1916	1-4
3	**Tarkasaṃgraha** by Ānandajñāna or Ānandagiri edited by T. M. Tripathi, B.A. 1917	2-0
4	**Pārthaparākrama** by Prahlādanadeva edited by C. D. Dalal, M.A., 1917	0-8
5	***Rāṣṭrauḍhavaṃśa-Mahākāvya*** by Rudrakavi edited by E. Krishnamacharya. Introduction by C. D. Dalal, M.A., 1917 ..	1-12
6	**Liṅgānuśāsana** by Vāmana edited by C. D. Dalal, M.A., 1918	0-8
7	**Vasantavilāsa** by Bālachandrasūri edited by C. D. Dalal, M.A., 1917 .	1-8
8	***Rūpakaṣaṭka*** by Vatsarāja edited by C. D. Dalal, M.A., 1918	2-4
9	**Mohaparājaya** by Yaśaḥpāla edited by Muni Chaturvijayaji. Introduction and appendices by C. D. Dalal, 1918 . .	2-0
10	***Hammīramadamardana*** by Jayasiṃhasūri edited by C. D. Dalal, M.A., 1920 .	2-0
11	**Udayasundarīkathā** by Soḍḍhala, edited by C. D. Dalal, M.A., and E. Krishnamacharya, 1920 ..	2-4
12	**Mahāvidyāviḍambana** by Bhaṭṭa Vādīndra edited by M. R. Telang, 1920 .	2-8
13	**Prāchīnagurjarakāvyasaṃgraha**: collection of old Gujarati poems—12th to 15th centuries, edited by C. D. Dalal, M.A., 1920 ..	2-4
14	**Kumārapālapratibodha** by Somaprabhācārya edited by Muni Jinavijayaji, 1920 .. .	7-8
15	**Gaṇakārikā** by Bhāsarvajña, edited by C. D. Dalal, M.A., 1920 . ..	1-4
16	**Saṅgītamakaranda** by Nārada edited by M. R. Telang, 1920	2-0

170.

[1]नमो भृकुट्यै।

पूर्व्वोक्तविधानेन स्वहृदीन्दुमध्ये बीजं पश्यत्य चतु
प्रथमाष्टमेन पूरितं [2]शून्यदेवेनाक्रान्तं अर्द्धेन्दुना गिरि
भूषितं तेनैव निष्पन्नां भृकुटीं पीतवर्णां चतुर्भुज
जटामकुटधरां शान्तां दक्षिणे वरदां अक्षसूत्रधर
वामेन त्रिदण्डीकमण्डलुधरां पद्मचन्द्रासनस्थां भावयेत्
ततो मुद्रां बन्धयेत्। [3]पूर्व्ववद् हस्तद्वयप्रसारितेनाङ्गुष्ठेन
कनिष्ठिकानखं पिधाय पृथक् पृथक् शेषा वज्रलक्षणाः
[4]इयं भृकुटीमुद्रा। पश्चात् मन्त्रं जपेत् ॐ [5]भृं स्वाहा।

॥ भृकुटीसाधनम् ॥

END OF VOLUME ONE

---

[1] This *Namaskara* is found only in Ab
[2] B शून्य०। [3] ANC ०शून्य०।
[4] Ba omits पूर्व्व०.... ०भृकुटीमुद्रा।
[5] A इति। [6] A भृं, NBBa भृ०।

GAEKWAD'S ORIENTAL SERIES.

Critical editions of unprinted Sanskrit Works edited by competent scholars and published by the Central Library, Baroda

1. **Kāvyamīmāṃsā** by Rājaśekhara. [illegible]

   This book has been set as a text book [illegible] of the Patna University

2. **Naranārāyaṇānanda** by Vastupāla [illegible] Dalal, M.A. 1916 [illegible]
3. **Tarkasaṃgraha** by [illegible] by T. M. Tripathi, B.A. 1917 [illegible]
4. **Pārthaparākrama** by Prahlādana [illegible] Dalal, M.A. 1917 [illegible]
5. **Rāṣṭrauḍhavaṃśa-Mahākāvya** [illegible] by E. Krishnamacharya [illegible] M.A., 1917 [illegible]
6. **Liṅgānuśāsana** by Vāmana [illegible] M.A., 1918 [illegible]
7. **Vasantavilāsa** by [illegible] Dalal, M.A. 1917 [illegible]
8. **Rūpakaṣaṭka** by Vatsarāja [illegible] M.A., 1918 [illegible]
9. **Mohaparājaya** by Yaśaḥpāla [illegible] 1918 [illegible]
10. **Hammīramadamardana** by [illegible] C. D. Dalal, M.A. 1920 [illegible]
11. **Udayasundarīkathā** by [illegible] Dalal, M.A. and [illegible]
12. **Mahāvidyāviḍambana** by [illegible] M. R. Telang, 1920 [illegible]
13. **Prāchīnagurjarakāvyasaṃgraha** [illegible] C. D. Dalal, M.A. 1920 [illegible]
14. **Kumārapālapratibodha** by [illegible] by Muni Jinavijaya, 1920 [illegible]
15. **Gaṇakārikā** [illegible] M.A. 1920 [illegible]
16. **Saṅgītamakaranda** [illegible] 1920 [illegible]